

Γ. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ — ΕΜΜ. ΠΑΝΤΕΛΑΚΗ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ ΠΡ. ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΥ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ, ΗΜΙΓΥΜΝΑΣΙΩΝ κ.λ.π.

ΕΓΚΡΙΘΕΙΣΑ

Κατὰ τὸν τελευταῖον διαγωνισμὸν διὰ τὴν πενταετίαν

1931 — 1936

ΕΚΔΟΣΙΣ Γ'
Ἀντίτυπα 3,000

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α.Ε.—ΑΘΗΝΑΙ

4 — ΑΛΘΑΙΑΣ — 4

1937

σκηδός 136.

1931 ΑΝΑ

Γ. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ — ΕΜΜ. ΠΑΝΤΕΛΑΚΗ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ ΠΡ. ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΥ

Βωφῆς Μανρίδης.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ, ΗΜΙΓΥΜΝΑΣΙΩΝ κ.λ.π.

ΕΓΚΡΙΘΕΙΣΑ

Κατὰ τὸν τελευταῖον διαγωνισμόν διὰ τὴν πενταετίαν

1931 — 1936

ΕΚΔΟΣΙΣ Γ'

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α.Ε. — ΑΘΗΝΑΙ

4 — ΑΝ. ΠΑΣ — 4

327

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Πᾶν γνήσιον ἀντίτυπον φέρει τὰς ὑπογραφὰς τῶν συγγραφέων.

PRINTED IN GREECE 1932

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α.Ε.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΦΩΝΗΤΟΛΟΓΙΚΟΝ

Κεφάλαιον α'

Γράμματα

Ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ γλῶσσα ἔχει τὰ αὐτὰ 24 γράμματα, τὰ ὅποια ἔχει καὶ ἡ νέα ἑλληνικὴ.

α') Φωνήεντα

Τὰ ἑπτὰ φωνήεντα τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γλῶσσης *η, ι, υ, υ, ω* διαίρουνται κατὰ τὸν χρόνον, ἥτοι κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς προφορᾶς των, εἰς α') *μακρά*, τὸ *η* καὶ τὸ *ω*, τὰ ὅποια ἐπροφέροντο ὡς παρατεταμένα ε καὶ ο, β') *βραχέα*, τὸ *ε* καὶ *ο* καὶ γ') *δίχρονα*, τὰ *α, ι, υ*, διὰ τῶν ὁποίων παριστάνοντο καὶ τὰ μακρά καὶ τὰ βραχέα *α, ι, υ*.

Σημ. 1. Ἡμεῖς ἀναγινώσκοντες προφέρομεν τὰ φωνήεντα *η* καὶ *υ* ὡς τὸ *ι* καὶ δὲν κάμνομεν διάκρισιν μακρῶν καὶ βραχέων.

Σημ. 2. Πρὸς δήλωσιν τῆς μὲν μακρότητος τίθεται ὑπεράνω τοῦ δίχρονου φωνήεντος τὸ σημεῖον *·* *χώρᾱ, νῆκῶ, θυμός*, τῆς δὲ βραχύτητος τὸ σημεῖον *·* *θυγάτριον*.

β') Σύνφωνα

3. Τὰ 17 σύμφωνα *β, γ, δ, ζ, θ, κ, λ, μ, ν, ξ, π, ρ, σ, τ, φ, χ, ψ* διαίρουνται εἰς

α') τὰ ἄφωνα κ, γ, χ—π, β, φ—τ, δ, θ.

β') τὰ ὑγρά λ, ρ.

γ') τὰ ἔνρινα μ, ν.

δ') τὸ συριστικὸν σ.

ε') τὰ διπλᾶ ζ, ξ, ψ.

4. Τὰ ἄφωνα κατὰ μὲν τὸ φωνητικὸν ὄργανον, μὲ τὸ ὅποιον προφέρονται, διαιροῦνται εἰς α') τὰ οὐρανικά κ, γ, χ, β') τὰ χειλικά π, β, φ καὶ γ') τὰ ὀδοντικά τ, δ, θ.

Κατὰ δὲ τὸ ποιὸν τῆς πνοῆς, ἡ ὁποία τὰ συνοδεύει προφερόμενα ἐκ τοῦ στόματος, διαιροῦνται εἰς α') τὰ ψιλὰ (ἤτοι λεπτά) κ, π, τ, β') τὰ μέσα γ, β, δ καὶ γ') τὰ δασέα (ἤτοι παχέα) χ, φ, θ.

5. Ἐκ τῶν διπλῶν συνήθως τὸ ξ εἶναι συντομογραφία τοῦ κ+σ ἢ γ+σ ἢ χ+σ, τὸ ψ εἶναι συντομογραφία τοῦ π+σ ἢ β+σ ἢ φ+σ καὶ τὸ ζ προῆλθεν ἐκ τοῦ συμπλέγματος σδ ἢ καὶ ἄλλων συμπλεγμάτων. Ἀθήνας δε=Ἀθήναζε, διάπλουτος=ξάπλουτος. Ὑπάρχουν ὅμως λέξεις, εἰς τὰς ὁποίας τὰ διπλᾶ ὑπῆρχον ἐξ ἀρχῆς καὶ δὲν προέρχονται ἐξ ἐνώσεως δύο συμφώνων· ξύλον, ξένος—φέρω, ψυχή—ζυγός, ξύμη.

Σημ. Ἐνρινον εἶναι καὶ τὸ γ πρὸ τῶν οὐρανικῶν καὶ τοῦ ξ· ἄγκιστρον, ἄγγελος, ἀγχόνη, σάλπιξ (ἄγκιστρον κ. λ. π.)

ΠΙΝΑΞ ΔΙΑΙΡΕΣΕΩΣ ΣΥΜΦΩΝΩΝ

		οὐρανικά	χειλικά	ὀδοντικά
Ἄφωνα	ψιλὰ	κ	π	τ
	μέσα	γ	β	δ
	δασέα	χ	φ	θ
	ὑγρά	λ	ρ	
	ένρινα	μ	ν	
	συριστικὸν	σ(ς)		
Διπλᾶ		ζ	ξ	ψ

γ') Δίφθογγοι

6. Δίφθογγος λέγεται ἡ μονοσύλλαβος προφορὰ δύο φωνηέντων, ὡς εἰς τὰ σημερινὰ βόηθα, καημένη.

Δίφθογγοι τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς γλώσσης εἶναι αἱ ἑξῆς·

α') *αι, ει, οι, υι, αυ, ευ, ηυ* (κύριαι) καὶ β') *α, η, ω* (καταχρηστικά).

7. Αἱ δίφθογγοι εἶναι μακραί. Ἄλλ' ἢ *αι* καὶ ἡ *οι* λαμβάνονται ὡς βραχεῖαι εἰς τὸ τέλος τῆς λέξεως, ὅταν δὲν ἀκολουθῇ τελικὸν σύμφωνον, καθὼς καὶ ὅταν ἡ λέξις αὕτη δὲν εἶναι ῥῆμα εὐκτικῆς ἐγκλίσεως ἢ ἐπίρρημα τοπικόν· *χωραι, κῆποι*, (ἀλλὰ *χώραις, κήποις, κελεύοι, οἶκοι*).

Κεφάλαιον 6'

Συλλαβαί — Συλλαβισμός

8. Μία συλλαβή, ἥτοι τμήμα λέξεως, δύναται ν' ἀποτελεῖται

α') ἀπὸ ἓν ἀπλοῦν φωνῆεν ἢ δίφθογγον· *ἄ-εἰ*· β') ἀπὸ ἓν φωνῆεν ἢ δίφθογγον μαζὶ μετ' ἓν ἢ περισσότερα σύμφωνα· *βέ-βαι-ος, πεῖ-ρα, σφαῖ-ρα, στρο-φή*.

9. Αἱ λέξεις κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν συλλαβῶν διακρίνονται εἰς *μονοσυλλάβους, δισυλλάβους, τρισυλλάβους* κ.λ.π.· *εἷς, τίς, γένος, εὐ-γε-νής, φι-λάν-θρωπος*.

10. Ἡ τελευταία συλλαβὴ πολυσυλλάβου λέξεως λέγεται *λήγουσα*, ἢ πρὸ τῆς ληγουσῆς *παραλήγουσα* καὶ ἡ πρὸ τῆς παραληγουσῆς *προπαραλήγουσα*· *φιλότιμος*.

11. Ὁ συλλαβισμὸς τῶν λέξεων, ἥτοι ὁ χωρισμὸς αὐτῶν εἰς συλλαβάς, γίνεται ὡς ἑξῆς·

α') ὅταν ἓν σύμφωνον εὐρ σκεται μετὰ ὅτι δύο φωνηέντων, συλλαβίζεται μετὰ τὸ ἀκόλουθόν του φωνῆεν· *εὐ-γε-νής, παί-ζω*.

β') ὅταν δύο σύμφωνα εὐρίσκωνται μετὰ δύο φωνηέντων, ἐὰν μὲν εἶναι τὰ αὐτά, χωρίζονται (ὅπως ἄλ-λος), ἐὰν δὲ εἶναι διάφορα, συλλαβίζονται μετὰ τὸ ἀκόλουθόν των φωνῆεν, ὅταν ὑπάρχῃ ἀρχαία λέξις ἀρχίζουσα ἀπὸ τὰ δύο αὐτὰ σύμφωνα· *ἄ-στυ* (στάχυς), *ἄ-χθος* (χθές), *κά-μνω* (μνήμη), ἀλλὰ *ἄρ-μα, ἄμ-πε-λος, ἄγ-κιστρον, ἄν-τί*.

Σημ. Μὲ τὸ ἀκόλουθόν του φωνῆεν συλλαβίεται καὶ σύμ-
πλεγμα ἀφώνου μετὰ *μ ῖ*, ἐὰν δὲν ἀρχίζῃ μὲν λέξεις ἑλληνικῇ
ἀπὸ τὰ δύο αὐτὰ σύμφωνα, ἀρχίζῃ ὅμως ἀπὸ τὸ ὁμόφωνον
τοῦ ἀφώνου καὶ τὸ ἀκολουθοῦν *μ ῖ* γ' ἐν-θμός (τμήμα), φά-
την (θνήσκω).

γ') ὅταν τρία σύμφωνα εὐρίσκωνται μεταξὺ δύο φωνηέν-
των, συλλαβίζονται μὲ τὸ ἀκόλουθόν των φωνῆεν, ἐὰν ὑπάρχῃ
ἀρχαία λέξις ἀρχίζουσα ἀπὸ τὰ τρία ἢ μόνον ἀπὸ τὰ δύο
πρῶτα ἐξ αὐτῶν· ἀ-στρά-τεν-τος (στρατός), ἐ-χθρός (χθές),
βά-κτρον (κτῆμα), ἄλλως χωρίζεται τὸ πρῶτον τῶν τριῶν
συμφώνων ἀπὸ τὰ δύο ἐπόμενα· ἄν-τρον, ἄρ-κτος·

δ') τὰ σύνθετα χωρίζονται εἰς τὰ μέρη των· συν-έρχεται,
προσ-άγω, ὦσ-περ· ἐκτὸς ἐὰν συμβαίῃ ἐκθψις, ὥστε συλλαβί-
ζονται ὡς τὰ ἀπλᾶ· ἀ-πέ-χω, πα-ρω-θῶ, προ-τα-γω-νι-στής.

12. Ἐκάστη συλλαβὴ μιᾶς λέξεως λέγεται

α') **βραχεῖα**, ἐὰν ἔχῃ βραχὺ φωνῆεν καὶ κατόπιν τοῦτου
ἄλλο φωνῆεν ἢ ἐν σύμφωνον ἀπλοῦν· ἀ-έ-ρες, λέ-γο-μεν·

β') **φύσει μακρά**, ἐὰν ἔχῃ μακρὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγον·
κώ-πη, Εὐ-ρώ-πη·

γ') **θέσει μακρά**, ἐὰν ἔχῃ βραχὺ φωνῆεν καὶ κατόπιν αὐτοῦ
ὁ ἢ περισσότερα σύμφωνα ἢ ἐν διπλοῦν· ἄρ-τος, ἐ-χθρός,
ὁ-ψέ.

Σημ. Εἰς τὴν νέαν ὁμιλουμένην γλῶσσαν, ὅπως δὲ διακρί-
νομεν φωνήεντα μακρὰ καὶ βραχεῖα, οὕτω δὲ διακρίνομεν
καὶ συλλαβὰς βραχείας, φύσει μακρὰς καὶ θέσει μακρὰς.

/

Κεφάλαιον γ'

Πνεύματα

13. Αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι ἀρχίζουσιν ἀπὸ φωνῆεν ἢ δίφθογγον
ἢ τὸ ρ, γραφόμεναι λαμβάνουν ἐπ' αὐτῶν **πνεύματα**, ἥτοι
ψιλὴν (') ἢ **δασεῖαν** (')· ἔργον, ἄγιος, ὁῦτος.

Σημ. Ἡ δασεῖα (=σημεῖον δασείας, ἥτοι παχείας πνοῆς)
σημαίνει ὅτι τὸ ἀρκτικὸν φωνῆεν τῆς λέξεως ἐπροφέρετο ὑπὲρ
τῶν ἀρχαίων οὕτως, ὥστε νὰ προηγήται αὐτοῦ παχεῖα πνοή
ἐκ τοῦ λάρυγγος (π. χ. ἄγιος ἐπροφέρετο σχεδὸν ὡς χάγιος).

*Η φιλή (=σημείον φιλής, ἥτοι λεπτῆς πνοῆς) σημαίνει ὅτι τὸ ἀρκτικὸν φωνῆεν τῆς λέξεως ἐπροφέρετο ἀπλῶς, ὅπως τὸ προφ ρομεν καὶ ἡμεῖς σήμερον· *ἔργον, ἄξιος*.

14. Ἐκ τῶν λέξεων, αἱ ὁποῖαι ἀρχίζουν ἀπὸ φωνῆεν, αἱ περὶ σσότεραι ἔχουν φιλήν (ψιλοῦνται). Ἐχουν δασεῖαν (δασύνονται) κανονικῶς πᾶσαι αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι ἀρχίζουν ἀπὸ υ ἢ ἀπὸ ρ· *ῥῥωρ, ῥπρος--ῥόδον, ῥέω*.

Σημ. 1. Τὸ σημεῖον τοῦ πνεύματος ἢ τοῦ τόνου γράφεται α') ὑπεράνω μὲν τῶν μικρῶν γραμμάτων, ἔμπροσθεν δὲ καὶ πρὸς τὰ ἄνω τῶν κεφαλαίων· *ἐγώ, ἀγνός — Ἐλένη, Ἀπόλλων*.

β') ἐπὶ τῶν κυρίων διφθόγγων ὑπεράνω τοῦ δευτέρου φωνήεντος· *Αἰγεύς, εἰ ὁ αὐλὸς εὐρέθη*.

γ') ὅταν ἡ αὐτὴ συλλαβὴ ἔχη μαζὶ πνεῦμα καὶ τόνον, τότε ἢ μὲν ὀξεῖα ἢ βαρεῖα γράφεται κατόπιν τοῦ πνεύματος, ἢ δὲ περισπωμένη ὑπεράνω· *Αἴας ὤμοσεν, ὃς ἄριστος ἦν*.

Σημ. 2. Ἐπὶ τῶν καταχρηστικῶν διφθόγγων, ὅταν γράφονται μὲ κεφαλαῖα γράμματα, τὸ πνεῦμα καὶ ὁ τόνος τίθενται ἔμπροσθεν τοῦ πρώτου φωνήεντος· *Ῥιδεῖον (=ῥδεῖον), Ἀιδης (=ἄδης)*.

Κεφάλαιον δ'

Δ' — Τόνοι

15. Καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ἐκάστης πολυσυλλάβου λέξεως μί α συλλαβὴ ἐπροφέρετο δυνατώτερα ἀπὸ τὰς ἄλλας συλλαβάς, ἥτοι *ἐτονίζετο*. Ἐπὶ τοῦ φωνήεντος τῆς τονιζομένης συλλαβῆς γράφεται σημεῖον, τὸ ὁποῖον καλεῖται *τόνος*· *φε-ρό-με-θα, νο-μί-ζω, ἄ-ε-τός, κῆ-πος, τι-μῶ*. Σημεῖον τόνου γράφεται κανονικῶς καὶ ἐπὶ τοῦ φωνήεντος τῶν μονοσυλλάβων λέξεων· *μῆν, πῦρ*.

16. Οἱ τόνοι, ἥτοι τὰ σημεῖα τοῦ τονισμοῦ, εἶναι τρία, *ὀξεῖα* (´), *βαρεῖα* (˘) καὶ *περισπωμένη* (˜).

Σημ. Ἡμεῖς σήμερον προφέρομεν ὁμοίως πᾶσαν τονιζομένην συλλαβὴν, εἴτε ὀξύνεται, εἴτε βαρύνεται, εἴτε περισπᾶται· *τιμή, τιμήν, τιμῆς*.

17. Ὁ τονισμὸς τῶν λέξεων εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν γίνεται κατὰ τοὺς ἐξῆς κανόνας·

α') Οὐδεμία λέξις τονίζεται ἀνωτέρω τῆς προπαραλήγουσας· *ἐλεγόμεθα*.

β') Ὅταν ἡ λήγουσα εἶναι μακρά, ἡ προπαραλήγουσα δὲν τονίζεται· *ἀνθρώπου, ἀνθρώπων*.

γ') Ἡ ὀξεῖα τίθεται ἐπὶ μακρᾶς καὶ ἐπὶ βραχείας συλλαβῆς εἰς τὴν λήγουσαν ἢ τὴν παραλήγουσαν ἢ τὴν προπαραλήγουσαν· *τιμή, εἰπέ, ἀγαθός—Ἀγάθων—πανάγαθος*.

δ') Ἡ βαρεῖα τίθεται ἀντὶ τῆς ὀξεῖας μόνον ἐπὶ τῆς ληγουσας λέξεώς τινος, ὅταν κατόπιν αὐτῆς δὲν ἀκολουθῇ σημεῖον στίξεως· οἱ μὲν ἀγαθοί, οἱ δὲ κακοὶ ἦσαν.

ε') Ἡ περισπωμένη τίθεται μόνον ἐπὶ μακρᾶς συλλαβῆς εἰς τὴν λήγουσαν ἢ τὴν παραλήγουσαν· *νῖκαι, νικῶν*.

στ') Βραχεῖα συλλαβὴ ὅταν τονίζεται, πάντοτε ὀξύνεται· *λέγε, γόνυ*.

ζ') Μακρὰ παραλήγουσα, ὅταν τονίζεται, ὀξύνεται μὲν, ἐὰν εἶναι μακρὰ καὶ ἡ λήγουσα, περισπᾶται δέ, ἐὰν εἶναι βραχεῖα ἢ λήγουσα· *φεύγω, σῶφρων—φεῦγε, σῶφρον*.

η') Ἡ θέσει μακρὰ συλλαβὴ ὡς πρὸς τὸν τονισμόν θεωρεῖται βραχεῖα· *γαμφῶνξ, χειρῶναξ, καλαῦρον*.

18. Ὡς πρὸς τὸν τονισμόν της μία λέξις λέγεται

α') *ὀξύτονος*, ὅταν ἔχη ὀξεῖαν εἰς τὴν λήγουσαν· *καρπός*·

β') *παροξύτονος*, ὅταν ἔχη ὀξεῖαν εἰς τὴν παραλήγουσαν· *χώρα*·

γ') *προπαροξύτονος*, ὅταν ἔχη ὀξεῖαν εἰς τὴν προπαραλήγουσαν· *ἀνθρώπος*·

δ') *περισπωμένη*, ὅταν ἔχη περισπωμένην εἰς τὴν λήγουσαν· *τιμῶ*·

ε') *προπερισπωμένη*, ὅταν ἔχη περισπωμένην εἰς τὴν παραλήγουσαν· *νῖκαι*·

στ') *βαρύτονος*, ὅταν ἔχη βαρεῖαν ἐπὶ τῆς ληγουσας ἢ ὅταν ἡ λήγουσα αὐτῆς δὲν τονίζεται· *χειμῶν ἦν, λέγω, ἄνεμος*.

B'—Ἄτονα

19. Αἱ ἐξῆς 10 μονοσύλλαβοι λέξεις ὁ, ἡ, οἱ, αἱ, ἐν, εἰς, ἐκ

(ἡ ἐξ)—ὡς, εἰ, οὐ (ἡ οὐχ), δὲν λαμβάνουν τόνον καὶ διὰ τοῦτο λέγονται *ἄτονοι* λέξεις ἢ ἀπλῶς ἄτονα.

Σημ. 1. Δὲν τονίζονται αἱ λέξεις αὗται, διότι ἐπροφέροντο τόσον στενῶς μὲ τὴν ἀκόλουθον λέξιν, ὥστε ἀπετέλουν τρόπον τινὰ μὲ αὐτὴν μίαν λέξιν, ὅπως συμβαίνει καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, ὅταν λέγωμεν π.χ. *ἔρχεται ὁ ἄνθρωπος, ἀνοίγει ἡ θύρα.*

Σημ. 2. Τὸ οὐ τονίζεται, ὅταν κατόπιν αὐτοῦ ὑπάρχη σημεῖον στίξεως· *φῆς ἢ οὐ;* τὰ μὲν εἶδε, τὰ δ' οὐ.

Γ' — Ἑγκλιτικά

20. Ὅπως εἰς τὴν ὀμιλουμένην γλῶσσαν μερικὰς μικρὰς λέξεις συμπροφέρομεν τόσον στενῶς μὲ τὴν προηγουμένην λέξιν, ὥστε ὁ τόνος των ἢ ἀποβάλλεται ἢ ἀναβιβάζεται εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγουμένης λέξεως (π.χ. ὁ ἀδελφός μου, σύντροφός μας, ἄρπαξέ το, πές μου το), οὕτω καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν μερικαὶ μονοσύλλαβοι λέξεις συνήθως ἀποβάλλουν τὸν τόνον των ἢ μεταβιβάζουν αὐτὸν εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγουμένης λέξεως ὡς ὁξεῖαν (*ἐγκλίνονται*). Αἱ λέξεις αὗται λέγονται *ἐγκλιτικαὶ* ἢ *ἐγκλιτικά*.

21. Ἑγκλιτικά συνηθέστερα εἶναι τὰ ἑξῆς·

α') οἱ τύποι τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν *μοῦ, μοί, μέ—σοῦ, σοί, σέ—οὔ, οἷ, ἐ*.

β') οἱ τύποι τῆς ἀορίστου ἀντωνυμίας *τις—τί* πλὴν τοῦ τύπου *ἄττα*.

γ') οἱ τύποι τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεστώτος τοῦ ῥήματος *εἰμί* καὶ *φημί* πλὴν τῶν τύπων *εἶ* καὶ *φῆς*.

δ') τὰ ἀόριστα ἐπιρρήματα *πού, ποί, ποθέν—πῶς, ποί, ποτέ*.

ε') τὰ μόρια *γέ, τέ, τοί—πέρ, πῶ, νύν*.

στ') τὸ ἀχώριστον δέ (διάφορον τοῦ συνδέσμου δέ), ὡς *τοιόςδε*.

22. Ὁ τόνος τῶν ἐγκλιτικῶν

α') *ἀποβάλλεται*, ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι ὁξύτονος ἢ περισπωμένη καὶ ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι παροξύτονος καὶ μονοσύλλαβον τὸ ἐγκλιτικόν· *σοφός τις, σοφοί τινες—τιμῶ σε, φιλῶ τινα—γέγων τις, ἄγων σε*.

β') μεταβιβάζεται εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγουμένης λέξεως ὡς ὀξεῖα, ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι προπαροξύτονος ἢ προπερισπωμένη ἢ ἄτονος ἢ ἐγκλιτική καὶ αὐτὴ ἄνθρωπός τις, ἄνθρωποί τινες—τιμῶμέν σε, τιμῶμέν τινας—εἰ τινές εἰσιν.

Σημ. 1. Ὁ τόνος τῶν ἐγκλιτικῶν διατηρεῖται, ὅταν ταῦτα εὐρίσκωνται εἰς τὴν ἀρχὴν προτάσεως ἢ εὐθὺς πρὸ αὐτῶν ὑπάρχει σημεῖον στίξεως ἢ ἡ προηγουμένη λέξις ἔχη πάθει ἔκθλιψιν ἢ εἶναι αὕτη παροξύτονος καὶ τὸ ἐγκλιτικὸν δυσύλλαβον· φημί ἐγώ—"Ὀμηρος, γασί, τυγλὸς ἦν—καλὸς δ' ἐστὶν—λόγοι τινές, ἀνθρώπων τινῶν.

Σημ. 2. Διατηρεῖται ὁ τόνος καὶ τῶν ἀντωνυμιῶν σοῦ, σοί, σέ, ὅταν αὗται ἐκφέρωνται μὲ ἔμφασιν ἢ εὐρίσκωνται κατόπιν προθέσεων· ταῦτα σοὶ λέγω, οὐκ ἐκέλευ—παρὰ σοῦ, πρὸς σέ.

Σημ. 3. Μερικὰ ἐγκλιτικὰ ἐνώνονται μὲ τὴν προηγουμένην λέξιν καὶ γράφονται μαζί μὲ αὐτὴν ὡς μία λέξις, ὡς οὔτε, ὥσπερ, οὕτω, οὕποτε, οἴμοι, τοσούσδε, τοῦσδε. Αἱ τοιαῦται λέξεις τονίζονται, ὅπως θὰ ἐτονίζοντο καὶ ἂν ἐγράφεοντο χωριστά· οὔ—τε, ὥς—περ.

Κεφάλαιον ε'

Σημεῖα ἐν τῷ γραπτῷ λόγῳ

23. Ἐκτὸς τῶν τόνων καὶ τῶν πνευμάτων ἄλλα συνήθη ὀρθογραφικὰ σημεῖα τῆς ἀρχαίας γλώσσης, ὡς καὶ τῆς νέας, εἶναι

α') τὰ *διαλυτικά* (·), τὰ ὅποια γράφονται ὑπεράνω τοῦ *ι* καὶ τοῦ *υ*, ὅταν ταῦτα δὲν ἀποτελοῦν δίφθογγον μὲ τὸ ἀμέσως πρὸ αὐτῶν εὐρισκόμενον φωνῆεν μιᾶς λέξεως· αἰδῖος, πρᾶννω·

β') ἡ *ἀπόστροφος* (') (ιδὲ ἔκθλιψιν καὶ ἀφαίρεσιν)·

γ') ἡ *κορωνίς* (') (ιδὲ κρᾶσιν)·

δ') ἡ *ὑποδιαστολή* (,), τῆς ὁποίας γίνεται χρῆσις συνήθως εἰς τὴν ἀντωνυμίαν *δτι* διὰ νὰ διακρίνεται ἀπὸ τοῦ συνδέσμου *δτι*· λέγω *δτι* σὺ λέγεις *δτι* ἂν ἐγὼ λέγω·

ε') τὰ σημεῖα τῆς σιτίξεως, ἦτοι ἡ *τελεία σιγμὴ* (.), ἡ *μέση* ἢ *ἄνω σιγμὴ* ἢ *κῶλον* (·), ἡ *ὑποσιγμὴ* ἢ *κόμμα* (,) καὶ τὸ *ερωτηματικὸν* (;).

στ') τὸ *θαυμαστικὸν* ἢ *ἐπιφωνηματικὸν* (!),

Κεφάλαιον στ'

Φθογγικὰ πάθη

24. Ὅπως εἰς τὴν ὁμιλουμένην γλῶσσαν συμβαίνουν πολ-
λάκις εἰς τὰς λέξεις διάφορα πάθη φθόγγων (φωνηέντων καὶ
συμφώνων), οἷον *ἀποβολαὶ* (σιτάρι—στάρι, ὠρολόγι—ὀρολόϊ,
ἦροθ' αὐτός) ἢ *ἀντικαταστάσεις* (π.χ. ἀδελφὸς—ἀδε~~ρ~~φός, κά-
θισε—κάτσε, ξυράφι—ξουράφι) ἢ *συγχωνεύσεις* (π.χ. ποῦ ἔχει
—πῶχει, λέ(γ)ετε—λέτε), ἢ *συνεκφωνήσεις* (μία—μιά, δύο—δνό,
ἐννέα—ἐννεά) κ.λ.π., οὕτω καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν
παρατηροῦνται διάφορα φθογγικὰ πάθη.

Α'—Πάθη φωνηέντων

25. Καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως εἰς τὴν νέαν, πολ-
λάκις συμβαίνει νὰ εὐρίσκωνται δύο φωνήεντα (ἡ φωνήεν καὶ
δίφθογγος) τὸ ἐν εὐθύς κατόπιν τοῦ ἄλλου εἴτε ἐντὸς μιᾶς
καὶ τῆς αὐτῆς λέξεως, εἴτε μεταξὺ δύο λέξεων (π.χ. ἐν τῇ νέᾳ:
βασιλέας, λέει—ἦρθε αὐτός, τὸ ἄδικο· ἐν τῇ ἀρχαίᾳ: τιμάω,
πλόος, σικέα—παρὰ ἐμοῦ, ἐπὶ αὐτοῦ, καὶ ἐγώ).

Τὴν τοιαύτην σύμπτωσιν δύο ἐπαλλήλων φωνηέντων, ἐπειδὴ
παράγει *χασμωδίαν*, ἦτοι *κακοφωνία*, ἀπέφευγον συνήθως
οἱ ἀρχαῖοι, ὅπως συνήθως τὴν ἀποφεύγομεν καὶ ἡμεῖς.

26. α') *Συναίρεσις*. Τὴν ἐντὸς μιᾶς λέξεως χασμωδίαν ἀπέ-
φευγον οἱ ἀρχαῖοι διὰ τῆς *συναίρέσεως*. Συναίρεσις δὲ εἶναι
ἡ συγχώνευσις δύο ἐπαλλήλων φωνηέντων ἢ φωνήεντος καὶ
διφθόγγου μιᾶς λέξεως εἰς ἓν μακρὸν φωνήεν ἢ δίφθογγον· *τι-
μάομεν—τιμῶμεν, αἰοιδῇ—ᾠδῇ*.

· Ἡ συλλαβή, ἡ ὁποία προκύπτει ἐκ συναίρέσεως, τονίζεται,
ἂν πρὸ τῆς συναίρέσεως ἐτονίζετο τὸ ἐν ἐκ τῶν συναίρε-

θέντων φωνηέντων· γελάομεν-γελῶμεν, ἑσταότες-ἑστῶτες—ἄλλο γέλαε-γέλα, ἐτίμαον-ἐτίμων.

Ἡ ἐκ τῆς συναιρέσεως προερχομένη λήγουσα, ὅταν τονίζεται, ὀξύνεται, ἐὰν πρὸ τῆς συναιρέσεως ἐτονίζετο τὸ δεύτερον τῶν συναιρεθέντων μὲ ὀξεῖαν ἢ βαρεῖαν· (ἐσταῶς) ἐστῶς, ἄλλως περισπᾶται· (τιμάω) τιμῶ, (γαλέα) γαλῆ.

Τὴν μεταξύ δύο λέξεων χασμωδῖαν ἀπέφευγον οἱ ἀρχαῖοι συνήθως α') διὰ τῆς κράσεως, β') διὰ τῆς ἐκθλίψεως καὶ γ') διὰ τῶν εὐφωνικῶν συμφώνων.

27. β') Κραῖσις εἶναι ἡ ἔνωσις δύο λέξεων εἰς μίαν διὰ συγχωνεύσεως τοῦ τελικοῦ φωνήεντος (ἢ τῆς τελικῆς διφθογγου) τῆς πρώτης μὲ τὸ ἀρκτικὸν φωνῆεν (ἢ τὴν ἀρκτικὴν δίφθογγον) τῆς δευτέρας εἰς ἓν μακρὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγον· τὸ ὄνομα-τοῦνομα, ὁ ἀνὴρ-ἀνὴρ, καὶ ἄν-κᾶν, ἐγὼ οἶδα-ἐγῶδα.

Σημεῖον τῆς κράσεως εἶναι ἡ κορωνίς ('). Τίθεται δὲ αὕτη ὑπεράνω τοῦ φωνήεντος ἢ τῆς διφθογγου, ἡ ὁποία προέρχεται ἐκ τῆς κράσεως. Ἀντὶ τῆς κορωνίδος ὅμως τίθεται δασεῖς, ὅταν ἡ πρώτη λέξις εἶναι ἐκ τῶν δασυνομένων τύπων τοῦ ἄρθρου ὁ, οἶ ἢ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας ὁ, ἃ· ὁ ἀνὴρ-ἀνὴρ, ὁ ἐφόρει-οὐφόρει, ἃ ἄν-ἄν.

28. Κραῖσιν πάσχουν συνήθως αἱ ἐξῆς λέξεις·

α') Οἱ τύποι τοῦ ἄρθρου καὶ τὸ κλητικὸν ἐπιφώνημα ὦ· ὁ ἄνθρωπος-ἄνθρωπος, τοῦ ἀνδρός-τάνδρός, τὰ ἄλλα-τᾶλλα, τὰ ἐμὰ-τᾶμά, (τὸ ἱμάτιον-θοῖμάτιον), ὦ ἀγαθὲ-ὦγαθέ, ὦ ἄνερ-ὦνερ.

β') Ἡ ἀντωνυμία ἐγὼ, συνήθως ὅταν ἀκολουθῇ κατόπιν τῆς ἡ λέξις οἶδα (=γινωρίζω) ἢ οἶμαι (=νομίζω)· ἐγῶδα, ἐγῶμαι.

γ') Οἱ τύποι δ καὶ ἃ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας ὅς, ἡ, ὁ· ὁ ἐφόρει-οὐφόρει, ἃ ἐγὼ-ἀγώ, ἃ ἄν-ἄν.

δ') Ὁ σύνδεσμος καί· καὶ ἄν-κᾶν, καὶ ἐν-κᾶν, καὶ ἔπειτα-κᾶπειτα, καὶ εἴτα-κᾶτα, (καὶ ὅπως-χῶπως).

ε') Ὁ σύνδεσμος μέντοι μὲ τὸ μόριον ἄν· μεντᾶν.

Σημ. 1. Ἐκ τῆς κράσεως προέρχεται α, η, ρ, ὅταν ἡ ἀρχικὴ συλλαβὴ τῆς δευτέρας λέξεως ἔχη ἢ ἐγὼ οἶδα-ἐγῶδα, καὶ εἴτα-κᾶτα, ἀλλὰ καὶ ἔπειτα-κᾶπειτα.

Σημ. 2. Κατὰ τὴν κρᾶσιν ἀποβάλλεται ὁ τόνος τῆς πρώτης λέξεως καὶ τὸ πνεῦμα τῆς δευτέρας· ᾧ ἀγαθέ—ᾧγαθέ, ἀ ἐγὼ—ἀγώ.

29. γ') "Εκθλίψις εἶναι ἡ ἀποβολὴ τοῦ τελικοῦ βραχέος φωνήεντος μιᾶς λέξεως, ὅταν ἡ ἐπομένη λέξις ἀρχίζῃ ἀπὸ φωνῆεν· ἀπὸ ἐμοῦ—ἀπ' ἐμοῦ, ὅτε ἦλθεν—ὅτ' ἦλθεν.

Σημεῖον τῆς ἐκθλίψεως εἶναι ἡ ἀπόστροφος ('), ἡ ὁποία τίθεται ὑπεράνω τῆς θέσεως τοῦ φωνήεντος, τὸ ὁποῖον ἔπαθεν ἐκθλιψιν. Εἰς τὰ σύνθετα ὅμως, ὡσάκις καὶ εἰς αὐτὰ γίνεται ἐκθλιψις, δέν τίθεται ἀπόστροφος· ἀπέχω, παρέχομαι.

Σημ. Δέν ἐκθλίβεται τὸ τελικόν *υ* οἰασδήποτε λέξεως, τὸ *α* καὶ τὸ *ο* τῶν μονοσυλλαβῶν λέξεων (π. χ. *τά, τό, πρὸ* κ.λ.π.) καὶ τὸ *ι* τῶν προθέσεων *περί, μέχρι, ἄχρι* (καὶ τῆς ἐπὶ εἰς τὰ σύνθετα *ἐπίορκος* καὶ *ἐπιεικής*), τῆς ἐρωτηματικῆς καὶ τῆς ἀορίστου ἀντωνυμίας *τί* καὶ τοῦ συνδέσμου *ὅτι*.

30. Ἐάν τὸ ἐκθλιβόμενον βραχὺ φωνῆεν ἐτονίζετο πρὸ τῆς ἐκθλίψεως, ἡ ὁξεῖα αὐτοῦ μετὰ τὴν ἐκθλιψιν ἀποβάλλεται μὲν, ὅταν ἡ λέξις εἶναι ἄκλιτον μέρος τοῦ λόγου, μεταβιβάζεται δὲ εἰς τὴν προηγουμένην συλλαβὴν, ὅταν ἡ λέξις εἶναι κλιτή· ἐπὶ ἐμοί—ἐπ' ἐμοί, ἀλλὰ ἐγὼ—ἀλλ' ἐγώ, δεινὰ ἔπαθον—δεῖν' ἔπαθον, φημί ἐγώ—φήμ' ἐγώ.

Σημ. Ἐάν ἡ πάσχουσα τῇ ἐκθλιψιν λέξις εἶναι ἐγκλιτική, ὁ τόνος αὐτῆς ἀναβιβάζεται εἰς τὴν προηγουμένην λέξιν ἢ ἀποβάλλεται, ὅπως ἐν γένει ὅταν τὸ ἐγκλιτικὸν εἶναι μονοσυλλαβον· ἀνθρωπὸν τιν' εἶδον, οἷόν τ' ἐστί, δῶρά ποτ' ἔλαβον, ἄλλα τιν' εἶπον.

31. Ἐάν πρὸ τοῦ ἐκθλιβομένου φωνήεντος ὑπάρχῃ σύμφωνον ἄφωνον ψιλὸν ἢ δύο ψιλὰ, ἡ δ' ἐπομένη λέξις δασύνεται, τότε ταῦτα τρέπονται εἰς τὸ ὁμόφωνόν των δασύ· ἐπὶ ἡμῶν—ἐφ' ἡμῶν, ὅτε ἦγον—ὅθ' ἦγον, νύκτα ὄλην—νύχθ' ὄλην.

32. Εὐφωνικὰ σύμφωνα καλοῦνται τὰ προστιθέμενα εἰς τὸ τέλος ὠρισμένων λέξεων πρὸ τοῦ ἀρκτικοῦ φωνήεντος ἐπομένης λέξεως, εἶναι δὲ τὸ *ν*, τὸ *κ* καὶ τὸ *ς*.

33. Τὸ εὐφωνικὸν *ν* πρὸ φωνήεντος λαμβάνουν
α') οἱ τύποι ὀνομάτων, ῥημάτων καὶ ἐπιρρημάτων, οἱ ὅποιοι λήγουν εἰς *σι*, καὶ τὸ εἴκοσι· "Ελλησι(*ν*), λέγουσι(*ν*), Ἀθήνησι(*ν*), εἴκοσι(*ν*).

β') τὸ τρίτον ἐνικὸν πρόσωπον ῥημάτων, ὅταν λήγῃ εἰς ε, καὶ τὸ *ἐστί** ἔλεγε(ν), πεποίηκε(ν), ἐστί(ν).

34. Τὸ εὐφωνικὸν *κ* λαμβάνει τὸ ἀρνητικὸν μόριον *οὐ*(=ὄχι)· *οὐκ* ἦλθον.

Τὸ *κ* τοῦτο τρέπεται εἰς *χ*, ὅταν ἡ ἐπομένη λέξις δασύνεται· *οὐχ* ἦττον, *οὐχ* οὗτος.

35. Τὸ εὐφωνικὸν *ς* λαμβάνει τὸ ἐπίρρημα *οὕτω* (=ἔτσι)· *οὕτω* πράττω—*οὕτως* ἐπραξα.

36. **Ἄλλα* πάθη τῶν φωνηέντων εἶναι τὰ ἐξῆς·

1. **Ἡ συγκοπή*, ἥτοι ἡ ἀποβολὴ φωνήεντος ἐν μέσῳ λέξεως ὅπως διηλαδὴ σήμερον λέγομεν *κορφή*, *σιτάρι* κ.λ.π. ἀντὶ κορυφῆ, σιτάρει, οὕτω καὶ οἱ ἀρχαῖοι (*πέτ*—ομαι) *ἐ*—*πτ*—όμην, (*σέπ*—ομαι, *ἔπο*—μαι) *ἐ*—*σπόμην*, (*σέχ*—ω, *ἔχ*—ω) *ἐ*—*σχ*—ον, (*πατερ*—ός, *μητερ*—ός) *πατρ*—ός, *μητρ*—ός, (*ποι*—μέν—ος) *ποί*—*μν*—ιον κ.λ.π.

2. **Ἡ ἀφομοίωσις* τοῦ φωνήεντος συλλαβῆς τινος πρὸς τὸ φωνῆεν προηγούμενης ἢ ἐπομένης συλλαβῆς· ὡς *βυβλίον*—*βιβλίον*, (*μέγας*) *μέγαθος*—*μέγεθος*, *ὀβελός*—*ὀβολός* (ὅπως καὶ τὰ σημερινὰ *σκοτούρα*—*σκουτούρα*, *σεισουράδα*—*σουσουράδα* κ.λ.π.).

3. **Ἡ ἀντιμεταχώρησις*, ἥτοι ἡ ἐναλλαγὴ τοῦ χρόνου δύο ἀλλεπαλλήλων φωνηέντων, τὰ ὅποια διαφέρουν κατὰ τὸν χρόνον· *βασιλῆος*—*βασιλέως*, *γιοργός*—*γεωργός*, *ἡόρταζον*—*ἐώρταζον*.

4. **Ἡ ποιοτικὴ μεταβολὴ φωνηέντων*, ἥτοι ἡ ἀντικατάστασις αὐτῶν ὑπ' ἄλλων φωνηέντων τοῦ αὐτοῦ χρόνου, ἀλλὰ διαφόρων κατὰ τὸ ποιόν· *φέρω*—*φόρος*, *ἀρήγω*—*ἀρωγή*.

5. **Ἡ ποσοτικὴ μεταβολὴ φωνηέντων*, ἥτοι ἡ ἀντικατάστασις αὐτῶν ὑπ' ἄλλων φωνηέντων διαφόρων κατὰ τὸν χρόνον· *πωλέω*—*πωλήσω*, *δηλόω*—*δηλώσω* (*ἔκτασις*), *ἴστημι*—*ἴστα*—*μεν*, *τίθημι*—*τίθεμεν*, *δίδωμι*—*δίδομεν* (*βράχυνσις*).

6. **Ἡ ἀντέκτασις ἢ ἀναπληρωτικὴ ἔκτασις*, ἥτοι ἡ ἔκτασις βραχείος φωνήεντος εἰς μακρὸν ἢ εἰς δίφθογγον κατόπιν ἀποβολῆς ἐνὸς ἢ δύο συμφώνων· (*γίγαντ*—ς) *γίγᾱς*, (*κτέν*—ς) *κτεῖς* (*λυθέντ*—ς) *λυθεῖς*, (*ὀδόντ*—ς) *ὀδοῦς*.

Σημ. **Ἡ συγκοπή*, ἡ ποιοτικὴ μεταβολὴ καὶ ἡ ποσοτικὴ μεταβολὴ φωνηέντων καλοῦνται μὲ ἐν ὄνομα *μετάπτωσις*.

Β' — Πάθη συμφώνων

Α' — Αποβολή συμφώνων

37. Οὐδεμία ἑλληνικὴ λέξις δύναται νὰ λήγῃ εἰς ἄλλο σύμφωνον πλὴν τοῦ *ν* ἢ τοῦ *ρ* ἢ τοῦ *ς* (ἢ *ξ*, *ψ*). πᾶν ἄλλο σύμφωνον, ὅταν εὐρεθῇ εἰς τὸ τέλος τῆς λέξεως, ἀποβάλλεται· μέλιτ—ος, ἀλλὰ μέλι (ἀντὶ μέλιτ), παιδ—ός, ἀλλὰ ᾧ παῖ (ἀντὶ ᾧ παιδ), γυναικ—ός, ἀλλὰ ᾧ γύναι (ἀντὶ ᾧ γύναικ).

Σημ. Αἱ ἄτονοι λέξεις *ἐκ* καὶ *οὐκ* (οὐχ) συμπροφέρονται τόσον στενωῶς μὲ τὴν ἐπομένην λέξιν, ὥστε ἀποτελοῦν μὲ χυτὴν τρόπον τινὰ μ' ἅν λέξιν καὶ τὸ τελικόν των συμφώνων *κ* (*χ*) εἶναι ὡς νὰ εὐρίσκεται ἐντὸς λέξεως καὶ οὐχὶ εἰς τὸ τέλος (πρβλ. *οὐκ ἔχω καὶ οὐκέτι, ἐκ πόλεως καὶ ἐκπίπτω*).

38. Ἐκ τῶν συριστικῶν τὸ ἀπλοῦν *σ* ἀποβάλλεται, ὡς ἂν εὐρίσκεται μεταξὺ συμφώνων μιᾶς λέξεως· τετάραχ—θε ἐκ τοῦ τετάραχσθε, ἐστάλ—θαι ἐκ τοῦ ἐστάλσθαι.

Σημ. α'. Εἰς παλαιοτάτους χρόνους συνήθως τὸ *σ* ἐν ἀρχῇ μὲν λέξεως πρὸ φωνήεντος εὐρισκόμενον ἐτρέπετο εἰς δασεῖαν, ἐντὸς δὲ λέξεως μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀπεβάλλετο· *ἐπομαι* ἐκ τοῦ *σέπομαι* (πρβλ. ἄορ. *ἐσ(ε)πόμην*), *ἔχω* (*ἀρχῆθεν ἔχω*) ἐκ τοῦ *σέχω* (πρβλ. μέλλ. *ἔξω*).

Σημ. β'. Καὶ τὸ διπλοῦν *σ* (*σσ*) ἡπλοποιήθη εἰς πολλοὺς τύπους λέξεων εἰς ἓν μόνον *σ*· *ἐτέλεσα* ἐκ τοῦ *ἐτέλεσ-σα*, τοῖς *γένεσι* ἐκ τοῦ τοῖς *γένεσ-σι*, τοῖς *κρέασι* ἐκ τοῦ τοῖς *κρέασ-σι*.

39. Καὶ τὸ ἡμίφωνον *ϝ* (συγγενὲς πρὸς τὸ φωνῆεν *ν*), τὸ ὁποῖον εἰς παλαιότερους χρόνους εἶχον πολλαὶ ἑλληνικαὶ λέξεις εἰς τὴν ἀρχὴν ἢ μεταξὺ δύο φωνηέντων αὐτῶν, κανονικῶς ἀπεβλήθη· *οἶνος* (ἐκ τοῦ *ϝοῖνος*), *πλέω* (*πλέϝω*, πρβλ. *πλεύσω*).

Σημ. 1. Καὶ τὸ ἡμίφωνον *ι*, τὸ ὁποῖον ἐπίσης εἶχον πολλαὶ ἀρχαῖαι λέξεις, ἔπαθε διαφόρους μεταβολάς, περὶ τῶν ὁποίων θὰ ἴδωμεν κατωτέρω.

Σημ. 2. Τὸ *ν* τῆς προθέσεως *ἐν* διατηρεῖται εἰς τὰ σύνθετα πρὸ τοῦ *σ*, *ξ*, *ρ*· *ἐνσεύω*, *ἐνζεύγνυμι*, *ἐνρίπτω*. Τὸ *ν* τῆς προθέσεως *σὺν* ἐν συνθέσει, ἔαν μὲν ἀκολουθῇ ἀπλοῦν *σ*, ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτό, ὡς *σύσσιτος* (ἐκ τοῦ *σύνσιτος*), ἔαν

δὲ ἀκολουθεῖ *σ* ἡνωμένον μὲ ἄλλο σύμφωνον (ἢ *ζ*), ἀποβάλλεται, ὡς *συσκευάζω* (ἐκ τοῦ *συνσκευάζω*), *συνζεύγνυμι* (ἐκ τοῦ *συνζεύγνυμι*).

Γ'—Ἀνάπτυξις συμφώνων

40. Μετ' *ξ* δύο συμφώνων, ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὁποίων εἶχεν ἀποβληθῇ φωνῇ ἐν τι, ἀναπτύσσεται ἐνίοτε ἄλλο σύμφωνον, τὸ ὁποῖον καθιστᾷ τὸ σύμπλεγμά των μᾶλλον εὐπρόφερτον, ὡς *ἀν-δ-ρός*, *μεσημ-β-ρία*, *γαμ-β-ρός* κ.τ.λ.

Γ'—Μετάθεσις συμφώνων

41. Εἰς τινὰς λέξεις μετεβλήθη ἡ θέσις ἐνὸς ἢ καὶ δύο ὁμοῦ συμφώνων, ὡς (Πνύξ), *Πνυκός* καὶ *Πυκνός*, *τίκτω* ἀντὶ *τίτκω* (πρβλ. *ἔτεκον* ἐκ θέματος *τεκ-τκ*), *ἐνταῦθα*, *ἐντεῦθεν* ἐκ τοῦ *ἐνθαῦτα*, *ἐνθεῦτεν* (πρβλ. *ἐνθα*).

Δ'—Ἐνωσις συμφώνων

42. Τὰ οὐρανικά *κ*, *γ*, *χ* ἐνοῦνται μετὰ ἐπομένου *σ* εἰς *ξ*, ὡς (ἐπλεκ-σα) *ἐπλεξα*, (ἐταγ-σα) *ἔταξα*, (ἐτάραχ-σα) *ἐτάραξα*, τὰ δὲ χειλικά *π*, *β*, *φ* μετὰ τοῦ *σ* εἰς *ψ*, ὡς (ἐκρυπ-σα) *ἐκρυψα*, (ἔτριβ-σα) *ἔτριψα*, (ἔγραφ-σα) *ἔγραψα*.

Ε'—Τροπαὶ συμφώνων

43. Οὐρανικὸν (*κ*, *γ*, *χ*) ἢ χειλικὸν (*π*, *β*, *φ*), ἂν εὐρεθῇ πρὸ ὀδοντικοῦ (*τ*, *δ*, *θ*) καὶ εἶναι ἑτερόπνουν, τρέπεται εἰς ὁμόπνουν μὲ τὸ ὀδοντικόν, ἥτοι *συνπνευματίζεται*· *πλέκω*, ἀλλὰ *ἐπλέχθην* (ἐκ τοῦ ἐπλέκ-θην), *εὔχομαι*, ἀλλὰ *εὐχτός* (ἐκ τοῦ εὐχ-τός), *γράφω*, ἀλλὰ *γραπτός* (ἐκ τοῦ γραφ-τός), (τάσ-σω), *ταγός*, ἀλλὰ *τακτός* (ἐκ τοῦ ταγ-τός), *τρίβω*, ἀλλὰ *ἐτρίβθην* (ἐκ τοῦ ἐτρίβ-θην), *ἐπ-τά*, *ὁ-κτώ*, ἀλλὰ *ἐβ-δομος*, *ὄγ-δοος*. Σημ. Τὸ *κ* τῆς προθέσεως *ἐκ* μένει ἀμετάβλητον καὶ δὲν *συνπνευματίζεται*· *ἐκβάλλω*, *ἐκγονος*, *ἐκδέρω*, *ἐκθέω*, *ἐκφέρω*.

44. *Χειλικὸν* (*π*, *β*, *φ*) πρὸ τοῦ *μ* γίνεται *μ*, ἥτοι *ἀφο-*

μοιοῦται προς αὐτό· **κόμμα** ἐκ τοῦ **κόπμα** (πρβλ. κοπ-ή), **βέβλαμμαι** ἐκ τοῦ **βέβλαβμαι** (πρβλ. βλάβ-η), **γραῖμμα** ἐκ τοῦ **γραῖφμα** (πρβλ. γραφ-ή).

45. Καὶ τὸ **ἐνρινον ν**, ὅταν εὔρεθῇ πρὸ τῶν ὑγρῶν **λ, ρ** ἢ τοῦ ἐνρίνου **μ**, ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτά· **συνλέγω** ἐκ τοῦ **συν-λέγω**, **συρρέω** ἐκ τοῦ **συνρέω**, **ἐμμένω** ἐκ τοῦ **ἐνμένω**.

Σημ. Εἰς μερικὰς λέξεις φαίνεται ὅτι τρέπεται τὸ **ν** πρὸ τοῦ **μ** εἰς **σ**· (φάσ-μα) **πέ-φα-σμαι** ἐκ τοῦ **πέ-φαν-μαι**, (μία-σμα) **με-μία-σμαι** ἐκ τοῦ **μεμίων-μαι**.

46. Ὅσάκις συνέπιπτε ν' ἀρχίζουν δύο ἀλλεπάλληλοι συλλαβαὶ μιᾶς λέξεως ἀπὸ **ἄφωνον δασύ**, τῆς πρώτης συλλαβῆς τὸ δασὺ ἐτρέπετο εἰς τὸ ἀντίστοιχόν του ψιλόν (**ἀνομοίωσις**)· **κέχυκα** ἐκ τοῦ **χέχυκα** (πρβλ. χυτός), **πέφυκα** ἐκ τοῦ **φέφυκα** (πρβλ. φύσω), **τίθημι** ἐκ τοῦ **θίθημι** (πρβλ. θήσω), **ἐτέθην** ἐκ τοῦ **ἐθέθην** (πρβλ. θετός), **τριχός**, **τριχί** ἐκ τοῦ **θριχός**, **θριχί** (πρβλ. θρίξ, θριξί), **τρέφω**, **ἐτράφην** ἐκ τοῦ **θρέ-φω**, **ἐθράφην** (πρβλ. θρέψω, τέθραμμαι), **τάφος**, **ἐτάφην** ἐκ τοῦ **θάφος**, **ἐθάφην** (πρβλ. θάψω).

Σημ. 1. Καὶ ἡ δασεῖα τῆς πρώτης συλλαβῆς μιᾶς λέξεως τρέπεται εἰς ψιλὴν, ὅταν ἡ δευτέρα συλλαβὴ ἀρχίζῃ ἀπὸ ἄφωνον δασύ· **ἔχω** ἀντὶ **ἐχω** (ἐκ τοῦ σέχ-ω), ἐν ᾧ μέλλων **ἔξω**.

Σημ. 2. Εἰς μερικὰς λέξεις διετήρησαν αἱ δύο ἀλλεπάλληλοι συλλαβαὶ τὸ δασύ, ὡς **ἐχύθην**, **ὠρθώθην**, **ἐθέλχθην**, **φάθην**· εἰς ἄλλας δὲ πάλιν λέξεις ἐτράπη ὅχι τῆς πρώτης, ἀλλὰ τῆς δευτέρας συλλαβῆς τὸ δασὺ εἰς ψιλόν, ὡς **σώθητι** (ἀντὶ **σώ-τηθι**) ἐκ τοῦ **σώθηθι**, **παιδεύθητι** (ἀντὶ **παιδεύτηθι**) ἐκ τοῦ **παι-δεύθηθι**.

47. Ἐκ τῶν οὐρανικῶν τὸ **κ** καὶ τὸ **χ** πρὸ τοῦ **μ** γε ἰκῶς τρέπεται εἰς **γ**· **διωγμός** ἐκ τοῦ **διωκμός** (πρβλ. διώκω), **ταραγμός** ἐκ τοῦ **ταραχμός** (πρβλ. ταραχή), **τετάραγμα** ἐκ τοῦ **τετάραγμα**.

Σημ. Εἰς μερικὰς λέξεις διατηροῦνται τὰ συμπλέγματα **κμ** καὶ **χμ**· **ἄκμων**, **ἄκμή**, **ἀνχμός**.

48. Ὀδοντικὸν πρὸ ἄλλου ὀδοντικοῦ ἢ **μ** ἐν μέσῳ λέξεως τρέπεται εἰς **σ**· **χαριέστερος** ἐκ τοῦ **χαριέτ-τερος**, **ἐφεύσθην** ἐκ τοῦ **ἐφεύδ-θην** (φεύδ-ουαι), **πιστός** ἐκ τοῦ **πιθ-τός** (πρβλ.

πιθ-ανός), ἐπείσθην ἐκ τοῦ ἐπείθ-θην (πείθ-ομαι), ᾄσμα ἐκ τοῦ ᾄδ-μα (ᾄδ-ω), πέπεισμαι ἐκ τοῦ πέπειθ-μαι (πείθ-ομαι).

Σημ. 1. Εἰς μερικὰς λέξεις μένει ἀμετάβλητον τὸ ὀδοντικόν πρὸ τοῦ **μ**: ἀτμός, ἀριθμός, Ἀδμητος. Ὡσαύτως διατηρεῖται τὸ **ττ**, τὸ ὁποῖον προῆλθεν ὀπὸ **κj**, **χj** κ.λ.π., ὡς φυλάττω (ἐκ τοῦ φυλάκ-jω)

Σημ. 2. Τὸ **τ** τῆς συλλαβῆς **τι**, ὅταν αὕτη εὐρίσκεται κατόπιν φωνήεντος ἢ τοῦ ἐνρίνου **ν**, ἐτρέπετο εἰς **σ**: πλούσιος ἐκ τοῦ πλούτιος (πλοῦτ-ος), ἀθανασία ἐκ τοῦ ἀθανατία (ἀθάνατ-ος), γερονσία ἐκ τοῦ γεροντία (γέροντ-ος), ἐκούσιος ἐκ τοῦ ἐκόντιος (ἐκόντ-ος), λέγουσι ἐκ τοῦ λέγον-τι, σπανίως δὲ διατηρεῖται καὶ μάλιστα ὅταν τονίζεται· αἰτία, ἐναντίος-σκότιος κ.λ.π.

49. Τὸ **ν** πρὸ τῶν οὐρανικῶν (**κ**, **γ**, **χ**) τρέπεται εἰς ἔνρινον **ν**: ἐγκαλῶ ἐκ τοῦ ἐν-καλῶ, συγγενής ἐκ τοῦ συν-γενής, συγχαίρω ἐκ τοῦ συν-χαίρω, ἐγξέω ἐκ τοῦ ἐν-ξέω.

50. Τὸ **ν** πρὸ τῶν χειλικῶν (**π**, **β**, **φ**) τρέπεται εἰς **μ**: ἐμπίπτω ἐκ τοῦ ἐν-πίπτω, ἐμβαίνω ἐκ τοῦ ἐν-βαίνω, συμφέρω ἐκ τοῦ συν-φέρω, ἐμψυχος ἐκ τοῦ ἐν-ψυχος.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΤΥΠΙΚΟΝ

Κεφάλαιον ζ'

Μέρη τοῦ λόγου

51. Καί εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὥπως καὶ εἰς τὴν νέαν.

α') τὰ μέρη τοῦ λόγου, ἦτοι τὰ διάφορα εἶδη τῶν λέξεων, εἶναι δέκα· ἄρθρον, (ὄνομα) οὐσιαστικόν, (ὄνομα) ἐπίθετον, ἄντωνυμία, ῥῆμα, μετοχή, πρόθεσις, ἐπίρρημα, σύνδεσμος καὶ ἐπιφώνημα·

β') τὸ ἄρθρον, τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ἐπίθετον, ἡ ἄντωνυμία, τὸ ῥῆμα καὶ ἡ μετοχή λέγοντα *κλιτά*, διότι κλίνονται, ἦτοι λαμβάνουν διαφόρους μορφὰς (π. χ. ὁ ἀγαθὸς στρατιώτης ἐπαινεῖται, τὸν ἀγαθὸν στρατιώτην ἐπαινοῦσιν· οὗτος μανθάνει παίζων, οὗτοι μανθάνουσι παίζοντες), ἡ δὲ πρόθεσις, τὸ ἐπίρρημα, ὁ σύνδεσμος καὶ τὸ ἐπιφώνημα λέγονται *ἄκλιτα*, διότι δὲν κλίνονται, ἦτοι μένουں ἀμετάβλητα (π.χ. ἐκεῖ ἐπὶ τοῦ λίθου, ἐκεῖ ἐπὶ τῶν λίθων).

52. Αἱ διάφοροι μορφαί, τὰς ὁποίας λαμβάνει μία κλιτὴ λέξις, λέγονται *τύποι* αὐτῆς· τὸ *ιχθύς*, *ιχθύων* εἶναι τύποι τῆς λέξεως *ιχθύς*, ὁμοίως τὸ *γράφει* ἢ *γράφομεν* ἢ *γράφετε* εἶναι τύποι τῆς λέξεως *γράφω*.

53. Εἰς ἕκαστον τύπον κλιτῆς λέξεως διακρίνομεν δύο μέρη, α') τὸ *θέμα*, ἦτοι τὸ πρὸς τὴν ἀρχὴν ἀμετάβλητον μέρος τῆς λέξεως· *ιχθυ-*, *γραφ-* καί

β') τὴν *κατάληξιν*, δηλαδὴ τὸ πρὸς τὸ τέλος μεταβλητὸν μέρος τῆς λέξεως· π.χ. *-ν*, *-ων*, *-ει*, *-ομεν*, *-ετε*.

54. Τὸ τελευταῖον γράμμα τοῦ θέματος λέγεται *χαρακτήρ* αὐτοῦ· π.χ. τοῦ θέματος *Ἀραβ-* (*Ἀραψ*, *Ἀραβ-ος*) χαρακτήρ εἶναι τὸ *β*, τοῦ θέματος *ιχθυ-* (*ιχθύς*, *ιχθύ-ος*) χαρακτήρ εἶναι τὸ *ν*, τοῦ θέματος *γραφ-* (*γράφ-ω*, *γράφ-εις*) χαρακτήρ εἶναι τὸ *φ*.

Πτωτικά καὶ παρεπόμενα αὐτῶν

55. Τὸ ἄρθρον, τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ἐπίθετον, ἡ ἀντωνυμία καὶ ἡ μετοχὴ ἔχουν *γένος, ἀριθμόν, πτώσιν καὶ κλίσιν*.

56. Τὰ γένη εἶναι τρία, *ἀρσενικόν, θηλυκόν καὶ οὐδέτερον*· ὁ ἀνὴρ, ἡ γυνή, τὸ δένδρον.

57. Ἀριθμούς ἡ ἀρχαία γλῶσσα ἔχει τρεῖς, τὸν *ἐνικόν* καὶ τὸν *πληθυντικόν*, τοὺς ὁποίους ἔχει καὶ ἡ νέα γλῶσσα, καὶ τὸν *δυϊκόν*, ὅστις δηλοῖ δύο ὄντα· τὼ *ὀφθαλμῶ*=οἱ δύο ὀφθαλμοί.

58. Πτώσεις ἡ ἀρχαία γλῶσσα ἔχει πέντε, ἥτοι τὴν *ὀνομαστικὴν*, τὴν *γενικὴν*, τὴν *αἰτιατικὴν*, τὴν *κλητικὴν*, καὶ προσέτι τὴν *δοτικὴν*· τῷ *θεῷ*=εἰς τὸν θεόν.

Σημ. Ἐκ τῶν πτώσεων ἡ μὲν ὀνομαστικὴ καὶ ἡ κλητικὴ λέγονται *ὀρθαί*, ἡ δὲ γενικὴ, ἡ δοτικὴ καὶ ἡ αἰτιατικὴ λέγονται *πλάγαι* πτώσεις.

59. Κλίσεις καὶ ἡ ἀρχαία γλῶσσα ἔχει τρεῖς, τὴν *πρώτην*, τὴν *δευτέραν* καὶ τὴν *τρίτην*.

60. Ἐκ τῶν κλιτῶν μερῶν τοῦ λόγου τὸ ἄρθρον, τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ἐπίθετον, ἡ ἀντωνυμία καὶ ἡ μετοχὴ λέγονται μὲν ὀνομα *πτωτικά*, διότι ἔχουν πτώσεις.

61. Τὸ γένος, ὁ ἀριθμός, ἡ πτώσις καὶ ἡ κλίσις λέγονται *παρεπόμενα* (ἥτοι παρακολουθήματα) τῶν πτωτικῶν.

Κεφάλαιον η'

Τὸ ἄρθρον

62. Καὶ τῆς ἀρχαίας γλώσσης τὸ ἄρθρον εἶναι *δ, ἡ, τὸ* καὶ κλίνεται ὡς ἑξῆς·

		Ἐνικός		
		ἀρσενικόν	θηλυκόν	οὐδέτερον
ὄνομ.	ὁ	ἡ	τό	
γεν.	τοῦ	τῆς	τοῦ	
δοτ.	τῷ (=εἰς τόν)	τῇ (=εἰς τήν)	τῷ (=εἰς τὸ)	
αἰτ.	τόν	τήν	τὸ	
κλητ.	ὦ	ὦ	ὦ	

Πληθυντικός

	ἄρσενικόν	θηλυκόν	οὐδέτερον
ὄνομ.	οἱ	αἱ	τά
γεν.	τῶν	τῶν	τῶν
δοτ.	τοῖς (=εἰς τοὺς)	ταῖς (=εἰς τὰς)	τοῖς (=εἰς τὰ)
αἰτ.	τοὺς	τὰς	τὰ
κλητ.	ὦ	ὦ	ὦ

Δυϊκὸς καὶ τῶν τριῶν γενῶν
 ὄνομ. καὶ αἰτ. τὼ (=οἱ δύο, αἱ δύο, τὰ δύο)
 γεν. καὶ δοτ. τοῖν (=εἰς τοὺς δύο, εἰς τὰς δύο, εἰς τὰ δύο)
 κλητ. ὦ.

Σημ. Τὸ ὦ τῆς κλητικῆς εἶναι κυρίως ἐπιφώνημα.

Κεφάλαιον θ'

Οὐσιαστικά—Κλίσεις αὐτῶν

63. Οὐσιαστικὰ λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι σημαίνουν ὄντα, ἤτοι πράγματα, ζῶα, πρόσωπα, ἢ πράξιν, κατάστασιν, ιδιότητα· βιβλίον, ὄρνις, μαθητὴς—θυσία, ὕπνος, εὐσέβεια.

64. Τὰ οὐσιαστικά διαιροῦνται 1) εἰς

α') *συγκεκριμένα*, ὅσα σημαίνουν ὄντα αἰσθητὰ ἢ νοητὰ· ποταμός, ἵππεύς, δαίμων, θεός·

β') *ἀφηρημένα*, ὅσα σημαίνουν πράξιν ἢ κατάστασιν ἢ ιδιότητα· πορεία, εὐτυχία, εὐκοσμία· καὶ 2) εἰς

α') *κύρια*, ὅσα σημαίνουν ἐν ὠρισμένον ὄν· Ἀθῆναι, Πλάτων·

β') *προσηγορικά*, ὅσα σημαίνουν ὁμοειδῆ ὄντα, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν ὁλόκληρον τάξιν· ὄρος, ἵππος, ἄνθρωπος.

65. Ἐκ τῶν οὐσιαστικῶν τὰ πλεῖστα ἔχουν ἕκαστον ἐν μόνον γένος· ὁ οὐρανός, ἡ θάλασσα, τὸ δένδρον, ὁ αἰτός, ἡ ἀλώ-
 πεξ, ἡ γαλῆ.

66. Ὅσα οὐσιαστικά σημαίνουν ζῶα καὶ ἔχουν ἐν μόνον γένος πρὸς δῆλωσιν τοῦ ἄρσενικοῦ καὶ τοῦ θηλυκοῦ φυσικοῦ γένους, καλοῦνται *ἐπίκοινα*· ὁ αἰτός, ἡ ἀλώπηξ. Εἰς τὰ ἐπίκοινα οὐσ.αστικά πρὸς διάκρισιν τοῦ φυσικοῦ γένους προσ-

τίθεται τὸ ἐπίθετον ἄρρην ἢ θήλυσ· ὁ ἄρρην μῦς, ὁ θήλυς μῦς—ἡ ἄρρην ἀλώπηξ, ἡ θήλεια ἀλώπηξ.

67. Πολλὰ ἐκ τῶν ὀνομάτων ζώων εἶναι γένους *κοινοῦ* καὶ ἐκφέρονται καὶ μετὰ τὸ ἄρσενικὸν καὶ μετὰ τὸ θηλυκὸν ἄρθρον· ὁ βοῦς, ἡ βοῦς—ὁ κύων, ἡ κύων.

Κεφάλαιον ι'

ΠΡΩΤΗ ΚΛΙΣΙΣ

Ι. Ἀσυναίρετα

68. Ἡ πρώτη κλίσις περιέχει ἄρσενικά καὶ θηλυκὰ ὀνόματα· καὶ τὰ μὲν ἄρσενικά ἔχουν κατάληξιν εἰς τὴν ἐνικήν ὀνομαστικήν -ας ἢ -ης, τὰ δὲ θηλυκὰ -α ἢ -η.

α') θηλυκὰ

69.	[θέμα	χωρᾱ-	στρατιᾱ-	σφαιρᾱ-	γεφυρᾱ-]
Ἑνικ.	ὄν.	ἡ χώρᾱ	στρατιᾱ	σφαῖρᾱ	γέφυρᾱ
	γεν.	τῆς χώρας	στρατιᾱς	σφαίρας	γεφύρας
	δοτ.	τῇ χώρᾱ	στρατιᾱ	σφαίρᾱ	γεφύρᾱ
	αἰτ.	τὴν χώρᾱν	στρατιᾱν	σφαῖρᾱν	γεφύρᾱν
	κλητ.	ὦ χώρᾱ	στρατιᾱ	σφαῖρᾱ	γέφυρᾱ
Πληθ.	ὄν	αἱ χώραι	στρατιαί	σφαῖραι	γέφυραι
	γεν.	τῶν χωρῶν	στρατιῶν	σφαιρῶν	γεφυρῶν
	δοτ.	ταῖς χώραις	στρατιαῖς	σφαίραις	γεφύραις
	αἰτ.	τίς χώρας	στρατιᾱς	σφαίρας	γεφύρας
	κλητ.	ὦ χώραι	στρατιαί	σφαῖραι	γέφυραι
[Δυν.	ὄν. καὶ αἰτ.	τὴν χώρᾱ	στρατιᾱ	σφαῖρα	γεφύρα
	γεν. καὶ δοτ.	τοῖν χώραιν	στρατιαῖν	σφαῖραιν	γεφύραιν
	κλητ.	ὦ χώρᾱ	στρατιᾱ	σφαῖρα	γεφύρα.]
Ἑνικ.	ὄν.	ἡ θάλασσα	τιμὴ	νίκη	
	γεν.	τῆς θαλάσσης	τιμῆς	νίκης	
	δοτ.	τῇ θαλάσσῃ	τιμῇ	νίκῃ	
	αἰτ.	τὴν θάλασσαν	τιμὴν	νίκην	
	κλ.	ὦ θάλασσα	τιμὴ	νίκη	

Πληθ.	ὄν.	αἱ	θάλασσαι	τιμαῖ	ρίκαι
	γεν.	τῶν	θαλασσῶν	τιμῶν	ρικῶν
	δοτ.	ταῖς	θαλάσσαις	τιμαῖς	ρίκαις
	αἱτ.	τάς	θαλάσσας	τιμὰς	ρίκας
	κλ.	ῶ	θάλασσαι	τιμαῖ	ρίκαι

[Δυσκ.	ὄν. καὶ αἱτ.	τῶ	θαλάσσα	τιμὰ	ρίκα
	γεν. καὶ δοτ.	τοῖν	θαλάσσαιν	τιμαῖν	ρίκαιν
	κλ.	ῶ	θαλάσσα	τιμὰ	ρίκα.]

70. Τὰ εἰς -α θηλυκὰ τῆς πρώτης κλίσεως διαφέρουν ἀπὸ τὰ εἰς -η κατὰ τὴν κλίσιν μόνον εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμόν.

71. Τὸ α τῆς ὀνομαστικῆς τῆς πρώτης κλίσεως

α') τὸ διατηροῦν εἰς πάσας τὰς πτώσεις τοῦ ἐνικοῦ ὅσα ἔχουν πρὸ αὐτοῦ φωνῆεν ἢ ρ (α καθαρόν)· οἰκία, πορεία, γέφυρα·

β') τὸ τρέπουν εἰς τὴν γενικὴν καὶ τὴν δοτικὴν εἰς η ὅσα ἔχουν πρὸ αὐτοῦ σύμφωνον ἐκτὸς τοῦ ρ (α μὴ καθαρόν)· μοῦσα, τράπεζα.

72. Τὸ α τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς εἶναι εἰς ἄλλα θηλυκὰ μακρόν καὶ εἰς ἄλλα βραχύ·

α') μακρόν ἔχουν τὸ α τὰ πλεῖστα ἐκ τῶν θηλυκῶν, τὰ ὅποια ἔχουν αὐτὸ καθαρὸν· ἀνδρεῖᾶ, χώρᾶ, στρατιᾶ, οἰκίᾶ·

β') βραχὺ ἔχουν τὸ α κανονικῶς εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, τὴν αἰτιατικὴν καὶ τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ πάντα τὰ θηλυκὰ, τὰ ὅποια ἔχουν αὐτὸ μὴ καθαρὸν· ῥίξᾶ, μοῦσᾶ, θάλασσᾶ, τράπεζᾶ. Ἀλλὰ Λήδᾶ, Φιλομήλᾶ.

Σημ. Ἐχουν τὸ καθαρὸν α βραχὺ 1) τὰ προπαροξύτονα· ἀλήθειᾶ, γέφυρᾶ, 2) ἡ λέξις σφῶρᾶ καὶ τὰ ἄλλα μὴ ὀξύτονα εἰς -ρα δισύλλαβα, ὅσα ἔχουν πρὸ τοῦ ρ δίφθογγον πλὴν τῆς αυ· σφαῖρᾶ, πεῖρᾶ, μοῖρᾶ—ἀλλὰ κοινῶς, νευρᾶ, αὐρᾶ, σάυρᾶ, λαύρᾶ καὶ 3) αἱ λέξεις γραῖᾶ, μαῖᾶ καὶ μυῖᾶ.

β') ἄρσενικά

Ἐνικός

73.	[θέμα	ταμιᾱ-	ὀπλιτᾱ-	μαθητᾱ-	Ἀτρεῖδᾱ-]
ὄν.	ὁ	ταμίας	ὀπλίτης	μαθητῆς	Ἀτρείδης
γεν.	τοῦ	ταμίου	ὀπλίτου	μαθητοῦ	Ἀτρείδου
δοτ.	τῷ	ταμίᾳ	ὀπλίτῃ	μαθητῇ	Ἀτρείδῃ
αἰτ.	τόν	ταμίαν	ὀπλίτην	μαθητὴν	Ἀτρείδην
κλ.	ὦ	ταμία	ὀπλίτα	μαθητὰ	Ἀτρείδῃ

Πληθυντικός

ὄν.	οἱ	ταμίαι	ὀπλίται	μαθηταί	Ἀτρεῖδαι
γεν.	τῶν	ταμιῶν	ὀπλιτῶν	μαθητῶν	Ἀτρειδῶν
δοτ.	τοῖς	ταμίαις	ὀπλίταις	μαθηταῖς	Ἀτρεΐδαις
αἰτ.	τοὺς	ταμίας	ὀπλίτας	μαθητὰς	Ἀτρεΐδας
κλ.	ὦ	ταμίαι	ὀπλίται	μαθηταί	Ἀτρεΐδαι

[Δυϊκός

ὄν. καὶ αἰτ.	τὼ	ταμίᾱ	ὀπλιτᾱ	μαθητὰ	Ἀτρεΐδα
γεν. καὶ δοτ.	τοῖν	ταμίαιν	ὀπλίταιν	μαθηταῖν	Ἀτρεΐδαιν
κλ.	ὦ	ταμία	ὀπλίτα	μαθητὰ	Ἀτρεΐδα]

74. Καὶ τὰ εἰς -ας ἄρσενικά ὀνόματα τῆς πρώτης κλίσεως διαφέρουν τῶν εἰς -ης κατὰ τὴν κλίσιν μόνον εἰς τὸν ἐνικόν.

75. Ἐκ τῶν εἰς -ης ἄρσενικῶν πρωτοκλίτων σχηματίζουν τὴν κλητικὴν εἰς ἃ καὶ ὅχι εἰς **η**

α') τὰ ἐθνικά ὀνόματα· Πέρσης—ὦ Πέρσα, Σκύθης—ὦ Σκύθα·

β') ὅσα λήγουν εἰς -της ἢ εἰς -άρχης, -πώλης, -μέτρης, -ώνης, -τρίβης· ναύτης—ὦ ναῦτᾱ, γυμνασιάρχης—ὦ γυμνασιάρχᾱ, βιβλιοπώλης—ὦ βιβλιοπώλᾱ, γεωμέτρης—ὦ γεωμέτρᾱ, τελώνης—ὦ τελωνᾱ, παιδοτρίβης (=διδάσκαλος τῆς γυμναστικῆς)—ὦ παιδοτρίβᾱ, τὸ δὲ ὄνομα δεσπότης ἀναβιβάζει τὸν τόνον, ὦ δέσποτᾱ.

Καταλήξεις τῶν ὀνομάτων τῆς πρώτης κλίσεως

θηλυκά

ἀρσενικά

76. Ἑνικ. ὀν.	ᾱ	ᾱ	ῆ	η	ᾱς	ῆ	ης	Πληθ. αἰ
γεν.	ᾱς		ῆ	ης	ου			ων
δοτ.	α		ῆ	η	ᾱ	ῆ	η	αἰς
αἰτ.	ᾱν, ᾱν		ῆ	ην	ᾱν	ῆ	η	ας
κλ.	ᾱ, ᾱ		ῆ	η	ᾱ, ᾱ	ῆ	η	αι

[Δυϊκ. ὀνομ. αἰτ. ᾱ, γεν. καὶ δοτ. αἰν, κλητ. ᾱ.] (¹)

77. Τῶν ὀνομάτων τῆς α' κλίσεως

α') αἱ καταλήξεις τοῦ πληθυντικοῦ (καὶ τοῦ δυϊκοῦ) εἶναι αἱ αὐταὶ καὶ εἰς τὰ ἀρσενικά καὶ εἰς τὰ θηλυκά·

β') ἡ κατάληξις -ας ἔχει τὸ α μακρόν· ὁ ὀρνιθοθήρᾱς (=κυνηγὸς πτηνῶν), τοὺς ὀρνιθοθήρᾱς—τῆς χώρᾱς, τὰς χώρᾱς· (μακρόν εἶναι καὶ τὸ α τοῦ δυϊκοῦ· τῷ Ἀτρεΐδᾱ).

γ') ὅταν τονίζονται εἰς τὴν λήγουσαν, ἡ μὲν ὀνομαστική, αἰτιατική καὶ κλητική ὀξύνονται (ἡ τιμή, τὴν τιμήν, ὦ τιμή—οἱ ποιηταί, τοὺς ποιητάς, ὦ ποιηταί—τὼ ποιητά, τὼ φωλεαί), ἡ δὲ γενική καὶ δοτική περισπῶνται (τοῦ βουλευτοῦ, τῷ βουλευτῇ—τῶν στρατιῶν, ταῖς στρατιαῖς—τοῖν στρατιαῖν, τοῖν βουλευταῖν)*

δ') ἡ γενική τοῦ πληθυντικοῦ τονίζεται πάντοτε εἰς τὴν λήγουσαν καὶ περισπᾶται (τῶν γεφυρῶν, τῶν ταμιῶν).

2. Συνηρημένα

78. Εἰς τὴν πρώτην κλίσιν ἀνήκουν καὶ μερικά ὀνόματα, τὰ ὅποια περισπῶνται εἰς ὅλας τὰς πτώσεις, διότι ἡ λήγουσα αὐτῶν προέρχεται ἐκ συναίρέσεως· Ἀθηνᾶ (ἐκ τοῦ Ἀθηνᾱά), μῦνᾱ (ἐκ τοῦ μνάα), γῆ (γέα), συκῆ (συκέα), γαλῆ (γαλέα), Ἑρμῆς (Ἑρμέας).

(1) Εἰς τὰς καταλήξεις, ταύτας εἶναι συγχωνευμένος καὶ ὁ χαρακτήρ τοῦ θέματος ᾱ ἢ ᾱ.

79.	[θέμα	μναα-μνᾱ,	Ἑρμεα-Ἑρμη,	Ἀθηναα, γεα-γη]
Ἑνικ.	ὄν.	ῆ	μνᾱ	ὁ Ἑρμῆς ῆ Ἀθηνᾶ γῆ
	γεν.	τῆς	μνᾱς	τοῦ Ἑρμοῦ τῆς Ἀθηνᾶς γῆς
	δοτ.	τῇ	μνᾱ	τῷ Ἑρμῇ τῇ Ἀθηνᾶ γῇ
	αἰτ.	τὴν	μνᾱν	τὸν Ἑρμῆν τὴν Ἀθηνᾶν γῆν
	κλ.	ῶ	μνᾱ	ῶ Ἑρμῇ ῶ Ἀθηνᾶ γῇ
Πληθ.	ὄν.	αἱ	μναῖ	οἱ Ἑρμαῖ
	γεν.	τῶν	μνῶν	τῶν Ἑρμῶν
	δοτ.	ταῖς	μναῖς	τοῖς Ἑρμαῖς
	αἰτ.	τάς	μνᾱς	τοὺς Ἑρμᾱς
	κλ.	ῶ	μναῖ	ῶ Ἑρμαῖ
[Ἀνῆλ.	ὄν. καὶ αἰτ.	τὼ	μνᾱ	Ἑρμᾱ
	γεν. καὶ δοτ.	τοῖν	μναῖν	Ἑρμαῖν
	κλ.	ῶ	μνᾱ	Ἑρμᾱ.]

80. Τὰ συνηρημένα ὀνόματα τῆς πρώτης κλίσεως διατηροῦν καὶ μετὰ τὴν συναίρεσιν τὰς καταλήξεις τῶν ἀσυναιρέτων τύπων, μόνον δὲ τὸ **έα** εἰς τὸν ἐνικὸν συναιροῦν εἰς **η**.

Σημ. Ἡ λέξις *βορέας* κλίνεται ὀσυναιρέτως ὁ *βορέας*, τοῦ *βορέου* κ.λ.π. καὶ συνηρημένως ὁ *βορρᾱς*, τοῦ *βορροῦ*, τῷ *βορρᾱ* κ.λ.π. ὅτε γράφεται μὲ **εε**.

Κεφάλαιον ια'

ΔΕΥΤΕΡΑ ΚΛΙΣΙΣ

1. Ἀσυναίρετα

81. Ἡ δευτέρα κλίσις περιλαμβάνει ὀνόματα α') ὀρσενικά καὶ θηλυκά μὲ κατάληξιν εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ **-ος** καὶ β') οὐδέτερα μὲ κατάληξιν **-ον**.

	Ἑνικὸς					
82.	[θέμα	πωλο-	νησο-		παιδιο-]	
ὄν.	ὁ	πῶλ-ος	ῆ	νῆσος	τὸ	παιδί-ον
γεν.	τοῦ	πῶλ-ον	τῆς	νήσου	τοῦ	παιδί-ου
δοτ.	τῷ	πῶλ-ω	τῇ	νήσῳ	τῷ	παιδί-ω
αἰτ.	τὸν	πῶλ-ον	τὴν	νήσον	τὸν	παιδί-ον
κλ.	ῶ	πῶλ-ε	ῶ	νήσε	ῶ	παιδι-ον

Πληθυντικοὺς

ὄν.	οἱ	πῶλ-οι	αἱ	νήσοι	τὰ	παιδί-α
γεν.	τῶν	πῶλ-ων	τῶν	νήσων	τῶν	παιδί-ων
δοτ.	τοῖς	πῶλ-οις	ταῖς	νήσοις	τοῖς	παιδί-οις
αἰτ.	τοὺς	πῶλ-ους	τὰς	νήσους	τὰ	παιδί-α
κλ.	ὧ	πῶλ-οι	ῶ	νήσοι	ῶ	παιδί-α

[Δυνῖκοις

ὄν.	καὶ αἰτ.	τὸ	πῶλ-ω	νήσω	παιδί-ω
γεν.	καὶ δοτ.	τοῖν	πῶλ-οιν	νήσοιν	παιδί-οιν
κλ.		ῶ	πῶλ-ω	νήσω	παιδί-ω.]

Καταλήξεις τῶν ὀνομάτων τῆς δευτέρας κλίσεως

Ἀρσενικά καὶ θηλυκά

Οὐδέτερα

83.	Ἑνικ.	ὄν.	ος	Πληθ.	οἱ	Ἑνικ.	ον	Πληθ.	ᾶ
	γεν.	ου			ων		ου		ων
	δοτ.	φ			οις		φ		οις
	αἰτ.	ον			ους		ον		ᾶ
	κλ.	ε (ος)			οι		ον		ᾶ

[Δυνῖκ. ὄν. καὶ αἰτ. ω, γεν. καὶ δοτ. οιν, κλ. ω].(1)

84. Τὰ ὀνόματα τῆς β' κλίσεως

α') τὰ οὐδέτερα ἔχουν τρεῖς πτώσεις ὁμοίας, τὴν ὀνομαστικήν, τὴν αἰτιατικήν καὶ τὴν κλητικήν (ον—ᾶ).

β') ὅταν τονίζωνται εἰς τὴν λήγουσαν, εἰς μὲν τὴν ὀνομαστικήν, αἰτιατικήν καὶ κλητικήν ὀξύνονται (αἱ ὁδοί, τὰς ὁδοὺς, ὧ ὁδοί—τὼ ὁδώ, ῶ ὁδώ), εἰς δὲ τὴν γενικήν καὶ δοτικήν περισπῶνται (τῆς ὁδοῦ, τῇ ὁδῷ—τῶν ὁδῶν, ταῖς ὁδοῖς—τοῖν ὁδοῖν).

2. Συνηρημένα

85. Καὶ ἡ δευτέρα κλίσις περιλαμβάνει ὀνόματα συνηρημένα: πλοῦς (ἐκ τοῦ πλόος=ταξείδι), ὄστον (ὀστέον=κόκκαλον),

(1) Εἰς τὰς καταλήξεις ταύτας εἶναι συγχωνευμένος καὶ ὁ χαρακτήρ τοῦ θέματος ο

κανοῦν (κάνεον=κάνιστρον), πρόχους (πρόχοος=λαγῆνι).

[θέμα πλοο-πλου, προχοο-προχον, ὄστοο-ὄστου, κανεο-κανου].

*Ενικὸς

ὄνομ.	ὁ	πλοῦς	ἡ	πρόχους	τὸ	ὄστουν	κανοῦν
γεν.	τοῦ	πλοῦ	τῆς	πρόχου	τοῦ	ὄστοῦ	κανοῦ
δοτ.	τῷ	πλῷ	τῇ	πρόχῳ	τῷ	ὄστῳ	κανῷ
αἰτ.	τόν	πλοῦν	τὴν	πρόχουν	τὸ	ὄστουν	κανοῦν

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἱ	πλοῖ	αἱ	πρόχοι	τὰ	ὄστᾱ	κανᾶ
γεν.	τῶν	πλῶν	τῶν	πρόχων	τῶν	ὄστων	κανῶν
δοτ.	τοῖς	πλοῖς	ταῖς	πρό οἰς	τοῖς	ὄστοις	κανοῖς
αἰτ.	τούς	πλοῦς	τάς	πρόχους	τὰ	ὄστᾱ	κανᾶ

86. Τὰ συνηρημένα ὀνόματα τῆς δευτέρας κλίσεως

α') εἰς τὴν ὀνομ. καὶ αἰτ. τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ οὐδετέρου ὄστᾱ, κανᾶ τὸ -εα συνηρέθη εἰς -ᾱ καὶ ὅχι εἰς -η κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ ἀσυναίρετα οὐδ. τῆς β' κλίσεως (π.χ. πτηνά).

β') εἰς τὴν γεν. καὶ δοτ. τοῦ ἐνικοῦ καὶ εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ πληθυντικοῦ τὰ παροξύτονα (πρόχους, Πειρίθους) τονίζονται ἐπὶ τῆς παραληγούσης κατ' ἀναλογίαν τῶν ἄλλων πτώσεων (πρόχον ἀντὶ προχοῦ, ἀφ' οὗ ἀσυναίρετον ἦτο προχόου, πρόχων ἀντὶ προχῶν κλπ.).

γ') εἰς τὴν ὀνομ. καὶ αἰτ. ἐνικοῦ καὶ πληθυντικοῦ τὸ **κανοῦν** καὶ τὰ κατ' αὐτὸ κλινόμενα περισπῶνται κατ' ἀναλογίαν τῶν πλαγίων πτώσεων (**κανοῦν** ἀντὶ *κάνουν*, ἀφ' οὗ ἀσυναίρετον ἦτο *κάνεον*, **κανᾶ** ἀντὶ *κᾶνα* ἐκ τοῦ *κάνεα*).

3. Ἀττικὴ δευτέρα κλίσις

87. Μερικὰ δευτερόκλιτα ὀνόματα ἀντὶ νὰ λήγουν εἰς -ος, -ον λήγουν εἰς -ως, -ων ὁ λεῶς (=λαός), ὁ ρεῶς (=ναός), ὁ ταῶς, ὁ Ἀθως, ἡ ἄλως (=ἄλῳνι), ὁ Ἀνδρόγεως, τὸ ἀνώγειον κλπ.

Τὰ ὀνόματα ταῦτα, τὰ ὅποια διατηροῦν εἰς τὰς καταλήξεις ὅλων τῶν πτώσεων τὸ ω, λέγονται **ἀττικόκλιτα**, διότι τὰ συνήθιζον πρὸ πάντων οἱ Ἀττικοί.

88. [Θέμα νεω-

ἀνωγεω-]

Ἑνικοῦς

ὄν.	ὁ	νεὸς	τὸ	ἀνώγεων
γεν.	τοῦ	νεῶ	τοῦ	ἀνώγεω
δοτ.	τῷ	νεῶ	τῷ	ἀνώγεω
αἰτ.	τὸν	νεῶν	τὸ	ἀνώγεω
κλητ.	ὦ	νεὸς	ὦ	ἀνώγεω

Πληθυντικοῦς

ὄν.	οἱ	νεῶ	τὰ	ἀνώγεω
γεν.	τῶν	νεῶν	τῶν	ἀνώγεω
δοτ.	τοῖς	νεῶς	τοῖς	ἀνώγεω
αἰτ.	τούς	νεὸς	τὰ	ἀνώγεω
κλητ.	ὦ	νεῶ	ὦ	ἀνώγεω

[Δυν. ὄν. καὶ αἰτ. τῷ νεῶ τὸ ἀνώγεω
γεν. καὶ δοτ. τοῖν νεῶν τοῖν ἀνώγεων.]

89. Εἰς τὰ ἀττικόκλιτα ὀνόματα

α') τὸ *ω* τῆς καταλήξεως ἔχει ὑπογεγραμμένον *ι* παντοῦ. ὅπου αἱ ἀντίστοιχοι καταλήξεις τῆς (κοινῆς) δευτέρας κλίσεως ἔχουν *ι* (οι, οἰς, οῖν)· οἱ νεῶ, τοῖς νεῶς, τοῖν νεῶν.

β') δύναται νὰ τονίζεται ἡ προπαραλήγουσα, ἂν καὶ ἡ λήγουσα εἶναι μακρά· ἀνώγεων, Μενέλεως.

γ') ὅπου τονίζεται ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ ἐνικοῦ, τονίζονται καὶ ὅλαι αἱ ἄλλαι πτώσεις, τὸν δὲ τόνον τῆς ὀνομαστικῆς τοῦ ἐνικοῦ ἔχουν καὶ ὅλαι αἱ ἄλλαι πτώσεις· ὁ Μενέλεως, τοῦ Μενέλεω, τὸ ἀνώγεων, τοῦ ἀνώγεω κ.λ.π. ὁ λεῶς, τοῦ λεῶ κ.λ.π. ὁ ταῶς—τοῦ ταῶ κλ.

Κεφάλαιον ιβ'

ΤΡΙΤΗ ΚΛΙΣΙΣ

90. Ἡ τρίτη κλίσις περιλαμβάνει ὅλα τὰ ὀνόματ' (ἀρσενικά, θηλυκὰ καὶ οὐδέτερα), ὅσα σχηματίζουν τὴν γενικὴν τοῦ ἐνικοῦ εἰς *-ος* (ἢ *-ως* ἢ *-ους*). Ταῦτά εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ λήγουν εἰς ἓν ἐκ τῶν ληκτικῶν συμφώνων *ν, ρ, σ, ξ, ψ*, ἢ εἰς ἓν ἐκ τῶν φωνηέντων *α, ι, υ, ω*.

91. Τὰ τριτόκλιτα ὀνόματα λέγονται περιττοσύλλαβά, διότι (κανονικῶς σχηματιζόμενα) ἔχουν εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις μίαν

[Δυϊκός

ὄν. καὶ αἰτ. τὼ κόρακ-ε τὼ μᾶστιγε τὼ ὄνυχε
 γεν. καὶ δοτ. τοῖν κοράκ-οιν τοῖν μαστίγοιν τοῖν ὀνύχοιν
 κλ. ὦ κόρακ-ε ὦ μᾶστιγε ὦ ὄνυχε.]

2—Χειλικόληκτα

96. [θέμ. κωνωπ- 'Αραβ-]

'Ενικός

Πληθυντικός

ὄν. ὁ κώνωπ 'Αραπ οἱ κώνωπ-ες 'Αραβες
 γεν. τοῦ κώνωπ-ος 'Αραβος τῶν κωνώπ-ων 'Αράβων
 δοτ. τῷ κώνωπ-ι 'Αραβι τοῖς κώνωπι 'Αραπι
 αἰτ. τὸν κώνωπ-α 'Αραβα τοὺς κώνωπ-ας 'Αραβας
 κλ. ὦ κώνωπ 'Αραπ ὦ κώνωπ-ες 'Αραβες
 [Δυϊκ. ὄν. αἰτ. τὼ κώνωπ-ε, 'Αραβε, γεν. δοτ. τοῖν κωνώπ-οιν, 'Αράβοιν, κλητ. ὦ κώνωπ-ε, 'Αραβε.]

3—Ὀδοντικόληκτα

1. Μὲ χαρακτηῖρα ἀπλοῦν τ ἥ δ ἥ θ

97. [θέμα λεβητ- πατριδ- ὀρνιθ-]

'Ενικός

ὄν. ὁ λέβης ἡ πατρίς ὁ ὄρνις τὸ σῶμα
 γεν. τοῦ λέβητ-ος τῆς πατρίδος τοῦ ὀρνιθος τοῦ σώματ-ος
 δοτ. τῷ λέβητ-ι τῇ πατρίδι τῷ ὀρνιθι τῷ σώματ-ι
 αἰτ. τὸν λέβητ-α τὴν πατρίδα τὸν ὄρνιν τὸ σῶμα
 κλ. ὦ λέβης ὦ πατρίς ὦ ὄρνι ὦ σῶμα

Πληθυντικός

ὄν. οἱ λέβητ-ες αἱ πατρίδες οἱ ὀρνιθες τὰ σώματ-α
 γεν. τῶν λεβήτ-ων τῶν πατρίδων τῶν ὀρνίθων τῶν σωμάτ-ων
 δοτ. τοῖς λέβητ-σι ταῖς πατρίσι τοῖς ὀρνισι τοῖς σώματ-σι
 αἰτ. τοὺς λέβητ-ας τὰς πατρίδας τοὺς ὀρνιθας τὰ σώματ-α
 κλ. ὦ λέβητ-ες ὦ πατρίδες ὦ ὀρνιθες ὦ σώματ-α

ὄν. καὶ αἰτ. τῷ	λέβητ-ε	πατρίδε	ὄρνιθε	σώματ-ε
γεν. καὶ δοτ. τοῖν	λεβήτ-οιν	πατρίδοιν	ὄρνίθοιν	σωμάτ-οιν
κλ.	ὦ	λέβητ-ε	πατρίδε	ὄρνιθε σώματ-ε.]

2. Μὲ χαρακτηριστὰ τ καὶ ν πρὸ αὐτοῦ

98.	[θέμα	ἱμαντ-	γίγαντ-	ὀδοντ-	γέροντ-]
Ἑνικ.	ὄν.	ὁ ἱμᾶς	γίγας	ὀδούς	γέρον
	γεν.	τοῦ ἱμάντ-ος	γίγαντος	ὀδόντος	γέροντος
	δοτ.	τῷ ἱμάντ-ι	γίγαντι	ὀδόντι	γέροντι
	αἰτ.	τὸν ἱμάντ-α	γίγαντα	ὀδόντα	γέροντα
	κλ.	ὦ ἱμᾶς	γίγαν	ὀδούς	γέρον
Πληθ.	ὄν.	οἱ ἱμάντ-ες	γίγαντες	ὀδόντες	γέροντες
	γεν.	τῶν ἱμάντ-ων	γίγαντων	ὀδόντων	γερόντων
	δοτ.	τοῖς ἱμᾶ-σι	γίγασι	ὀδοῦσι	γέρονσι
	αἰτ.	τοὺς ἱμάντ-ας	γίγαντας	ὀδόντας	γέροντας
	κλ.	ὦ ἱμάντ-ες	γίγαντες	ὀδόντες	γέροντες

[Δυνικ. ὄν. καὶ αἰτ. τῷ ἱμάντ-ε γίγαντε ὀδόντε γέροντε
γεν. καὶ δοτ. τοῖν ἱμάντ-οιν γίγαντοιν ὀδόντοιν γερόντοιν
κλητ. ὦ ἱμάντ-ε γίγαντε ὀδόντε γέροντε.]

99. Τὰ ἀφωνόληκτα ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ ὀνόματα τῆς τρίτης κλίσεως κανονικῶς τὰ πλεῖστα σχηματίζουν

α') τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ μὲ τὴν κατάληξιν *ς*: *κόραξ* (θ. *κόρακ-*), *Ἀραψ* (θ. *Ἀραβ-*), *πατρίς* (θ. *πατρίδ-*), *γίγας* (θ. *γίγαντ-*).

β') τὴν αἰτιατικὴν τοῦ ἐνικοῦ μὲ τὴν κατάληξιν *α*: τὸν *κόρακ-α*, τὸν *Ἀραβ-α*, τὴν *πατρίδ-α*, τὸν *γίγαντ-α*.

γ') τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ ὁμοίαν μὲ τὴν ὀνομαστικὴν: ὦ *κόραξ*, ὦ *Ἀραψ*, ὦ *πατρίς*, ὦ *ὀδούς*.

100. Ἐκ τῶν ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν ἀφωνολήκτων τῆς τρίτης κλίσεως

α') τὰ εἰς *-ων* σχηματίζονται ἐκ θέματος λήγοντος εἰς *-οντ*, ἀλλ' εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν τὸ τελικὸν *τ* ἀποβάλλεται καὶ τὸ *ο* ἐκτείνεται εἰς *ω*.

β') τὰ εἰς *-ις* βαρύτερα ὀδοντολήκτα τὴν αἰτιατικὴν τοῦ

ένικοῦ σχηματίζουν εἰς *ν* καὶ ὄχι εἰς *α*· τὴν *χάριν*, τὴν *ἔριν*, τὸ *ἔθριν*.

Υ') τὰ ὀνόματα ὁ *παῖς* καὶ ἡ *τυραννίς* (= βασιλεία) καὶ πάντα τὰ βαρύτονα ὀδοντικόληκτα εἰς *-ις*, *-ας* καὶ *-ων* τὴν κλητικὴν τοῦ ένικοῦ σχηματίζουν ὁμοίαν μὲ τὸ θέμα· ὦ *παῖ* (θ. παιδ-), ὦ *τυραννί* (θ. τυραννιδ-), ὦ *ρεάνι*, ὦ *γίγαν*, ὦ *Αἴαν*, ὦ *λέον*.

101. Τὰ οὐδέτερα ἀφωνόληκτα τῆς τρίτης κλίσεως σχηματίζουν τὴν ὀνομαστικὴν, τὴν αἰτιατικὴν καὶ τὴν κλητικὴν τοῦ ένικοῦ ἀπὸ τὸ θέμα μόνον χωρὶς κατάληξιν· *στόμα* (θ. στοματ-).

102. Τῶν ἀφωνολήκτων ὁ χαρακτήρ,

1) ὅταν εἶναι οὐρανικὸν ἢ χειλικόν, ἐνοῦται μὲ τὸ *ς* τῆς ὀνομαστικῆς τοῦ ένικοῦ καὶ μὲ τὸ *σ* τῆς καταλήξεως *σι* τῆς δοτικῆς τοῦ πληθυντικοῦ εἰς *ξ* ἢ *ψ*· *κόραξ*, *κόραξι* (=κόρακ-σι), *Ἄραρ*, *Ἄραρι* (=Ἄραβ-σι).

2) ὅταν εἶναι ἀπλοῦν ὀδοντικόν, πρὸ τοῦ *σ* ἀποβάλλεται *λαμπάς*, *λαμπάσι* (=λαμπάδ-σι)· *ᾄονισι* (=ᾄονιθ-σι)· *σώμασι* (=σώματ-σι).

3) ὅταν εἶναι *τ* καὶ πρὸ αὐτοῦ *ν*, ἀποβάλλονται ἀμφότερα πρὸ τοῦ *σ* μὲ ἀντέκτασιν τοῦ προηγούμενου βραχέος φωνήεντος τοῦ θέματος· *ἱμάς* (=ἱμᾶντ-ς), *ἱμάσι* (=ἱμᾶντ-σι), *ὀδὸνς* (=ὀδόντ-ς), *λέουσι* (=λέοντ-σι).

II. ΥΓΡΟΛΗΚΤΑ

103. Ὑγρόληκτον μὲ χαρακτῆρα *λ* εἶναι μόνον τὸ ὄνομα *ἄλς*, μὲ χαρακτῆρα *ρ* ὑπάρχουν ἀρκετά· *κλητήρ*, *ἀνήρ*, *ῥήτωρ* κ.λ.π.

α') Ἀρσενικά καὶ θηλυκά

104.	[θέμα	άλ-	κλητηρ-	ἄερ-	ῥήτωρ-]	
Ἔνικ.	ὄν.	ὁ	ἄλ-ς	κλητήρ	ἄήρ	ῥήτωρ
	γεν.	τοῦ	άλ-ός	κλητῆρ-ος	ἄερ-ος	ῥήτωρ-ος
	δοτ.	τῷ	άλ-ι	κλητῆρ-ι	ἄερ-ι	ῥήτωρ-ι
	αἰτ.	τὸν	ἄλ-α	κλητῆρ-α	ἄερ-α	ῥήτωρ-α
	κλ.	ὦ	ἄλ-ς	κλητήρ	ἄήρ	ῥήτωρ

Πληθ.	ὄν.	οἱ	ἄλ-ες	κλητῆρ-ες	ῥήτορ-ες
	γεν.	τῶν	άλ-ῶν	κλητῆρ-ων	ῥητόρ-ων
	δοτ.	τοῖς	άλ-σι	κλητῆρ-σι	ῥήτορ-σι
	αἰτ.	τοῦς	άλ-ας	κλητῆρ-ας	ῥήτορ-ας
	κλη.	ὦ	άλ-ες	κλητῆρ-ες	ῥήτορ-ες
[Δυῖκ.	ὄν. καὶ αἰτ.	τὼ	άλ-ε	κλητῆρ-ε	ῥήτορ-ε
	γεν. καὶ δοτ.	τοῖν	άλ-οῖν	κλητῆρ-οῖν	ῥητόρ-οῖν
	κλη.	ὦ	άλ-ε	κλητῆρ-ε	ῥήτορ-ε]

β') Οὐδέτερα

105. [θέμα ἔαρ-, ἦρ-]

Ἐν. ὄν. τὸ ἔαρ, γεν. τοῦ ἔαρ-ος (ἦρ-ος), δοτ. τῷ ἔαρ-ι (ἦρ-ι), αἰτ. τὸ ἔαρ (ἦρ), κλ. ὦ ἔαρ.

Σημ. Κατὰ τὸ ἔαρ (=ἄνοιξις) κλίνεται καὶ τὸ νέκταρ (=ὁ οἶνος τῶν θεῶν), γεν. τοῦ νέκταρος κλπ. Ταῦτα εἶναι τὰ μόνα ὑγρόληκτα οὐδέτερα, εὐχρηστα δὲ μόνον εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμόν.

γ') Συγκοπτόμενα

106. Ἐκ τῶν ὑγρολήκτων ἑπτὰ ὀνόματα, τὸ πατήρ, μήτηρ, θυγάτηρ, γαστήρ, ἀνὴρ, Δημήτηρ καὶ ἀστήρ, πάσχουν κατὰ τὴν κλίσιν συγκοπὴν τοῦ ε τοῦ θέματος καὶ δι' αὐτὸ λέγονται συγκοπτόμενα.

107.	[θέμα	πατερ- (πατρ-),	Δημητερ- (Δημητρ-)]
Ἐνικ.	ὄν.	ὁ πατήρ	ἡ Δημήτηρ
	γεν.	τοῦ πατρ-ός	τῆς Δήμητρ-ας
	δοτ.	τῷ πατρ-ι	τῇ Δήμητρ-ι
	αἰτ.	τὸν πατέρ-α	τὴν Δήμητρ-α
	κλητ.	ὦ πάτερ	ὦ Δήμητερ

Πληθ.	ὄν.	οἱ πατέρ-ες
	γεν.	τῶν πατέρ-ων
	δοτ.	τοῖς πατρ-ά-σι
	αἰτ.	τοῦς πατέρ-ας
	κλητ.	ὦ πατέρ-ες

[Δυῖκ. ὄν. αἰτ. τὼ πατέρ-ε, γεν. δοτ. τοῖν πατέρ-οιν, κλητ. ὦ πατέρ-ε].

III. ENPINOLHKTA

108. Ἐνρινόληκτα εἶναι ὅσα λήγουν εἰς -ις (γεν. -ῖνος), -αν (γεν. -ᾶνος), -ην (γεν. -ηνος ἢ -ενος) καὶ -ων (γεν. -ωνος ἢ -ονος), ὡς ἀκτίς, παιάν, Ἑλλην, λιμήν, ἀγών, χιών.

109. [θέμα ἀκτῖν-, παιαν-, Ἑλλην-, λιμεν-, ἀγων-, δαιμον-].

Ἑνικὸς

ὄν.	ἀκτίς	παιάν	Ἑλλην	λιμήν
γεν.	ἀκτῖνος	παιᾶνος	Ἑλλήνος	λιμένος
δοτ.	ἀκτῖνι	παιᾶνι	Ἑλληνι	λιμένι
αἰτ.	ἀκτίνα	παιᾶνα	Ἑλληνα	λιμένα
κλητ.	ἀκτίς	παιάν	Ἑλλην	λιμήν

Πληθυντικὸς

ὄν.	ἀκτῖνες	παιᾶνες	Ἑλληνες	λιμένες
γεν.	ἀκτίνων	παιάνων	Ἑλλήνων	λιμένων
δοτ.	ἀκτίσι	παιᾶσι	Ἑλλησι	λιμέσι
αἰτ.	ἀκτίνας	παιᾶνας	Ἑλλήνας	λιμένους
κλητ.	ἀκτῖνες	παιᾶνες	Ἑλληνες	λιμένες

Ἑνικὸς

Πληθυντικὸς

ὄν.	ἀγών	δαίμων	ἀγῶνες	δαίμονες
γεν.	ἀγῶνος	δαίμονος	ἀγώνων	δαίμωνων
δοτ.	ἀγῶνι	δαίμονι	ἀγῶσι	δαίμοσι
αἰτ.	ἀγῶνια	δαίμονα	ἀγῶνας	δαίμονας
κλητ.	ἀγών	δαῖμον	ἀγῶνες	δαίμονες

[Δυϊκὸς

ὄν. αἰτ. ἀκτῖνε, παιᾶνε, Ἑλληνε, λιμένε, ἀγῶνε, δαίμονε
γεν. δοτ. ἀκτίνου, παιάνου, Ἑλλήνου, λιμένου κ.λ.π.]

Σημ. Τὸ μοναδικὸν ὄνομα κτεῖς (κτένι) κλίνεται ὡς ἐξῆς·
ὁ κτεῖς, τοῦ κτερός, τῷ κτερί, τὸν κτένα, ὃ κτεῖς—οἱ κτέρες,
τῶν κτενῶν, τοῖς κτεσί, τοῦς κτέας, ὃ κτέες.

110. Εἰς τὰ ἀρσενικά καὶ θηλυκά ὑγρόληκτα καὶ ἐνρινό-
ληκτα οὐσιαστικά ἐν γένει παρατηροῦμεν τὰ ἐξῆς·

α') τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ σχηματίζουν μὲ τὴν κατὰ-

ληξιν ς τὸ *ἄλς* καὶ ὅσα ἔχουν θέμα λήγον εἰς *-ιν*, ὡς ἡ *ῥίς* (=μύτη), *Σαλαμῖς* (θ. *ρίν-*, *Σαλαμιν-*), τὰ δὲ ἄλλα σχηματίζουν αὐτὴν ἢ χωρὶς καμμίαν κατάληξιν ἀπὸ τὸ θέμα μόνον, ὡς ὁ *Ἑλληρ*, ὁ *ἀγών*, ἢ ἀπὸ τὸ θέμα μετ' ἐκτάσεως τοῦ πρὸ τοῦ χαρακτηῖρος βραχέος φωνήεντος *ε* ἢ *ο* εἰς μακρὸν *η* ἢ *ω*· ὡς ὁ *αἰθήρ*, ὁ *ῥήτωρ*, ὁ *λιμήν*, ἡ *χιών*·

β') τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ σχηματίζουν ὁμοίαν μετὰ τὴν ὀνομαστικὴν, ὡς ὁ *κλητήρ*, ὁ *Σαλαμῖς*, ὁ *Ἀκαρνάν*, ὁ *Ἑλληρ*, ὁ *ποιμήν*, ὁ *Πλάτων*, ὁ *χελιδών*· τὰ βαρύτερα ὅμως τὰ ἔχοντα θέμα εἰς *-ορ* ἢ *-ον* σχηματίζουν αὐτὴν ὁμοίαν μετὰ τὸ θέμα (ὁ *ῥήτωρ*, ὁ *Ἐκτορ*, ὁ *γεῖτον*, ὁ *Ἰᾶσον*), τὰ δὲ κύρια ὀνόματα *Ἀγαμέμνων* καὶ *Ἀριστογείτων* ἀναβιβάζουν καὶ τὸν τόνον· ὁ *Ἀγάμεμνον*, ὁ *Ἀριστόγειτον*·

γ') πρὸ τῆς καταλήξεως ς τῆς ὀνομαστικῆς τοῦ ἐνικοῦ καὶ τοῦ *σι* τῆς δοτικῆς τοῦ πληθυντικοῦ τῶν ὑγρολήκτων ὁ χαρακτηρ *λ* ἢ *ρ* διατηρεῖται (*ἄλς*, *ἄλσί*, *κλητήρσι*, *ῥήτορσι*)·

Εἰς δὲ τὰ συγκοπτόμενα ὀνόματα εἰδικῶς παρατηροῦμεν τὰ ἑξῆς·

α') τὸ *πατήρ*, *μήτηρ*, *θυγάτηρ* καὶ *γαστήρ* πάσχουν συγκοπὴν τοῦ *ε* τοῦ θέματος εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ (*πατρός*, *πατρί*, *πατράσι*, θ. *πατερ-*), τὸ *Δημήτηρ* εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ ἐνικοῦ, τὸ δὲ *ἄνῃρ* εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ ἐνικοῦ καὶ εἰς ὅλον τὸν πληθυντικὸν (καὶ δυνικόν)·

β') εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ λήγουν εἰ *-ρᾶσι*, ἥτοι εἰς ταύτην ἀνεπτύχθη μετὰ τοῦ συγκεκριμένου θέματος καὶ τῆς καταλήξεως *σι* ἐν *α* βραχύ, τὸ ὅποιον καὶ τονίζεται (*πατράσι*, *ἀνδράσι* κ.λ.π.)·

γ') ὡς πρὸς δὲ τὸν τονισμὸν πάσχουν τὰ ἑξῆς· 1) τὸ *πατήρ*, *μήτηρ*, *θυγάτηρ*, *ἄνῃρ* καὶ *γαστήρ* εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ τονίζονται ἐπὶ τῆς καταλήξεως (*πατρός*, *πατρί* κ.λ.π.)· 2) τὸ *Δημήτηρ* εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις πλὴν τῆς ὀνομαστικῆς τονίζεται εἰς τὴν προπαραλήγουσαν· 3) τὸ *πατήρ*, *ἄνῃρ* καὶ *θυγάτηρ* εἰς τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ ἀναβιβάζουσι τὸν τόνον, ὅπως τὸ *Δημήτηρ*, (ὁ *πάτερ*, ὁ *ἄνερ*, ὁ *θύγατερ*)·

δ') τὸ ὄνομα *ἄνῃρ* τονίζεται ἐπὶ τῆς καταλήξεως καὶ εἰς τὴν

γεν. τοῦ πληθυντικοῦ (ἀνδρῶν)· τὸ δὲ θέμα αὐτοῦ ἀνδρ—προῆλ-
θεν ἐκ τοῦ ἀνρ—, ἀφοῦ μεταξὺ τοῦ ν καὶ τοῦ ρ ἀνεπτύχθη ἓν δ.

IV. ΣΙΓΜΟΛΗΚΤΑ

111. Σιγμόληκτα ὀνόματα τρίτης κλίσεως εἶναι

α') τὰ εἰς -ας οὐδέτερα· κρέας, κρέας, γῆρας, γέρας, πέ-
ρας καὶ τέρας·

β') τὰ εἰς -ος οὐδέτερα· γένος, βέλος, κράτος·

γ') κύρια ὀνόματα εἰς -ης, γεν. -ους (ἢ εἰς -ης, γεν. -έους)·
Δημοσθένης, Δημοσθένους, (Ἡρακλῆς, Ἡρακλέους)·

δ') τὰ ὀνόματα ἢ αἰδώς (=ἐντροπή) καὶ ἡ Ἡώς.

α') Οὐδέτερα εἰς -ας

112.	[θέμα	περασ-	καὶ περατ-	κρεασ-]
Ἑνικ.	ὄν.	τὸ	πέρας	κρέας
	γεν.	τοῦ	πέρατ-ος	κρέως
	δοτ.	τῷ	πέρατ-ι	κρέα
	αἰτ.	τὸ	πέρας	κρέας
	κλ.	ᾧ	πέρας	κρέας
Πληθ.	ὄν.	τὰ	πέρατ-α	κρέα
	γεν.	τῶν	περάτ-ων	κρεῶν
	δοτ.	τοῖς	πέρσ-σι	κρέασι
	αἰτ.	τὰ	πέρατ-α	κρέα
	κλ.	ᾧ	πέρατ-α	κρέα
[Δυν.	ὄν. καὶ αἰτ.	τὸ	πέρατ-ε	κρεῖ
	γεν. καὶ δοτ.	τοῖν	περάτ-οιν	κρεῶν
	κλητ.	ᾧ	πέρατ-ε	κρεῖ.]

113. Ἡ λέξις πέρας κλίνεται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν, ἥτοι ἀπὸ τοῦ σιγμολήκτου θέματος (περασ-) σχηματίζεται μόνον ἡ ὀνομαστική, αἰτιατική καὶ κλητική τοῦ ἐνικοῦ, ὅλαι δὲ αἱ ἄλλαι πτώσεις σχηματίζονται ἀπὸ τοῦ θέματος πέρατ- κατὰ τὰ ἀφωνόληκτα οὐδέτερα εἰς α (π.χ. σῶμα).

114. Ἡ λέξις κρέας εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν σχηματίζεται εἰς ὅλας τὰς πτώσεις ἀπὸ σιγμολήκτου θέματος (κρεασ-) τοῦ ὁποίου τὸ σ μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται, μετὰ δὲ τοῦτο τὰ συναντώμενα φωνήεντα συναιροῦνται.

115. Κατὰ τὸ *πέρας* κλίνεται ὁ ἐνικὸς τῆς λέξεως *τέρας*, κατὰ δὲ τὸ *κρέας* αἱ λέξεις *γῆρας* (ἐνικοῦ μόνου) καὶ *γέρας*. Ἡ λέξις *κέρως* καὶ ὁ πληθυντικὸς τῆς λέξεως *τέρας* σχηματίζονται καὶ κατὰ τὸ *πέρας* καὶ κατὰ τὸ *κρέας* (τοῦ *κέρματος* καὶ τοῦ *κέρως*, τῷ *κέραι* καὶ τῷ *κέρει* κ.λ.π. τὰ *τέρατα* καὶ τὰ *τέρα*, τῶν *τεράτων* καὶ τῶν *τερῶν* κ.λ.π.)

β') Οὐδέτερα εἰς -ος

116.	[θέμα	γενεσ-]			
Ἑνικ.	ὄν.	τὸ γένος	\ Πληθ.	ὄν.	τὰ γένη
	γεν.	τοῦ γένους		γεν.	τῶν γενῶν
	δοτ.	τῷ γένει		δοτ.	τοῖς γένεσι
	αἰτ.	τὸ γένος		αἰτ.	τὰ γένη
	κλ.	ὦ γένος		κλ.	ὦ γένη
[Δυνικ.	ὄν.	αἰτ. τὸ γένει			
	γεντ.	δοτ. τοῖν γενοῖν			
	κλ.	ὦ γένει.]			

117. Τῶν εἰς -ός οὐδετέρων σιγμολήκτων ὀνομάτων

α') τὸ θέμα λήγει εἰς -εσ· ἄνθος, θ. ἄνθεσ-, κλέος, θ. κλεεσ·

β') ἡ ὀνομαστική, αἰτιατική καὶ κλητική τοῦ ἐνικοῦ σχηματίζονται ἄνευ καταλήξεως μὲ τροπήν τοῦ πρὸ τοῦ χαρακτηριστοῦ ε εἰς ο· θ. βελεσ-, ὄνομ. βέλος, αἰτ. βέλος, κλητ. βέλος·

γ') εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ εἰς ὅλας τὰς πτώσεις τοῦ πληθυντικοῦ (καὶ τοῦ δυνικοῦ) ὁ χαρακτήρ σ μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται, τὰ δὲ συναντώμενα φωνήεντα συναιροῦνται, ἥτοι τὸ ε+α εἰς η (γένεα γένη), ἐὰν δὲ προηγῇται ἄλλο ε, εἰς ᾱ (κλέεα κλέᾱ), τὸ ε+ι (ἢ ε+ε) εἰς ει, τὸ ε+ο εἰς ου, τὸ ε+ω εἰς ω (καὶ τὸ ε+οι εἰς οι).

δ') τὰ ἐξ ἀρχῆς ὑπάρχοντα δύο σ εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ ἀπλοποιοῦνται εἰς ἓν σ (γένεσ-σι, γένεσι).

γ') *Κύρια ὀνόματα εἰς -ης, -ους* (ἢ -ῆς, γεν. -έους)

118.	[θέμα	Διογενεσ-	Περικλεεσ-]
Ἑνικ.	ὄν.	ὁ Διογένης	Περικλῆς
	γεν.	τοῦ Διογένους	Περικλέους
	δοτ.	τῷ Διογένει	Περικλεῖ
	αἰτ.	τὸν Διογένη	Περικλέα
	κλ.	ὦ Διόγενες	Περικλείης

119. Τὰ εἰς *-ης*, γεν. *-ους* (ἢ εἰς *-ης*, γεν. *-έους*) κύρια ὀνόματα

α') ἔχουν θέμα εἰς *εσ*, ὅπως καὶ τὰ οὐδέτερα σιγμολήκτα εἰς *-ος*· Δημοσθένης, θ. Δημοσθενης-, Ἀγαθοκλῆς (Ἀγαθοκλῆς) θ. Ἀγαθοκλες-·

β') τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ σχηματίζουν μὲ ἑκτασιν τοῦ πρὸ τοῦ χαρακτηῖρος εἰς *η*·

γ') εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις ἀποβάλλουν τὸν χαρακτηῖρα σ μεταξὺ δύο φωνηέντων, τὰ δὲ συναντώμενα φωνήεντα συναιροῦνται ἀκριβῶς, ὅπως εἰς τὰ οὐδέτερα σιγμολήκτα εἰς *ος*·

δ') τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ σχηματίζουν ὁμοίαν μὲ τὸ θέμα, ἀλλ' ἀναβιβάζουν τὸν τόνον· ὦ Διόγερες, ὦ Θεμιστόκλεις (ἐκ τοῦ ὦ Θεμιστόκλεες).

120. Τὰ εἰς *-ης*, γεν. *-έους* (ἤτοι τὰ εἰς *-κλῆς*) κύρια ὀνόματα

α') συναιροῦνται εἰς τὴν ὀνομαστικὴν καὶ τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ, διότι εἰς τὰς πτώσεις τούτας συναντῶνται δύο φωνήεντα τοῦ θέματος *ε+η*, *ε+ε* (Περικλῆς, Περικλέες)·

β') εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ πᾶσχουν διπλῆν συναίρεσιν (*-εσι* = *ε* *ει* = *ει*· Περικλέεσι, Περικλέει, Περικλεῖ).

δ') Τὰ ὀνόματα αἰδῶς καὶ Ἡὼς

121.	[θέμα	αἰδοσ-	Ἡοσ-]
Ἐνικὸς	ὀν. δ	αἰδῶς	Ἡὼς
	γεν. τῆς	αἰδοῦς	Ἡοῦς
	δοτ. τῇ	αἰδοῖ	Ἡοῖ
	αἰτ. τῇν	αἰδῶ	Ἡῶ
	κλ. ὦ	αἰδῶς	Ἡώς

122. Τῶν δύο σιγμολήκτων ὀνομάτων αἰδῶς καὶ Ἡὼς

α') ἡ μὲν ὀνομαστικὴ τοῦ ἐνικοῦ σχηματίζεται μὲ ἑκτασιν τοῦ πρὸ τοῦ χαρακτηῖρος *ο* εἰς *ω*, ἡ δὲ κλητικὴ εἶναι ὁμοία μὲ τὴν ὀνομαστικὴν·

β') εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις ὁ χαρακτηῖρ *σ* μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται, τὰ δὲ συναντώμενα φωνήεντα συναιροῦνται, ἤτοι τὸ *ο+α* εἰς *ω*, τὸ *ο+ο* εἰς *ου* καὶ τὸ *ο+ι* εἰς *οι*.

B'—ΦΩΝΗΕΝΤΟΛΗΚΤΑ

123. Φωνηεντόληκτα ὀνόματα τῆς τρίτης κλίσεως εἶναι
α') τὰ εἰς -ις, γεν. -ιος ἢ -εως· κῆς, κῆς (=σκόληξ τοῦ ξύ-
λου ἢ τοῦ σίτου)—πόλις, πόλεως·

β') τὰ εἰς -υς, γεν. -υος ἢ -εως· ἰχθύς, ἰχθύος—πῆχυσ
πήχεως·

γ') τὰ εἰς -ως, γεν. -ωος· ἥρως, ἥρωος·

δ') τὰ εἰς -ώ, γεν. -οῦς· ἡχώ, ἡχοῦς·

ε') τὰ εἰς -εύς, γεν. -έως (ἢ -ῶς)· βασιλεύς, βασιλέως—
(Πειραιεύς, Πειραιῶς)·

στ') τὰ ὀνόματα γράϋς καὶ βοῦς.

α') Φωνηεντόληκτα εἰς -ις, -ιος καὶ εἰς -υς, -υος

124. [θέμα κῆ- ἰχθυ- δρυ-]

Ἑρικ.	ὄν.	ὁ	κῆ-ς	ἰχθύ-ς	δρυ-ς
	γεν.	τοῦ	κῆ-ός	ἰχθύ-ος	δρυ-ός
	δοτ.	τῷ	κῆ-ι	ἰχθύ-ι	δρυ-ι
	αἰτ.	τόν	κῆ-ν	ἰχθύ-ν	δρυ-ν
	κλ.	ὦ	κῆ	ἰχθύ	δρυ

Πλυθ.	ὄν.	οἱ	κῆ-ες	ἰχθύ-ες	δρυ-ες
	γεν.	τῶν	κῆ-ῶν	ἰχθύ-ων	δρυ-ῶν
	δοτ.	τοῖς	κῆ-σιν	ἰχθύ-σιν	δρυ-σιν
	αἰτ.	τούς	κῆ-ς	ἰχθύ-ς	δρυ-ς
	κλ.	ὦ	κῆ-ες	ἰχθύ-ες	δρυ-ες

Δρυκ.	ὄν.	καὶ αἰτ.	τῷ	κῆ-ε	ἰχθύ-ε	δρυ-ε
	γεν.	καὶ δοτ.	τοῖν	κῆ-οῖν	ἰχθύ-οῖν	δρυ-οῖν
	κλητ.		ὦ	κῆ-ε	ἰχθύ-ε	δρυ-ε].

125. Τῶν φωνηεντολήκτων τριτοκλίτων ὀνομάτων εἰς -ις
γεν. -ιος καὶ εἰς -υς, γεν. -υος

α') ἡ ὀνομαστική τοῦ ἐνικοῦ σχηματίζεται μὲ τὴν κατάλη-
ξιν -ς·

β') ἡ κλητική εἶναι ὁμοία μὲ τὸ θέμα·

γ') ἡ αἰτιατική τοῦ ἐνικοῦ σχηματίζεται μὲ τὴν κατάλη-

ξιν *ν*, τοῦ δὲ πληθυντικοῦ μὲ τὴν κατάληξιν *-νς*, τῆς ὁποίας τὸ *ν* πρὸ τοῦ *σ* ἀποβάλλεται μὲ ἀντέκτασιν τοῦ προηγουμένου φωνήεντος, ἐὰν τοῦτο εἶναι βραχὺ (*ἰχθυς*=*ἰχθῦς*).

δ') πάντες οἱ μονοσύλλαβοι τύποι περισπῶνται, τῶν δὲ πολυσυλλάβων περισπᾶται ἡ αἰτιατική τοῦ πληθυντικοῦ, ἐὰν τονίζεται εἰς τὴν λήγουσαν· ὁ *σῦς*, τὸν *σῦν*, ὦ *σῦ*, τοὺς *σῦς*—τοὺς *ἰχθῦς*, τὰς *ὄφρῦς*.

Σημ. 1. Κατὰ τὸ *κῆς* κλίνεται καὶ τὸ ὄνομα ὁ, ἡ *οῖς* (ἀρχικῶς *οῖς*=τὸ πρόβατον) καὶ ὁ ἐνικὸς τῶν ὀνομάτων ἡ *τίγρις* καὶ ἡ *τύρσις* (=πύργος) καὶ τὸ κύριον ὄνομα *Συέννεσις*.

Σημ. 2. Κατὰ τὰ εἰς *-νς*, *-νός* μονοσύλλαβα κλίνεται καὶ τὸ ὄνομα ὁ *μῦς*, ἀρχῆθεν σιγμόληκτον (θ. μυς-).

β') Φωνηεντόληκτα εἰς *-ως*, γεν. *-ωος*

126. [θέμα ἥρω-]

Ἑνικὸς

Πληθυντικὸς

ἑ.	ὁ	ἥρω-ς	οἱ	ἥρω-ες
γεν.	τοῦ	ἥρω-ος	τῶν	ἥρώ-ω:
δοτ.	τῷ	ἥρω-ι	τοῖς	ἥρω-σι
αἰτ.	τὸν	ἥρω-α	τοὺς	ἥρω-ας
κλ.	ῶ	ἥρω-ς	ὦ	ἥρω-ες.

127. Τῶν εἰς *-ως*, γεν. *-ωος* φωνηεντολήκτων ὀνομάτων

α') ἡ ὀνομαστική τοῦ ἐνικοῦ σχηματίζεται μὲ τὴν κατάληξιν *-ς*, ἡ δὲ κλητική ὁμοία μὲ τὴν ὀνομαστικήν.

β') ἡ αἰτιατική τοῦ μὲν ἐνικοῦ ἔχει κατάληξιν *-ᾶ*, τοῦ δὲ πληθυντικοῦ κατάληξιν *-ᾶς*.

γ') Φωνηεντόληκτα εἰς *-ῶ*, γεν. *-οῦς*

128.	[θέμα ἥχο- (ἡχοι-)]	
Ἑνικ.	ὄν.	ἡ ἥχῶ
	γεν.	τῆς ἥχοῦς
	δοτ.	τῇ ἥχοϊ
	αἰτ.	τὴν ἥχῶ
	κλ.	ῶ ἥχοϊ

129. Τῶν εἰς *-ῶ*, γεν. *-οῦς* φωνηεντολήκτων ὀνομάτων

α') πληθυντικὸς (καὶ δυϊκὸς) δὲν εὑρίσκεται.

β') ἡ μὲν ὀνομαστική σχηματίζεται ἄνευ καταλήξεως ἀπὸ

τὸ θέμα, μὲ ἑκτάσιν τοῦ χαρακτῆρος *ο* εἰς *ω*, ἡ αἰτιατική μὲ τὴν κατάληξιν ᾠ καὶ ἡ κλητική λήγει εἰς *οι* περισπώμενον·

γ') εἰς τὰς πλαγίᾳς πτώσεις ὁ χαρακτήρ τοῦ θέματος *ο* συναιρεῖται μὲ τὰς καταλήξεις κανονικῶς, ἥτοι τὸ *ο+α* εἰς *ω*, τὸ *ο+ο* εἰς *ου* καὶ τὸ *ο+ι* εἰς *οι*·

δ') ἡ αἰτιατική τοῦ ἐνικοῦ παρὰ τὸν κανόνα ὀξύνεται, ὅπως ἡ ὀνομαστική· ἡ *Λητώ*, τὴν *Λητώ* (= *Λητόα*).

δ') *Φωνηεντόληκτα εἰς -ις, γεν. -εως καὶ εἰς -υς, γεν. -εως*

130.	[θέμα	πολι-	πολε-,	πηχυν-	πηχε-]
Ἔνικ.	ὀν.	ἡ	πόλι-ς	ὁ	πηχυν-ς
	γεν.	τῆς	πόλε-ως	τοῦ	πήχε-ως
	δοτ.	τῇ	πόλει	τῷ	πήχει
	αἰτ.	τὴν	πόλι-ν	τὸν	πηχυν-ν
	κλ.	ὦ	πόλι	ὦ	πηχυν

Πληθ.	ὀν.	αἱ	πόλεις	οἱ	πήχεις
	γεν.	τῶν	πόλε-ων	τῶν	πήχε-ων
	δοτ.	ταῖς	πόλε-σι	τοῖς	πήχε-σι
	αἰτ.	τάς	πόλεις	τοὺς	πήχεις
	κλ.	ὦ	πόλεις	ὦ	πήχεις

[Δυν.	ὀν.	καὶ	αἰτ.	τὸ	πόλει	ὦ	πήχει
	γεν.	καὶ	δοτ.	τοῖν	πολέ-οιν	τοῖν	πήχε-οιν
	κλητ.			ὦ	πόλει	ὦ	πήχει].

131. Τὰ φωνηεντόληκτα εἰς *-ις*, γεν. *-εως* καὶ εἰς *-υς*, γεν. *-εως*

α') ἔχουν δύο θέματα, ἥτοι τὰ μὲν εἰς *-ις* ἐν θέμα εἰς *-ι* καὶ ἐν εἰς *-ε* (*πολι-*, *πολε-*), τὰ δὲ εἰς *-υς* ἐν εἰς *-ν* καὶ ἐν εἰς *-ε* (*πηχυν-*, *πηχε-*)· καὶ ἀπὸ μὲν τὸ λῆγον εἰς *-ι-*, *-ν-* σχηματίζουν τὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ, ἀπὸ δὲ τὸ θέμα τὸ λῆγον εἰς *-ε* τὰς λοιπὰς πτώσεις τοῦ ἐνικοῦ καὶ ὅλον τὸν πληθυντικὸν (καὶ τὸν δυϊκόν)·

β') τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ σχηματίζουν μὲ τὴν κατάληξιν *-ς*, τὴν αἰτιατικὴν μὲ τὴν κατάληξιν *-ν* καὶ τὴν κλητικὴν ὁμοίαν μὲ τὸ θέμα· ἡ *πόλι-ς*, τὴν *πόλι-ν*, ὦ *πόλι*·

γ') εἰς τὴν γενικὴν τοῦ ἐνικοῦ ἔχουν τὴν κατάληξιν *-ως* καὶ τονίζονται εἰς τὴν προπαραλήγουσαν παρὰ τὸν κανόνα,

ὅπως καὶ εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ· πόλεως, πόλεων·

δ') τὴν αἰτιατικὴν τοῦ πληθυντικοῦ σχηματίζουν ὁμοίαν μετὰ τὴν ὀνομαστικὴν· αἱ πόλεις, τὰς πόλεις·

ε') τὸν χαρακτῆρα τοῦ θέματος ε συναιροῦν μετὰ τὴν κατάληξιν μόνον εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ εἰς τὴν ὀνομαστικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ πληθυντικοῦ (καὶ τοῦ δυϊκοῦ), ἥτοι συναιροῦν μόνον τὸ ε+ε καὶ ε+ι εἰς ει.

Σημ. Ὅμοίως μετὰ τὰ εἰς -υς, γεν. -έως φωνηεντόληκτα κλίνεται καὶ τὸ οὐδέτερον τὸ ἄστυ (τοῦ ἄστεως, τῷ ἄστει κλπ., τὰ ἄστυ, τῶν ἄστεων, τοῖς ἄστεσι κλπ.)

ε') Φωνηεντόληκτα εἰς -εύς, γεν. -έως, τὸ ὄνομα γραῦς καὶ τὸ βοῦς

12.	[θέμα γραφεν-	ἄλιεν-	γραν-	βον-]
	Ἑνικὸς			
ὀν.	ὁ	γραφεν-ς	ἄλιεν-ς	ἡ γραῦ-ς ὁ βοῦ-ς
γεν.	τοῦ	γραφέν-ως	ἄλιέν-ως, ἄλιῶν	τῆς γρα-ός τοῦ βο-ός
δοτ.	τῷ	γραφεῖ	ἄλιεῖ	τῇ γρα-ῖ τῷ βο-ῖ
αἰτ.	τὸν	γραφέν-α	ἄλιέν-α, ἄλιᾶ	τὴν γραῦ-ν τὸν βοῦ-ν
κλ.	ὦ	γραφενῶ	ἄλιενῶ	ὦ γραῦ ὦ βοῦ

Πληθυντικὸς

ὀν.	οἱ	γραφεῖς	ἄλιεῖς	αἱ γραῖ-ες οἱ βό-ες
γεν.	τῶν	γραφέν-ων	ἄλιέν-ων, ἄλιῶν	τῶν γρα-ῶν τῶν βο-ῶν
δοτ.	τοῖς	γραφενῶ-σι	ἄλιενῶ-σι	ταῖς γραν-σὶ τοῖς βον-σὶ
αἰτ.	τοὺς	γραφέν-ας	ἄλιέν-ας, ἄλιᾶς	τὰς γραῦ-ς τοὺς βοῦ-ς
κλ.	ὦ	γραφεῖς	ἄλιεῖς	ὦ γραῖ-ες ὦ βό-ες

[Δυϊκὸς

ὀν.	καὶ	αἰτ.	τὸν	γραφεῖ	ἄλιεῖ	γραῖ-ε	βό-ε
γεν.	καὶ	δοτ.	τοῖν	γραφέν-οιν	ἄλιέν-οιν	γρα-οῖν	βο-οῖν
κλητ.		ὦ		γραφεῖ	ἄλιεῖ	γραῖ-ε	βό-ε.]

133. Τῶν εἰς -εύς, γεν. -έως φωνηεντόληκτων ὀνομάτων

α') τὸ θέμα λήγει εἰς -ευ, τὸ δὲ υ αὐτοῦ μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται·

β') ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ ἐνικοῦ σχηματίζεται μετὰ τὴν κατάληξιν ε, ἡ δὲ κλητικὴ εἶναι ὁμοία μετὰ τὸ θέμα καὶ περισπάζεται·

γ') ἡ γενικὴ τοῦ ἐνικοῦ ἔχει κατάληξιν -ως·

δ') ἡ αἰτιατική τοῦ μέν ἑνικοῦ ἔχει κατάληξιν $\bar{\alpha}$, τοῦ δὲ πληθυντικοῦ τὴν κατάληξιν $\bar{\alpha}\varsigma$.

ε') ὁ χαρακτήρ τοῦ θέματος ε συναιρεῖται μὲ τὴν κατάληξιν κανονικῶς μόνον εἰς τὴν δοτικήν τοῦ ἑνικοῦ καὶ τὴν ὀνομαστικήν καὶ κλητικήν τοῦ πληθυντικοῦ (καὶ δυϊκοῦ), ἥτοι συναιρεῖται μόνον τὸ $\varepsilon + \varepsilon$ καὶ $\varepsilon + \iota$ εἰς $\epsilon\iota$.

Σημ. Ὅσα φωνηεντόληκτα εἰς $\varepsilon\upsilon\varsigma$ ἔχουν πρὸ τοῦ ε φωνῆεν, συνήθως συναιροῦνται καὶ εἰς τὴν γενικήν καὶ τὴν αἰτιατικήν ἑνικοῦ καὶ πληθυντικοῦ· τοῦ Πειραι- $\omega\varsigma$, τὸν Πειραι- $\bar{\alpha}$, οἱ Πειραι- $\epsilon\iota\varsigma$ (=οἱ κάτοικοι τοῦ Πειραιῶς), τῶν Πειραι- $\epsilon\upsilon\nu$, τοὺς Πειραι- $\bar{\alpha}\varsigma$.

134. Τῶν ὀνομάτων *γραῦς* καὶ *βοῦς*

α') τὸ ν τοῦ θέματος μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται·

β') ἡ ὀνομαστική τοῦ ἑνικοῦ σχηματίζεται μὲ τὴν κατάληξιν ς , ἡ δὲ κλητική εἶναι ὁμοία μὲ τὸ θέμα καὶ περισπᾶται·

γ') ἡ αἰτιατική τοῦ μέν ἑνικοῦ σχηματίζεται μὲ τὴν κατάληξιν ν , τοῦ δὲ πληθυντικοῦ μὲ τὴν κατάληξιν $\nu\varsigma$, τῆς ὁποίας τὸ ν πρὸ τοῦ ς ἀποβάλλεται·

δ') ὁ χαρακτήρ α καὶ $ο$ οὐδαμοῦ συναιρεῖται μὲ τὴν κατάληξιν.

Καταλήξεις τῶν ὀνομάτων τῆς τρίτης κλίσεως

Ἄρσ. καὶ θηλ. Οὐδ. Ἄρσ. καὶ θηλ. Οὐδ.

	Ἑνικός		Πληθυντικός
ὀν.	ς (ἡ —)	—	ς ἄ
γεν.	$\omega\varsigma$ (ἡ $\omega\varsigma$)	$\omega\varsigma$	$\omega\nu$ $\omega\nu$
δοτ.	$\bar{\iota}$	$\bar{\iota}$	$\sigma\bar{\iota}$ $\sigma\bar{\iota}$
αἰτ.	$\bar{\alpha}$ (ἡ ν)	—	$\bar{\alpha}\varsigma$ (ἡ $\nu\varsigma$) α
κλητ.	ς (ἡ —)	—	ς ς

Κεφάλαιον ιγ'

ΑΝΩΜΑΛΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

135. Μερικὰ οὐσιαστικά δὲν σχηματίζονται καθ' ὅλας τὰς πτώσεις των ὁμαλῶς, ἥτοι συμφώνως μὲ ἓν παράδειγμα τῶν ὀνομάτων μιᾶς τῶν τριῶν κλίσεων, καὶ διὰ τοῦτο λέγονται *ἀνώμαλα*. Οὕτω

Α') Μερικά ουσιαστικά ἔχουν εἰς τὸν πληθυντικὸν (*ἕτερον*, ἦτοι) διάφορον *γένος* ἀπὸ τὸ γένος τοῦ ἐνικοῦ, ἢ ἔχουν συγχρόνως τὸ αὐτὸ γένος καὶ διάφορον (*ἕτερογενῆ*)· ὁ *σίτος*—τὰ *σίτα*, ὁ *λύχνος*—τὰ *λύχνα*, τὸ *στάδιον*—οἱ *στάδιοι* καὶ τὰ *στάδια*, ὁ *δεσμός*—οἱ *δεσμοὶ* καὶ τὰ *δεσμὰ* (πρβλ. τὰ *νέα* : ὁ *πλοῦτος*—τὰ *πλούτη*, ὁ *χρόνος*—οἱ *χρόνοι* καὶ τὰ *χρόνια*).

Β') Μερικά ουσιαστικά ἔχουν εἰς τὸν ἐνικὸν *δύο γένη* (*διπλογενῆ*)· ὁ *ῥῶτος* καὶ τὸ *ῥῶτον*, *πληθ.* τὰ *ῥῶτα*, ὁ *ζυγός* καὶ τὸ *ζυγόν*, *πληθ.* τὰ *ζυγὰ* (πρβλ. τὰ *νέα* : ὁ *τρύγος* καὶ τὸ *τρύγος*).

Γ') Μερικά ουσιαστικά σχηματίζουν μίαν ἢ περισσοτέρας πτώσεις κατὰ (*ἑτέραν*, ἦτοι) διάφορον *κλίσιν* ἐκείνης, κατὰ τὴν ὁποίαν σχηματίζεται ἡ ὀνομαστική τοῦ ἐνικοῦ, ἢ συγχρόνως κατὰ ταύτην καὶ κατὰ διάφορον κλίσιν (*ἑτερόκλητε*)· τοιαῦτα οὐσιαστικά εἶναι τὰ ἑξῆς·

1) ἡ *γυνή*, τῆς *γυναικός*, τῇ *γυναικί*, τὴν *γυναῖκα*, ᾧ *γύναι*—αἱ *γυναῖκες*, τῶν *γυναικῶν*, ταῖς *γυναιξί*, τὰς *γυναῖκας*, ᾧ *γυναῖκες*—(τῷ *γυναῖκε*, τοῖν *γυναικοῖν*)·

2) ὁ *υἱός*, τοῦ *υἱοῦ*, τῷ *υἱῷ* κ.λ.π. κατὰ τὴν β' κλίσιν καὶ—τοῦ *υἱέος*, τῷ *υἱεῖ*, οἱ *υἱεῖς*, τῶν *υἱέων*, τοῖς *υἱέσι*, τοὺς *υἱεῖς*, (τῷ *υἱεῖ*, τοῖν *υἱέοιν*) κατὰ τὴν γ'·

3) ὁ *πρεσβευτής*, τοῦ *πρεσβευτοῦ*, τῷ *πρεσβευτῇ* κ.λ.π. κατὰ τὴν α' κλίσιν—*πληθ.* οἱ *πρέσβεις*, τῶν *πρέσβων* κ.λ.π. κατὰ τὴν γ'·

4) ὁ *ὄνειρος*, τοῦ *ὄνειρου*, τῷ *ὄνειρῳ* κ.λ.π. κατὰ τὴν β' κλίσιν καὶ—τοῦ *ὄνειρατος*, τῷ *ὄνειρατι*, τὰ *ὄνειράτα*, τῶν *ὄνειράτων* κ.λ.π. κατὰ τὴν γ'·

5) ὁ *χοῦς* (=χῶμα), αἷτ. τὸν *χοῦν* κατὰ τὰ συνηρημένα τῆς β' κλίσεως καὶ—τοῦ *χώματος*, τῷ *χώματι*, τὸ *χῶμα*—τὰ *χώματα*, τῶν *χωμάτων* κ.λ.π. κατὰ τὴν γ'·

6) ὁ *ἀμνός* (=ἄρνι), τοῦ *ἀμνοῦ* κ.λ.π. κατὰ τὴν β' καὶ—τοῦ *ἀρνός*, τῷ *ἀρνί*, τὸν *ἄρνα*—οἱ *ἄρνες*, τῶν *ἀρνῶν*, τοῖς *ἀρνάσι*, τοὺς *ἄρνας* κατὰ τὴν γ'·

7) ὁ *χρῶς* (=τὸ δέσμα, ἡ ἐπιδερμὶς), τοῦ *χρωτός*, τῷ *χρωτί*, τὸν *χρῶτα* κατὰ τὴν γ' καὶ—*δοτ.* τῷ *χρῶ* κατὰ τὴν β' ἄττικὴν εἰς τὴν φράσιν «*ἐν χρῶ*» (=ἕως εἰς τὸ δέσμα, σύρριζα)·

8) τὸ πῦρ, τοῦ πυρός, τῷ πυρὶ κ.λ.π.—πληθ. τὰ πυρά, τῶν πυρῶν, τοῖς πυροῖς κ.λ.π. κατὰ τὴν β' κλίσιν·

9) ὁ Οἰδίπους, τοῦ Οἰδίποδος, τῷ Οἰδίποδι, ὦ Οἰδίπους κατὰ τὴν γ' καὶ—τοῦ Οἰδίπου, τὸν Οἰδίπου κατὰ τὰ συνηρημένα τῆς β' κλίσεως·

10) ὁ Θαλῆς (=Θαλῆς), τοῦ Θάλεω, τῷ Θαλῇ, τὸν Θαλῆν κατὰ τὰ συνηρημένα τῆς α' καὶ—τοῦ Θάλητος, τῷ Θάλῃτι, τὸν Θάλητα κατὰ τὴν γ'·

11) ὁ Ἄρης, τοῦ Ἀρεως (ἐκ τοῦ Ἄρηος), τῷ Ἀρει, τὸν Ἀρη καὶ τὸν Ἀρην (κατὰ τὴν α' κλίσιν), ὦ Ἀρες·

12) ξενικὰ ὀνόματα, ὡς τὸ Τισσαφέρους, Ἀστυάγης, Κναξά-ρης κ.λ.π. Τισσαφέρους, τοῦ Τισσαφέρους, τῷ Τισσαφέρει, τὸν Τισσαφέρην κατὰ τὴν γ' καὶ—τὸν Τισσαφέρην, ὦ Τισσαφέρην κατὰ τὴν α'·

Δ') Μερικὰ οὐσιαστικὰ σχηματίζουν μὲν ὅλας τὰς πτώσεις κατὰ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν κλίσιν, ἀλλὰ τὸ θέμα, ἀπὸ τοῦ ὁποίου σχηματίζεται ἡ ὀνομαστική τοῦ ἐνικοῦ, (μεταπλάττεται, ἦτοι) πιάσχει μεταμόρφωσιν εἰς τινὰς τῶν πτώσεων (μεταπλαστιά).

Συνηθέστερα ἐκ τῶν μεταπλαστῶν εἶναι τὰ ἐξῆς·

1) τὸ ὕδωρ, τοῦ ὕδατος, τῷ ὕδατι, τὸ ὕδωρ—τὰ ὕδατα, τῶν ὕδάτων, τοῖς ὕδασι, τὰ ὕδατα·

2) τὸ φρέαρ, τοῦ φρέατος, τῷ φρέατι, τὸ φρέαρ—τὰ φρέατα, τῶν φρεάτων, τοῖς φρέασι, τὰ φρέατα· ὁμοίως κλίνονται τὸ δέ-λεαρ (=δόλωμα) καὶ τὸ στέαρ (=ξύγγι)·

3) τὸ ἥπαρ (=συκῶτι), τοῦ ἥπατος, τῷ ἥπατι, τὸ ἥπαρ—τὰ ἥπατα, τῶν ἥπάτων, τοῖς ἥपाσι, τὰ ἥπατα·

4) τὸ οὖς (=αὐτί), τοῦ ὠτός, τῷ ὠτί, τὸ οὖς—τὰ ὦτα, τῶν ὠτων, τοῖς ὠσί, τὰ ὦτα, (τῷ ὦτι, τοῖν ὦτοι)·

5) τὸ γόνυ, τοῦ γόνατος, τῷ γόνατι, τὸ γόνυ—τὰ γόνατα, τῶν γονάτων, τοῖς γόνασι, τὰ γόνατα·

6) τὸ δόρυ, τοῦ δόρατος, τῷ δόρατι, τὸ δόρυ—τὰ δόρατα, τῶν δοράτων, τοῖς δόρασι, τὰ δόρατα·

7) ὁ, ἡ κύων, κυνός, κυνί, κύνα, ὦ κύων—κύνες, κυνῶν, κυσί, κύνας·

8) ὁ μάρτυς, τοῦ μάρτυρος, τῷ μάρτυρι, τὸν μάρτυρα, ὦ

μάρτυς—οἱ μάρτυρες, τῶν μαρτύρων, τοῖς μάρτυσι, τοὺς μάρ-
τυρας, ὧ μάρτυρες·

9) ἡ ναῦς (=πλοῖον), τῆς νεώς (ἐκ τοῦ νηός), τῇ νηϊ· τὴν
ναῦν, ὧ ναῦ—αἱ νῆες, τῶν νεῶν, ταῖς ναυσί, τὰς ναῦς, ὧ νῆες,
(τῷ νῆε, τοῖν νεοῖν)·

10) ἡ χεῖρ, τῆς χειρός, τῇ χειρί, τὴν χεῖρα, ἀλλὰ πληθ. δοτ.
ταῖς χερσί, (δύεκ. γεν. καὶ δοτ. τοῖν χερσὶν)·

11) ὁ σῆς (=σκῶρος), τοῦ σεός, οἱ σέες, τῶν σέων, τοὺς
σέας καὶ—τοῦ σητός, οἱ σῆτες, τῶν σητῶν, τοὺς σῆτας·

12) ἡ Πυξίς, τῆς Πυκνός, τῇ Πυκί, τὴν Πέκνα·

13) ὁ Ζεύς, τοῦ Διός, τῷ Διί, τὸν Δία, ὧ Ζεῦ·

14) ὁ Ἀπόλλων—τὸν Ἀπόλλωνα καὶ τὸν Ἀπόλλω, ὧ
Ἀπολλόν·

15) ὁ Ποσειδῶν (ἐκ τοῦ Ποσειδάων), τοῦ Ποσειδῶνς, τῷ
Ποσειδῶνι, τὸν Ποσειδῶνα καὶ τὸν Ποσειδῶ, ὧ Πόσειδον·

16) ἡ κλείς, τῆς κλειδός, τῇ κλειδί, τὴν κλειδα καὶ τὴν κλειν·
αὐτ. τὰς κλειδας καὶ τὰς κλείς·

Ε') Μερικὰ οὐσιαστικὰ σχηματίζονται κατὰ (ιδίαν, ἥτοι)
ἰδιαίτεραν κλίσιν (ιδιόκλιτα)· τοιαῦτα δὲ εἶναι πρὸ πάντων
κύρια ὀνόματα ξενικὰ ἢ ἑλληνικὰ συντετυμημένα, ὥς

ὁ Ἰησοῦς (Ἑβρ. ὄνομα), τοῦ Ἰησοῦ, τῷ Ἰησοῦ, τὸν Ἰησοῦν,
ὧ Ἰησοῦ·

ὁ Νεκῶς (Αἰγυπτιακόν), τοῦ Νεκῶ, τῷ Νεκῶ, τὸν Νεκῶν,
ὧ Νεκῶ·

ὁ Ἀλεξᾶς (ἐκ τοῦ Ἀλέξανδρος), τοῦ Ἀλεξᾶ, τῷ Ἀλεξᾶ,
τὸν Ἀλεξᾶν, ὧ Ἀλεξᾶ·

ὁ Φιλῆς (ἐκ τοῦ Φιλήμων), τοῦ Φιλῆ, τῷ Φιλῆ, τὸν Φιλῆν,
ὧ Φιλῆ·

ὁ Διονῦς (ἐκ τοῦ Διονύσιος), τοῦ Διονῦ, τῷ Διονῦ, τὸν Διο-
νῦν, ὧ Διονῦ·

Ὡσαύτως καὶ τὰ προσηγορικὰ εἰς -ας, ὥς ὁ φαγᾶς, τοῦ
φαγᾶ, τῷ φαγᾶ, τὸν φαγᾶν κ.λ.π.

ΣΤ') Μερικὰ οὐσιαστικὰ διατηροῦν εἰς ὅλας τὰς πτώσεις τὸν
αὐτὸν τύπον, ἥτοι δὲν κλίνονται (ἄκλιτα)· τοιαῦτα δὲ εἶναι

1) ἡ λέξις χρεῶν (=ἡ ἀνάγκη), τοῦ χρεῶν, τῷ χρεῶν·

2) μερικὰ κύρια ὀνόματα ξενικὰ, ὁ Ἀδάμ, ὁ Δαυΐδ, ὁ Ἰω-
σήφ, τὸ πάσχα (ἑβραϊκαὶ λέξεις)·

3) τὰ ὀνόματα τῶν γραμμάτων (ὡσαύτως ξενικά, ἤτοι φοινικικά), τὸ *ἄλφα*, τοῦ *ἄλφα*, κλπ., τὸ *δίγαμμα*, τοῦ *δίγαμμα* κλπ. (πβ. νῦν τὸ *ῥεκὸρ*, λέξις γαλλικὴ, τὸ *φούτ-μπόλ*, λέξις ἀγγλική).

Ζ') Εἰς μερικὰ οὐσιαστικὰ ἐλλείπει ἡ ἀριθμὸς τις ἢ πτώσεις τινές (*ἐλλειπτικά* κατ' ἀριθμὸν—*ἐλλειπτικά* κατὰ πτώσεις).

α') *Ἐλλειπτικά κατ' ἀριθμὸν* εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἶναι

1) τὰ κύρια ὀνόματα (ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν) *Ἀλέξανδρος*, *Σωκράτης*—*Κόρινθος*, *Πειραιεύς*, *Ἀθῆναι*, *Δελφοί*—*Ὀλύμπος*, *Πηνειὸς*—τὰ *Ὀλύμπια*, τὰ *Διονύσια* (ἐορταὶ τῶν ἀρχαίων· πβ. νῦν τὰ Χριστοῦγεννα, τὰ Φῶτα).

2) τὰ ὀνόματα τῶν μετάλλων καὶ ἐν γένει ὅσα οὐσιαστικὰ ἐνεκα τῆς σημασίας των δὲν δύνανται νὰ ἔχουν δύο ἀριθμούς· ὁ *χρυσός*, ὁ *ἄργυρος*, ὁ *μόλυβδος* κλπ., ἡ *γῆ*, ὁ *ἄήρ*, ὁ *αἰθήρ*, τὸ *ἔαρ*, αἱ *ἐτησίαι* (=τὰ μετέμια), τὸ *γῆρας* κλπ.

β') *Ἐλλειπτικά κατὰ πτώσεις* εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἶναι

1) ἡ λέξις τὸ *ὄφελος*, μόνον κατ' ὀνομαστικὴν καὶ αἰτιατικὴν, (ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν αὐτὴ ἡ λέξις *ὄφελος* καὶ ἡ λέξις *σέβας*).

2) αἱ λέξεις τὸ *ὄναρ* (=τὸ ὄνειρον) καὶ *ὑπαρ* (=ἔραμα, ὀπτασία, τὴν ὁποίαν βλέπει τις ἐξυπνός) μόνον κατ' ὀνομαστικὴν καὶ αἰτιατικὴν.

3) ἡ λέξις *μάλης* (γενικῆς) εἰς τὴν φράσιν «*ὑπὸ μάλης*» = ὑπὸ τὴν μασχάλην.

4) ἡ λέξις *νέωτα* (αἰτ.) εἰς τὴν φράσιν «*ἐς νέωτα*» = τοῦ χρόνου.

5) αἱ λέξεις ὡ *ἔπν* (ὡ σίλφ) καὶ ὡ *μέλε* (καπνόμεν. καλέ μου)

Κεφάλαιον ιδ'

ΕΠΙΘΕΤΑ

136. *Ἐπίθετα* λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι φανερώνουν ποιότητος ἢ ἰδιότητος τῶν οὐσιαστικῶν, ἥτοι *τέ λογῆς* εἶναι τὰ οὐσιαστικά· *ψυχρὸς λίθος*, *λευκὴ περιστερά*, *βαθὺ φρέαρ*.

137. Ἐκ τῶν ἐπιθέτων

α') ὅσα ἔχουν τρεῖς καταλήξεις, ἤτοι μίαν διὰ τὸ ἀρσενικὸν γένος, μίαν διὰ τὸ θηλυκὸν καὶ μίαν διὰ τὸ οὐδέτερον, λέγονται **τρικατάληκτα**· ἀγαθός, ἀγαθή, ἀγαθόν—παχύς, παχεῖα, παχύν·

β') ὅσα ἔχουν δύο καταλήξεις, ἤτοι μίαν διὰ τὸ ἀρσενικὸν καὶ τὸ θηλυκὸν γένος καὶ μίαν διὰ τὸ οὐδέτερον, λέγονται **δικατάληκτα**· ὁ εὐγενής, ἡ εὐγενής, τὸ εὐγενές—ὁ ἔνδοξος, ἡ ἔνδοξος, τὸ ἔνδοξον.

138. Εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ὑπάρχουν καὶ μερικὰ ἐπίθετα, τὰ ὅποια ἔχουν μίαν μόνον κατάληξιν ἄρσ. καὶ θηλ. γένους καὶ διὰ τοῦτο λέγονται **μονοκατάληκτα**· ὁ πένης, ἡ πένης—ὁ φυγὰς, ἡ φυγὰς. Σπανιώτατα εὐρίσκεται οὐδέτερον γένος τῶν μονοκαταλήκτων ἐπιθέτων.

Καταλήξεις τῶν ἐπιθέτων

139. Τὰ **τρικατάληκτα ἐπίθετα** ἔχουν καταλήξεις

α') -ος, -η ἢ -α, -ον· κακός, κακή, κακόν—πλούσιος, πλουσία, πλούσιον·

β') -οῦς, -ῃ ἢ -ᾱ, -οῦν· χρυσοῦς, χρυσῇ, χρυσοῦν—ἀργυροῦς, ἀργυρῃ, ἀργυροῦν·

γ') -ᾱς, -ασᾶ, -ᾶν· πᾶς, πᾶσα, πᾶν·

δ') -ᾱς, -αινᾶ, -ᾶν· μέλας, μέλαινα, μέλαν·

ε') -εις, -εσσα, -εν· χαρίεις, χαρίεσσα, χαρίεν·

στ') -ῦς, -ειᾶ, -ῦ· παχύς, παχεῖα, παχύ·

ζ') -ων, -ουσα, -ον· ἐκόν, ἐκοῦσα, ἐκόν·

140. Τὰ **δικατάληκτα ἐπίθετα** ἔχουν καταλήξεις

α') -ος (ἀρσ. θηλ.), -ον (οὐδ.)· ὁ, ἡ ἄκαρπος τὸ ἄκαρπον

β') -ους » » -ουν » ὁ, ἡ εὔνους τὸ εὔνον

γ') -ως » » -ων » ὁ, ἡ ἰλεως τὸ ἰλεων

δ') -ων » » -ον » ὁ, ἡ εὐδαίμων τὸ εὐδαιμον

ε') -ης » » -ες » ὁ, ἡ ἀληθής τὸ ἀληθές

στ') -ις » » -ι » ὁ, ἡ εὐελπίς τὸ εὐελπι.

Σημ. Σπανιώτεροι καταλήξεις δικαταλήκτων ἐπιθέτων εἶναι αἱ ἑξῆς·

α') -ις (ἀρσ. θηλ.), -ι (οὐδ.)· γεν.-ιτος· ὁ, ἡ ἄχαρις τὸ ἄχαρι

β') -ην » » -εν » γεν.-ενος· ὁ, ἡ ἄρρην τὸ ἄρρεν

γ') -υς (ἀρσ. θηλ.), -υ(οὐδ.) γεν.-υος· ὁ, ἡ εὔβοτρος τὸ εὔβοτρον
 δ') -υς » » -υ » γεν.-εος· ὁ, ἡ δίπτυχος τὸ δίπτυχον
 ε') -ωρ » » -ορ » γεν.-ορος· ὁ, ἡ ἀπάτωρ τὸ ἀπατορ
 στ') ους » » -ουν » γεν.-οδος· ὁ, ἡ δίπους τὸ δίπουν
 ζ') -ους » » -ουν » γεν.-οντος· ὁ, ἡ μονόδους τὸ μονόδουν.

141. Ἐκ τῶν ἐπιθέτων, τὰ ὁποῖα ἔχουν εἰς τὸ ἀρσενικὸν γένος κατὰληξιν -ος, δικατάληκτα εἶναι

α') σχεδὸν ὅλα τὰ σύνθετα· ὁ ἄλυπος, ἡ ἄλυπος, τὸ ἄλυπον—ὁ πολύτιμος, ἡ πολύτιμος, τὸ πολύτιμον·

β') μερικὰ ἀπλᾶ, τὰ ὁποῖα λήγουν εἰς -ιμος, -ιος καὶ -εις· ὁ φρόνιμος, ἡ φρόνιμος, τὸ φρόνιμον—ὁ αἰφνίδιος, ἡ αἰφνίδιος, τὸ αἰφνίδιον—ὁ βόρειος, ἡ βόρειος, τὸ βόρειον, ὡς καὶ τὰ ἐπίθετα ἡσυχος, ἡρεμος, βάρεβαρος, βάνανσος, κίβδηλος, λάβρος, λάλος καὶ χέρσος.

Σημ. 1. Ἐξαιροῦνται καὶ εἶναι τρικατάληκτα τὰ σύνθετα ἀντάξις, ἀνταξία, ἀντάξιον—ἐναντίος, ἐναντία, ἐναντίον—πάγκalos, παγκάλη, πάγκαλον καὶ τὰ εἰς -ικός, ὅσα παράγονται ἀπὸ σύνθετα· συγγνωμονικός, -ή, -ὸν ἐκ τοῦ συγγνώμων.

Σημ. 2. Μερικὰ εἰς -ος, ἀπλᾶ καὶ σύνθετα, εἶναι καὶ τρικατάληκτα καὶ δικατάληκτα· ὁ ἀνάξις, ἡ ἀναξία καὶ ἡ ἀνάξις, τὸ ἀνάξιον—ὁ ἀναίτιος, ἡ ἀναιτία καὶ ἡ ἀναίτιος, τὸ ἀναίτιον—ὁ βέβαιος, ἡ βεβαία καὶ ἡ βέβαιος, τὸ βέβαιον—ὁ ἔρημος, ἡ ἐρήμη καὶ ἡ ἔρημος, τὸ ἔρημον.

142. Τὰ **μονοκατάληκτα** ἐπίθετα

α') μερικὰ εἶναι ἀπλᾶ καὶ λήγουν 1) εἰς -ας, γεν. -άδος· φυγάς, λογάς (=ἐκλεκτός)· 2) εἰς -ης, γεν. -ητος· πένης, πλάνης καὶ 3) εἰς -ξ ἢ -ρ· ἄρπαξ, βλάξ, ἡλιξ (=συνονήλικος), μάκαρ·

β') ἄλλα εἶναι σύνθετα καὶ λήγουν 1) εἰς -υς, γεν. -υδος· ἐπιήλυς (=ὁ ἐπελθὼν, ξένος), νέηλυς (=ὁ νεοελθὼν, ὁ νεοφερμένος)· 2) εἰς -ως, γεν. -ωτος· ἀγνώως (=ἄγνωστος)· 3) εἰς -ης, γεν. -ητος (ὅπως καὶ μερικὰ ἀπλᾶ)· προβλής (=ὁ προβαλλόμενος, ὁ προεξέχων)· 4) ὅπως λήγει τὸ δεύτερον συνθετικὸν μόνον του, ὅταν τοῦτο διατηρῆται ἀμετάβλητον· ἄπαις (=ὅστις δὲν ἔχει παῖδας), μακρόχειρ, μακροῦχρη.

Ἑκλήσεις ἐπιθέτων

143. Τῶν τρικαταλήκτων ἐπιθέτων τὸ θηλυκὸν κλίνεται πάντοτε κατὰ τὴν α' κλίσιν.

144. Τὸ ἀρσενικὸν καὶ τὸ οὐδέτερον πάντων τῶν ἐπιθέτων κλίνεται ἢ κατὰ τὴν β' κλίσιν ἢ κατὰ τὴν γ'.

145. Ὅσα ἐπίθετα σχηματίζουν τὸ ἀρσενικὸν καὶ τὸ οὐδέτερον γένος κατὰ τὴν β' κλίσιν, λέγονται *δευτερόκλιτα*, ὅσα δὲ σχηματίζουν τὸ ἀρσ. καὶ τὸ οὐδ. γένος κατὰ τὴν γ' κλίσιν, λέγονται *τριτόκλιτα*.

Ι. ΔΕΥΤΕΡΟΚΛΙΤΑ ΕΠΙΘΕΤΑ

α') Ἀσυναίρετα δευτερόκλιτα ἐπίθετα

146. Τῶν δευτεροκλίτων τρικαταλήκτων ἐπιθέτων τὸ θηλυκὸν

α') κανονικῶς λήγει εἰς -η· *καλός, καλή*· λήγει δὲ εἰς -ᾱ, ὅταν πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχῃ φωνῇεν ἢ ρ· *τέος, τέα—ἄγιος, ἀγία—ἀθρόος, ἀθρόα—καθαρός, καθαρά* (ὁλλὰ ὄγδος, ὄγδοη).

β') εἰς τὴν ὀνομαστικὴν καὶ γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τὸνίζετο ὅπως καὶ ἡ ὀνομαστικὴ καὶ γενικὴ τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ ἀρσενικοῦ· *ἡ δικαία—αἱ δίκαιαι, τῶν δικαίων* (ὅπως οἱ δίκαιοι, τῶν δικαίων), *ἡ τίμια—αἱ τίμαι, τῶν τιμίων* (ὅπως οἱ τίμιοι τῶν τιμίων).

β') Συνηρημένα δευτερόκλιτα ἐπίθετα

147. Τὰ συνηρημένα ἐπίθετα τῆς β' κλίσεως γενικῶς σχηματίζονται ὅπως τὰ ἀντίστοιχα συνηρημένα οὐσιαστικά τῆς β' καὶ τῆς α' κλίσεως, ὁ χρυσοῦς, τοῦ χρυσοῦ, τῷ χρυσῷ κλπ. οἱ χρυσοί, τῶν χρυσῶν, τοῖς χρυσοῖς κλπ.

Ἰδιαιτέρως δὲ παρατηροῦμεν εἰς τὰ ἐπίθετα ταῦτα τὰ ἑξῆς·

α') τὸ -εα εἰς τὸν ἐνικὸν συναίρεται εἰς ᾱ, ἔαν προηγῇται αὐτοῦ φωνῇεν ἢ ρ, ἄλλως συναίρεται εἰς η· *ἡ κεραμεῖα* (κεραμεῖα), *ἡ ἀργυρεῖα* (ἀργυρεῖα), *ἡ χρυσῆ* (χρυσῆα), *ἡ κυανῆ* (κυανῆα).

β') τὸ -οα τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ οὐδετέρου τῶν δικαταλή-
κτων εἰς -ους μένει ἀσυναίρετον· τὰ εὐπλοα·

γ') ἡ κατάληξις -οι τῆς ὀνομαστικῆς τοῦ πληθυντικοῦ καὶ
μετὰ τὴν συναίρεσιν λαμβάνεται ὡς βραχεῖα· οἱ εὐνοιοι, οἱ
εὐπλοιοι.

γ') Ἀττικόκλιτα ἐπίθετα

148. Τὰ ἀττικόκλιτα ἐπίθετα (ἡλεως, εὐγεως, ἀγήρως, ἔμ-
πλεως, εὐκερως, ἀξιόχρεως κ.λ.π.) κλίνονται ὅπως καὶ τὰ
ἀντίστοιχα οὐσιαστικά, ἀλλὰ τὰ ἀττικόκλιτα ἐπίθετα εἰς τὴν
ὀνομαστικὴν, τὴν αἰτιατικὴν καὶ τὴν κλητικὴν τοῦ πληθυν-
τικοῦ τοῦ οὐδετέρου ἀντὶ -ω ἔχουν κατάληξιν ᾱ-, ὅπως τὰ
οὐδέτερα τῆς κοινῆς β' κλίσεως· ἀξιόχρεα, ἔμπλεα.

II. ΤΡΙΤΟΚΛΙΤΑ ΕΠΙΘΕΤΑ

149. Ὅπως τὰ τριτόκλιτα οὐσιαστικά, οὕτω καὶ τὰ τριτό-
κλιτα ἐπίθετα διαιροῦνται κατὰ τὸν χαρακτῆρά των εἰς συμ-
φωνόκλητα καὶ εἰς φωνηεντόληκτα.

Α) Τριτόκλιτα ἐπίθετα συμφωνόληκτα

1. Τριτόκλιτα ἐπίθετα ἀφωνόληκτα

150. Τριτόκλιτα ἐπίθετα ἀφωνόληκτα μὲ χαρακτῆρα οὐρα-
νικὸν (κ ἢ γ) εἶναι ὀλίγα μονοκατάληκτα, τὰ ὅποια κλίνον-
ται ὅπως τὰ ἀντίστοιχα οὐσιαστικά, ὡς

βλάξ, βλακός, βλακί, βλάκα, βλάξ κ.λ.π.

ἄρπαξ, ἄρπαγος, ἄρπαγι, ἄρπαγα, ἄρπαξ κ.λ.π.

151. Τριτόκλιτα ἐπίθετα ἀφωνόληκτα μὲ χαρακτῆρα ἀπλοῦν
ὁδοντικὸν (τ ἢ δ) εἶναι

α') *μονοκατάληκτα*· πένης, φηγάς—ἄπαις, ἔπηλως, τὰ ὅποια
κλίνονται ὅπως τὰ ἀντίστοιχα οὐσιαστικά τῆς γ' κλίσεως,
ὡς πένης, πένητος, πένητι κλπ. φηγάς, φηγάδος, φηγάδι κλπ.
ἔπηλως, ἐπήλυδος, ἐπήλυδι, ἔπηλυν κλπ·

β') *δικατάληκτα*, τὰ ὅποια ὡσαύτως κλίνονται γενικῶς,
ὅπως τὰ ἀντίστοιχα τριτόκλιτα οὐσιαστικά ὡς ἐξῆς·

Ἑνικ. εὐελπῖς, εὐέλπιδος, εὐέλπιδι, εὐελπῖν, εὐελπῖς—δίπους, δίποδος, δίποδι, δίποδα (ἢ δίπουν), δίπους.

Πληθ. εὐέλπιδες, εὐέλπιδων κλπ. δίποδες, διπόδων κλπ.

152. Τὰ ἀφωνόληκτα τριτόκλιτα ἐπιθέτα μὲ θέμα λῆγον εἰς -ντ εἶναι γενικῶς **τρικατάληκτα** πᾶς, πᾶσα, πᾶν (θ. πᾶντ-)—ἅπας, ἅπασα, ἅπαν—χαρίεις, χαρίεσσα, χαρίεν (θ. χαριεντ- καὶ χαριετ-)—ἐκὼν, ἐκοῦσα, ἐκὼν (θ. ἐκοντ-). Καὶ ταῦτα γενικῶς εἰς τὸ ἀρσενικὸν καὶ τὸ οὐδέτερον κλίνονται ὅπως τὰ ἀντίστοιχα οὐσιαστικά τῆς γ' κλίσεως, ὅσα ἔχουν θέμα εἰς -ντ, ὡς ἐξῆς·

Ἑνικὸς

ἅπας	ἅπασα	ἅπαν	χαρίεις	χαρίεσσα	χαρίεν
ἅπαντος	ἁπάσης	ἅπαντος	χαριέντος	χαριέσσης	χαριέντος
ἅπαντι	ἁπάσῃ	ἅπαντι	χαρίεντι	χαριέσσει	χαρίεντι

κ.λ.π.

Πληθυντικὸς

ἅπαντες	ἅπασαι	ἅπαντα	χαριέντες	χαριέσαι	χαριέντα
ἁπάντων	ἁπασῶν	ἁπάντων	χαριέντων	χαριέσων	χαριέντων
ἅπασιν	ἁπάσαις	ἅπασιν	χαρίεσιν	χαριέσαις	χαρίεσιν

κ.λ.π.

Ἑνικὸς

ἐκὼν	ἐκοῦσα	ἐκὼν	ἄκων	ἄκουσα	ἄκων
ἐκόντος	ἐκούσης	ἐκόντος	ἄκοντος	ἀκούσης	ἄκοντος
ἐκόντι	ἐκούσῃ	ἐκόντι	ἄκοντι	ἀκούσῃ	ἄκοντι

κλπ.

Πληθυντικὸς

ἐκόντες	ἐκοῦσαι	ἐκόντα	ἄκοντες	ἄκουσαι	ἄκοντα
ἐκόντων	ἐκουσῶν	ἐκόντων	ἄκόντων	ἀκουσῶν	ἄκόντων
ἐκοῦσιν	ἐκούσαις	ἐκοῦσιν	ἄκουσιν	ἀκούσαις	ἄκουσιν

κλπ.

153. Τὸ χαρίεις καὶ τὰ κατ' αὐτὸ κλινόμενα (ὡς φωνήεις, ὑλήεις, ἀστερόεις, ἰχθυόεις κ. λ. π.) σχηματίζονται ἐκ δύο θεμάτων, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ ἐν λήγει εἰς -εντ καὶ τὸ ἄλλο εἰς -ετ. Ἐκ τοῦ θέματος εἰς -ετ σχηματίζεται ἡ δοτικὴ τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ οὐδετέρου καὶ τὸ θηλυκόν π. χ. τοῦ ἐπιθέτου φωνήεις (=ὁ ἔχων φωνήν) ἢ δοτ. τοῦ πληθ.

θυντικοῦ εἶναι τοῖς φωνήεσι (ἐκ τοῦ φωνήετ-σι) καὶ τὸ θηλυκὸν φωνήεσσα (ἐκ τοῦ φωνήετ-ια).

Κατὰ τὸ ἅπας κλίνεται καὶ τὸ ἐπίθετον πᾶς ὡς ἐξῆς· ἄρσ. πᾶς, παντός, παντί, πάντα, πᾶς-πάντες, πάντων, πᾶσι κ.λ.π. θηλ. πᾶσα, πάσης κλπ. οὐδ. πᾶρ, παντός κλπ. πάντα, πάντων, πᾶσι κλπ.

2. Τριτόκλιτα ἐπίθετα ὑγρόληκτα καὶ ἐνρινόληκτα.

154. Τριτόκλιτα ἐπίθετα ὑγρόληκτα καὶ ἐνρινόληκτα εἶναι
α') **μονοκατάληκτα**· μακρόχειρ, μακρόχειρος, μακρόχειρι κλπ. μάκας, μάκαρος, μάκαρι κλπ. μακροῦχην, μακροῦχενος, μακροῦχενι κλπ.

β') **δικατάληκτα**· 1) εἰς -ωρ· ἀπάτωρ, ἀπάτορος κλπ. ὦ ἀπάτωρ—τὸ ἄπατορ, τοῦ ἀπάτορος κλπ. δοτ. τοῖς ἀπάτορσι, 2) εἰς -ων· εὐδαίμων, εὐδαίμονος κλπ. ὦ εὐδαίμων—τὸ εὐδαίμων, τοῦ εὐδαίμονος, πληθ. δοτ. τοῖς εὐδαίμοσι καὶ 3) εἰς -ην· ἄρρεν, ἄρρενος κλπ. ὦ ἄρρεν—τὸ ἄρρεν, τοῦ ἄρρενος, τοῖς ἄρρεσι κλπ.

γ') **τρικατάληκτα**· ταῦτα εἶναι δύο, ἥτοι τὸ μέλας, μέλαινα, μέλαν καὶ τὸ τάλας, τάλαινα, τάλαν, τὰ ὁποῖα κλίνονται ὁμοίως, οὕτω·

Ἑνικός

Πληθυντικός

ὄν.	μέλας	μέλαινα	μέλαν	μέλαρες	μέλαιναι	μέλανα
γεν.	μέλανος	μελαίνης	μέλανος	μελάνων	μελαινῶν	μελάνων
δοτ.	μέλανι	μελαίνῃ	μέλανι	μέλασι	μελαίναις	μέλασι
αἰτ.	μέλανα	μέλαιναν	μέλαν	μέλανας	μελαίνας	μέλανα
κλ.	μέλας	μέλαινα	μέλαν	μέλαρες	μέλαιναι	μέλανα

155. Τὰ ὑγρόληκτα καὶ ἐνρινόληκτα ἐπίθετα τῆς γ' κλίσεως γενικῶς σχηματίζονται ὅπως τὰ ἀντίστοιχα οὐσιαστικὰ τῆς γ' κλίσεως, ἰδιαίτερος δὲ εἰς ταῦτα παρατηροῦνται τὰ ἐξῆς·

α') τὸ μέλας καὶ τὸ τάλας σχηματίζουν τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ μετὰ τὴν κατάληξιν -ς, μετὰ δὲ τὴν ἀποβολὴν τοῦ χαρακτῆρος ν πρὸ τοῦ ς τὸ προηγούμενον ἅ ἐκτείνεται εἰς ᾱ·

β') τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ τὴν σχηματίζουν ὁμοίαν μετὰ τὸ θέμα· ὦ ἀπάτωρ, ὦ παμμήτορ, ὦ εὐδαίμων, ὦ ἄρρεν, ὦ τάλαν·

γ') τὰ εἰς -ων σύνθετα ἐπίθετα εἰς τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ τοῦ ἄρσενικοῦ καὶ εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ

κλητικήν τοῦ οὐδετέρου ἀναβιβάζουν τὸν τόνον, ἀλλ' ὄχι καὶ πέραν τῆς τελευταίας συλλαβῆς τοῦ πρώτου συνθετικοῦ, ὡς εὐδαίμων—ὦ εὐδαιμον, μεγαλοπράγμων—ὦ μεγαλόπραγμον, ἀλλὰ μεγαλόφρων—ὦ μεγαλόφρον (καὶ Λακεδαιμόνων—ὦ Λακεδαιμον).

156. Τὸ μέλας καὶ τὸ τάλας τὸ θηλυκὸν τὸ σχηματίζουν ἀπὸ τὸ θέμα μὲ τὴν κατάληξιν *-ια* (ja)· ταύτης τὸ *ι* τιθέμενον πρὸ τοῦ χαρακτηῖρος *ν* ἐνοῦται μὲ τὸ πρὸ αὐτοῦ *α* εἰς *αι*· (θέμα μέλαν-, μέλαν-ια) μέλαινα, (θ. τάλαν-, τάλαν-ια) τάλαινα.

3. Τριτόκλιτα ἐπίθεται σιγμόληκτα

157. Τὰ σιγμόληκτα ἐπίθεται τῆς *γ'* κλίσεως εἶναι δικατάληκτα λήγοντα εἰς *-ης* εἰς τὸ ἄρσενικὸν καὶ τὸ θηλυκὸν καὶ εἰς *-ες* εἰς τὸ οὐδέτερον· ὁ ἐπιμελής, ἡ ἐπιμελής, τὸ ἐπιμελές—ὁ συνήθης, ἡ συνήθης, τὸ σύνηθες, κλίνονται δὲ ὡς ἑξῆς·

Ἑνικὸς

ὄν.	εὐγενής	τὸ	εὐγενές	συνήθης	τὸ	σύνηθες
γεν.	εὐγενοῦς	τοῦ	εὐγενοῦς	συνήθους	τοῦ	συνήθους
δοτ.	εὐγενεῖ	τῷ	εὐγενεῖ	συνήθει	τῷ	συνήθει
αἰτ.	εὐγενῇ	τὸ	εὐγενές	συνήθῃ	τὸ	σύνηθες
κλί.	εὐγενές	ὦ	εὐγενές	σύνηθες	ὦ	σύνηθες

Πληθυντικὸς

ὄν.	εὐγενεῖς	τὰ	εὐγενῇ	συνήθεις	τὰ	συνήθῃ
γεν.	εὐγενῶν	τῶν	εὐγενῶν	συνήθων	τῶν	συνήθων
δοτ.	εὐγενέσι	τοῖς	εὐγενέσι	συνήθεσι	τοῖς	συνήθεσι
αἰτ.	εὐγενεῖς	τὰ	εὐγενῇ	συνήθεις	τὰ	συνήθῃ
κλί.	εὐγενεῖς	ὦ	εὐγενῇ	συνήθεις	ὦ	συνήθῃ

158. Τῶν εἰς *-ης*, *-ες* σιγμολήκτων ἐπιθέτων τῆς *γ'* κλίσεως α') ἡ ὀνομαστική τοῦ ἐνικοῦ τοῦ ἄρσενικοῦ καὶ θηλυκοῦ σχηματίζεται χωρὶς κατάληξιν ἀπὸ τὸ θέμα μὲ ἑκτασιν τοῦ πρὸ τοῦ χαρακτηῖρος *ε* εἰς *η*· (θ. ἐπιμελεσ-) ὁ, ἡ ἐπιμελής·

β') ἡ κλητική τοῦ ἐνικοῦ τοῦ ἄρσενικοῦ καὶ θηλυκοῦ σχηματίζεται ὁμοίως μὲ τὸ θέμα· ἐπιμελής—ὦ ἐπιμελές (θ. ἐπιμελεσ-).

γ') ἡ αἰτιατική τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ ἄρσενικοῦ καὶ θηλυκοῦ σχηματίζεται κατ'ἀναλογίαν τῆς ὀνομαστικῆς· οἱ ἀληθεῖς τοὺς ἀληθεῖς·

δ') ὁ χαρακτήρ σ μεταξύ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται, τὰ δὲ συναντώμενα φωνήεντα ε+α, ε+ι, ε+ο καὶ ε+ω συναιροῦνται, ὅπως καὶ εἰς τὰ σιγμόληκτα οὐσιαστικὰ τῆς γ' κλίσεως (ἀληθέ-α) ἀληθῆ, (ὕγιέ-α) ὕγιᾶ, (ἀληθέ-ες) ἀληθεῖς κλπ.

ε') ἡ δοτ. τοῦ πληθυντικοῦ πᾶσχει ἀπλοποίησιν τῶν δύο σ' εὐγενέσι (ἐκ τοῦ εὐγενέσ-σι).

159. Τὰ βαρύτονα εἰς -ης, -ες σιγμόληκτα ἐπίθετα

α') εἰς τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ τοῦ ἄρσενικοῦ καὶ θηλυκοῦ καὶ τὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ οὐδέτερου ἀναβιβάζουν τὸν τόνον· ὁ, ἡ συνήθης, ὦ σύνθες, τὸ σύνθες—ὁ, ἡ αὐθάδης, ὦ αὐθαδες, τὸ αὐθαδες·

β') εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ πλεῖστα τονίζονται (παρὰ τὸν κανόνα) εἰς τὴν συλλαβὴν, εἰς τὴν ὁποίαν τονίζεται καὶ ἡ γενικὴ τοῦ ἐνικοῦ· τοῦ πλήρους, τῶν πλήρων (ἐκ τοῦ πληρέων), τοῦ συνήθους, τῶν συνήθων (ἐκ τοῦ συνηθέων).

Σημ. Ἐξαιροῦνται καὶ τονίζονται κανονικῶς εἰς τὴν κλητικὴν καὶ τὸ οὐδέτερον τὰ εἰς -ώδης, -ώλης, -ήρης· ὁ, ἡ εὐώδης, ὦ εὐώδες, τὸ εὐώδες—ὁ, ἡ ἐξώλης, ὦ ἐξώλες, τὸ ἐξώλες—ὁ, ἡ ποδήρης, ὦ ποδήρες, τὸ ποδήρες.

4. Τριτόκλιτα ἐπίθετα φωνηεντόληκτα

160. Τὰ φωνηεντόληκτα ἐπίθετα τῆς τρίτης κλίσεως εἶναι τὰ πλεῖστα τρικατάληκτα εἰς -υς, -εια, -υ· βαρὺς, βαρεῖα, βαρὺ—γλυκύς, γλυκεῖα, γλυκὺ—εὐρύς, εὐρεῖα, εὐρύ (=πλάτυς) κλπ. καὶ κλίνονται ὡς ἑξῆς·

Ἑνικὸς

ὀν.	βαρὺς	βαρεῖα	βαρὺ	θῆλυ-ς	θήλεια	θῆλυ
γεν.	βαρέ-ος	βαρείας	βαρέ-ος	θήλε-ος	θηλείας	θήλε-ος
δοτ.	βαρεῖ	βαρεῖα	βαρεῖ	θήλει	θηλεία	θήλει
αἰτ.	βαρὺ-ν	βαρεῖαν	βαρὺ	θῆλυ-ν	θήλειαν	θῆλυ
κλ.	βαρὺ	βαρεῖα	βαρὺ	θῆλυ	θήλεια	θῆλυ

Πληθυντικὸς

ὀν.	βαρεῖς	βαρεῖαι	βαρέ-α	θήλεις	θῆλεια	θήλεα
γεν.	βαρέ-ων	βαρειῶν	βαρέ-ων	θηλέων	θηλειῶν	θηλέων
δοτ.	βαρέ-σι	βαρεῖαις	βαρέ-σι	θήλεσι	θηλείαις	θήλεσι
αἰτ.	βαρεῖς	βαρεῖας	βαρέ-α	θήλεις	θηλείας	θήλεα
κλ.	βαρεῖς	βαρεῖαι	βαρέ-α	θήλεις	θῆλεια	θήλεα

161. Τὰ φωνηεντόληκτα τρικατάληκτα ἐπίθετα εἰς *-υς*, *-εῖα*, *-υ* εἰς τὸ ἄρσενικὸν καὶ τὸ οὐδέτερον

α') εἶναι γενικῶς ὀξύτονα (παχύς, βαθύς κλπ.), βαρύτονα δὲ εἶναι δύο μόνον, τὸ *ἡμισυς*, *ἡμίσεια*, *ἡμισυ* καὶ τὸ *θηλυς*, *θήλεια*, *θῆλυ*.

β') ἔχουν δύο θέματα, ἓν εἰς *-υ* καὶ τὸ ἄλλο εἰς *-ε*· καὶ ἀπὸ μὲν τὸ θέμα εἰς *-υ* σχηματίζεται ἡ ὀνομαστική, αἰτιατική καὶ κλητική τοῦ ἐνικοῦ, ἀπὸ δὲ τὸ εἰς *-ε* ὅλαι αἱ ἄλλαι πτώσεις·

γ') συναιροῦν μόνον τὸ *ε+ε* καὶ τὸ *ε+ι* εἰς *-ει*, πλήν τοῦ *ἡμισυς*, τὸ ὅποιον πολλάκις καὶ τὸ *-εα* τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ οὐδετέρου τὸ συναιρεῖ εἰς *-η*· τὰ *ἡμίσεια* καὶ τὰ *ἡμίση* (πβ. τὰ ἄσθη).

δ') τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ σχηματίζουν ὁμοίαν μὲ τὴν εἰς *-υ* θέμα, τὴν δὲ αἰτιατικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ ἄρσενικοῦ ὁμοίαν μὲ τὴν ὀνομαστικὴν.

Τὸ θηλυκὸν σχηματίζουν ἀπὸ τὸ θέμα εἰς *-ε* μὲ τὴν κατάληξιν *-ια*, τῆς ὁποίας τὸ *-ι* μὲ τὸ προηγούμενον *ε* συναιρεῖται εἰς *ει*· (θ. βαθε-) *βαθέ-ια*, *βαθεῖα*.

162. Δικατάληκτα φωνηεντόληκτα ἐπίθετα τῆς γ' κλίσεως εἶναι ὀλίγα, ἥτοι α') εἰς *-υς* (ἄρσ. καὶ θηλ.), *-υ* (οὐδ.), γεν. *-υος*· ὁ *εὐβοτρυς*, ἡ *εὐβοτρυς*, τὸ *εὐβοτρυν* (=ὅστις ἔχει καλὰ σταφύλια) καὶ β') εἰς *-υς* (ἄρσ. καὶ θηλ.), *-υ* (οὐδ.), γεν. *-εος*· ὁ *διπτηχυς*, τὸ *διπτηχυν*. Τὰ τοιαῦτα ἐπίθετα εἶναι σύνθετα μὲ δεύτερον συνθετικὸν οὐσιαστικὸν τριτόκλιτον εἰς *-υς* καὶ κλίνονται ἐν γένει ὅπως τὸ δεύτερον συνθετικὸν μόνον του, ὡς ἐξῆς·

ὁ	<i>εὐβοτρυς</i>	ἡ	<i>εὐβοτρυς</i>	τὸ	<i>εὐβοτρυν</i>	
τοῦ	<i>εὐβότρουος</i>	τῆς	<i>εὐβότρουος</i>	τοῦ	<i>εὐβότρουος</i>	<i>κλπ.</i>
ὁ	<i>διπτηχυς</i>	ἡ	<i>διπτηχυς</i>	τὸ	<i>διπτηχυν</i>	
τοῦ	<i>διπτήχεος</i>	τῆς	<i>διπτήχεος</i>	τοῦ	<i>διπτήχεος</i>	<i>κλπ.</i>

(πβ. πίτυς, πίτυος καὶ πῆχυς, τοῦ ὁποίου ὁμως ἡ γενικὴ εἶναι πήχεως).

Γενικαὶ παρατηρήσεις εἰς τὰ ἐπίθετα

163. Τῶν *τρικαταλήκτων* ἐπιθέτων α') ἡ κατάληξις *α* τῆς ὀνομαστικῆς τοῦ ἐνικοῦ τοῦ θηλυκοῦ εἶναι μὲν μακρά, ὅταν

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

τὸ ἄρσεν. εἶναι δευτερόκλιτον, εἶναι δὲ βραχεῖα, ὅταν τὸ ἄρσ. εἶναι τριτόκλιτον· σπονδαῖος, σπονδαῖα—δίκαιος, δικαῖα, ἀλλὰ χαρίεις, χαρίεσσα—πᾶς, πᾶσα· β') ἡ γενική τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ θηλυκοῦ, ἐὰν μὲν τὸ ἄρσ. εἶναι τριτόκλιτον, τονίζεται πάντοτε εἰς τὴν λήγουσαν καὶ περισπᾶται, ἐὰν δὲ τὸ ἄρσενικὸν εἶναι δευτερόκλιτον, τονίζεται ὅπου καὶ ἡ γεν. τοῦ πληθ. τοῦ ἄρσενικοῦ· ἡ χαρίεσσα, τῶν χαρίεσσων (ἄρσ. χαρίεις), πᾶσα, πασῶν (ἄρσ. πᾶς)—ἡ ἀγία, τῶν ἀγίων (ὁ ἅγιος, τῶν ἁγίων), ἡ ἀγαθή, τῶν ἀγαθῶν (ἄρσ. ὁ ἀγαθός, τῶν ἀγαθῶν).

Κεφάλαιον ιε'

ΑΝΩΜΑΛΑ ΕΠΙΘΕΤΑ

164. Ὅπως ὑπάρχουν ἀνώμαλα οὐσιαστικά, οὕτως ὑπάρχουν καὶ ἀνώμαλα ἐπίθετα, τῶν ὁποίων συνηθέστερα εἶναι τὰ ἑξῆς·

1) *πολύς, πολλή, πολύ*· εἰς τὸ ἄρσενικὸν καὶ τὸ οὐδέτερον σχηματίζεται ἐκ δύο θεμάτων, ἤτοι ἐκ τοῦ *πολυ-* εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ κατὰ τὴν γ' κλίσιν καὶ ἐκ τοῦ *πολλο-* εἰς ὅλας τὰς πτώσεις κατὰ τὴν β' κλίσιν, ὡς ἑξῆς.

ὁ	πολὺς	ἡ	πολλή	τὸ	πολὺ
τοῦ	πολλοῦ	τῆς	πολλῆς	τοῦ	πολλοῦ
τῷ	πολλῷ	τῇ	πολλῇ	τῷ	πολλῷ
τόν	πολὺν	τὴν	πολλήν	τὸ	πολὺ
ὦ	πολὺ	ὦ	πολλή	ὦ	πολὺ
οἱ	πολλοὶ	αἱ	πολλαί	τὰ	πολλὰ κλπ.

2) *μέγας, μεγάλη, μέγα*· σχηματίζεται ἐκ δύο θεμάτων, τοῦ *μεγα-* κατὰ τὴν γ' κλίσιν καὶ τοῦ *μεγαλο-* κατὰ τὴν β' κλίσιν, ὅπως τὸ *πολύς*·

	μέγας	ἡ	μεγάλη	τὸ	μέγα
τοῦ	μεγάλου	τῆς	μεγάλης	τοῦ	μεγάλου
τῷ	μεγάλῳ	τῇ	μεγάλῃ	τῷ	μεγάλῳ
τόν	μέγαν	τὴν	μεγάλην	τὸ	μέγα
ὦ	μέγας καὶ ὦ μέγα	ὦ	μεγάλη	ὦ	μέγα
οἱ	μεγάλοι	αἱ	μεγάλαι	τὰ	μεγάλα κλπ.

3) *πρῶτος, πραεῖα, πρῶτον*· σχηματίζεται ἐκ δύο θεμάτων, ἥτοι ἐκ τοῦ *πρᾶς*· κατὰ τὴν γ' κλίσιν εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ πληθ. τοῦ ἄρσενικοῦ, εἰς ὅλον τὸν πληθ. τοῦ οὐδετέρου καὶ εἰς τὸ θηλυκόν, καὶ ἐκ τοῦ *πραο*· κατὰ τὴν β' κλίσιν εἰς ὅλους τοὺς ἄλλους τύπους ἄρσενικοῦ καὶ οὐδετέρου·

ὁ	<i>πρῶτος</i>	ἡ	<i>πραεῖα</i>	τὸ	<i>πρῶτον</i>
τοῦ	<i>πρώου</i>	τῆς	<i>πραείας</i>	τοῦ	<i>πρώου κλπ.</i>
οἱ	<i>πρῶτοι</i>	αἱ	<i>πραεῖαι</i>	τὰ	<i>πραέα</i>
τῶν	<i>πραέων</i>	τῶν	<i>πραειῶν</i>	τῶν	<i>πραέων</i>
τοῖς	<i>πραέσι</i>	ταῖς	<i>πραεῖαις</i>	τοῖς	<i>πραέσι</i>
τοὺς	<i>πρώους</i>	τάς	<i>πραείας</i>	τὲ	<i>πραέα κλπ.</i>

4) ὁ *σῶς*, ἡ *σῶς*, τὸ *σῶν* (=σῶος)· σχηματίζεται κατὰ τὰ ἄττικόκλιτα ἐπίθετα, ἀλλ' εὐρίσκεται μόνον εἰς τὴν ὀνομαστικὴν καὶ αἰτιατικὴν τοῦ πληθυντικοῦ· ὁ *σῶς*, ἡ *σῶς*, τὸ *σῶν*, τὸν *σῶν*, τὴν *σῶν*, τὸ *σῶν*, τοὺς *σῶς*, τὰς *σῶς*, τὰ *σᾶ*· εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις ἀναπληροῦται ἀπὸ τοῦ *σῶος*, *σῶα*, *σῶον*, τὸ ὁποῖον κλίνεται ἐμολῶς.

Κεφάλαιον ιστ'

ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΑ

165. Τὸ ἐπίθετον,

α') ὅταν δηλοῖ ἀπλῶς ὅτι ἐν οὐσιαστικὸν ἔχει ποιότητά τινα ἢ ιδιότητα, λέγεται *θετικοῦ βαθμοῦ*· τοῦτο τὸ δένδρον ἐστὶν *ὑψηλόν*·

β') ὅταν δηλοῖ ὅτι ἐν οὐσιαστικὸν ἔχει ποιότητά τινα ἢ ιδιότητα εἰς ἀνώτερον βαθμὸν ἐν συγκρίσει πρὸς ἐν ἄλλο οὐσιαστικόν, λέγεται *συγκριτικοῦ βαθμοῦ*· τοῦτο τὸ δένδρον ἐστὶν *ὑψηλότερον ἐκείνου* (=τοῦτο τὸ δένδρον εἶναι ὑψηλότερον ἐν συγκρίσει πρὸς ἐκεῖνο)·

γ') ὅταν δηλοῖ ὅτι ἐν οὐσιαστικὸν ἔχει ποιότητά τινα ἢ ιδιότητα εἰς ἀνώτατον βαθμὸν εἴτε σχετικῶς (ἐν συγκρίσει δηλαδὴ πρὸς ὅλα τὰ ἄλλα ὁμοειδῆ οὐσιαστικά), εἴτε ἀπολύτως καθ' ἑαυτό, τότε λέγεται *ὑπερθετικοῦ βαθμοῦ*· τοῦτο τὸ δένδρον ἐστὶν *ὑψηλότερον πάντων τῶν δένδρων* (=τὸ ὑψη-

λότερον ἐν συγκρίσει πρὸς ὅλα τὰ ἄλλα δένδρα) ἢ τοῦτο τὸ δένδρον ἐστὶν ὑψηλότατον (=πολύ ὑψηλόν).

166. Ὁ συγκριτικὸς καὶ ὁ ὑπερθετικὸς βαθμὸς παντὸς ἐπιθέτου λέγονται μὲν ἐν ὄνομα παραθετικά τοῦ ἐπιθέτου.

I. ΜΟΝΟΛΕΚΤΙΚΑ ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΑ

A' Ὁμαλὰ παραθετικά

167. Τὰ παραθετικά τῶν ἐπιθέτων σχηματίζονται συνήθως, ἀφ' οὗ εἰς τὸ θέμα (τοῦ ἄρσενικοῦ γένους) τοῦ θετικοῦ προστεθοῦν αἱ καταλήξεις -τερος, -τέρα, -τερον διὰ τὸ συγκριτικὸν καὶ -τατος, -τάτη, -τατον διὰ τὸ ὑπερθετικόν.

ὑψηλός	(θ. ὑψηλο-)	ὑψηλότερος	ὑψηλότερα	ὑψηλότερον
		ὑψηλότατος	ὑψηλοτάτη	ὑψηλότατον
βαθὺς	(θ. βαθυ-)	βαθύτερος	βαθυτέρα	βαθύτερον
		βαθύτατος	βαθυτάτη	βαθύτατον
μέλας	(θ. μελαν-)	μελάντερος	μελαντέρα	μελάντερον
		μελάντατος	μελαντάτη	μελάντατον
ἀληθής	(θ. ἀληθες-)	ἀληθέστερος	ἀληθεστέρα	ἀληθέστερον
		ἀληθέστατος	ἀληθεστάτη	ἀληθέστατον
ἄχαρις	(θ. ἀχαριτ-)	ἀχαρίστερος	ἀχαριστέρα	ἀχαρίστερον
		ἀχαρίστατος	ἀχαριστάτη	ἀχαρίστατον

168. Εἰς τὰ παραθετικά τῶν δευτεροκλίτων ἐπιθέτων ἐκτείνεται ὁ χαρακτήρ ο τοῦ θέματος τοῦ θετικοῦ εἰς ω, ὅταν ἡ πρὸ αὐτοῦ συλλαβὴ εἶναι βραχεῖα, ἄλλως φυλάττεται.

νέος	νεώτερος	νεώτατος
σοφός	σοφώτερος	σοφώτατος
μαλακός	μαλακώτερος	μαλακώτατος
ξηρός	ξηρότερος	ξηρότατος
ἐνδοξός	ἐνδοξότερος	ἐνδοξότατος

Σημ. Τὰ εἰς -ιος, -ικος, -ιγός καὶ -ινος ἐπίθετα ἔχουν τὸ ι τῆς παραληγούσης βραχύ. Τὰ συνηθέστερα δὲ ἐκ τῶν εἰς -ος ἐπιθέτων, τὰ ὅποια ἔχουν τὸ δίχρονον τῆς παραληγούσης μακρόν, εἶναι τὸ ἀνιῶρός, τραῦρός, λίτός, ἰσχυρός καὶ ὅσα εἶναι σύνθετα μὲ δεύτερον συνθετικὸν τὰς λέξεις θῆμος, κίνδυνος, λύπη, τιμή, νίκη, ψυχή· εὐθυμος (εὐθυμότερος), ἀκίνδυνος (ἀκινδυνότερος) κλπ.

169. *Ὅπως εἰς τὴν νέαν ὁμιλουμένην γλῶσσαν τὰ παραθετικά μερικῶν ἐπιθέτων σχηματίζονται κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ παραθετικά ἄλλων ἐπιθέτων (ὡς *χοιρῶν* κατὰ τὸ παχύτερος, *ελαφρῶν* κατὰ τὸ βαρύτερος, *γλυκῶν* κατὰ τὸ πικρότερος ἀντὶ τῶν κανονικῶν *χοιρῶν*, *ελαφρῶν*, *γλυκῶν*), οὕτω καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν μερικά ἐπίθετα σχηματίζουν παραθετικά οὐχὶ κανονικά, ἀλλὰ κατ' ἀναλογίαν πρὸς ἄλλα παραθετικά.

Οὕτω σχηματίζουν τὰ παραθετικά τῶν

α') πολλὰ ἐπίθετα εἰς *-έστερος*, *-έστατος* κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ παραθετικά τῶν εἰς *-ης* σιγμολήκτων ἐπιθέτων τοιαῦτα δὲ εἶναι

1) τὰ ἐπίθετα *πένης*, *ἄκρατος*, *ἄσμενος* καὶ *ἐρρωμένος*, ἥτοι *πενέστερος*, *πενέστατος*—*ἀκρατέστερος*, *ἀκρατέστατος*—*ἄσμενέστερος*, *ἄσμενέστατος*—*ἐρρωμενέστερος*, *ἐρρωμενέστατος*.

2) τὰ εἰς *-ων*, *-ον* (γεν. *-ονος*)· *σώφρων*, *σωφρονέστερος*, *σωφρονέστατος*.

3) τὰ εἰς *-νους* συνηρημένα τῆς β' κλίσεως καὶ τὸ ἀπλοῦς· *εὖνους* (θ. *εὖνοο-*), *εὐνούστερος*, *εὐνούστατος* (ἐκ τοῦ *εὐνοέστερος*, *εὐνοέστατος*), *ἀπλοῦς*, *ἀπλούστερος*, *ἀπλούστατος*.

β') μερικά ἐπίθετα εἰς *-ίστερος*, *-ίστατος* κατ' ἀναλογίαν τοῦ *ἄχαρις*· τοιαῦτα εἶναι τὰ ἐξῆς· *βλάξ*, *βλακίστερος*, *βλακίστατος* (θ. *βλακ-*)—*ἄρπαξ*, *ἀρπαγίστερος*, *ἀρπαγίστατος* (θ. *ἀρπαγ-*)—*λάλος*, *λαλίστερος*, *λαλίστατος* (θ. *λαλο-*)—*κλέπτης*, *κλεπτίστερος*, *κλεπτίστατος* (θ. *κλεπτᾶ-*)—*πλεονέκτης*, *πλεονεκτίστερος*, *πλεονεκτίστατος* (θ. *πλεονεκτᾶ-*).

Τὸ *εὐχαρις* (θ. *εὐχαριτ-*) καὶ τὸ *ἐπίχαρις* (θ. *ἐπιχαριτ-*) ἀντιθέτως σχηματίζουν παραθετικά εἰς *-ώτερος*, *-ώτατος*, ἥτοι *εὐχαριτώτερος*, *εὐχαριτώτατος*—*ἐπιχαριτώτερος*, *ἐπιχαριτώτατος*.

γ') μερικά ἐπίθετα εἰς *-αίτερος*, *-αίτατος* κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ παραθετικά *παλαίτερος*, *παλαίτατος* τοῦ *παλαιός*:

γεραιός, *γεραιέτερος*, *γεραιάτατος*

ὄψιος (=ὄψιμος), *ὄψιαίτερος*, *ὄψιαίτατος*

σχολαῖος, *σχολαίτερος*, *σχολαίτατος*

ἡσυχος, *ἡσυχαιέτερος*, *ἡσυχαιάτατος* [καὶ *ἡσυχώτερος*, *ἡσυχώτατος*]

εὐδῖος, εὐδιαίτερος, εὐδιαίτατος

ἴδιος, ἰδιαίτερος, ἰδιαίτατος [καὶ ἰδιώτερος, -ώτατος]

ἴσος, ἰσαίτερος, ἰσαίτατος

παραπλήσιος, παραπλησιαίτερος, παραπλησιαίτατος.

Τὸ ἐπίθετον φίλος ἔχει παραθετικά φίλτερος, φίλιτος ἢ μᾶλλον φίλος, μάλιστα φίλος.

Β' Ἀνώμαλα παραθετικά

170. Σπανιώτεραι καταλήξεις τῶν παραθετικῶν τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι -ίων (ἄρσ. καὶ θηλ.), -ιον (οὐδ.) διὰ τὸ συγκριτικὸν καὶ -ιστος, -ιστη, -ισιον διὰ τὸ ὑπερθετικόν.

Μὲ τὰς καταλήξεις αὐτὰς σχηματίζονται τὰ παραθετικά μὲ διαφόρους μεταβολὰς τῶν ἐξῆς ἐπιθέτων

καλὸς —καλλίων, κάλλιστος

αἰσχρὸς —αἰσχίων, αἰσχιστος

ἐχθρὸς —ἐχθίων, ἔχθιστος

ἀγαθὸς —ἀμείνων, ἀριστος

ἀμείνων —βελτίων, βέλτιστος

κρείττων, κράτιστος

λόφω, λῶστος

κακίω, κάκιστος

» —χείρων, χείριστος

πολὺς —πλείων (ἄρσ. θηλ.), πλέον (οὐδ.), πλείστος

ὀλίγος —ἐλάττων, ἐλάχιστος (ἢ ὀλίγιστος)

» —ἥττων

μέγας —μείζων, μέγιστος

μακρὸς —μακρότερος, μακρότατος καὶ μήκιστος

ῥάδιος (=εὐκόλος), ῥάων, ῥᾶστος

ἡδὺς (=γλυκύς), ἡδίω, ἡδιστος

ταχὺς —θάσσων, τάχιστος

Σημ. Οἱ τύποι ἀμείνων, κρείττων (ἢ κρείσων), χείρων, ἐλάττων (ἢ ἐλάσων) κλπ. προῆλθον ἐκ τῶν τύπων ἀμέν-
ων, κρέτ-ων, χέρ-ων κλπ.

171. Ἐκ τῶν παραθετικῶν τὰ μὲν λήγοντα εἰς -τερος, -τα-
τος καὶ -ιστος κλίνονται ὁμαλῶς ὡς τρικατάληκτα δευτερό-
κλιτα ἐπίθετα, τὰ δὲ συγκριτικά τὰ λήγοντα εἰς -ίων, -ιον

(ἢ -ίων, -ον) κλίνονται γενικῶς ὅπως τὰ εἰς -ων, -ον δικα-
τάληκτα ἐνρινόληκτα ἐπίθετα τῆς γ' κλίσεως κατὰ τὸ ἐξῆς
παράδειγμα

Ἑνικ.	ὄν.	ὁ	βελτίων	ι,	βελτίων	τὸ	βέλτιον
	γεν.	τοῦ	βελτίονος	τῆς	βελτίονος	τοῦ	βελτίονος
	δοτ.	τῷ	βελτίονι	τῇ	βελτίονι	τῷ	βελτίονι
	αἰτ.	τὸν	βελτίονα	τὴν	βελτίονα	τὸ	βέλτιον
		καὶ	βελτίω		βελτίω		
κλ.		ὦ	βέλτιον	ὦ	βέλτιον	ὦ	βέλτιον

Πληθ.	ὄν.	οἱ	βελτίονες	αἱ	βελτίονες	τὰ	βελτίονα
		καὶ	βελτίους		βελτίους		βελτίω
	γεν.	τῶν	βελτιόνων	τῶν	βελτιόνων	τῶν	βελτιόνων
	δοτ.	τοῖς	βελτίοσι	ταῖς	βελτίοσι	τοῖς	βελτίοσι
	αἰτ.	τούς	βελτίονας	τάς	βελτίονας	τὰ	βελτίονα
		καὶ	βελτίους		βελτίους		βελτίω
κλ.		ὦ	βελτίονες	ὦ	βελτίονες	ὦ	βελτίονα
		καὶ	βελτίους		βελτίους		βελτίω.

Σημ. Οἱ τύποι εἰς -ω καὶ -ους προέρχονται ἐκ σιγμολή-
κτου θέματος εἰς -οσ (βελτίοσ-α, βελτίο-α, βελτίω).

II. ΠΕΡΙΦΡΑΣΤΙΚΑ ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΑ

172. Ὅπως σήμερον λέγομεν *καλύτερος* ἢ *πιο καλός*,
οὕτω καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν παραθετικά σχηματίζονται
ὅχι μόνον *μονολεκτικῶς* μὲ τὰς καταλήξεις -τερος ἢ
-ίων, -ιατος ἢ -ιστος, ἀλλὰ καὶ *περιφραστικῶς*, ἥτοι
μὲ δύο λέξεις, τὸ μὲν συγκριτικὸν μὲ τὸ ἐπίρρημα *μᾶλλον*
(περισσότερον) καὶ τὸ θετικόν, τὸ δὲ ὑπερθετικὸν μὲ τὸ ἐπίρ-
ρημα *μάλιστα* (=παρὰ πολὺ). *φίλος*, *μᾶλλον φίλος* (=φίλ-
τερος), *μάλιστα φίλος* (=φίλτατος). (πβ. ὑψηλός—περι-
σσότερον ὑψηλός—πολὺ ὑψηλός ἢ παρὰ πολὺ ὑψηλός).

Σημ. Περιφραστικῶς σχηματίζουν παραθετικά κανονικῶς
μὲν αἱ μετοχαί, συνήθως δὲ μονοκατάληκτα ἐπίθετα· *μᾶλλον*
συμφέρον, *μάλιστα συμφέρον*—*μᾶλλον εὐελπής*, *μάλιστα εὐελπής*.

III. ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΑ ΑΝΕΥ ΘΕΤΙΚΟΥ

173. Μερικά παραθετικά τῆς ἀρχαίας γλώσσης δὲν ἔχουν θετικόν, σχηματίζονται δὲ διὰ προσθήκης τῶν καταλήξεων -τερος καὶ -τατος εἰς ἐπιρρήματα ἢ προθέσεις (κάτω)—κατώτερος, κατώτατος, (ἄνω)—ἀνώτατος, (πλησίον)—πλησιέστερος, πλησιέστατος, (ὑπὲρ)—ὑπέρτερος, ὑπέρτατος, (πρὸ)—πρότερος, πρῶτος (ἐκ τοῦ πρόΓατος), ὕστερος, ὕστατος.

IV. ΕΠΙΘΕΤΑ ΑΝΕΠΙΔΕΚΤΑ ΠΑΡΑΘΕΣΕΩΣ

174. Πολλὰ ἐπίθετα δὲν σχηματίζουν παραθετικά ὡς ἐκ τῆς ἰδιαιτέρας αὐτῶν σημασίας, οἷον τὰ σημαίνοντα α') ὕλην (λίθινος, σιδηροῦς), β') μέτρον (σπιθαμιαῖος), γ') τόπον (οὐράνιος, θαλάσσιος), δ') χρόνον (ἡμερινός, νυκτερινός) καὶ ε') καταγωγήν (πατρικός, παππῶς).

Ὡσαύτως δὲν σχηματίζουν συνήθως παραθετικά πολλὰ ἐπίθετα σύνθετα μὲ τὸ στερητικόν α ἢ μὲ τὸ πᾶς (ἀθάνατος, πάνσοφος).

V. ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΑ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ

175. Παραθετικά σχηματίζουν εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν καὶ ἐπιρρήματα, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν· ὕστερα—ὕστερότερα, μακροῦ—μακρότερα, καλὰ—καλύτερα κλπ.

Συνήθη παραθετικά ἐπιρρήματα τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι α') τὰ ἐξῆς τόπου σημαντικά, ἤτοι ἄνω—ἀνωτέρω, ἀνωτάτω, κάτω—κατωτέρω, κατωτάτω, ἐγγὺς—ἐγγυτέρω, ἐγγυτάτω καὶ ἐγγύτερον, ἐγγύτατα, πόρρω—πορρωτέρω, πορρωτάτω, πέρα—περαιτέρω.

β') μάλα (=πολὺ)—μᾶλλον, μάλιστα.

γ') ὅσα παράγονται ἐξ ἐπιθέτων· ταῦτα ὡς συγκριτικόν μὲν ἔχουν τὴν αἰτιατικὴν τοῦ ἐνικοῦ τοῦ οὐδετέρου τοῦ συγκριτικοῦ ἐπιθέτου, ὡς ὑπερθετικόν δὲ τὴν αἰτιατικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ οὐδετέρου τοῦ ὑπερθετικοῦ τοῦ ἐπιθέτου· σοφῶς—σοφώτερον, σοφώτατα, ἀληθῶς—ἀληθέστερον, ἀληθέστατα, καλῶς—κάλλιον, κάλλιστα, ἡδέως—ἡδιον, ἡδιστα, εὖ—ἄμεινον, ἄριστα, ὀλίγον—ἥττον, ἥκιστα.

Κεφάλαιον ιζ'

ANTONYMIAI

176. **Ἀντωνυμῖαι* λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι ἐν γένει τίθενται ἀντὶ τῶν ὀνομάτων (οὐσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων), ὥς οὗτος ἦλθε (π. χ. ὁ Πλάτων), τοιοῦτός ἐστιν ὁ ἀνὴρ (π.χ. ἀγαθός).

Ὅπως τῆς νέας, οὕτω καὶ τῆς ἀρχαίας γλώσσης αἱ ἀντωνυμῖαι εἶναι διαφόρων εἰδῶν, ἦτοι

Α'—Δεικτικαὶ ἀντωνυμῖαι

177. *Δεικτικαὶ* ἀντωνυμῖαι λέγονται ἐκεῖναι, τὰς ὁποίας μεταχειρίζομεθα, ὅταν δεικνύωμεν, εἶναι δὲ αἱ ἑξῆς·

- 1) *ἐκεῖνος, ἐκείνη, ἐκεῖνο*
- 2) *οὗτος, αὕτη, τοῦτο*
- 3) *ὁδε, ἥδε, τόδε* (=ἐτούτος δὲ ἢ αὐτὸς ἐδῶ)
- 4) *τοιόσδε, τοιάδε, τοιόνδε* καὶ *τοιοῦτος, τοιαύτη, τοιοῦτο(ν)* (=τέτοιος)
- 5) *τοσόσδε, τοσήδε, τοσόνδε* καὶ *τοσόυτος, τοσαύτη, τοσοῦτο(ν)* (=τόσος)
- 6) *τηλικόσδε, τηλικήδε, τηλικόνδε* καὶ *τηλικοῦτος, τηλικαύτη, τηλικοῦτο(ν)* (=τόσον μέγας)

178. Περὶ τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν παρατηροῦμεν τὰ ἑξῆς·

α) ἡ ἀντωνυμία *ἐκεῖνος, ἐκείνη, ἐκεῖνο* κλίνεται ὡς τρικατάληκτον δευτερόκλιτον ἐπίθετον, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι τὸ οὐδέτερον εἰς τὴν ὀνομαστικὴν καὶ αἰτιατικὴν τοῦ ἐνικοῦ δὲν ἔχει εἰς τὸ τέλος *ν*·

β') ὅπως τὰ τρικατάληκτα δευτερόκλιτα ἐπίθετα κλίνονται καὶ αἱ δεικτικαὶ ἀντωνυμῖαι *τοιόσδε, τοσόσδε, τηλικόσδε*, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦνται ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτέρων ἀντωνυμιῶν *τοῖος, τόσος* καὶ *τηλίκος* καὶ τοῦ ἐγκλιτικοῦ *δέ*, τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν κλίσιν μένει ἀμετάβλητον· *τοιόσδε—τοιιάδε—τοιόνδε, τοιοῦδε—τοιᾶσδε—τοιοῦδε* κ.λ.π. *τοιοῖδε—τοιαῖδε—τοιᾶδε, τοιῶνδε* κ.λ.π. *τηλικόσδε—τηλικόνδε—τηλικοῦδε—τηλικῆσδε—τηλικοῦδε* κ.λ.π. *τηλικῶδε* κ.τ.λ., *τηλικοῖδε—τηλικάδε—τηλικᾶδε, τηλικῶνδε* κ.λ.π.

γ) ἡ ἀντωνυμία *ὁδε, ἥδε, τόδε* αἰτῶνται ἀπὸ τὸ ἀρ-

Γ. Ἀναγνωστοπούλου—Ἐμμ. Παντελάκη

θρον **δ, η, τδ** καὶ τὸ ἐγκλιτικὸν **δὲ** καὶ κλίνεται ὅπως τὸ ἄρθρον μὲ τὸ **δὲ** εἰς τὸ τέλος ἀμετάβλητον, ὡς ἐξῆς·

Ἑνικὸς**Πληθυντικὸς**

ὅδε	ἧδε	τόδε	οἷδε	αἷδε	τάδε
τοῦδε	τῆσδε	τοῦδε	τῶνδε	τῶνδε	τῶνδε
τῷδε	τῇδε	τῷδε	τοῖσδε	ταῖσδε	τοῖσδε
τόνδε	τήνδε	τόδε	τούσδε	τάσδε	τάδε

[**Δυν.** τῶδε, τοῖνδε].

δ') ἡ ἀντωνυμία **οὗτος, αὕτη, τοῦτο** κλίνεται ὡς ἐξῆς·

Ἑνικὸς**Πληθυντικὸς**

οὗτος	αὕτη	τοῦτο	οὗτοι	αὗται	ταῦτα
τούτου	ταύτης	τούτου	τούτων	τούτων	τούτων
τούτῳ	ταύτῃ	τούτῳ	τούτοις	ταύταις	τούτοις
τοῦτον	ταύτην	τοῦτο	τούτους	ταύτας	ταῦτα

ὦ οὗτος αὕτη.

Σημ. Τὸ **ὦ οὗτος** καὶ **ὦ αὕτη** εἶναι ἡ μόνη κλητική ἀντωνυμίας.

ε') αἱ ἀντωνυμίαι **τοιοῦτος, τοιαύτη, τοιοῦτο(ν)**—**τοσοῦτος, τοσαύτη, τοσοῦτο(ν)**—**τηλικοῦτος, τηλικαύτη, τηλικοῦτο(ν)** ἐσχηματίσθησαν ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων ἀντωνυμιῶν **τοῖος, τόσος** καὶ **τηλίκος** καὶ τῆς ἀντωνυμίας **οὗτος, αὕτη, τοῦτο**· κλίνονται δὲ ὅπως ἡ ἀντωνυμία **οὗτος, αὕτη, τοῦτο**· **τοιοῦτος, τοιαύτη, τοιοῦτο(ν)**—**τοιοῦτου, τοιαύτης, τοιοῦτου**—**τοιοῦτῳ κλπ., τοιοῦτοι, τοιαῦται, τοιαῦτα**—**τοιοῦτων κλπ.**

Ἡ ὀνομαστική καὶ αἰτιατική τοῦ ἐνικοῦ τοῦ οὐδετέρου τῶν ἀντωνυμιῶν τούτων σχηματίζεται καὶ μὲ **ν** εἰς τὸ τέλος (ὅπως τὰ ἐπίθετα)· **τοιοῦτο** καὶ **τοιοῦτον**, **τοσοῦτο** καὶ **τοσοῦτον**, **τηλικοῦτο** καὶ **τηλικοῦτον**.

Σημ. Πολλάκις πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς δείξεως προσέθετον οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες εἰς τὸ τέλος τῶν διαφόρων τύπων τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν ἐν **ι** (**δεικτικὸν -ι**· πβ. τῆς νέας γλώσσης τὸ **δά**)· **οὔτοσί**=**αὐτός δά**, **τοσουτοσί**=**τόσος δά**· τὸ δεικτικὸν **-ι** τονίζεται πάντοτε, ὅταν δὲ πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχῃ βραχύ φωνὴν, ἀποβάλλεται· **τουτὶ** (=τοῦτοῖ), **παντὶ** (=ταυταί), **οἷ** (=ὁδεῖ)—ἀλλὰ **τουτουῖ, ταυτηῖ κλπ.** Τὸ δεικτικὸν **-ι** προσ-

ἐτίθετο καὶ εἰς τὰ ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἀντωνυμιῶν παραγόμενα ἐπιρρήματα: οὕτως-ί,ώδ-ι κλπ.

Β'—Προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι

179. Προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι λέγονται ἐκεῖναι, αἱ ὁποῖαι τίθενται πρὸς διάκρισιν τῶν προσώπων τοῦ λόγου (ἥτοι τῆς ὁμιλίας). ἐγὼ—σὺ (οὗτος ἢ ἐκεῖνος). Εἶναι δὲ τὰ πρόσωπα τοῦ λόγου τρία, ἥτοι τὸ πρῶτον πρόσωπον, δηλαδή ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ὁμιλεῖ, τὸ δεύτερον πρόσωπον, δηλαδή ἐκεῖνος, πρὸς τὸν ὁποῖον ἀπευθύνεται ὁ ὁμιλῶν, καὶ τὸ τρίτον πρόσωπον, δηλαδή ἐκεῖνος ἢ ἐκεῖνο, περὶ τοῦ ὁποῖου γίνεται λόγος. ἐγὼ λέγω οὕτω σὺ παίζεις—ἐκεῖνος (ὁ μαθητῆς) παίζει.

180. Ὡς προσωπικὴ δὲ ἀντωνυμία τοῦ γ' προσώπου εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ἐτίθετο μία ἐκ τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν (οὗτος, ὅδε, ἐκεῖνος), μόνον δὲ διὰ τὰς πλαγίας πτώσεις ἐχρησίμευεν ὡς προσωπικὴ ἀντωνυμία τοῦ γ' προσώπου καὶ ἡ αὐτός.

181. Αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι κλίνονται οὕτω:

	α' πρόσωπον	β' πρόσωπον	γ' πρόσωπον	
Ἑνικ.	ἐγὼ	σὺ	(οὗτος, ἐκεῖνος κλπ.	
	ἐμοῦ, μου	σοῦ, σου	αὐτοῦ αὐτῆς αὐτοῦ	
	ἐμοί, μοι	σοί, σοι	αὐτῷ αὐτῇ αὐτῶ	
	ἐμέ, με	σέ, σε	αὐτὸν αὐτὴν αὐτό)	
Πληθ.	ἡμεῖς	ὕμεῖς	(οὗτοι, ἐκεῖνοι κλπ.	
	ἡμῶν	ὕμῶν	αὐτῶν	
	ἡμῖν	ὕμῖν	αὐτοῖς αὐταῖς αὐτοῖς	
	ἡμᾶς	ὕμᾶς	αὐτοὺς αὐτάς αὐτά)	
[Ἀντικὸς νό, νῶν	σφῶ	σφῶν].		

Σημ. 1. Ἀρχικοὶ τύποι τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ γ' προσώπου κυρίως εἶναι οἱ ἐξῆς: οὗ, οἷ, ἐ—σφεῖς, σφῶν, σφίσι, σφᾶς.

Σημ. 2. Οἱ τύποι τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν πρὸς ἐμφασιν λαμβάνουν εἰς τὸ τέλος τὸ ἐγκλιτικὸν γέ. ἐγωγε, ἐμοῦγε, ἐμοιγε, ἐμέγε, ἡμεῖς γε κλπ. σύγε, σοῦγε κλπ.

Γ'—Ὁριστικὴ ἢ ἐπαναληπτικὴ ἀντωνυμία

182. Ἡ ἀντωνυμία αὐτός, αὐτή, αὐτὸ εἰς τὴν ἀρχαίαν δὲν εἶναι δεικτικὴ, ὅπως συνήθως εἰς τὴν ὁμιλουμένην, ἀλλ' ὀρι-

στική ἢ ἐπαναληπτική. Καὶ *ὀριστική* μὲν λέγεται ἡ ἀντωνυμία αὕτη, ὅταν χρησιμεύῃ, ἵνα ὀρίξῃ (=ξεχωρίξῃ, διαστέλλῃ) κάτι τι ἀπὸ ἄλλου), *ἐπαναληπτική* δέ, ὅταν χρησιμεύῃ, ἵνα δι' αὐτῆς ἐπαναλαμβάνεται κάτι τι, περὶ τοῦ ὁποίου ἔγινε πρότερον λόγος·

(ὀριστική) τίς οὗτος; *αὐτός* (δηλ. ὁ Κλέων καὶ ὄχι ἄλλος τις)

» ἔρχεται ὁ βασιλεὺς *αὐτός* (=μόνος του καὶ ὄχι ἄλλος τις)·

(ἐπαναληπτική) εἶχε τὸ δεξιὸν κέρας Μένων καὶ οἱ σὺν *αὐτῷ*.

Σημ. 1. Μὲ τὸ ἄρθρον πρὸ αὐτῆς ἡ ἀντωνυμία *αὐτός, αὐτή, αὐτό* (ὁ αὐτός, ἡ αὐτή, τὸ αὐτό) ἰσοδυναμεῖ μὲ τὴν ἀντωνυμίαν τῆς νέας γλώσσης *ὁ ἴδιος, ἡ ἰδία, τὸ ἴδιον*.

Σημ. 2. Οἱ τύποι τοῦ ἄρθρου, οἱ ὅποιοι λήγουν εἰς φωνῆν, δύνανται νὰ πάσχουν κρᾶσιν μὲ τοὺς τύπους τῆς ἀντωνυμίας *αὐτός*. (τὸ αὐτό) ταῦτό (ἢ ταῦτόν) — (τοῦ αὐτοῦ) ταύτου κλπ.

Δ' — Κτητικαὶ ἀντωνυμίαι

183. *Κτητικαὶ* ἀντωνυμίαι λέγονται ἐκεῖναι, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν σχέσιν *κτήτορος* πρὸς *κτῆμα*, εἶναι δὲ αἱ ἑξῆς·

ἀ' προσ. ἐμός, ἐμή, ἐμὸν	(=ἰδικός μου)	} εἰς κτήτωρ
β' » σός, σή, σὸν	(=ἰδικός σου)	
γ' » ὁ αὐτοῦ (ἢ τούτου ἢ ἐκείνου)	(=ἰδικός του)	
α' » ἡμέτερος, -α, -ον	(=ἰδικός μας)	} πολλοὶ
β' » ὑμέτερος, -α, -ον	(=ἰδικός σας)	
γ' » ὁ αὐτῶν (ἢ τούτων ἢ ἐκείνων)	(=ἰδικός των)	

Σημ. Ἀρχικοὶ τύποι τῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν τοῦ γ' προσώπου κυρίως εἶναι *έός, ἐή, ἐόν* (δι' ἓνα κτήτορα) καὶ *σφέτερος, σφετέρα, σφέτερον* (διὰ πολλοὺς κτήτορας). Ἀντὶ τούτων ὅμως εἰς τοὺς Ἀττικοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς λαμβάνονται αἱ γενικαὶ *αὐτοῦ ἢ τούτου ἢ ἐκείνου* (δι' ἓνα κτήτορα) καὶ *αὐτῶν ἢ τούτων ἢ ἐκείνων* (διὰ πολλοὺς κτήτορας).

Ε' — Αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι

184. *Αὐτοπαθεῖς* ἀντωνυμίαι λέγονται ἐκεῖναι, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν αὐτοπάθειαν, ἥτοι ὅτι ἐνεργεῖ τις ἑαυτὸν καὶ πάσχει ἀφ' ἑαυτοῦ (ὁ Ὀδυσσεὺς ἔλουεν ἑαυτόν), εἶναι δὲ αἱ ἑξῆς·

α'	προσ.	ἄρσ.	θηλ.	β'	προσ.	ἄρσ.	θηλ.
Ἐν.	γεν.	ἐμαντοῦ	ἐμαντῆς	σεαντοῦ	σεαντῆς		
	δοτ.	ἐμαντῶ	ἐμαντῇ	σεαντῶ	σεαντῇ		
	αἰτ.	ἐμαντόν	ἐμαντήν	σεαντόν	σεαντήν		

Πλ.	γεν.	ἡμῶν αὐτῶν ἡμῶν αὐτῶν ὑμῶν αὐτῶν ὑμῶν αὐτῶν	
	δοτ.	ἡμῖν αὐτοῖς ἡμῖν αὐταῖς ὑμῖν αὐταῖς ὑμῖν αὐταῖς	
	αἰτ.	ἡμᾶς αὐτοῦς ἡμᾶς αὐτάς ὑμᾶς αὐτοὺς ὑμᾶς αὐτάς	

Υ'	προσ.	ἄρσ.	θηλ.	οὐδ.
Ἐν.	γεν.	ἐαυτοῦ	ἐαυτῆς	—
	δοτ.	ἐαυτῶ	ἐαυτῇ	—
	αἰτ.	ἐαυτόν	ἐαυτήν	ἐαυτὸ
Πλ.	γεν.	ἐαυτῶν	ἐαυτῶν	—

	(ἡ σφῶν αὐτῶν)	(ἡ σφῶν αὐτῶν)	—
δοτ.	ἐαυτοῖς	ἐαυταῖς	—
	(ἡ σφίσιν αὐτοῖς)	(ἡ σφίσιν αὐταῖς)	—
αἰτ.	ἐαυτοῦς	ἐαυτάς	ἐαυτὰ
	(ἡ σφᾶς αὐτοῦς)	(ἡ σφᾶς αὐτάς)	—

Σημ. 1. Ἀντὶ τῶν τύπων σεαντοῦ, σεαντῆς κλπ. ἐαυτοῦ, ἐαυτῆς κλπ. εὐρίσκονται καὶ οἱ συνηρημένοι τύποι σαντοῦ, σαντῆς κλπ. αὐτοῦ, αὐτῆς κλπ.

Σημ. 2. Αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι τῆς ἀρχαίας γλώσσης α') ἔχουν μόνον τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ· β') προῆλθον ἐκ συνδέσεως τῶν πλαγίων πτώσεων τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν μὲ τὰς ἀντιστοιχοῦσας πτώσεις τῆς ἀντωνυμίας αὐτός, ὅπως καταφαίνεται εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμόν, ὁ ὁποῖος ἔχει περιφραστικούς τύπους (ἐμὲ αὐτόν=ἐμαυτόν, σὲ αὐτόν=σεαυτόν, ἐ αὐτόν=ἐαυτόν κλπ.).

ΣΤ'—Ἀλληλοπαθεῖς ἀντωνυμίαι

185. Ἀλληλοπαθεῖς ἀντωνυμίαι λέγονται ἐκεῖναι, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν ἀλληλοπάθειαν, ἥτοι ὅτι τινὲς ἐνεργοῦν ἅμα καὶ πάσχουν ἀμοιβαίως· οἱ πολέμοι ἐτυπτον ἀλλήλους (=οἱ ἐχθροὶ ἐκτυποῦσαν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον).

186. Τῆς ἀρχαίας γλώσσης ἀλληλοπαθῆς ἀντωνυμία εἶναι ἡ ἀλλήλων (α', β' καὶ γ' προσώπου), ἔχει δὲ τὰς πλαγίας μόνον πτώσεις τοῦ πληθυντικοῦ (καὶ τοῦ δυϊκοῦ) καὶ κλίνεται οὕτως·

Πληθ.	ἄρσ.	θηλ.	οὐδ.
γεν.	ἀλλήλων	ἀλλήλων	ἀλλήλων
δοτ.	ἀλλήλοις	ἀλλήλαις	ἀλλήλοις
αἰτ.	ἀλλήλους	ἀλλήλας	ἀλλήλα
[Δυνικ. γεν. καὶ δοτ. ἀλλήλοιν, αἰτ. ἀλλήλω].			

Ζ'—Ἑρωτηματικά ἀντωνυμίας

187. Ἑρωτηματικά ἀντωνυμίας λέγονται ἐκεῖναι, διὰ τῶν ὁποίων ἐρωτῶμεν, εἶναι δὲ αἱ ἐξῆς·

α') τίς (ἄρσ. καὶ θηλ.), τί (οὐδ.) (=ποιός)

β') πότερος, ποτέρα, πότερον (=ποῖος ἐκ τῶν δύο)

γ') πόσος, πόση, πόσον

δ') πηλίκος, πηλίκη, πηλίκον (=πόσον μέγας ἢ ποῖας ἡλικίας)

ε') ποῖος, ποία, ποῖον (=τί λογῆς)

ς') ποδαπός, ποδαπή, ποδαπόν, (=ἀπὸ ποῖαν πόλιν ἢ χώραν)

ζ') πόστις, πόστη, πόστιον (=ποῖος κατὰ τὴν τάξιν)

η') ποστῆς, ποσταῖα, ποσταῖον (=ἐντὸς πόσων ἡμερῶν).

188. Πᾶσαι αἱ ἐρωτηματικά ἀντωνυμίας κλίνονται κατὰ τὰ τρικατάληκτα ἐπίθετα τῆς β' κλίσεως, ἐκτὸς τῆς τίς, τί, ἢ ὁποία κλίνεται κατὰ τὴν γ' κλίσιν ὡς ἐξῆς·

Ἑνικ.	ἄρσ.	καὶ	θηλ.	οὐδ.	Πληθ.	ἄρσ.	καὶ	θηλ.	οὐδ.
ὄν.	τίς		τί		τίνες		τίνα		
γεν.	τίνος ἢ τοῦ		τίνος ἢ τοῦ		τίνων		τίνων		
δοτ.	τίνι ἢ τῷ		τίνι ἢ τῷ		τίσι		τίσι		
αἰτ.	τίνα		τί		τίνας		τίνα		
[Δυνικ. τίνε—τίνου].									

Η'—Ἀόριστοι ἀντωνυμίας

189. Ἀόριστοι ἀντωνυμίας λέγονται ἐκεῖναι, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν τι οὐχὶ ὥρισμένον, ἥτοι τι, τὸ ὁποῖον δὲν δυνάμεθα ἢ δὲν θέλομεν νὰ ὀνομάσωμεν, εἶναι δὲ αἱ ἐξῆς·

α') τίς (ἄρσ. καὶ θηλ.), τί (οὐδ.) (=κάποιος).

β') ὁ δεῖνα, ἡ δεῖνα, τὸ δεῖνα

γ') ἐνιοι, ἐνιαι, ἐνια (=μερικοὶ) εἰς μόνον τὸν πληθυντικόν.

190. Ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία *τίς, τι* κλίνεται κατὰ τὴν γ' κλίσιν ὡς ἑξῆς·

	<i>Ἑνικός</i>		<i>Πληθυντικός</i>	
ὄν.	<i>τίς</i>	<i>τι</i>	<i>τινὲς</i>	<i>τινά</i>
γεν.	<i>τινός</i>	<i>τινός</i>	<i>τινῶν</i>	<i>τινῶν</i>
δοτ.	<i>τινὶ</i>	<i>τινὶ</i>	<i>τισὶ</i>	<i>τισὶ</i>
αἰτ.	<i>τινά</i>	<i>τι</i>	<i>τινάς</i>	<i>τινά</i>

[Δυνικ. ὄν. καὶ αἰτ. τινέ—γεν. καὶ δοτ. τينوῖν.]

191. Ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία *τίς, τι* α') ἐγκλίνεται εἰς ὅλας τὰς πτώσεις καὶ ὁσάκις φυλάττει τὸν τόνον, τονίζεται πάντοτε εἰς τὴν λήγουσαν· β') ἀντὶ τῶν τύπων *τινός, τινὶ* ἔχει συνήθως καὶ τοὺς τύπους *τοῦ, τῷ*, οἱ ὅποιοι ὡσαύτως ἐγκλίνονται· *ἀπὸ τοῦ κίονος*=*ἀπὸ τινος κίονος*· γ') ἀντὶ τοῦ τύπου τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ οὐδετέρου *τινά* ἔχει καὶ τὸν τύπον *ἄττα*.

192. Ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία *δεῖνα* εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ἢ μένει ἄκλιτος, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν, ὁ *δεῖνα*, τοῦ *δεῖνα* κλπ. ἢ κλίνεται κατὰ τὴν γ' κλίσιν ὡς ἑξῆς·

	<i>Ἑνικός</i>			<i>Πληθυντικός</i>	
ὄν.	<i>δ,</i>	<i>ῆ,</i>	<i>τὸ δεῖνα</i>	<i>οἱ</i>	<i>δεῖνες</i>
γεν.	<i>τοῦ,</i>	<i>τῆς,</i>	<i>τοῦ δεῖνος</i>	<i>ῶν</i>	<i>δεῖνων</i>
δοτ.	<i>τῷ,</i>	<i>τῇ,</i>	<i>τῷ δεῖνι</i>	—	—
αἰτ.	<i>τόν,</i>	<i>τήν,</i>	<i>τὸ δεῖνα</i>	<i>τούς</i>	<i>δεῖνας.</i>

193. Ὡς ἀόριστοι ἀντωνυμῖαι τῆς ἀρχαίας γλώσσης λαμβάνονται καὶ τὰ ἐξῆς ἐπίθετα (*ἐπιμεριστικαὶ ἀντωνυμῖαι!*), ἥτοι

α') οὐδείς—μηδείς—πᾶς (=καθένας)—ἐκαστος, ἐκάστη, ἐκαστον—ἄλλος, ἄλλη, ἄλλο

β') οὐδέτερος, οὐδέτερα, οὐδέτερον } (=οὔτε ὁ ἕνας οὔτε ὁ ἄλλος)
μηδέτερος, μηδέτερα, μηδέτερον }

ἀμφότεροι, ἀμφότεραι, ἀμφότερα (=καὶ οἱ δύο)

ἕτερος, ἕτερα, ἕτερον (=ὁ ἄλλος ἀπὸ τοὺς δύο)

ἐκάτερος, ἐκάτερα, ἐκάτερον (=καθένας ἀπὸ τοὺς δύο)

γ') ποιός, ποιά, ποιὸν (=κάποιας λογῆς)

ποσός, ποσῇ, ποσὸν (=κάμποσος)

ἄλλοδαπός, ἄλλοδαπῇ, ἄλλοδαπὸν (=ἀπὸ ἄλλην χώραν)

Θ'—Ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι

194. Αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι χρησιμεύουν εἰς τὸν λόγον, ἵνα δι' αὐτῶν ὁλόκληρος πρότασις ἀναφέρεται εἰς λέξιν τινά· οἱ Χάλυβες μαχαίριον εἶχον παρὰ τὴν ζώνην, ᾧ ἔσφαττον τοὺς αἰχμαλώτους.

195. Ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι αἱ ἑξῆς·

α') ὅς, ἥ, ὅ (=ὁ ὁποῖος, ἡ ὁποία, τὸ ὁποῖον)—ὅσπερ, ἥπερ ὅπερ (=ὁ ὁποῖος ἀκριβῶς)—ὅστις, ἥτις, ὅ, τι (=ὁποῖος, ὁποία, ὁποῖον)—ὁπότερος, ὁποτέρα, ὁπότερον (=ὁποῖος ἐκ τῶν δύο)

β') οἷος, οἷα, οἷον (=τέτοιος ποῦ κλπ.), ὁποῖος, ὁποία, ὁποῖον (=ὁποῖας λογῆς)

γ') ὅσος, ὅση, ὅσον—ὁπόσος, ὁπόση, ὁπόσον (=ὅσος καὶ ἄν)

δ') ἡλίκος, ἡλίκη, ἡλίκον—ὁπηλίκος, ὁπηλίκη, ὁπηλίκον (=ὅσον μέγας)

ε') ὁποδαπός, ὁποδαπή, ὁποδαπὸν (=ἐκ τῆς ὁποίας χώρας).

196. Ἐκ τῶν ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν

α') ἡ ὅς, ἥ, ὅ κλίνεται ὡς τρικατάληκτον ἐπίθετον τῆς β' κλίσεως, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι τὸ οὐδέτερον εἰς τὴν ὀνομαστικὴν καὶ αἰτιατικὴν δὲν ἔχει γ εἰς τὸ τέλος·

β') ἡ ὅσπερ, ἥπερ, ὅπερ σύγκειται ἐκ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας ὅς, ἥ, ὅ καὶ τοῦ ἐγκλιτικοῦ μορίου πέρ (=ἀκριβῶς), τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν κλίσιν μένει ἀμετάβλητον·

Ἑνικός

Πληθυντικός

ὄν.	ὅσπερ	ἥπερ	ὅπερ	οἷπερ	αἷπερ	ἄπερ
γεν.	οὗπερ	ἥσπερ	οὗπερ	ῶνπερ	ῶνπερ	ῶνπερ
δοτ.	ᾧπερ	ἥπερ	ᾧπερ	οἷσπερ	αἷσπερ	οἷσπερ
αἰτ.	ὃνπερ	ἥνπερ	ὅπερ	οὖσπερ	αῖσπερ	ἄπερ

γ') ἡ ὅστις, ἥτις, ὅ, τι σύγκειται ἐκ τῆς ἀναφορικῆς ὅς, ἥ, ὅ καὶ τῆς (ἐγκλινομένης) ὁρίστου τῖς, τί, κατὰ δὲ τὸν σχηματισμὸν τῶν διαφόρων πτώσεων αὐτῆς ἡ καθεμία ἐκ τῶν δύο ἀντωνυμιῶν (ὅς, ἥ, ὅ—τῖς, τί) κλίνεται ὅπως καὶ μόνῃ της ὡς ἑξῆς·

Ἐνικόδς

Πληθυντικός

ὄν.	ὅστις	ἥτις	ὅ,τι	οἷτινες	αἷτινες	ἅτινα (ἢ ἅττα)
γεν.	οὗτινος (ἢ ὅτου)	ἥστινος (ἢ ὅτου)	οὗτινος (ἢ ὅτου)	ὧντινων	ὧντινων	ὧντινων
δοτ.	ὧτινι (ἢ ὅτῳ)	ἥτινι (ἢ ὅτῳ)	ὧτινι (ἢ ὅτῳ)	οἷστισι	αἷστισι	οἷστισι
αἷτ.	ὄντινα	ἥντινα	ὅ,τι	οὗστινας	ἄστινας	ἅτινα.

197. Πίναξ τῶν συσχετικῶν ἀντωνυμιῶν

Ἐρωτ.

Ἀόριστοι

Δεικτικά

Ἀναφορικά

τῆς	τίς, οὐδεὶς, δεῖνα, ἐνιοί, ἕκαστος, ἄλλος	ὅδε, οὗτος, ἐκεῖνος	ὅς, ὅστις
πότερος,	οὐδέτερος, ἀμφότεροι	(ὁ ἕτερος)	ὁπότερος
ποῖος	ἕτερος, ἑκάτερος	τοιόσδε, τοιοῦτος	οἷος, ὁποῖος
πόσος	ποῖός	τοσόσδε, τοσοῦτος	ὅσος, ὁπόσος
πηλίκος	ποσός	τηλικόσδε, τηλικοῦτος	ἡλίκος, ὀπηλίκος
ποδαπός	— (ἄλλοδαπός)	(ἡμεδαπός)	(ὀποδαπός).

Σημ. Καὶ τὰ ἀντίστοιχα ἐρωτηματικά, ἀόριστα, δεικτικά καὶ ἀναφορικά ἐπιρροήματα εἶναι συσχετικά, ὡς δεικνύει ὁ ἐξῆς πίναξ:

ποῦ ;	ποῦ (=κάπου)	ἐνθάδε (=ἐδῶ)	οὗ, ὅπου, ἐνθα
ποῖ ;	ποῖ (=κάπου)	ἐνταῦθα, αὐτοῦ, ἐκεῖ	οἷ (=ὅπου), ὅποι
πόθεν ;	ποθεν (=ἀπὸ κάποιο μέρος)	ἐνθάδε, ἐνταῦθα, αὐτόσε, ἐκεῖσε	ἐνθα
πότε ;	ποθεν (=ἀπὸ κάποιο μέρος)	ἐνθένδε (=ἀπ' ἐδῶ)	ὅθεν, ὁπόθεν, ἐνθεν
πηνίκα ;	ἐντεῦθεν, αὐτόθεν, ἐκεῖθεν	τότε	ὅτε, ὁπότε
πῶς ;	ποτέ (=κάποτε)	τηνικάδε, τηνικαῦτα	ἡνίκα, ὀπηνίκα
πῇ ; (=ποῦ)	—	ὧδε (=ἔτσι), οὕτως	ὡς, ὥσπερ, ὅπως
	πῶς (=κάπως)	τῇδε, ταύτῃ	τῇ, ἡπερ, ὅπη.
	πῇ (=κάπου)		

Κεφάλαιον ιη'

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ

Α'—*Εἶδη ἀριθμητικῶν καὶ σχηματισμὸς αὐτῶν*

198. Αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι σημαίνουν τὸ ἀποτέλεσμα ἀριθμῆσεως ἢ μετρήσεως, ἥτοι τὰ *ἀριθμητικά*, εἶναι εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ἐπίθετα, οὐσιαστικά καὶ ἐπιρρήματα.

199. *Ἐπίθετα ἀριθμητικά* ἡ ἀρχαία γλῶσσα ἔχει

α') *ἀπόλυτα*, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ἀπλῶς ὠρισμένον πλήθος· *δέκα* ἦσαν οἱ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοί·

β') *τακτικά*, τὰ ὁποῖα σημαίνουν τὴν τάξιν (ἥτοι τὴν θέσιν), τὴν ὁποίαν κατέχει ἐν πρόσωπον ἢ πρᾶγμα μεταξὺ ἄλλων· *τρίτον* ἔτος τοῦ πολέμου τοῦτό ἐστι· τὰ πλεῖστα τούτων γίνονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων μὲ τὴν κατάληξιν *-τος* μέχρι τοῦ ἀριθμοῦ 19, μὲ τὴν κατάληξιν *-σις* ἀπὸ τοῦ 20 καὶ ἄνω· *τρία*—*τρίτος*, *εἴκοσι*—*εἰκοστός*·

γ') *πολλαπλασιαστικά*, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ἐκ πόσων ἀπλῶν μερῶν σύγκειται τι· *διπλοῦς* θώραξ, *τριπλοῦς* ἄγών· καὶ ταῦτα γενικῶς γίνονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων μὲ τὴν κατάληξιν *-πλοῦς*· *τρία*—*τριπλοῦς*·

δ') *ἀναλογικά*, τὰ ὁποῖα σημαίνουν πόσας φορές ἐν πρᾶγμα εἶναι μεγαλύτερον ἀναλόγως πρὸς ἄλλο· ὁ τῶν Περσῶν στρατὸς ἦν δεκαπλάσιος τοῦ τῶν Ἀθηναίων· καὶ ταῦτα γενικῶς γίνονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων μὲ τὴν κατάληξιν *-πλάσιος*· *τρία*—*τριπλάσιος*, *ἑπτὰ*—*ἑπταπλάσιος*·

ε') *χρονικά*, τὰ ὁποῖα σημαίνουν χρόνον, δηλαδὴ ποίαν ἡμέραν, ἀφ' οὔτου ἤρχισε, τελειώνει τι· *τριταῖος* ἀφίκετο εἰς Ἀθήνας (=τὴν τρίτην ἡμέραν, ἀφότου ἐξεκίνησεν, ἐφθασεν εἰς Ἀθήνας)· ταῦτα γίνονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν τακτικῶν μὲ τὴν κατάληξιν *-αῖος*· *δεύτερος*—*δευτεραῖος*, *τέταρτος*—*τεταρταῖος*·

200. *Οὐσιαστικά ἀριθμητικά* ἡ ἀρχαία γλῶσσα ἔχει, ὅπως καὶ ἡ νέα, πρὸς δήλωσιν ἀφηρημένης ποσότητος ἀριθμῶν καθ' ἑαυτούς, ἥτοι ἀσχέτως πρὸς πράγματα τινα· ταῦτα εἶναι θηλυκοῦ γένους καὶ γίνονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων μὲ τὴν κατάληξιν *-ας*, γεν. *-άδος*· ἡ *μονάς*, ἡ *δυάς*, ἡ *δεκάς*, ἡ *ἑκατοντάς*.

201. Μὲ τὰ ἀριθμητικὰ ἐπιρρήματα δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν ποσάκις (=πόσας φορές)· τετράκις, πεντάκις, ἑκατοντάκις· ταῦτα δὲ γίνονται γενικῶς ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων μὲ τὴν κατάληξιν -άκις, ἐκτὸς τῶν τριῶν πρώτων ἀριθμητικῶν, τῶν ὁποίων τὰ ἐπιρρήματα εἶναι ἅπαξ, δῖς, τρίς. Σημ. Τῶν ἀριθμῶν πέντε, εἴκοσι καὶ τριάκοντα τὸ οὐσιαστικὸν ἦτο ἡ πεμπάς (=πεντάς), ἡ εἰκάς (=εἰκοσάς), ἡ τριακάς (=τριακοντάς). Τὸ ἐπίρρημα τοῦ ἐννέα εἶναι ἐνάκις (=ἐννεάκις).

202. Ἐκ τῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν κλιτὰ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἶναι τὰ τέσσαρα πρῶτα εἷς, μία, ἐν—δύο—τρεῖς, τρία—τέσσαρες, τέσσαρα καὶ τὰ ἀπὸ τοῦ ἀριθμοῦ διακόσιοι, -αι, -α καὶ ἄνω καὶ μυρία, -αι, -α (=10.000), τὸ ὁποῖον διαφέρει τοῦ μυρία, -αι, α (=ἄπειροι).

α') τὰ ἀπὸ τοῦ διακόσιοι, -αι, -α καὶ ἄνω κλίνονται ὡς τρικατάληκτα δευτερόκλιτα ἐπίθετα μόνον εἰς τὸν πληθυντικόν· ἄλλ' ὅταν συνάπτωνται μὲ περιληπτικὰ οὐσιαστικά, εὐρίσκονται καὶ εἰς τὸν ἐνικόν· διακοσία ἵππος (=διακόσιοι ἵπποις), μυρία ἀσπίς (=10.000 ὀπλίται).

β') τὰ τέσσαρα πρῶτα ἀπόλυτα ἀριθμητικὰ κλίνονται ὡς ἑξῆς·

1	εἷς	(ἐν-ς)	μία	ἐν
	ἐνός		μιάς	ἐνός
	ἐνὶ		μιά	ἐνὶ
	ἐνα		μῖαν	ἐν
2	ὄν.	καὶ αἰτ.	δύο	} καὶ τῶν τριῶν γενῶν
	γεν.	καὶ δοτ.	δυοῖν	
3	ἄρσ.	καὶ θηλ.	οὐδ.	ἄρσ. καὶ θηλ.
	ὄν.	τρεῖς	τρία	τέσσαρες
	γεν.	τριῶν	τριῶν	τεσσάρων
	δοτ.	τρισι	τρισι	τέσσαρσι
	αἰτ.	τρεῖς	τρία	τέσσαρας
				τέσσαρα.

Σημ. 1. Κατὰ τὸ εἷς, μία, ἐν κλίνονται καὶ τονίζονται καὶ τὰ ἐπίθετα οὐδείς καὶ μηδείς, τὰ ὁποῖα εἰς τὸ ἀρσενικὸν γένος σχηματίζουν καὶ πληθυντικόν.

Σημ. 2. Τὸ δύο εὐρίσκεται καὶ ὡς ἄκλιτον εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν· τῶν δύο μερῶν, τοῖς δύο μέρεσι.

203.

Τοὺς ἀριθμοὺς οἱ ἀρχαῖοι παρίστανον διὰ τῶν

Ἀραβικά ψηφία	Ἀρχαῖα ἐλληνικά σημεῖα	Ἀπόλυτα	Τακτικά
1	α'	εἷς, μία, ἓν	πρῶτος
2	β'	δύο	δεύτερος
3	γ'	τρεις, τρία	τρίτος
4	δ'	τέσσαρες, τέσσαρα	τέταρτος
5	ε'	πέντε	πέμπτος
6	ς'	ἕξ	ἕκτος
7	ζ'	ἐπτά	ἑβδομος
8	η'	ὀκτώ	ὀγδοος
9	θ'	ἐννέα	ἐνάτος
10	ι'	δέκα	δέκατος
11	ια'	ἑνδεκα	ἐνδέκατος
12	ιβ'	δώδεκα	δωδέκατος
13	ιγ'	τρεις (τρία) καὶ δέκα	τρίτος καὶ δέκατος
14	ιδ'	τέσσαρες (τέσσαρα) καὶ δέκα	τέταρτος καὶ δέκατος
15	ιε'	πεντεκαίδεκα	πέμπτος καὶ δέκατος
16	ις'	ἑκκαίδεκα	ἕκτος καὶ δέκατος
17	ιζ'	ἐπτακαίδεκα	ἑβδομος καὶ δέκατος
18	ιη'	ὀκτωκαίδεκα	ὀγδοος καὶ δέκατος
19	ιθ'	ἐννεακαίδεκα	ἐνάτος καὶ δέκατος
20	κ'	εἴκοσι(ν)	εἰκοστός
30	λ'	τριάκοντα	τριακοστός
40	μ'	τεσσαράκοντα	τεσσαρακοστός
50	ν'	πεντήκοντα	πεντηκοστός
60	ξ'	ἑξήκοντα	ἑξηκοστός
70	ο'	ἑβδομήκοντα	ἑβδομηκοστός
80	π'	ὀγδοήκοντα	ὀγδοηκοστός
90	ς'	ἐνενήκοντα	ἐνενηκοστός
100	ρ'	ἑκατὸν	ἑκατοστός
200	σ'	διακόσιοι -αι -α	διακοσιοστός
300	τ'	τριακόσιοι -αι -α	τριακοσιοστός
400	υ'	τετρακόσιοι -αι -α	τετρακοσιοστός
500	φ'	πεντακόσιοι -αι -α	πεντακοσιοστός
600	χ'	ἑξακόσιοι -αι -α	ἑξακοσιοστός
700	ψ'	ἐπτακόσιοι -αι -α	ἐπτακοσιοστός
800	ω'	ὀκτακόσιοι -αι -α	ὀκτακοσιοστός
900	Ϟ'	ἐνακόσιοι -αι -α	ἐνακοσιοστός
1000	,α	χίλιοι -αι -α	χιλιοστός
10000	,ι	μύριοι -αι -α	μυριοστός

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΩΝ

γραμμάτων τοῦ ἀλφαβήτου, ὡς δεικνύει ὁ ἐξῆς πίναξ

Πολλαπλασιαστικά	Ἀναλογικά	Χρονικά	Οὐσιαστικά	Ἐπιρρήματα
ἄπλοῦς	—	—	ἡ μονάς	ἅπαξ
διπλοῦς	διπλάσιος	δευτεραῖος	ἡ δυάς	δὺς
τριπλοῦς	τριπλάσιος	τριταῖος	ἡ τριάς	τρὶς
τετραπλοῦς	τετραπλάσιος	τεταρταῖος	ἡ τετράς	τετράκις
πενταπλοῦς	πενταπλάσιος	πemptaῖος	ἡ πεμπάς	πεντάκις
ἑξαπλοῦς	ἑξαπλάσιος	»	»	»
ἑπταπλοῦς	ἑπταπλάσιος	»	»	»
ὀκταπλοῦς	ὀκταπλάσιος	»	»	»
ἐννεαπλοῦς	ἐννεαπλάσιος	ἐναταῖος	ἡ ἐννεάς	ἐνάκις
δεκαπλοῦς	δεκαπλάσιος	δεκαταῖος	ἡ δεκάς	δεκάκις
ἐνδεκαπλοῦς	ἐνδεκαπλάσιος			
»	»			
»	»			
»	»			
»	»			
»	»			
»	»			
»	»			
εἰκοσαπλοῦς	εἰκοσαπλάσιος		ἡ εἰκάς	εἰκοσάκις
»	»		ἡ τριακάς	
»	»		»	
»	»		»	
»	»		»	
»	»		»	
»	»		»	
»	»		»	
»	»		»	
»	»		»	
ἑκατονταπλοῦς	ἑκατονταπλάσιος		ἡ ἑκατοντάς	ἑκατοντάκις
»	»		»	»
»	»		»	»
»	»		»	»
»	»		»	»
»	»		»	»
»	»		»	»
»	»		»	»
»	»		»	»
»	»		»	»
»	»		»	»
»	»		ἡ χιλιάς	χιλιάκις
»	»		ἡ μυριάς	μυριάκις
»	»			

204. Πρὸς παράστασιν τῶν ἀριθμῶν τὰ 24 γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου διηροῦντο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων εἰς τρεῖς ομάδας (α—θ, ι—π καὶ ρ—ω), ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μὲν πρώτη ἐχρησιμοποιεῖτο πρὸς παράστασιν τῶν ἀπλῶν μονάδων (α'=1, β'=2, γ'=3 κλπ.), ἡ δευτέρα τῶν δεκάδων (ι'=10, κ'=20 κλπ.) καὶ ἡ τρίτη τῶν ἑκατοντάδων (ρ'=100, σ'=200 κλπ.). Ὁ ἀριθμὸς 6 παρίστανετο μὲ τὸ σημεῖον ς' (*σίγμα*), τὸ δὲ ζ' παρίστανε τὸ 7, ὁ ἀριθμὸς 90 παρίστανετο μὲ τὸ σημεῖον ζ' (*κόππα*), τὸ δὲ ρ' παρίστανε τὸ 100, ὁ δὲ ἀριθμὸς 900 παρίστανετο μὲ τὸ σημεῖον Ϙ' (*σαμπῖ*).

Πρὸς παράστασιν τῶν χιλιάδων μετεχειρίζοντο οἱ ἀρχαῖοι τὰ αὐτὰ σημεῖα, ἀλλὰ μὲ τὴν κεραϊάν πρὸς τὰ κάτω καὶ ἀριστερά· ,αωκα'=1821, ,αϘβ'=1932.

Σημ. Οἱ ἀρχαῖοι Ἀθηναῖοι εἶχον καὶ ἰδιαίτερα σημεῖα πρὸς παράστασιν τῶν ἀριθμῶν, τὰ ἐξῆς·

I=1, II=2, III=3, IIII=4, Ī=5 (Πέντε), Δ=10 (Δέκα), H=100 (H ἑκατόν, τὸ H='), X=1000 (Χίλιοι), M=10000 (Μύριοι)· τὰ σημεῖα Δ, H, X, M, τὰ ἐνέκλειον ἐντὸς τοῦ σημείου | | καὶ οὕτως ἐδηλοῦτο πολλαπλάσιον τοῦ 10, 100, 1000 καὶ 10000 ἐπὶ 5· οὕτω |Δ|=50, |H|=500, |X|=5000, |M|=50000.

205. Εἰς τοὺς συνθέτους ἀριθμοὺς οἱ ἀρχαῖοι ἔθετον ἢ πρῶτον τὸν μικρότερον ἀριθμὸν καὶ ἔπειτα τὸν μεγαλύτερον μὲ τὸν σύνδεσμον καὶ εἰς τὸ μεταξύ· *τρεῖς καὶ δέκα, τρίτος καὶ δέκατος*, ἢ πρῶτον τὸν μεγαλύτερον ἀριθμὸν καὶ ἔπειτα τὸν μικρότερον μετὰ ἢ ἄνευ τοῦ καὶ· *ἑκατόν ἐνεήκοντα καὶ δύο* κλπ.

Ἄλλ' ἀριθμοὺς συνθέτους ἐκ δεκάδων καὶ τοῦ *δκιώ* ἢ τοῦ *ἐννέα* ἐξέφερον οἱ ἀρχαῖοι συνήθως δι' ἀφαιρέσεως, ἥτοι μὲ τὴν ἀμέσως ἀνωτέραν τοῦ δεδομένου ἀριθμοῦ δεκάδα συνάπτοντες εἰς αὐτὴν τὴν γενικὴν τοῦ ἀριθμοῦ *εἰς* (μία, ἐν) ἢ *δύο* καὶ τὴν μετοχὴν τοῦ ῥήματος *δέω* (ἔχω ἀνάγκην, χρειάζομαι)· *δυοῖν δέοντα τριάκοντα τάλαντα*=28 *τάλαντα*, *μιᾶς δέουσας τετταράκοντα τριήρεις*=39 *τριήρεις* (πβ. τῆς νέας γλῶσσης· εἴκοσι *παρὰ* ἓνα, τριάκοντα *παρὰ* δύο, «ἔφαγε *παρὰ* μίαν τεσσαράκοντα» κλπ.).

206. Εἰς τοὺς κλασματικούς ἀριθμοὺς μετεχειρίζοντο οἱ ἀρχαῖοι τὰ ἀπόλυτα ἀριθμητικὰ ὅχι μόνον διὰ τὸν ἀριθμητὴν τοῦ

κλάσματος, ὅπως ἡμεῖς, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν παρονομαστήν. Ἐξέ-
 φερὸν δὲ ἀριθμητὴν καὶ παρονομαστήν μετὰ τοῦ ἄρθρου καὶ συ-
 νῆπτον εἰς τὸν ἕνα ἐκ τῶν δύο ὅρων τοῦ κλάσματος τὴν λέξιν
 μέρος ἢ μοῖρα· π. χ. ὁ κλασματικὸς ἀριθμὸς $\frac{2}{5}$ (δύοπέμπτα)
 ἐξεφέρετο ὡς ἐξῆς· τῶν πέντε μερῶν τὰ δύο ἢ τῶν πέντε αἱ
 δύο μοῖραι.

Ἐὰν ὁ παρονομαστής ᾗτο κατὰ μίαν μονάδα μεγαλύτερος τοῦ
 ἀριθμητοῦ, τότε παρελείπετο· τὰ δύο μέρη $= \frac{2}{3}$, τὰ ἑνὲα
 μέρη $= \frac{9}{10}$.

Κεφάλαιον ιθ'

ΡΗΜΑΤΑ

**Α'—Ὁρισμὸς τοῦ ῥήματος, παρεπόμενα
 καὶ συστατικὰ μέρη αὐτοῦ**

207. Ῥήματα λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι σημαίνουν ὅτι
 τὸ ὑποκείμενον (ἦτοι τὸ πρόσωπον, ζῶον ἢ πρᾶγμα, περὶ
 τοῦ ὁποίου γίνεται λόγος) ἐνεργεῖ ἢ πάσχει τι ὑπὸ ἄλλου
 (ἢ ὑφ' ἑαυτοῦ) ἢ εὐρίσκεται εἰς μίαν κατάστασιν· ὁ παῖς
 γράφει, ὁ ἀγρὸς σκάπτεται ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ· ἡ νεᾶνις κτενίζει-
 ται, ὁ κύων κάθηται.

208. *Παρεπόμενα*, ἦτοι παρακολουθήματα τοῦ ῥήματος
 εἶναι ἡ διάθεσις, ἡ συζυγία, ἡ φωνή, ἡ ἐγκλισις, ὁ ἀριθμὸς
 καὶ τὸ πρόσωπον.

209. Τὰ ῥήματα διαιροῦνται κατὰ τὴν διάθεσιν (ἦτοι κατὰ
 τὴν κατάστασιν, εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται τὸ ὑποκεί-
 μενον) εἰς

α') *ἐνεργητικὰ* ἢ ῥήματα ἐνεργητικῆς διαθέσεως, ὅσα ση-
 μαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ τι· ὁ μαθητὴς γράφει·

β') *παθητικὰ* ἢ ῥήματα παθητικῆς διαθέσεως, ὅσα σημαί-
 νουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον πάσχει τι ὑπὸ ἄλλου· τὸ δένδρον
 τέμνεται ὑπὸ τοῦ ὑλοτόμου·

γ') *μέσα* ἢ ῥήματα μέσης διαθέσεως, ὅσα σημαίνουν ὅτι τὸ
 ὑποκείμενον πάσχει τι ὑφ' ἑαυτοῦ, ἦτοι ὅτι ἐνεργεῖ καὶ ἡ

ἐνέργειά του αὕτη ἐπιστρέφει εἰς αὐτὸ τὸ ἴδιον ἢ *νεανὶς πτερίζεται*.

δ') *οὐδέτερα* ἢ ῥήματα οὐδετέρας διαθέσεως, ὅσα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον εὐρίσκεται εἰς μίαν κατάστασιν· οἱ *μαθηταὶ κάθονται*.

210. Ἐκαστον ῥῆμα παρουσιάζει διαφόρους τύπους, διὰ τῶν ὁποίων δηλοῦνται

α') τὰ *τρία πρόσωπα* τοῦ ῥήματος, ἥτοι τὸ α', τὸ β' καὶ τὸ γ' πρόσωπον· *γράφω, γράφεις, γράφει*.

β') οἱ *ἀριθμοὶ* τοῦ ῥήματος, οἱ ὅποιοι εἶναι τρεῖς, ἥτοι ὁ *ἐνικός*, ὁ *πληθυντικός* καὶ ὁ *δυϊκός*· *γράφει, γράφονσι, γράφεται* (=γράφουν οἱ δύο).

γ') οἱ *χρόνοι* τοῦ ῥήματος, οἱ ὅποιοι εἶναι ἑπτὰ, ἥτοι ὁ *ἐνεστώς*, ὁ *παρεστώς*, ὁ *μέλλων*, ὁ *ἀόριστος*, ὁ *παρακείμενος*, ὁ *ὑπερσυντέλικος* καὶ ὁ *τετελεσμένος μέλλων*.

δ') αἱ *ἐγκλίσεις* τοῦ ῥήματος, αἱ ὅποιαι εἶναι τέσσαρες, ἥτοι ἡ *ὀριστική*, ἡ *ὑποτακτική*, ἡ *εὐκτική* καὶ ἡ *προστακτική*.

Σημ. Τὰ ῥήματα, ἐκτὸς τῶν τεσσάρων ἐγκλίσεων, ἔχουν καὶ δύο *ὀνομαστικούς τύπους*, ἥτοι τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχὴν, περὶ τῶν ὁποίων θὰ γίνῃ λόγος κατωτέρω.

211. Τὰ ῥήματα τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἰς τὸ α' πρόσωπον τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεστώτος λήγουν ἄλλα μὲν εἰς -ω ἢ -ομαι, ὅπως ἐν γένει καὶ τὰ ῥήματα τῆς νέας γλώσσης (*γράφω, γράφομαι*), ἄλλα δὲ εἰς -μι ἢ εἰς -μαι (ἀπλοῦν) (*δείκνυμι, δείκνυμαι*).

212. Ἐκ τῶν ῥημάτων,

α') ὅσα εἰς τὸ α' πρόσωπον τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεστώτος ἔχουν κατάληξιν -ω ἢ (-ομαι), λέγονται ῥήματα τῆς *συζυγίας τῶν εἰς -ω*· *γράφω, παίζω, παιδεύω γράφομαι* κλπ.

β') ὅσα δὲ εἰς τὸ πρῶτον πρόσωπον τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεστώτος λήγουν εἰς -μι ἢ (-μαι), λέγονται ῥήματα τῆς *συζυγίας τῶν εἰς -μι*· *δείκνυμι (δείκνυμαι), ἴσθημι (ἴσταμαι)*.

213. Ἐκ τῶν ῥημάτων,

α') ὅσα εἰς τὸ πρῶτον πρόσωπον τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεστώτος λήγουν εἰς -ω ἢ εἰς -μι, λέγονται *ἐνεργητικῆς φωνῆς* ἢ ἀπλῶς *ἐνεργητικὰ* ῥήματα· *λέγω, δείκνυμι*.

β') ὅσα δὲ εἰς τὸ α' πρόσωπον τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεστώ-

τος λήγουν εἰς **-μαι** (εἴτε ἀπλοῦν **-μαι** εἴτε **-ομαι**) λέγονται μέσης φωνῆς ἢ ἀπλῶς μέσα ῥήματα· λέγομαι, ἴσταμαι.

214. Εἰς πάντα ῥηματικὸν τύπον διακρίνομεν **θέμα** καὶ **κατάληξιν**· γράφ-ομεν, ἐγγράφ-αμεν.

215. Τὰ ῥήματα, ὅπως τὰ ὀνόματα, ἔχουν χαρακτῆρα ἢ συμφωνον ἢ φωνῆεν καὶ κατὰ τὸν χαρακτῆρα διαιροῦνται α' εἰς **συμφωνόληκτα**· λέγω (θ. λεγ-), τρίβω (θ. τριβ-) καὶ β' εἰς **φωνηεντόληκτα**· λύω (θ. λυ-), παιδεύω (θ. παιδευ-).

216. Τὰ συμφωνόληκτα ῥήματα ὑποδιαιροῦνται α') εἰς **ἀφωνόληκτα**, ὅσα ἔχουν χαρακτῆρα ἄφωνον· τρίβω (θ. τριβ-), πλέκω (πλεκ-), ἄδω (θ. ᾄδ-) καὶ β') **ὕγρόληκτα** καὶ **ἐνρινόληκτα**, ὅσα ἔχουν χαρακτῆρα ὕγρον ἢ ἐνρινον· ἀγγέλλω (θ. ἀγγελ-), σπείρω (θ. σπερ-), νέμω (θ. νεμ-), μένω (θ. μεν-).

217. Τὰ φωνηεντόληκτα ῥήματα ὑποδιαιροῦνται α') εἰς **συνσυναίρετα** ἢ **βαρύτονα**· λύω, παιδεύω, χρίω καὶ β') εἰς **συνηρημένα** ἢ **περισπώμενα**· ἀγαπῶ (ἐκ τοῦ ἀγαπῶω), βοηθῶ (ἐκ τοῦ βοηθέω), δηλῶ (ἐκ τοῦ δηλόω).

Β'—Σημασία τῶν χρόνων τοῦ ῥήματος. Ἐγκλίσεις.

Σχηματισμὸς αὐτῶν ἐν γένει.

218. Οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος τῆς ἀρχαίας γλώσσης ἐν γένει ἔχουν τὴν σημασίαν, τὴν ὁποίαν καὶ οἱ χρόνοι τῆς νέας γλώσσης, ἥτοι

α') ὁ **ἐνεστώς** σημαίνει ὅτι ἡ πρᾶξις, τὴν ὁποίαν δηλοῖ τὸ ῥῆμα, γίνεται τῶρα, ἥτοι καθ' ὃν χρόνον ὁμιλοῦμεν· γράφω·

β') ὁ **παρελθὺς** σημαίνει ὅτι ἡ πρᾶξις, τὴν ὁποίαν δηλοῖ τὸ ῥῆμα, ἐγένετο εἰς τὸ παρελθόν· ἔγραφα·

γ') ὁ (ἀπλοῦς) **μέλλων** σημαίνει ὅτι ἡ πρᾶξις, τὴν ὁποίαν δηλοῖ τὸ ῥῆμα, θὰ γίνῃ εἰς τὸ μέλλον· λύσω τὸν κόνα (=θὰ λύσω ἢ θὰ λύω)·

δ') ὁ **ἀόριστος** σημαίνει ὅτι ἡ πρᾶξις, τὴν ὁποίαν δηλοῖ τὸ ῥῆμα, ἐγένετο εἰς τὸ παρελθόν· ἔγραψα·

ε') ὁ **παρκεείμενος** συνήθως σημαίνει ὅτι ἡ πρᾶξις, τὴν ὁποίαν δηλοῖ τὸ ῥῆμα, εἶναι τετελεσμένη (ἥτοι τελειωμένη) κατὰ τὸ παρόν, δηλαδὴ ὅτι ἐγένετο, τὸ δὲ ἀποτέλεσμα αὐτῆς ὑπάρχει· γέγραφα τὴν ἐπιστολήν (=ἔχω γράψει τὴν ἐπιστολήν)·

ζ') ὁ *ὑπερσυντέλικος* συνήθως σημαίνει ὅτι ἡ πράξις, τὴν ὁποίαν δηλοῖ τὸ ῥῆμα, ἦτο τετελεσμένη κατὰ τὸ παρελθόν, ἦτοι ὅτι εἶχε γίνει πρὸ ἄλλης πράξεως, ἡ ὁποία ὡσαύτως ἔγινεν εἰς τὸ παρελθόν· *ἐγγράφειν τὴν ἐπιστολὴν, ὅτε ἦλθες* (=εἶχον γραμμένην τὴν ἐπιστολήν, ὅταν ἦλθες).

ζ') ὁ *τετελεσμένος μέλλων* συνήθως σημαίνει ὅτι ἡ πράξις, τὴν ὁποίαν δηλοῖ τὸ ῥῆμα, θὰ εἶναι τετελεσμένη εἰς τὸ μέλλον, ἦτοι ὅτι θὰ ἔχῃ γίνει πρὸ ἄλλης πράξεως, ἡ ὁποία ὡσαύτως θὰ γίνῃ εἰς τὸ μέλλον· *γεγραφὼς ἔσομαι τὴν ἐπιστολὴν, ἐπειδὴν σὺ ἔλθῃς* (=θὰ ἔχω γραμμένην τὴν ἐπιστολήν, ὅταν σὺ θὰ ἔλθῃς).

Ἐκ τῶν ἐπτά χρόνων τοῦ ῥήματος ὁ μὲν ἐνεστώς, ὁ (ἀπλοῦς) μέλλων, ὁ τετελεσμένος μέλλων καὶ ὁ παρακείμενος λέγονται *ἀρκετικοί*, ὁ δὲ παρατατικός, ὁ ἀόριστος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος *παραγόμενοι* ἢ *ιστορικοὶ* ἢ *παρωχημένοι*.

219. Ὁ (ἀπλοῦς) μέλλων, ὁ παρακείμενος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος τῶν ῥημάτων τῆς ἀρχαίας γλώσσης γενικῶς σχηματίζονται μονολεκτικῶς καὶ ὄχι περιφραστικῶς, ὅπως εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν· *λύσω, λυθήσομαι—λέλυκα, λέλυμαι—ἐλελύκειν, ἐλελύμην*.

220. Ὁ *τετελεσμένος μέλλων* τῆς ἀρχαίας γλώσσης

α') τῆς μὲν ἐνεργητικῆς φωνῆς σχηματίζεται περιφραστικῶς διὰ τῆς μετοχῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ παρακειμένου καὶ τοῦ μέλλοντος τοῦ ῥ. *εἰμί*· *γεγραφὼς ἔσομαι* (=θὰ ἔχω γράψει) ⁽¹⁾.

β') τῆς δὲ μέσης φωνῆς σχηματίζεται καὶ μονολεκτικῶς καὶ περιφραστικῶς διὰ τῆς μετοχῆς τοῦ μέσου παρακειμένου καὶ τοῦ μέλλοντος τοῦ ῥήματος *εἰμί*· *λελύσομαι* ἢ *λελυμένος ἔσομαι* (=θὰ ἔχω λυθῇ).

221. Ὁ (ἀπλοῦς) *μέλλων* τῶν ῥημάτων τῆς ἀρχαίας γλώσσης δὲν ἔχει δύο τύπους, ἀλλὰ ἓνα μόνον τύπον, ὁ

Σχηματίζουν μονολεκτικῶς τὸν τετελεσμένον μέλλοντα τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς μ—χ τὰ ῥήματα *ἵστημι* καὶ *ἀποθνήσκω*, ἦτοι *ἐστήξω*=θὰ ἔχω στήσει, *τεθνήξω*=θὰ ἔχω ἀποθάνει.

ὁποῖος δηλοῖ καὶ τὸ στιγμιαῖον καὶ τὸ διαρκές ἢ κατ' ἐπα-
νάληψιν γενησόμενον· *γράφω ἐπιστολήν* (=θὰ γράψω ἢ θὰ
γράφω ἐπιστολήν).

222. Ἐκ τῶν ἐγκλίσεων τοῦ ῥήματος

α') ἡ *ὀριστική* ἐν γένει παριστᾷ τὴν πρᾶξιν, τὴν ὁποίαν
δηλοῖ τὸ ῥῆμα, ὡς βεβαίαν καὶ πραγματικὴν· *μανθάνω γράμ-*
ματα.

β') ἡ *ὑποτακτική* ἐν γένει παριστᾷ τὴν πρᾶξιν, τὴν ὁποίαν
δηλοῖ τὸ ῥῆμα, ὡς ἐπιθυμητὴν καὶ προσδοκωμένην· *ἄγωμεν*
(=ἄς ὑπάγωμεν)—*διδασκόμεθα, ἵνα μανθάνωμεν*.

γ') ἡ *εὐκτική* ἐν γένει παριστᾷ τὴν πρᾶξιν, τὴν ὁποίαν
δηλοῖ τὸ ῥῆμα, ὡς εὐχὴν· *ὕγιαίνετε*=εἴθε νὰ ὑγιαίνετε.

δ') ἡ *προστακτική* ἐν γένει παριστᾷ τὴν πρᾶξιν, τὴν
ὁποίαν δηλοῖ τὸ ῥῆμα, ὡς προσταγὴν· *ἐλθέ, γράψατε*.

223. Ἐκ τῶν ἐγκλίσεων τοῦ ῥήματος τῆς ἀρχαίας γλώσ-
σης σχηματίζονται μονολεκτικῶς ὅχι μόνον ἡ ὀριστικὴ καὶ
ἡ ὑποτακτικὴ, ἀλλὰ ἐν γένει καὶ ἡ εὐκτικὴ καὶ ἡ προστακτικὴ·
ὕγιαίνεις (=εἴθε νὰ ὑγιαίνης), *γραφάντων* (=ἄς γράψουν).

Γ'—Θέμα *ῥηματικὸν καὶ χρονικόν*. *Χαρακτὴρ* *ῥηματικὸς καὶ χρονικὸς*.

224. Ἐὰν παρατηρήσωμεν τοὺς τύπους τῶν χρόνων οἰ-
ουδήποτε ῥήματος, βλέπομεν, ὅτι τὸ *ῥηματικόν*, ἥτοι τὸ ἀρ-
χικὸν θέμα αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον κανονικῶς χρησιμεύει ὡς βάσις
τοῦ σχηματισμοῦ πάντων τῶν χρόνων, πᾶσχει διαφόρους
μετασχηματισμούς, κυρίως διὰ τῆς προσθήκης διαφόρων φθόγ-
γων εἰς τὴν ἀρχὴν ἢ τὸ τέλος πρὸ τῶν καταλήξεων, ὡς

[*ῥηματικὸν θέμα παιδευ-*]

<i>ἐνεργητ.</i>	<i>ἐνεστώς</i>	<i>παιδεύω</i>	(θ. <i>παιδευ-</i>)
»	<i>παρατατικός</i>	<i>ἐπαίδενον</i>	(θ. <i>ἐπαιδευ-</i>)
»	<i>μέλλον</i>	<i>παιδεύσω</i>	(θ. <i>παιδευσ-</i>)
»	<i>ἀόριστος</i>	<i>ἐπαίδενσα</i>	(θ. <i>ἐπαιδευσ-</i>)
»	<i>παρακείμενος</i>	<i>πεπαίδευκα</i>	(θ. <i>πεπαιδευκ-</i>)
»	<i>ὑπερσυντ.</i>	<i>ἐπεπαιδεύκειν</i>	(θ. <i>ἐπεπαιδευκ-</i>)
»	<i>ἐνεστώς</i>	<i>ἀκούω</i>	(θ. <i>ἀκου-</i>)
»	<i>ἀόριστος</i>	<i>ἤκουσα</i>	(θ. <i>ἤκουσ-</i>).

225. Τὸ θέμα, ἀπὸ τὸ ὁποῖον σχηματίζονται οἱ διάφοροι τύποι ἑνὸς μόνου χρόνου τοῦ ῥήματος, λέγεται *χρονικὸν θέμα*, ὃ δὲ χαρακτήρ αὐτοῦ λέγεται *χρονικὸς χαρακτήρ*. π.χ. τοῦ ἐνεργ. μέλλοντος κελεύσω χρονικὸν θέμα εἶναι τὸ κελευσ- καὶ χρονικὸς χαρακτήρ τὸ σ.

226. Κανονικῶς τὸ θέμα τοῦ μὲν παρατατικοῦ εἶναι κοινὸν μὲ τὸ θέμα τοῦ ἐνεστώτος, τοῦ δὲ ἀορίστου μὲ τὸ θέμα τοῦ μέλλοντος, τοῦ δὲ ὑπερσυντελικοῦ μὲ τὸ θέμα τοῦ παρακειμένου· ἔ-κοπτ-ον (κόπτ-ω), ἔ-κοψ-α (κόψ-ω), ἔ-κεκόφ-ειν (κέκοφ-α).

Σημ. Τὸ μὲν χρονικὸν θέμα εὐρίσκομεν, ἀφ' οὗ ἀφαιρέσωμεν τὴν κατάληξιν ἑνὸς τύπου τοῦ χρόνου· π. χ. τοῦ ἐνεστώτος κόπτομαι τὸ χρονικὸν θέμα εἶναι κοπτ-, τὸ δὲ ῥηματικὸν θέμα συνήθως εὐρίσκομεν ἀπὸ λέξεις συγγενεῖς πρὸς τὸ ῥῆμα· π. χ. τῶν ῥημάτων βλάπτω, κόπτω καὶ ἀγγέλλω τὸ ῥηματικὸν θέμα εἶναι βλαβ-, κοπτ-, ἀγγελ-, ὡς δεικνύουν αἱ λέξεις βλάβη, κοπή, ἄγγελος.

Κεφάλαιον κ'

=

ΑΥΞΗΣΙΣ ΚΑΙ ΑΝΑΔΙΠΛΑΣΙΑΣΜΟΣ

227. Τὸ θέμα ὠρισμένων χρόνων τῶν ῥημάτων ἐπαυξάνεται κανονικῶς εἰς τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ

α') διὰ τῆς *αὐξήσεως*, ἣτις σημαίνει τὸ παρελθόν, λαμβάνουν δὲ αὐτὴν ὅλοι οἱ παραγόμενοι χρόνοι μόνον εἰς τὴν ὀριστικὴν καὶ β') διὰ τοῦ *ἀναδιπλασιασμοῦ*, ὅστις σημαίνει τὸ τετελεσμένον τῆς πράξεως, λαμβάνουν δὲ αὐτὸν οἱ συντελικοὶ χρόνοι, ἥτοι ὁ παρακείμενος, ὁ ὑπερσυντελικὸς καὶ ὁ τετελεσμένος μέλλον εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις (καὶ εἰς τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχήν).

Α'—ΑΥΞΗΣΙΣ

Ι. Αὐξησης ὁμαλῇ ἀπλῶν καὶ συνθέτων ῥημάτων

228. Ἡ αὐξησης εἶναι δύο εἰδῶν, ἥτοι

α') *συλλαβικὴ*, δηλαδὴ ἐν ε' ψιλούμενον, προτασσόμενον πρὸ τοῦ θέματος, ἐκ τοῦ ὁποῖου σχηματίζεται ὁ παραγόμε-

νος χρόνος, λαμβάνουν δὲ ταύτην τὰ ἀπὸ συμφώνου ἀρχόμενα ῥήματα· γράφω, ἔγραφον, ἔγραφα, ἐγεγράφειν—γράφομαι, ἐγραφόμην, ἐγραψάμην, ἐγεγράμμην (πβ. τῆς νέας γλώσσης δένω, ἔδενα, ἔδεσα).

Σημ. Τὸ ἀρκτικὸν ῥ μετὰ τὴν αὔξησιν διπλασιάζεται· ῥάπτω, ῥραπτον, ῥραφα.

β') *χρονική*, δηλαδή ἑκτασις τοῦ ἀρκτικοῦ βραχέος φωνήεντος τοῦ θέματος εἰς μακρόν, εἴτε καθ' ἑαυτὸ εὐρίσκεται τὸ φωνήεν τοῦτο, εἴτε ἀποτελεῖ δίφθογγον μὲ τὸ *ι* ἢ τὸ *υ*· ἀμαρτάνω, ἡμάρτανον—αὐξάνω, ηὔξανον.

229. Κατὰ τὴν χρονικὴν αὔξησιν τῶν ῥημάτων ἐκτείνεται τὸ

ἄ	εἰς	ἦ	ἄγω, ἤγον
αι	»	ἦ	αἰσθάνομαι, ἡσθάνομην
αυ	»	ηυ	αὐξάνω, ηὔξανον
ε	»	ἦ	ἐλπίζω, ἤλπιζον
ει	»	ἦ	εἰκάζω, ἤκαζον
ευ	»	ηυ	εὐχομαι, ηὔχομην
ἰ	»	ἰ	ἰκετεύω, ἰκέτευον
ο	»	ω	ὀνομάζω, ὠνόμαζον
οι	»	ω	οἰκῶ, ὤκουν
ϋ	»	ϋ	ὑβρίζω, ὑβρίζον.

Σημ. Καὶ τὰ ἀπὸ *ἄ* καὶ *α* ἀρχίζοντα μεταβάλλουν αὐτὰ εἰς *ἦ* καὶ *η* χάριν τῆς αὔξησεως· ἀθλῶ—ἤθλουν, ἄδω—ἤδον κλπ.

230. Καὶ τὰ σύνθετα μὲ προθέσεις ῥήματα καὶ τὰ πλεῖστα *παρασύνθετα* μὲ προθέσεις λαμβάνουν αὔξησιν συλλαβικὴν ἢ χρονικὴν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ θέματος μετὰ τὴν πρόθεσιν, ὡς

περιγράφω, περιέγραφον, περιέγραφα

προάγω, προῆγον, προήγαγον

παράνομῶ (ἐκ τῆς λ. παράνομος), παρενόμον, παρενόμῃσα

ἐγχειρίζω (ἐκ τῆς φράσεως ἐν χειρὶ τίθημι), ἐνεχειρίζον,

ἐνεχείρισα.

231. Ὅσα παρασύνθετα ῥήματα δὲν ἔχουν πρόθεσιν ὡς πρῶτον συνθετικόν, ἔχουν τὴν αὔξησιν εἰς τοὺς παραγομένους χρόνους εἰς τὴν ἀρχὴν, ὅπως τὰ ἀπλᾶ ῥήματα·

δυστυχῶ (ἐκ τῆς λ. δυστυχής), ἐδυστύχουν, ἐδυστύχησα

ἀδικῶ (ἐκ τῆς λ. ἄδικος), ἡδίκουν, ἡδίκησα
 μυθολογῶ (ἐκ τῆς λ. μυθολόγος), ἐμυθολόγουν, ἐμυθολό-
 γησα.

Σημ. Ὅσα παρασύνθετα ῥήματα ἔχουν ὡς πρῶτον συνθε-
 τικὸν τὸ εὖ (=καλά), ἐὰν μὲν κατόπιν τοῦ εὖ ὑπάρχη σύμ-
 φωνον, ἔχουν κανονικὴν αὐξησιν (εὖλογῶ, *ηὐλόγουν*), ἐὰν δὲ
 κατόπιν τοῦ εὖ ὑπάρχη μακρὸν φωνῆεν, μένουν ἀναύξητα
 (εὖωχοῦμαι, *εὖωχούμην*), ἐὰν δὲ κατόπιν τοῦ εὖ ὑπάρχη
 βραχὺ φωνῆεν, ἐκτείνουν τὸ βραχὺ τοῦτο φωνῆεν εἰς μακρὸν
 (εὐεργετῶ, *εὐηργέτουν*).

II. Αὐξησης ἀνώματος ἀπλῶν καὶ συνθέτων ῥημάτων

232. Ῥημάτων τινῶν τῆς ἀρχαίας γλώσσης ἀπλῶν καὶ
 συνθέτων (ἢ παρασυνθέτων) ἡ αὐξησης παρουσιάζεται ἀνώ-
 μαλος. Οὕτω

1. Ἐκ τῶν ἀπλῶν ῥημάτων

α') τὰ ῥήματα βούλομαι (=θέλω), δύναμαι καὶ μέλλω
 (=σκοπεύω) ἔχουν αὐξησιν ὅχι μόνον ε κανονικῶς, ἀλλὰ καὶ
 η (κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸ ἤθελον τοῦ ἐθέλω). *ἐβουλόμην*
 καὶ *ἠβουλόμην*, *ἐδυνάμην* καὶ *ἠδυνάμην*, *ἐμέλλον* καὶ *ἠμέλ-
 λον*.

β') μερικὰ ῥήματα, τὰ ὅποια ἀρχίζουσιν ἀπὸ ε, ἔχουν αὐξη-
 σιν εἰ ἀντὶ η· τὰ συνηθέστερα δὲ τούτων εἶναι τὸ *ἔχω*, *ἐθ-
 γάζομαι*, *ἐπομαι*, *ἐλκω* (=σύρω), *ἐλίττω* (=τυλίσσω), *ἐ-
 θίζω* (=συνηθίζω), *ἐῶ* (ἐάω=ἀφήνω), *ἐσιῶ* (=φιλεύω). *εἶχον*,
εἰργαζόμην (καὶ ἠργαζόμην), *εἰπόμην*, *εἶλκον*, *εἶλιττον*, *εἶθι-
 ζον*, *εἶων*, *εἰστίων* ⁽¹⁾.

γ') τὰ ῥήματα *ὠθῶ* (=σπρώχνω), *ὠνοῦμαι* (=ἀγοράζω)
 καὶ *κατάγνυμι* (κατὰ+ἄγνυμι=θραύω) ἔχουν συλλαβικὴν

(1) Τὸ θέμα τῶν ῥημάτων τούτων ἀρχικῶς εἶχεν εἰς τὴν ἀρχὴν σ ἢ
 Ϝ, τὸ ὁποῖον μετὰ τὴν αὐξησιν ἀπεβλήθη μεταξὺ τῶν δύο φωνηέντων,
 (ἦτοι τῶν δύο ε), ταῦτα δὲ κατόπιν συνηρέθησαν (θ. *σεχ*-*ἔσεχον*, *ἔεχον*,
εἶχον-θ. *φεργαζ*-, *ἔφεργαζόμην*, *ἔεργαζόμην*, *εἰργαζόμην*).

κάθηναι (κατά+ἤμαι), ἐκαθήμην ἢ καθήμην
καθίζω (κατά+ἴζω), ἐκάθισον, ἐκάθισα ἢ καθῖσα
καθεύδω (=κοιμῶμαι, κατά+εὐδω), ἐκάθευδον ἢ καθηῦδον
ἐκκλησιάζω (ἐκ τῆς λ. ἐκκλησία), ἐκκλησιάζον ἢ ἐξεκκλη-
σίαζον.

γ') Μερικὰ ἔχουν συγχρόνως δύο αὐξήσεις, ἥτοι πρὸ τῆς
προθέσεως καὶ μετὰ τὴν πρόθεσιν· τοιαῦτα δὲ συνήθη εἶναι
τὰ ἑξῆς:

ἀνέχομαι (ἀνά+ἔχομαι), ἠνειχόμεν, ἠνεσχόμεν
ἐνοχλῶ (ἐν+ὀχλῶ), ἠνώχλουν, ἠνώχλησα
ἐπανορθῶ (ἀνά+ὀρθῶ), ἐπηνόρθουν, ἐπηνόρθωσα
ἀμφισβητῶ (ἀμφίς+ἔβην), ἡμφεσβήτην, ἡμφεσβήτησα.

B'—ΑΝΑΔΙΠΛΑΣΙΑΣΜΟΣ

I. Ἀναδιπλασιασμός δμαλὸς ἀπλῶν καὶ συνθέτων ῥημάτων

233. Ὁ ἀναδιπλασιασμός εἶναι τριῶν εἰδῶν, ἥτοι

α') Ἐπανάληψις τοῦ ἀρκτικοῦ συμφώνου τοῦ θέματος μεθ'
ένος ε· λύω (θ. λυ-), λέ-λυκα, ἐλελύκειν· γράφω (θ. γραφ-),
γέ-γραφα, ἐγεγράφειν· πνέω (θ. πνευ-), πέ-πνευκα, ἐπεπνεύκειν.

Τοιοῦτον ἀναδιπλασιασμόν ἔχουν τὰ ῥήματα ἐκεῖνα, τῶν
ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει 1) ἀπὸ ἓν ἀπλοῦν σύμφωνον πλήν
τοῦ ρ καὶ 2) ἀπὸ δύο σύμφωνα, τῶν ὁποίων τὸ πρῶτον εἶ-
ναι ἄφωνον καὶ τὸ δεύτερον ὑγρὸν ἢ ἔνρινον.

Ἐὰν τὸ θέμα ἀρχίζῃ ἀπὸ ἄφωνον δασύ (χ, φ, θ), κατὰ τὸν
ἀναδιπλασιασμόν τρέπεται τὸ δασύ τῆς πρώτης συλλαβῆς
εἰς τὸ ἀντίστοιχόν του ψιλόν· χέω (θ. χε-), κέχυκα (ἀντὶ χέ-
χυκα), φύομαι (θ. φυ-), πέφυκα (ἀντὶ φέφυκα), θύω (θ. θυ-),
τέθυκα (ἀντὶ θέθυκα).

β') Πρόταξις ἀπλῶς ἑνὸς ε πρὸ τοῦ θέματος (πβ. αὐξησιν
συλλαβικὴν)· ψάλλω (θ. ψαλ-), ἔ-ψαλκα, ἐψάλλκειν—ρίπτω (θ.
ρίφ-), ἔρ-ριφα, ἐρρίφειν—φθειρώ (θ. φθαρ-), ἔ-φθαρκα, ἐφθά-
ρειν—σπείρω (θ. σπαρ-), ἔ-σπαρκα, ἐσπάρκειν—στρατεύομαι
(θ. στρατευ-), ἐ-στράτευμαι, ἐστράτεύμην.

Τοιοῦτον ἀναδιπλασιασμόν ἔχουν τὰ ῥήματα ἐκεῖνα, τῶν
ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει 1) ἀπὸ ἓν σύμφωνον διπλοῦν ἢ ἀπὸ

ε, 2) ἀπὸ δύο σύμφωνα, χωρὶς τὰ σύμφωνα ταῦτα νὰ εἶναι ἄφωνον πρὸ ἐνρίνου καὶ 3) ἀπὸ τρία σύμφωνα.

Υ') **"Εκτασις** τοῦ ἀρκτικοῦ βραχέος φωνήεντος τοῦ ῥη-
ματικοῦ θέματος εἰς μακρὸν (πβ. αὔξησιν χρονικήν)

ἀγαπῶ (θ. ἀγαπια-), ἡγάπηκα, ἡγαπήκειν

αἰσθάνομαι (θ. αἰσθε-), ἤσθημαι, ἡσθήμην

ἐρημῶ (θ. ἐρημο-), ἡρήμωκα, ἡρημώκειν

εὐτυχῶ (θ. εὐτυχε-), ἡτύχηκα, ἡτύχίκειν

ὁμιλῶ (θ. ὁμιλε-), ὁμίληκα, ὁμιλήκειν

οἰκῶ (θ. οἰκε-), ὤκηκα, ὤκίηκειν.

Τοιοῦτον ἀναδιπλασιασμὸν ἔχουν τὰ ῥήματα ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ φωνῆεν (ἢ δίφθογγον).

234. Τὰ σύνθετα ἢ παρασύνθετα ῥήματα κανονικῶς ἔχουν

τὸν ἀναδιπλασιασμὸν των ὅπου καὶ τὴν αὔξησιν, ὡς

ἀπογράφω—ἀπογέγραφα ἀλλὰ δυστυχῶ—δεδυστύχηκα

συνοικῶ—συνώκηκα » μυθολογῶ—μεμυθολόγηκα

ἐγκωμιάζω—ἐγκεκωμίακα » οἰκοδομῶ—ὠκοδόμηκα κλπ.

II. Ἀναδιπλασιασμὸς ἀνώματος ἀπλῶν καὶ συνθέτων ῥημάτων

235. α') Τὰ ῥήματα, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ γν, ἔχουν ἀναδιπλασιασμὸν τοῦ β' εἶδους, ἥτοι ε, ἂν καὶ τὸ θέμα τῶν ἀρχίζει ἀπὸ ἄφωνον πρὸ ἐνρίνου γινώσκω (θ. γνω-),

ἐγνώκα, ἐγνώκειν—γνωρίζω (θ. γνωριδ-), ἐ-γνωρίκα, ἐγνωρίκειν.

β') Τὰ ῥήματα κτῶμαι, μιμνήσκομαι καὶ πίπτω ἔχουν ἀναδιπλασιασμὸν τοῦ α' εἶδους, ἂν καὶ τὸ θέμα τῶν ἀρχίζει ἀπὸ δύο σύμφωνα, χωρὶς νὰ εἶναι ἄφωνον πρὸ ὕγρου ἢ ἐνρίνου κέ-κτῆμαι, ἐκεκτῆμην—μέ-μνημαι, ἐμεμνήμην—πέ-πτωκα, ἐπεπτώκειν.

Υ') Τὰ ῥήματα λαμβάνω, λαγχάνω, συλλέγω, διαλέγομαι ἔχουν ἀναδιπλασιασμὸν εἰ εἴληφα, εἰλήφειν—εἴληχα, εἰλήχ-κειν—συν-εἴλοχα, συνειλόχουν—δι-εἴλεγμαι, διειλέγμην τὸν αὐτὸν δ' ἀναδιπλασιασμὸν ἔχουν καὶ οἱ παρακείμενοι εἰώθα καὶ εἵμαρται, τῶν ὁποίων οἱ ἐνεστώτες εἶναι ἄχρηστοι.

δ') Ἀναδιπλασιασμὸν εἰ (ὅπως καὶ αὔξησιν) ἔχουν καὶ τὰ ῥήματα ἐργάζομαι, ἐθίζω, ἔλκω, ἐστιῶ, ἔω καὶ τὸ λέγω ἐργασμαι, εἵθικα, εἴλκυκα, εἰστίκακα, εἵκακα, εἵρηκα.

ε') Τὰ ῥήματα *δρῶ, ὠθῶ, ὠνοῦμαι*, (κατάγνυμι καὶ ἀλίσκομαι), ἂν καὶ ἀρχίζουν ἀπὸ φωνῆεν, ἔχουν ἀναδιπλασιασμόν *ε*, ὅπως καὶ αὔξησιν· *έόρακα, έωσμαι, έώνημαι*, (κατ)έαγα, έάλωκα.

στ') Τὸ ῥήμα *ἀνοίγω* ἔχει ἀναδιπλασιασμόν ὅμοιον μὲ τὴν αὔξησίν του· *ἀνέωχα, ἀνέωγμαι*.

III. Ἀναδιπλασιασμός ἀττικὸς

236. Εἰς μερικὰ ῥήματα, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ *α ἢ ε ἢ ο*, ὁ ἀναδιπλασιασμός γίνεται δι' ἐπαναλήψεως πρὸ τοῦ θέματος τῶν δύο πρώτων φθόγγων αὐτοῦ καὶ συγχρόνως δι' ἐκτάσεως τοῦ ἀρκτικοῦ φωνήεντος αὐτοῦ (τοῦ *α ἢ ε* εἰς *η* καὶ τοῦ *ο* εἰς *ω*)· ἀκούω (θ. ἀκο-), ἀκ-ήκοα.

Ὁ τοιοῦτος ἀναδιπλασιασμός λέγεται *ἀττικὸς*, συνήθη δὲ ῥήματα, τὰ ὅποια ἔχουν ἀττικὸν ἀναδιπλασιασμόν, εἶναι τὰ ἑξῆς:

- ἀκούω (θ. ἀκο-), ἀκ-ήκοα
- ἀλείφω (θ. ἀλιφ-), ἀλήλιφα
- ἐλαύνω (θ. ἐλα-), ἐλήλακα
- ἐλέγχω (θ. ἐλεγχ-), ἐλήλεγμαι
- ἐσθίω (=τρώγω, θ. ἐδο-), ἐδήδοκα
- ἐμῶ (=κάμνω ἔμετον, θ. ἐμε-), ἐμήμεκα
- ἐρχομαι (θ. ἐλνθ-), ἐλήλνθα
- ὀμνυμι (=ὀρκίζομαι, θ. ὀμο-), ὀμώμοκα
- (ἀπ)όλλυμι (=καταστρέφω, θ. ὀλε-), (ἀπ)όλώλεκα
- (ἀπ)όλλυμαι (θ. ὀλ-), (ἀπ)όλωλα (=ἔχω καταστραφῆ)
- ὀρύττω (=σκάπτω, θ. ὀρυχ-), ὀρώροχα
- φέρω (θ. ἐνεκ-), ἐνήνοχα (=ἔχω φέρει).

Σημ. Ἐκ τῶν ῥημάτων, τὰ ὅποια ἔχουν ἀττικὸν ἀναδιπλασιασμόν, ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ *ε*, δὲν ἔχουν (χρονικὴν) αὔξησιν εἰς τὸν ὑπερσυντέλικον· ἐλήλνθα—ἐληλύθειν, ἐδήδοκα—ἐδηδόκειν, ἀλλὰ ἀκήκοα—ἤκηκόειν, ὀμώμοκα—ὠμωμόκειν.

Κεφάλαιον κα'

ΚΛΙΣΙΣ ΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

Κλίσις τοῦ βοηθητικοῦ ῥήματος εἰμι

237. Τὸ βοηθητικὸν ῥήμα εἰμι κλίνεται ὡς ἐξῆς·	
Ὁριστ.	Ἐνεστὼς εἰμί, εἶ, ἐστὶ—ἐσμέν, ἐστέ, εἰσὶ (ἐστών, ἐστών)
»	Παρατ. ἦν (ἦ ἦ), ἦσθα, ἦν—ἦμεν, ἦτε (ἦ ἦστε), ἦσαν (ἦστον, ἦστην)
»	Μέλλων ἔσομαι, ἔσει, ἔσται—ἐσόμεθα, ἔσεσθε, ἔσονται (ἔσεσθον, ἔσεσθον)
»	Ἀόριστ. ἐγενόμην
»	Παρακ. γέγονα <i>ἦν, ἦν, ἦν</i>
»	Ὑπερσ. ἐγεγόνειν
Ὑποτ.	Ἐνεστ. ὦ, ἦς, ἦ—ὦμεν, ἦτε, ὦσι (ἦτον, ἦτον)
Εὐκτική	» εἶην, εἶης, εἶη—εἶημεν (εἶμεν), εἶητε, εἶησαν (εἶεν)
Προστακτ.	» ἴσθι, ἔστω—ἔστε, ἔστωσαν (ἔστων) (ἔστον, ἔστων)
Ἀπαρεμφ.	» εἶναι
Μετοχή	» ὦν, οὔσα, ὄν.

Συζυγία τῶν εἰς -ω ῥημάτων

I. Ἀσυναίρετα ῥήματα

238. Τὰ ἀσυναίρετα (ἢ βαρύτονα) ῥήματα τῆς ἀρχαίας γλώσσης κλίνονται ἐν γένει κατὰ τὰ ἀκόλουθα παραδείγματα.

239. Συζυγία τῶν εἰς ω ῥημάτων. α') Παράδειγμα βαρυτόνου ῥήματος ἐνεργητικῆς φωνῆς (λύω θ. λῡ καὶ λῡ).

	ΟΡΙΣΤΙΚΗ	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ
	ΕΝΕΣΤΩΣ	ΕΝΕΣΤΩΣ
Ἑν. Πλ. (Δ.	λύ-ω, λύ-εις, λύ-ει λύ-ομεν, λύ-ετε, λύ-ουσι λύ-ετον, λύε-τον)	λύ-ω, λύ-ης λύ-η λύ-ωμεν, λύ-ητε, λύ-ωσι (λύ-ητον, λύ-ητον)
	ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	
Ἑν. Πλ. (Δ.	ἔλυ-ον, ἔλυ-ες, ἔλυ-ε ἐλύ-ομεν, ἐλύ-ετε, ἔλυ-ον (ἐλύ-ετον, ἔλυ-έτην)	
	ΜΕΛΛΩΝ	
Ἑν. Πλ. (Δ.	λύσ-ω, λύσ-εις, λύσ-ει λύσ-ομεν, λύσ-ετε, λύσ-ουσι λύσ-ετον, λύσ-ετον)	
	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ
Ἑν. Πλ. (Δ.	λέλυκ-α, λέλυκ-ας, λέλυκ-ε λελύκ-αμεν, λελύκ-ατε, λελύ- [κ-ασι λελύκ-ατον, λελύκ-ατον)	λελύκ-ω, λελύκ-ης, λελύκ-η λελύκ-ωμεν, λελύκ-ητε, λεκύκ- [ωσι (λελύκ-ητον, λελύκ-ητον)
	ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ	ῆ
Ἑν. Πλ. (Δ.	ἐλελύκ-ειν, ἐλελύκ-εις, ἐλε- [λύκ-ει ἐλελύκ-εμεν, ἐλελύκ-ετε, ἐ- [λελύκ-εσαν ἐλελύκ-ετον, ἐλελυκ-έτην)	λελυκῶς ᾧ, ῆς, ῆ λελυκότες ᾧμεν, ῆτε, ᾧσι (λελυκότε ῆτον, ῆτον)
	ΤΕΤ. ΜΕΛΛΩΝ	
Ἑν. Πλ. (Δ.	λελυκῶς, λελυκυῖα, λελυκός ἔσομαι, ἔσει, ἔσται λελυκότες, λελυκυῖαι, λελυ- [κότα ἐσόμεθα, ἔσεσθε, ἔσονται λελυκότε, λελυκυῖα, λελυκότε ἔσεσθον, ἔσεσθόν)	
	ΑΟΡΙΣΤΟΣ	ΑΟΡΙΣΤΟΣ
Ἑν. Πλ. (Δ.	ἔλυσ-α, ἔλυσ-ας, ἔλυσ-ε ἐλύσ-αμεν, ἐλύσ-ατε, ἔλυ-σαν ἐλύσ-ατον, ἔλυσ-άτην)	λύσ-ω, λύσ-ης, λύσ-η λύσ-ωμεν, λύσ-ητε, λύσ-ωσι (λύσ-ητον, λύσ-ητον)

	ΕΥΚΤΙΚΗ	ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ
Εν. Πλ. (Δ.	ΕΝΕΣΤΩΣ λύ-οιμι, λύ-οις, λύ-οι λύ-οιμεν, λύ-οιτε, λύ-οιεν λύ-οιτον, λυ-οίτην)	ΕΝΕΣΤΩΣ λῦ-ε, λυ-έτω λῦ-ετε, λυ-έτωσαν ἢ λυ- [όντων (λῦ-ετον, λυ-έτων)
Εν. Πλ. (Δ.	ΜΕΛΛΩΝ λύσ-οιμι, λύσ-οις, λύσ-οι λύσ-οιμεν, λύσ-οιτε, λύσ-οιεν λύσ-οιτον, λυσ-οίτην)	ΑΟΡΙΣΤΟΣ λῦσ-ον, λυσ-άτω λῦσ-ατε, λυσ-άτωσαν ἢ λυσ- [άντων (λῦσ-ατον, λυσ-άτων)
Εν. Πλ. (Δ.	ΑΟΡΙΣΤΟΣ λύσ-αιμι, λύσ-αις, λύσ-αι ἢ — λύσ-ειας, λύσ-ειε λύσ-αιμεν, λύσ-αίτε, λύσ-αιεν ἢ — — λύσ-ειαν λύσ-αιτον, λυσ-αίτην)	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ λελυκώς ἴσθι, ἔστω λελυκότες ἔστε, ἔστωσαν ἢ [ἔστων (λελυκότε ἔστον, ἔστων)
Εν. Πλ. (Δ.	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ λελύκ-οιμι, λελύκ-οις, λελύκ-οι ἢ λελυκώς εἶην, εἶης, εἶη λελύκ-οιμεν, λελύκ-οιτε, λε- (λύκ-οιεν ἢ λελυκότες εἶημεν (εἶμεν), εἶ- [ητε, εἶησαν (εἶεν) λελυκότε εἶητον (εἶτον), εἶ- [ήτην (εἶττι)	ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΝ ΕΝΕΣΤΩΣ λύ-ειν ΜΕΛΛΩΝ λύσ-ειν ΑΟΡΙΣΤΟΣ λῦσ-αι ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ λελυκ-έναι ΤΕΤΕΛ. ΜΕΛΛΩΝ λελυκώς ἔσσεθαι

ΜΕΤΟΧΗ

Ἐνεστῶς	λύ-ων, λυ-ουσα, λῦ-ον
Μέλλων	λύσ-ων, λύσ-ουσα, λῦσ-ον
Ἀόριστος	λύσ-ας, λύσ-ασα, λῦσ-αι
Παρακείμενος	λελυκ-ώς, λελυκ-υῖα, λελυκ-ός
Τετελ. μέλλων	λελυκώς ἐσόμενος, λελυκυῖα ἐσομένη, λελυκός ἐσόμενον.

240. Συζυγία τῶν εἰς **ω** ῥημάτων. β') Παράδειγμα βαρυτόνου ῥήματος μέσης φωνῆς καὶ διαθέσεως **λύομαι**=λύω τὸν ἑαυτὸν μου (θ. λῡ, λῡ).

	ΟΡΙΣΤΙΚΗ	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ
	ΕΝΕΣΤΩΣ	ΕΝΕΣΤΩΣ
Έν. Πλ. (Δ.	λύ-ομαι, λύ-η(ει), λύ-εται λυ-όμεθα, λύ-εσθε, λύ-ονται (λύ-εσθον, λύ-εσθον)	λύω-μαι, λύ-η, λύ-ηται λυ-ώμεθα, λύ-ησθε, λύ-ωνται (λύ-ησθον, λύ-ησθον)
	ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ
Έν. Πλ. (Δ.	ἐλῡ-όμην, ἐλύ-ου, ἐλύ-ετο ἐλυ-όμεθα, ἐλύ-εσθε, ἐλύ-οντο ἐλύ-εσθον, ἐλυ-έσθην)	ὅπως ὁ ἐνεστώς
	ΜΕΛΛΩΝ	
Έν. Πλ. (Δ.	λύσ-ομαι, λύσ-η(ει), λύσ-εται λυσ-όμεθα, λύσ-εσθε, λύσ- [ονται (λύσ-εσθον, λύσ-εσθον)	
	ΑΟΡΙΣΤΟΣ Α'	ΑΟΡΙΣΤΟΣ Α'
Έν. Πλ. (Δ.	ἐλῡσ-άμην, ἐλύσ-ω, ἐλύσ-ατο ἐλυσ-άμεθα, ἐλύσ-ασθε, ἐλύσ- [αντο (ἐλύσ-ασθον, ἐλυσ-άσθην)	λύσ-ωμαι, λύσ-η, λύσ-ηται λυσ-ώμεθα, λύσ-ησθε, λύσ- [ωνται (λύσ-ησθον, λύσ-ησθον)
	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ
Έν. Πλ. (Δ.	λέλῡ-μαι, λέλυ-σαι, λέλυ-ται λελύ-μεθα, λέλυ-σθε, λέλυ- [νται ἢ λελυμένοι εἰσὶ (λέλυ-σθον, λέλυ-σθον)	λελυμένος ὦ, ᾗς, ᾗ, λελυμένοι ὦμεν, ἦτε, ὦσι (λελυμένω ᾗτον, ᾗτον)
	ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ	ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ
Έν. Πλ. (Δ.	ἐλελῡ-μην, ἐλέλυ-σο, ἐλέλυ-το ἐλελύ-μεθα, ἐλέλυ-σθε, ἐλέλυ- [ντο ἢ λελυμένοι ᾗσαν (ἐλέλυ-σθον, ἐλελύ-σθην)	ὅπως ὁ παρακείμενος
	ΤΕΤΕΛ. ΜΕΛΛΩΝ	
Έν. Πλ. (Δ.	λελύσ-ομαι, λελύσ-η, λελύσ- [εται λελυσ-όμεθα, λελύσ-εσθε, λε- [λύσ-ονται (λελύσ-εσθον, λελύσ-εσθον)	

ΕΥΚΤΙΚΗ		ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ	
Εν. Πλ. (Δ.)	ΕΝΕΣΤΩΣ λυ-οίμην, λύ-οιο, λύ-οιτο λυ-οίμεθα, λύ-οισθε, λύ-οιντο	ΕΝΕΣΤΩΣ λύ-ου, λυ-έσθω λύ-εσθε, λυ-έσθων ἢ λυ- [έσθωσαν (λύ-εσθον, λυ-έσθων)	
	ΜΕΛΛΩΝ λυσ-οίμην, λύσ-οιο, λύσ-οιτο λυσ-οίμεθα, λύσ-οισθε, λύσ- [οιντο λύσ-οισθον, λυσ-οίστην)	ΑΟΡΙΣΤΟΣ λῦσ-αι, λυσ-άσθω λῦσ-ασθε, λυσ-άσθων ἢ λυσ- [άσθωσαν (λῦσ-ασθον, λυσ-άσθων)	
Εν. Πλ. (Δ.)	ΑΟΡΙΣΤΟΣ Α' λυσ-αίμην, λύσ-αιο, λύσ-αιτο λυσ-αίμεθα, λύσ-αισθε, λύσ- [αιντο λύσ-αισθον, λυσ-αίστην)	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ λέλυ-σο, λελύ-σθω λέλυ-σθε, λελύ-σθων ἢ λελύ- [σθωσαν (λέλυ-σθον λελύ-σθων) ἢ λε- [λυ-μένος ἴσθι, ἔστω λελυμένοι ἔσθε, ἔστων (λελυμένω ἔστον, ἔστων)	
	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ λυλυμένος εἶην, εἶης, εἶη λελυμένοι εἶμεν (εἶμεν), εἴ- [ητε, εἶσαν (εἶεν) λελυμένω εἶτον (εἶτον), εἴ- [ήτην (εἶτην)	ΜΕΤΟΧΗ ΕΝΕΣΤΩΣ λυ-όμενος, λυ-ομένη, λυ-όμε- [νον	
Εν. Πλ. (Δ.)	ΤΕΤΕΛ. ΜΕΛΛΩΝ λελυσ-οίμην, λύλεσ-οιο, λε- [λύσ-οιτο λελυσ-οίμεθα, λελύσ-οισθε, [λελύσ-οιντο λελύσ-οισθον, λελυσ-οίστην)		
	ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΝ ΕΝΕΣΤΩΣ λύ-εσθαι	ΜΕΛΛΩΝ λῦσ-εσθαι	
Εν. Πλ. (Δ.)	ΜΕΛΛΩΝ λύσ-εσθαι	ΑΟΡΙΣΤΟΣ Α' λῦσ-ασθαι	
	ΑΟΡΙΣΤΟΣ Α' λύσ-ασθαι	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ λελυ-μένος, λελυ-μένη, λελυ- [μένον	
Εν. Πλ. (Δ.)	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ λελύ-σθαι	ΤΕΤΕΛ. ΜΕΛΛΩΝ λελυσ-όμενος, λελυσ-ομένη, [λελυσ-όμενον	
	ΤΕΤΕΛ. ΜΕΛΛΩΝ λελύσ-εσθαι		

241. Συζυγία τῶν εἰς ω ῥημάτων. γ') Παράδειγμα βαρυτόνου μέσης φωνῆς, παθητικῆς διαθέσεως (λύομαι θ. λῡ-, λῡ-).

	ΟΡΙΣΤΙΚΗ	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ
	ΕΝΕΣΤΩΣ λῡ-ομαι, λῡ-η(ει), λῡ-εται κλπ. (ὅπως τῆς μέσης δια- [θέσεως]	ΕΝΕΣΤΩΣ λῡ-ωμαι, λῡ-η, λῡη-ται κλπ. (ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως)
	ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ ἐλῡ-όμην, ἐλῡ-ου, ἐλῡ-ετο κλπ. (ὅπως τῆς μέσης δια- [θέσεως]	ΑΟΡΙΣΤΟΣ λυ-θῶ, λυ-θῆς, λυθῇ λυ-θῶμεν, λυ-θῆτε, λυ-θῶσιν (λυ-θῆτον, λυ-θῆτην)
Ἐν. Πλ. (Δ.	ΜΕΛΛΩΝ λῡθήσ-ομαι, λυθήσ-η(ει), -εται λυθησ-όμεθα, λυθήσ-εσθε, [ονταί λυθήσ-εσθον, λυθήσ-εσθον)	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ λελυμένος ᾧ, ῆς, ῇ κλπ. (ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως)
Ἐν. Πλ. (Δ.	ΑΟΡΙΣΤΟΣ ἐλῡ-θην, ἐλῡ-θης, ἐλῡ-θη ἐλῡ-θημεν, ἐλῡ-θητε, ἐλῡ- [θησαν ἐλῡ-θητον, ἐλυ-θήτην)	ΕΝΕΣΤΩΣ λυ-οίμην, λῡ-οιο, λῡ-οιτο κλπ. (ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως)
	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ λέλῡ-μαι, λέλυ-σαι, λέλυ-ται κλπ. (ὅπως τῆς μέσης δια- [θέσεως]	ΜΕΛΛΩΝ λυθησ-οίμην, -οιο, -οιτο λυθησ-οίμεθα, -οσθε, -οιντο (λυθήσ-οισθον, λυθησ-οίσθην)
	ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ ἐλελῡ-μην, ἐλέλυ-σο, ἐλέλυ-το κλπ. (ὅπως τῆς μέσης δια- [θέσεως]	ΑΟΡΙΣΤΟΣ λυ-θείην, λυ-θείης, λυ-θείη λυ-θείημεν, λυ-θείητε, -ησαν ῆ λυ-θείμεν, λυ-θείτε, λυ-θείεν (λυ-θείητον, λυ-θείήτην ῆ λυ-θείτον, λυ-είτην)
Ἐν. Πλ. (Δ.	ΤΕΤΕΛ. ΜΕΛΛΩΝ λελύσ-ομαι, λελύσ-η(ει), λελύσ- (εται ῆ λελυμένος ἔσομαι, ἔσει, ἔσται λελυσ-όμεθα, λελύσ-εσθε, -ονταί ῆ λελυμένοι ἔσόμεθα, ἔσεσθε λελύσ-εσθον, λελύσ-εσθον) ῆ λελυμένω ἔσεσθον, ἔσεσθον)	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ λελυμένος εἶην, εἶης, εἶη κλπ. (ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως)
		ΤΕΤΕΛ. ΜΕΛΛΩΝ λελυσ-οίμην, λελύσ-οιο, -οιτο (ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως) ῆ λελυμένος ἔσοίμην κλπ.

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ		ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΝ
Ἐν. Πλ. (Δ.	ΕΝΕΣΤΩΣ λύ-ου, λυ-έσθω κλπ. (ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως)	ΕΝΕΣΤΩΣ λύ-εσθαι
	ΑΟΡΙΣΤΟΣ λύ-θη-τι, λυ-θή-τω λύ-θη-τε, λυ-θή-τωσαν ἢ λυ- [θέντων λύ-θη-τον, λυ-θή-των)	ΑΟΡΙΣΤΟΣ λυ-θῆ-ναι
	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ λέλυ-σο, λελύ-σθω κλπ. (ὅπως καὶ τῆς μέσης διαθέ- [σεως)	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ λελύ-σθαι

ΜΕΤΟΧΗ

Ἐνεστῶς	λυ-όμενος, λυ-ομένη, λυ-όμενον
Μέλλων	λυθησ-όμενος, λυθησ-ομένη, λυθησ-όμενον
Ἀόριστος	λυ-θείς, λυ-θεῖσα, λυ-θέν
Παρακείμενος	λελυ-μένος, λελυ-μένη, λελυ-μένον
Τετελ. μέλλων	λελυσ-όμενος, λελυσ-ομένη, λελυσ-όμενον.

242. Συζυγία τῶν εἰς -ω ῥημάτων. δ') Παράδειγμα δευτέρων χρόνων (ῥ. μανθάνω θ. **μαθ-**, τρέπομαι θ. **τραπ-**, κόπτομαι θ. **κοπ-**, φεύγω θ. **φυγ-**).

Ἑνεργητικὸς ἀόριστος δ'

ΟΡΙΣΤΙΚΗ		ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ	ΕΥΚΤΙΚΗ
Ἑ.	ἔμαθ-ον, -ες, -ε	μάθ-ω, -ης, -η	μάθ-οιμι, -οις, -οι
Πλ.	ἐμάθ-ομεν, -ετε, -ον	μάθ-ωμεν, -ητε, -ωσι	-οιμεν, -οιτε, -οιεν
(Δ.	ἐμάθ-ετον, -έτην)	(μάθ-ητον, -ητον)	(μάθ-οιτον, -οίτην)
ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ		ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΝ	ΜΕΤΟΧΗ
Ἑ.	μάθ-ε, μαθ-έτω	μαθ-εῖν	μαθ-ὼν
Πλ.	μάθ-ετε, -έτωσαν ἢ μαθ-όντων		μαθ-οῦσα
(Δ.	μάθ-ετον, μαθ-έτων)		μαθ-ὸν

Μέσος ἀόριστος β'

ΟΡΙΣΤΙΚΗ		ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ	ΕΥΚΤΙΚΗ
Ἑ.	ἐτραπ-όμην, -ου, -ετο	τράπ-ωμαι, -η, -ηται	τραπ-οίμην, -οιο, -οιτο
Πλ.	ἐτραπ-όμεθα, -εσθε, ἐτράπ-οντο	τράπ-ώμεθα, -ησθε, τράπ-ωνται	τραπ-οίμεθα, -οισθε, -οιντο
(Δ.	ἐτράπ-εσθον, -έσθην)	(τράπ-ησθον, -ησθον)	(-οισθον, -οίσθην)
ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ		ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΝ	ΜΕΤΟΧΗ
Ἑ.	τραπ-οῦ, τραπ-έσθω	τραπ-έσθαι	τραπ-όμενος
Πλ.	τράπ-εσθε, -έσθωσαν ἢ τραπ-έσθων		τραπ-ομένη
(Δ.	τράπ-εσθον, -έσθων)		τραπ-όμενον

Παθητικὸς ἀόριστος δ'

ΟΡΙΣΤΙΚΗ		ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ	ΕΥΚΤΙΚΗ
Ἑ.	ἐκόπη-ν, ἐκόπη-ς, ἐκόπη	κοπῶ, -κοπῆς, -κοπῇ	κοπεῖν, -εῖης, -εῖη
Πλ.	ἐκόπη -μεν, -τε, -σαν	κοπῶμεν, -ῇτε, -ῶσι	κοπεῖμεν, -εῖητε, -εῖη
(Δ.	ἐκόπη-τον, ἐκοπή-την)	(κοπή-τον, κοπή-την)	κοπ-εῖσαν ἢ κοπ-εῖμεν, -εῖτε, -εῖεν
ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ κόπη -θι, -τω, -τε, -τωσαν ἢ -έντων (-τον, -των)			(κοπ-εῖητον, -εῖητην)
ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΝ κοπή -ναι			ἡκοπ-εῖτον, -εῖτην
ΜΕΤΟΧΗ κοπ-εῖς, -εῖσα, -έν			

Ἑνεργητικὸς παρὰκείμενος θ'

ΟΡΙΣΤΙΚΗ		ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ	ΕΥΚΤΙΚΗ
Ἑ. Πλ. (Δ.	πέφευγ-α, -ας, -ε πέφευγ-αμεν, -ατε, -ασι πέφευγ-ατον, -ατον)	πέφευγ -ω, -ης, -η πέφευγ-ωμεν, -ητε, -ωσι (πέφευγ-ητον, -ητον)	πέφευγ-οιμι, -οις, -οι πέφευγ-οιμεν, -οιτε, -οιεν (πέφευγ-οιτον, -οίτην)
ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ		ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΝ	ΜΕΤΟΧΗ
Ἑ. Πλ. (Δ.	πέφευγὼς ἴσθι, ἔστω πέφευγότες ἔστε, ἔστω- [σαν ἢ ἔστων πέφευγότες ἔστων, ἔστων)	πέφευγ-έναι	πέφευγ-ὼς πέφευγ-υῖα πέφευγ-ὸς

Ἑνεργητικὸς ὑπερσυντέλικος θ'

ΟΡΙΣΤΙΚΗ

ἐπέφευγ-ειν, ἐπέφευγ-εις, ἐπέφευγ-ει
ἐπέφευγ-εμεν, ἐπέφευγ-ετε, ἐπέφευγ-εσαν
(— ἐπέφευγ-ετον, -έτην)

Καθητικὸς μέλλων θ'

ΟΡΙΣΤΙΚΗ		ΕΥΚΤΙΚΗ
Ἑ. Πλ. (Δ.	κοπήσ-ομαι, -η (ει), -εται κοπήσ-όμεθα, -εσθε, ονται κοπήσ-εσθον, κοπήσ -εσθον)	κοπήσ-οίμην, -οιο, -οιτο κοπήσ-οίμεθα, -οισθε, -οιντο (κοπήσ -οισθον, -οίστην)
ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΝ		ΜΕΤΟΧΗ
κοπήσ-εσθαι		κοπήσ-όμενος, -ομένη, -όμενον

ΓΕΝΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΚΑΤΑΛΗΞΕΩΝ
ΤΩΝ ΕΙΣ Ω ΡΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΝ ΓΕΝΕΙ ΤΟΥ
ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ ΑΥΤΩΝ

Α'. ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ

1. Ὅριστική

243. Καταλήξεις τῆς ὀριστικῆς

1) τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστῶτος εἶναι ἐνικοῦ-*ω*-, *εις*, *-ει*—πληθυντικοῦ-*ομεν*-, *-ετε*-, *-ουσι*-, (δυϊκοῦ-*ετον*-, *ετον*).

Τὸ *ε* καὶ *ο*, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἀρχίζουν (σχεδὸν πᾶσαι) καταλήξεις αὗται, λέγονται *ἐγκλιτικὰ φωνήεντα* τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεστῶτος.

2) τοῦ ἐνεργητικοῦ παρατατικοῦ εἶναι ἐνικ. *-ον*-, *-ες*-, *-ε*—πληθ. *-ομεν*-, *-ετε*-, *-ον* (δυϊκ. *-ετον*-, *-έτην*), ἐγκλιτικὰ δὲ φωνήεντα *ε* καὶ *ο*, ὅπως τοῦ ἐνεστῶτος.

3) τοῦ ἐνεργητικοῦ μέλλοντος εἶναι ἐνικ. *-σω*-, *-σεις*-, *-σεῖ*—πληθ. *-σομεν*-, *-σετε*-, *-σουσι* (δυϊκ. *-σειτον*-, *-σειτον*), ἤτοι αἱ αὐτὰ μὲ τὰς καταλήξεις τοῦ ἐνεστῶτος, ἀλλὰ μὲ ἐν *σ* πρὸ αὐτῶν, τὸ ὁποῖον λέγεται χρονικὸς χαρακτήρ.

4) τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀορίστου πρώτου εἶναι ἐνικ. *-σα* *-σας*-, *-σε*—πληθ. *-σαμεν*-, *-σατε*-, *-σαν* (δυϊκ. *-σατον*-, *-σάτην*) μὲ χρονικὸν χαρακτήρα *σ* καὶ ἐγκλιτικὸν δὲ φωνῆεν *α*, πλὴν τοῦ *γ'* ἐνικοῦ, ὅπου εἶναι *ε*.

5) τοῦ ἐνεργητικοῦ παρακειμένου πρώτου εἶναι ἐνικ. *-κα*-, *-κας*-, *-κε*—πληθ. *-καμεν*-, *-κατε*-, *-κασι* (δυϊκ. *-κατον*-, *-κατον*) μὲ ἐγκλιτικὸν φωνῆεν *α*, πλὴν τοῦ *γ'* ἐνικοῦ, ὅπου εἶναι *ε*.

Σημ. Μὲ χρονικὸν χαρακτήρα *κ* εἰς τὸν ἐνεργ. παρακειμένον *α'* σχηματίζονται πλεῖστα ῥήματα, κανονικῶς δὲ τὰ φωνηεντόληκτα, ὀδοντόληκτα καὶ ὑγρόληκτα· λύω (θ. λυ-) λέλυ-κα, πείθω (θ. πειθ-) πέπει-κα, ἀγγέλλω (θ. ἀγγελ-) ἤγγελ-κα. Ὅσων δὲ ῥημάτων ὁ χαρακτήρ τοῦ θέματος εἶναι ἄφωνον χειλικόν ἢ οὐρανικόν, οὗτος εἰς τὸν ἐνεργητικὸν παρακείμενον *α'* ἔχει τραπῆ εἰς δασύ, ἐὰν δὲν εἶναι δασύς· τὰτ-

τω (θ. ταγ-) τέταχα, τaráττω (θ. ταραχ-) τετάραχα, κόπτω (θ. κοπ-) κέκοφα, τρίβω (θ. τριβ-) τέτριφα, γράφω (θ. γραφ-) γέγραφα·

6) τοῦ ἐνεργητικοῦ ὑπερσυντελικοῦ πρώτου εἶναι ἐν. -*κειν*, -*κεις*, -*κει*—πληθ. -*κεμεν*, -*κετε*, -*κεσαν* μέ χρονικὸν χαρακτηῖρα καὶ ἐγκλιτικὸν φωνῆεν *ει* εἰς τὸν ἐνικὸν καὶ *ε* εἰς τὸν πληθυντικόν.

Σημ. Ὁ ἐνεργητ. ὑπερσυντέλικος α' ἔχει τὸν αὐτὸν χρονικὸν χαρακτηῖρα τοῦ παρακειμένου, ἐκ τοῦ ὁποίου σχηματίζεται (ἦτοι *κ* ἢ ἄφωνον δασύ).

2. Ὑποτακτικὴ

244. *Καταλήξεις τῆς ὑποτακτικῆς* τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς τῶν εἰς *ω* ῥημάτων εἰς πάντας τοὺς χρόνους εἶναι ἐνικοῦ -*ω-*, *ης-*, *η*,—πληθ. -*ωμεν*, -*ητε*, -*ωσι* (δυϊκ. -*ητόν*, -*ητον*) μέ ἐγκλιτικὰ φωνήεντα τὸ *ω* καὶ τὸ *η*.

Σημ. Ἡ ὑποτακτικὴ τοῦ ἐνεργητικοῦ παρακειμένου σχηματίζεται καὶ περιφραστικῶς μέ τὴν μετοχὴν αὐτοῦ καὶ τὴν ὑποτακτικὴν τοῦ ἐνεστώτος τοῦ ῥήματος εἰμί· (λελύκω καὶ) λελυκῶς ὦ.

3. Εὐκτικὴ

245. *Καταλήξεις τῆς εὐκτικῆς* τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς τῶν εἰς *ω* ῥημάτων εἶναι α') εἰς μὲν τὸν ἐνεστώτα, τὸν μέλλοντα καὶ τὸν παρακειμένον ἐνικ. -*οιμι*, -*οις*, -*οι*—πληθ. -*οιμεν*, -*οιτε*, -*οιεν* (δυϊκ. -*οιτον*, -*οίτην*) μέ ἐγκλιτικὸν φωνῆεν *οι*, β') εἰς δὲ τὸν ἄοριστον α' ἐνικ. -*αιμι*, -*αις*, -*αι*—πληθ. *αιμεν*, -*αιτε*, -*αιεν* (δυϊκ. -*αιτον*, -*αίτην*) μέ ἐγκλιτικὸν φωνῆεν *αι*.

Σημ. 1. Ὁ ἐνεργητικὸς ἄοριστος α' εἰς τὸ β' καὶ τὸ γ' πρόσωπον τοῦ ἐνικοῦ καὶ εἰς τὸ γ' τοῦ πληθυντικοῦ ἔχει διπλοὺς τύπους, ἦτοι πρῶτον μὲν μέ τὰς καταλήξεις -*αις*, -*αι*, -*αιεν* καὶ δεύτερον μέ τὰς καταλήξεις -*εας*, -*ειε*, -*ειαν*· οἱ δεύτεροι δὲ οὗτοι τύποι καλοῦνται *αιολικοὶ* καὶ εἶναι συνηθέστεροι τῶν πρώτων.

Σημ. 2. Ἡ εὐκτικὴ τοῦ παρακειμένου σχηματίζεται καὶ περιφραστικῶς μέ τὴν μετοχὴν αὐτοῦ καὶ τὴν εὐκτικὴν τοῦ ἐνεστώτος τοῦ ῥήματος εἰμί· (λελύκοιμι καὶ) λελυκῶς εἶην.

4. Προστακτική

246. Καταλήξεις τῆς προστακτικῆς τῆς ἐνεργ. φωνῆς τῶν εἰς ὦ ῥημάτων εἶναι α') εἰς μὲν τὸν ἐνεστώτα ἐνικ. -ε, -έτω—πληθ. -ετε, -έτωσαν ἢ -όντων (δυϊκ. -ετον, -έτων), β') εἰς δὲ τὸν ἀόριστον α' ἐνικ. -ον, άτω—πληθ. -ατε, -άτωσαν ἢ -άντων (δυϊκ. -ατον, -άτων).

Ἐγκλιτικὸν φωνῆεν τῆς προστακτικῆς τοῦ μὲν ἐνεστώτος εἶναι ε, πλὴν τοῦ δευτέρου τύπου γ' πληθ. (-όντων), ὅπου εἶναι ο, τοῦ δὲ ἀορίστου α' εἶναι α, πλὴν τοῦ β' ἐνικοῦ προσώπου (-ον), ὅπου εἶναι ο.

Σημ. Οἱ δεύτεροι τύποι τοῦ γ' πληθυντικοῦ, οἱ ὅποιοι λήγουν εἰς -ντων, εἶναι συνηθέστεροι τῶν πρώτων εἰς -τωσαν.

247. Ἡ προστακτικὴ τοῦ ἐνεργ. παρακειμένου σχηματίζεται συνήθως περιφραστικῶς μὲ τὴν μετοχὴν αὐτοῦ καὶ τὴν προστακτικὴν τοῦ ἐνεστώτος τοῦ ῥ. εἰμί· λελυκώς ἴσθι, ἔστω κλπ. Μονολεκτικοὶ τύποι μὲ τὰς καταλήξεις τοῦ ἐνεργ. ἐνεστώτος εἶναι σπανιώτατοι (λέλυκε, λελυκέτω—λελύκετε, λελυκέτωσαν).

ΟΝΟΜΑΤΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ

Α'—ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΝ

248. Ἐκ τῶν δύο ὀνοματικῶν τύπων τοῦ ῥήματος τὸ ἀπαρέμφατον εἶναι κυρίως ῥηματικὸν οὐσιαστικόν, τὸ ὅποῖον ὁμως δηλοῖ προσέτι χρόνον καὶ διάθεσιν· λύνει (=νὰ λύῃ τις), λύεσθαι (=νὰ λύηται τις).

249. Τὸ ἀπαρέμφατον παντὸς χρόνου ἔχει μόνον μίαν κατάληξιν καὶ μόνον του (δὲν παρεμφαίνει, ἦτοι) δὲν δηλοῖ ὠρισμένον ἀριθμὸν καὶ πρόσωπον, διὰ τοῦτο δὲ ὠνομάσθη ἀπαρέμφατον· βούλομαι γράφειν=θέλω νὰ γράφω, βούλει γράφειν=θέλεις νὰ γράφης, βουλόμεθα γράφειν=θέλομεν νὰ γράφωμεν, οἶεται πλουτεῖν=νομίζει ὅτι πλουτεῖ.

250. Καταλήξεις τοῦ ἀπαρεμφάτου τῆς ἐνεργ. φωνῆς εἶναι α') τοῦ μὲν ἐνεστώτος καὶ τοῦ μέλλοντος -ειν (ἐκ τοῦ -εεν)· λύ-ειν, λύσ-ειν, β') τοῦ δὲ ἀορίστου α' -αι· λῦσ-αι, γ') τοῦ δὲ παρακειμένου -έναι· λελυκ-έναι.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

B'—ΜΕΤΟΧΗ

251. Ἡ **μετοχή** εἶναι κυρίως ῥηματικὸν ἐπίθετον, τὸ ὁποῖον ὅμως δηλοῖ προσέτι χρόνον καὶ διάθεσιν (ὁ **λύων**=ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος λύει, ὁ **λνόμενος**=ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος λύεται)· ὠνομάσθη δὲ οὕτω, διότι **μετέχει** καὶ τῶν παρεπομένων τοῦ ὀνόματος καὶ τῶν παρεπομένων τοῦ ῥήματος.

252. Καταλήξεις τῆς ἐνεργ. μετοχῆς εἶναι α') τοῦ μὲν ἐνεστώτος καὶ μέλλοντος **-ων, -ουσα, -ον**· ὁ **λύ-ων**, ἡ **λύ-ουσα**, τὸ **λῦ-ον**—ὁ **λύσ-ων**, ἡ **λύσ-ουσα**, τὸ **λῦσ-ον**, β') τοῦ δὲ ἀορίστου α' **-ās, -āσα, -ᾶν**· ὁ **λύσ-ας**, ἡ **λύσ-ασα**, τὸ **λῦσ-αν**, γ') τοῦ δὲ παρακειμένου **-ώς, -υῖα, -ός**· ὁ **λελυκ-ώς**, ἡ **λελυκ-υῖα**, τὸ **λελυκ-ός**.

B'. ΜΕΣΗ ΦΩΝΗ

253. Τὰ ῥήματα τῆς μέσης φωνῆς εἶναι συνήθως μέσης καὶ παθητικῆς διαθέσεως, ἥτοι μέσα καὶ παθητικά· **λύομαι**=λύω ἑμαυτὸν ἢ λύομαι ὑπὸ ἄλλου.

254. Τὰ μέσα καὶ τὰ παθητικά ῥήματα ἔχουν κοινούς χρόνους τὸν ἐνεστώτα, τὸν παρατατικόν, τὸν παρακείμενον, τὸν ὑπερσυντέλικον καὶ τὸν τετελεσμένον μέλλοντα, διαφόρους δὲ τὸν ἀπλοῦν) μέλλοντα καὶ τὸν ἀόριστον, τὰς αὐτὰς δὲ καταλήξεις εἰς πάντας τοὺς ἄλλους χρόνους πλὴν τοῦ ἀορίστου· **λύομαι, ἐλνόμεν, λέλυμαι, ἐλελύμεν, λελύσομαι, ἀλλὰ λύσομαι—λυθήσομαι, ἐλυσάμεν—ἐλύθην**.

1. ΟΡΙΣΤΙΚΗ

255. **Καταλήξεις τῆς ὀριστικῆς** τῆς μέσης φωνῆς

1) τοῦ **ἐνεστώτος** (ἥτοι τοῦ μέσου καὶ τοῦ παθητικοῦ ἐνεστώτος) εἶναι ἐν. **-ομαι, -η (ει), -εται**—πλθ. **-όμεθα -εσθε, -ονται** (δ. **-εσθον, -εσθον**) μὲ ἐγκλιτικά φωνήεντα **ο** καὶ **ε**·

2) τοῦ **μέλλοντος** ἐν γένει (ἥτοι τοῦ μέσου ἀπλοῦ ἢ τετελεσμένου καὶ τοῦ παθητικοῦ μέλλοντος) εἶναι αἱ αὐταὶ μὲ τὰς καταλήξεις τοῦ ἐνεστώτος· προστίθενται δὲ αὗται

α') πρὸς σχηματισμὸν μὲν τοῦ μέσου ἀπλοῦ ἢ τετελεσμένου μέλλοντος, ἀφοῦ προσληφθῇ ὁ χρονικὸς χαρακτήρ **σ** εἰς τὸ

θέμα· λύσ-ομαι, λελύσ-ομαι—γράψ-ομαι (γράφσ-ομαι), γε-γράφ-ομαι·

β') πρὸς σχηματισμὸν δὲ τοῦ παθητικοῦ μέλλοντος, ἀφ' οὗ προσληφθῇ πρῶτον τὸ πρόσφυμα *θη* καὶ ἔπειτα ὁ χρονικὸς χαρακτήρ *σ* εἰς τὸ θέμα· λυ-θή-σ-ομαι, παιδευ-θή-σ-ομαι·

3) τοῦ παρατατικοῦ ἐν. -όμην, -ου, -ετο—πλθ. -όμεθα, -εσθε, -οντο (δ.-εσθον, -έσθην) μὲ ἐγκλιτικὰ φωνήεντα *ο* καὶ *ε*·

4) τοῦ παρακειμένου ἐν. -μαι, -σαι, -ται—πλ. -μεθα -σθε, -νται (δ.-σθον, -σθον), ἥτοι αἱ καταλήξεις τοῦ ἐνεστώτος χωρὶς τὰ ἐγκλιτικὰ *ο* καὶ *ε*·

5) τοῦ ὑπερσυντελείκου ἐν.-μην, -σο, -το—πλ.-μεθα, -σθε, -ντο (δ.-σθον, -σθην), ἥτοι αἱ καταλήξεις τοῦ παρατατικοῦ τῆς μέσης φωνῆς χωρὶς τὰ ἐγκλιτικὰ φωνήεντα *ο* καὶ *ε*·

6) τοῦ μέσου ἀορίστου *α'* ἐν. -σάμην, -σω, -σατο—πλ. -σάμεθα, -σασθε, -σαντο (δ.-σασθον, -σάσθην) μὲ χρονικὸν χαρακτήρα *σ* καὶ ἐγκλιτικὸν φωνῆεν *α*·

Σημ. 1. Ἡ κατάληξις τοῦ β' ἐνικοῦ προσώπου τοῦ ἐνεστώτος καὶ μέλλοντος -η (εἰ) προῆλθεν ἐκ τῆς παλαιότερας καταλήξεως -εσαι, ἀφ' οὗ ἀπεβλήθη τὸ *σ* αὐτῆς καὶ τὸ *ε* καὶ *αι* συνηρέθησαν εἰς *η*. Ἡ κατάληξις τοῦ β' ἐνικοῦ τοῦ παρατατικοῦ -ου προῆλθεν ἐκ παλαιότερας καταλήξεως -εσο, ἀφ' οὗ ἀπεβλήθη τὸ *σ*, τὸ δὲ *ε* καὶ *ο* συνηρέθησαν εἰς *ου*. Ἡ κατάληξις τοῦ β' ἐνικοῦ -ω τοῦ μέσου ἀορίστου *α'* προῆλθεν ἐκ παλαιότερας καταλήξεως -ασο, ἀφ' οὗ ἀπεβλήθη τὸ *σ*, τὸ δὲ *α* καὶ τὸ *ο* συνηρέθησαν εἰς *ω*.

Σημ. 2. Διὰ τοῦ *ει* μόνον γράφεται τὸ β' πρόσωπον τῆς ὀριστικῆς τῶν ῥ. βούλομαι, δέομαι, οἶομαι καὶ τοῦ μέλλοντος ὀψομαι τοῦ ῥ. ὀρῶ (βούλει, δέει, οἶει, ὄψει=θὰ ἴδης).

Σημ. 3. Ὁ χρονικὸς χαρακτήρ ἐν γένει καὶ τὸ πρόσφυμα *θη* τοῦ παθητικοῦ μέλλοντος διατηρεῖται εἰς ὅλας τὰς ἐγκλίσεις (καὶ εἰς τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχήν).

Σημ. 4. Τὸ γ' πληθ. πρόσωπον τῆς ὀριστικῆς τοῦ παρακειμένου καὶ τοῦ ὑπερσυντελείκου τῆς μέσης φωνῆς εἰς μὲν τὰ φωνηεντόληκτα ῥήματα σχηματίζεται μονολεκτικῶς καὶ περιφραστικῶς· (θ. λυ-) *λέλυνται* καὶ *λελυμένοι* εἰσὶ—*ἐλέλυντο* καὶ *λελυμένοι ἦσαν*, εἰς δὲ τὰ συμφωνόληκτα μόνον περιφρα-

στικῶς· (θ. γραφ-) γεγραμμένοι εἰσί, γεγραμμένοι ἦσαν—
(θ. ἀγγελ-) ἡγγελμένοι εἰσί, ἡγγελμένοι ἦσαν.

2. ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ

256. *Καταλήξεις τῆς ὑποτακτικῆς* τοῦ ἐνεστώτος τῆς μέσης φωνῆς καὶ τοῦ(μέσου) ἀόριστου α' εἶναι ἐν. -ωμαι, -η, -ηται—πλ. -ώμεθα, -ησθε, -ωνται (δυϊκ. -ησθον, -ησθον) μὲ ἐγκλιτικά φωνήεντα ω καὶ η.

Σημ. Ἡ κατάληξις τοῦ β' ἐνικοῦ *η* προῆλθεν ἐκ παλαιοτέρας καταλήξεως *ησαι*, ἀφ' οὗ ἀπεβλήθη τὸ σ, τὸ δὲ *η* καὶ τὸ *αι* συνηρέθησαν εἰς *η*.

257. Ἡ ὑποτακτικὴ τοῦ παρακειμένου τῆς μέσης φωνῆς σχηματίζεται περιφραστικῶς, ἥτοι μὲ τὴν μετοχὴν αὐτοῦ καὶ τὴν ὑποτακτικὴν τοῦ ἐνεστώτος τοῦ ρ. εἰμί· *λελυμένος ὦ, ῖς, ῖ κλπ.*

3. ΕΥΚΤΙΚΗ

258. *Καταλήξεις τῆς εὐκτικῆς* τῆς μέσης φωνῆς εἶναι α') εἰς τὸν ἐνεστώτα καὶ τὸν μέλλοντα ἐν γένει ἐνικ. -οίμην, -οιοῖ ἐκ τοῦ-οισο), -οιτο—πλ. -οίμεθα, -οισθε, -οιντο (δ.-οισθον, -οισθην).

Ἐγκλιτικά φωνήεντα τῆς εὐκτικῆς τῆς μέσης φωνῆς εἶναι *οι* εἰς τὸν ἐνεστώτα καὶ τὸν μέλλοντα ἐν γένει καὶ *αι* εἰς τὸν μέσον ἀόριστον α' μὲ χρονικὸν χαρακτῆρα σ (σαίμην, σαιο, σαιτο κλπ.).

259. Ἡ εὐκτικὴ τοῦ παρακειμένου τῆς μέσης φωνῆς σχηματίζεται περιφραστικῶς, δηλαδὴ μὲ τὴν μετοχὴν αὐτοῦ καὶ τὴν εὐκτικὴν τοῦ ἐνεστώτος τοῦ ρ. εἰμί· *λελυμένος εἶην.*

4. ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ

260. *Καταλήξεις τῆς προστακτικῆς* τῆς μέσης φωνῆς εἶναι α') εἰς τὸν ἐνεστώτα ἐν.-ον, -έσθω—πλ. -εσθε, -έσθωσαν ἢ -έσθων (δ.-εσθον, -έσθων), β') εἰς τὸν μέσον ἀόριστον α' ἐν.-αι, -άσθω—πλ. -ασθε, -άσθωσαν ἢ -άσθων (δ.-ασθον, -άσθων), γ') εἰς τὸν παρασκεῖμενον ἐν.-σο, -σθω—πλ.-σθε, -σθωσαν ἢ -σθων (δ.-σθον, -σθων).

Ἐγκλιτικὸν φωνῆεν τῆς προστακτικῆς τῆς μέσης φωνῆς τοῦ μὲν ἐνεστῶτος εἶναι τὸ *ε*, τοῦ δὲ ἀόριστου α' τὸ *α*, ὁ δὲ παρακείμενος δὲν ἔχει ἐγκλιτικὸν φωνῆεν εἰς τὴν προστακτικὴν, ὅπως καὶ εἰς τὴν ὀριστικὴν.

Σημ. 1. Ἡ κατάληξις *-ου* προῆλθεν ἐκ τῆς καταλήξεως *-εσο* δι' ἀποβολῆς τοῦ *σ* καὶ συναιρέσεως τοῦ *ε* καὶ *ο* εἰς *ου*.

Σημ. 2. Ἡ προστακτικὴ τοῦ μέσου παρακειμένου σχηματίζεται καὶ περιφραστικῶς μετὰ τὴν μετοχὴν του καὶ τὴν προστακτικὴν τοῦ ἐνεστῶτος τοῦ ῥ. *εἰμί· λελυμένος ἴσθι, λελυμένος ἔστω* κλπ.

ΟΝΟΜΑΤΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ

Α'. ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΝ

261. *Καταλήξεις τοῦ ἀπαρεμφάτου* τῆς μέσης φωνῆς εἶναι εἰς μὲν τὸν ἐνεστῶτα καὶ τὸν μέλλοντα ἐν γένει *-εσθαι* (θ. λυ- ἐνεστῶς *λύ-εσθαι*, μέσος μέλλων *λύσ-εσθαι*, τετ. μέλλων *λελύσ-εσθαι*, παθ. μέλλων *λυθήσ-εσθαι*), εἰς δὲ τὸν μέσον ἀόριστον α' *-ασθαι* (*λύσ-ασθαι*) καὶ εἰς τὸν παρακείμενον *-σθαι* (*λελύ-σθαι*).

262. Τὸ ἀπαρέμφατον τοῦ παρακειμένου τῆς μέσης φωνῆς ὅπως καὶ τοῦ παρακειμένου τῆς ἐνεργητικῆς, τονίζεται πάντοτε εἰς τὴν παραλήγουσαν (*πεπαιδεῦ-σθαι*) (ὅπως *πεπαιδεύκεναι*).

Β'. ΜΕΤΟΧΗ

263. *Καταλήξεις τῆς μετοχῆς* τῆς μέσης φωνῆς εἶναι α') εἰς τὸν ἐνεστῶτα καὶ τὸν μέλλοντα ἐν γένει *-όμενος, -ομένη, -όμενον* (θ. λυ-) ἐνεστῶς *λυ-όμενος, λυ-ομένη, λυ-όμενον*, μέσος μέλλων *λυσ-όμενος*, παθ. μέλλων *λυθησ-όμενος*.

β') εἰς τὸν μέσον ἀόριστον α' *-άμενος, -αμένη, -άμενον* *λυσ-άμενος, λυσ-αμένη, λυσ-άμενον*.

γ') εἰς τὸν παρακείμενον *-μένος, -μένη, -μένον* *λελυ-μένος, λυλυ-μένη, λελυ-μένον*.

5. ΠΑΘΗΤΙΚΟΣ ΑΟΡΙΣΤΟΣ Α'

264. Καταλήξεις τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου α' εἶναι

α') εἰς τὴν ὀριστικὴν -ν, -ς, — -μεν, -τε, -σαν, (-τον, -την), προστίθενται δὲ αὗται εἰς τὸ θέμα, ἀφ' οὗ προσληφθῇ εἰς αὐτὸ τὸ πρόσφυμα *θη*, οὕτω δὲ προκύπτουν αἱ καταλήξεις -*θην*, -*θης*, -*θη*—*θημεν*, -*θητε*, -*θησαν* (-*θητον*, -*θήτην*).

β') εἰς τὴν ὑποτακτικὴν αἱ καταλήξεις τῆς ὑποτακτικῆς τῆς ἐνεργ. φωνῆς, αἱ ὁποῖαι μετὰ τοῦ προσφύματος *θη* συναίρουσιν εἰς -*θῶ*, -*θῆς*, -*θῆ*—-*θῶμεν*, -*θῆτε*, -*θῶσι* (-*θῆτον*, -*θῆτον*).

γ') εἰς τὴν εὐκτικὴν -*ήν*, -*ίης*, -*ίη*—-*ίημεν* ἢ -*ιμεν*, -*ίητε* ἢ -*ιτε*, -*ίησαν* ἢ -*ιεν* (-*ίητον* -*ιτον*, -*ιήτην* -*ίτην*), αἱ ὁποῖαι ὡσαύτως συναίρουσιν μετὰ τὸ πρόσφυμα *θη*, ἀφ' οὗ τὸ *η* αὐτοῦ συσταλῇ εἰς *ε*· οὕτω δὲ προκύπτουν αἱ καταλήξεις -*θείην*, -*θείης*, -*θείη*—-*θείημεν* (-*ῆ* *θεῖμεν*), -*θείητε* (-*ῆ* *θεῖτε*), -*θείησαν* (-*ῆ* *θεῖεν*) (-*θείητον* ἢ -*θεῖον*, -*θειήτην* ἢ -*θεῖτην*).

δ') εἰς τὴν προστακτικὴν -*τι*, -*τω*—-*τε*, -*τωσαν* ἢ -*ντων* (-*τον*, -*των*), αἱ ὁποῖαι μετὰ τοῦ προσφύματος *θη* ἐνοῦνται εἰς -*θητι*, -*θήτω*—-*θητε*, -*θήτωσαν* ἢ -*θέντων* (-*θητον*, -*θήτων*).

ε') εἰς τὴν ἀπαρέμφατον -*έναι*, τῆς ὁποίας τὸ *ε* συναίρεται μετὰ τοῦ προηγούμενου *η* τοῦ προσφύματος *θη* καὶ οὕτω προκύπτει ἡ κατάληξις -*θῆναι*.

ς') εἰς τὴν μετοχὴν -*ντις*, -*ντια*, -*ντι*, αἵτινες μετὰ τὸ πρόσφυμα (τὸ ὁποῖον καὶ ἐδῶ συστέλλεται εἰς *θε*) ἐνοῦνται καὶ οὕτως ἀποτελοῦνται καταλήξεις -*θείς*, -*θεῖσα*, -*θέν* (ἐκ τοῦ *θε-ντις*, *θε-ντια*, *θε-ντι*).

Κατὰ τὰ ἀνωτέρω τοῦ προσφύματος *θη* τὸ *η* συστέλλεται εἰς *ε*, ὅταν μετ' αὐτὸ ἀκολουθῇ *ν(τ)*· *λυθε-ίην*, *λυθέ-ντων*.

6. ΔΕΥΤΕΡΟΙ ΧΡΟΝΟΙ

Α'—'Ενεργητικὸς καὶ μέσος ἀόριστος θ'

265. Ὅπως εἰς τὴν ὁμιλουμένην γλῶσσαν ὁ ἐνεργ. ἀόριστος πολλῶν ῥημάτων σχηματίζεται ἄνευ τοῦ χρονικοῦ χαρακτῆρος *ο* (*ἔφρυγα*, *ἔλαβα*, *ἔμαθα* κλπ.), οὕτω καὶ εἰς τὴν

ἀρχαίαν ὁ ἑνεργ. ἀόριστος πολλῶν ῥημάτων σχηματίζεται ἄνευ τοῦ χρονικοῦ χαρακτῆρος *σ* καὶ ἄνευ τοῦ ἐγκλιτικοῦ φωνήεντος *α*: (λείπω) ἔλιπον, (φεύγω) ἔφυγον.

266. Ὁ ἑνεργ. ἀόριστος, ὁ ὁποῖος σχηματίζεται ἄνευ τοῦ χρονικοῦ χαρακτῆρος *σ* καὶ χωρὶς τὸ ἐγκλιτικὸν φωνήεν *α*, λέγεται *ἐνεργητικὸς ἀόριστος β'*.

267. Καταλήξεις τοῦ ἑνεργ. ἀορίστου β' εἰς μὲν τὴν ὀριστικὴν εἶναι αἱ τοῦ ἑνεργ. παρατατικοῦ· ἔλιπ-ον, ἔλιπ-ες, ἔλιπ-ε, ἔλίπ-ομεν κλπ. εἰς δὲ τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις εἶναι αἱ τοῦ ἑνεργ. ἑνεστῶτος· ὑποτ. λίπ-ω, λίπ-ης, λίπ-η κλπ. εὐκτ. λίπ-αιμι, λίπ-οις, λίπ-οι κλπ. προστ. λίπ-ε, λιπ-έτω κλπ. ἀπαρ. λιπ-εῖν, μετοχ. λιπ-ὼν, λιπ-οῦσα, λιπ-όν.

Σημ. 1. Τὸ ἀπαρέμφατον καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ ἑνεργ. ἀορίστου β' τονίζονται ἐπὶ τῆς καταλήξεως· μαθεῖν, μαθῶν.

Σημ. 2. Τὸ β' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς τῶν ἀορίστων β' ἦλθον, εἶπον, εἶδον, ἠῦρον καὶ ἔλαβον (τῶν ῥ. ἔρχομαι, λέγω, ὄρω, εὐρίσκω, λαμβάνω), ὅταν εἶναι ἀπλοῦν, τονίζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης· ἐλθέ, εἰπέ, ἰδέ, εὔρε, λαβέ, ἀλλὰ ἀπελθε, πρόειπε, παράλαβε.

268. Καὶ ὁ μέσος ἀόριστος πολλῶν ῥημάτων εἶναι δεύτερος, ἥτοι σχηματίζεται ἄνευ τοῦ χρονικοῦ χαρακτῆρος *σ* καὶ τοῦ ἐγκλιτικοῦ φωνήεντος *α*: ἐτραπόμην τοῦ ῥ. τρέπομαι, ἡγαγόμην τοῦ ῥ. ἄγομαι.

269. Καταλήξεις τοῦ μέσου ἀορίστου β' εἶναι εἰς μὲν τὴν ὀριστικὴν αἱ τοῦ μέσου παρατατικοῦ (τρέπομαι· ἐτραπ-όμην· ἐτράπ-ον, ἐτράπ-ετο, ἐτραπ-όμεθα κλπ.), εἰς δὲ τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις αἱ τοῦ μέσου ἑνεστῶτος· ὑποτ. τράπ-ωμαι, -η, -ηται κλπ. εὐκτ. τραπ-οίμην, -οιο, -οιτο κλπ. προστ. τραπ-οῦ, -έσθω κλπ. ἀπαρ. τραπ-έσθαι, μετοχ. τραπ-όμενος, -ομένη, -όμενον.

Σημ. 1. Τὸ β' ἐνικὸν πρόσωπον τοῦ μέσου ἀορίστου β' τῆς προστακτικῆς, ἐὰν μὲν εἶναι πολυσύλλαβον (εἴτε ἀπλοῦν εἴτε σύνθετον), τονίζεται εἰς τὴν λήγουσαν καὶ περισπᾶται (τραποῦ, ἀποτραποῦ—λαβοῦ, ἀντιλαβοῦ), ἐὰν δὲ εἶναι μονοσύλλαβον, ἀναβιβάζει τὸν τόνον, ὡς ἂν συντίθεται μὲ πρόθεσιν δισύλλαβον, ἢ ὁποῖα ὁμως δὲν ἔπαθεν ἐκθλιψιν· (ἐσχόμην) σχοῦ—παράσχου τοῦ ῥ. ἔχομαι, (ἐσπόμην) σποῦ—ἐπίσπου τοῦ

ῥ. ἔπομαι, ἀλλὰ ἐνσχοῦ καὶ ἐνθοῦ καὶ ἀφοῦ (τῶν ῥ. ἐνέχομαι, ἐντίθεμαι καὶ ἀφίεμαι).

Σημ. 2. Τὸ ἀπαρέμφατον τοῦ μέσου ἀορίστου β', εἴτε ἀπλοῦν εἴτε σύνθετον, τονίζεται εἰς τὴν παραλήγουσαν (τρέπεσθαι) τραπέσθαι, ἀποτραπέσθαι—(ἄγεσθαι) ἀγαγέσθαι, προαγαγέσθαι.

Β'—Παθητικὸς ἀόριστος β' καὶ παθητικὸς μέλλων β'

270. Ὅπως εἰς τὴν ὀμιλουμένην γλῶσσαν ὁ παθητ. ἀόριστος πολλῶν ῥημάτων σχηματίζεται ἄνευ τοῦ θ (ὡς ἐκόπηκα, ἐγράφηκα—ἐν ᾧ ἐδέχθηκα, ἐκούφθηκα), οὕτω καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν ὁ παθητ. ἀόριστος καὶ ὁ παθητ. μέλλων πολλῶν ῥημάτων σχηματίζεται ἄνευ τοῦ θ τοῦ προσφύματος θη' ἐκόπην (τοῦ ῥ. κόπτομαι), ἐγράφην (τοῦ ῥ. γράφομαι). Ὁ τοιοῦτος παθ. ἀόριστος ἢ παθητ. μέλλων, ὁ ὁποῖος σχηματίζεται ἄνευ τοῦ θ τοῦ προσφύματος θη, λέγεται παθητικὸς ἀόριστος ἢ παθητικὸς μέλλων β'.

271. Ὁ παθητικὸς μέλλων β' κλίνεται ὅπως ἀκριβῶς καὶ ὁ παθητ. μέλλων α', ὁριστ. γραφήσ-ομαι, γραφήσ-η κλπ. εὐκτ. γραφήσ-οίμην, γραφήσ-οιο κλπ. ἀπαρ. γραφήσ-εσθαι, μετοχ. γραφήσ-όμενος.

272. Ὁ παθ. ἀόριστος β' κλίνεται ὅπως καὶ ὁ παθ. ἀόριστος α', μετὰ τὴν διαφορὰν ὅτι εἰ, τὸ β' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς λήγει εἰς θι (ἀντὶ τι)· ὁριστ. ἐφάν-ην, ἐφάν-ης, ἐφάν-η κλπ. ὑποτ. φαν-ῶ, φαν-ῆς, φαν-ῇ κλπ. εὐκ. φαν-είην, φαν-είης, φαν-είη κλπ. προστ. φάν-ηθι, φαν-ήτω κλπ. ἀπαρ. φαν-ῆναι, μετοχὴ φαν-εῖς, φαν-εῖσα, φαν-έν.

273. Εἰς τὸν παθητ. ἀόριστον β' τῶν ῥημάτων πλέκω, κλέπτω καὶ τρέπω καὶ εἰς τὸν παθ. ἀόριστον β' καὶ τὸν παθ. μέλλοντα β' τῶν ῥημάτων τρέφω καὶ στρέφω τὸ ε τοῦ θέματος ἔχει τραπὴ εἰς α' ἐπλάκην, ἐκλάκην, ἐτράπην, ἐτράφην—τραφήσομαι, ἐστράφην—στραφήσομαι.

274. Τὸ η τοῦ θέματος τῶν ῥημάτων σήπομαι, τήκομαι καὶ ἐκπλήττομαι ἢ καταπλήττομαι (θ. πληγ-) εἰς τὸν παθητ. ἀόριστον β' καὶ παθητ. μέλλοντα β' ἐβραχύνθη εἰς ἄ' ἐσάπην—σαπήσομαι, ἐτάκην—τακήσομαι, ἐξεπλάγην—ἐκπλαγήσομαι, κεταπλάγην—καταπλαγήσομαι, (ἄλλ' ἐπλήγην—πληγήσομαι).

Γ'—Ἑνεργητ. παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος β'

275. Ὁ ἐνεργ. παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος πολλῶν ῥημάτων σχηματίζεται ἄνευ τοῦ χρονικοῦ χαρακτηῖρος *κ* ἢ ἄνευ τροπῆς τοῦ ἀφώνου ψιλοῦ ἢ μέσου χαρακτηῖρος εἰς δασύ· (διαφθείρω) *διέφθορα*, *διεφθόρειν*—(λείπω) *λέλοιπα*, *έλελοίπειν*—(κράζω) *κέκραγα*, *έκεκράγειν*.

Ὁ τοιοῦτος παρακείμενος λέγεται ἐνεργ. παρακείμενος β' καὶ ὁ τοιοῦτος ὑπερσυντέλικος λέγεται ἐνεργ. ὑπερσυντέλικος β', κλίνονται δὲ ἀκριβῶς, ὅπως ὁ ἐνεργ. παρακείμενος α' καὶ ὁ ἐνεργ. ὑπερσυντέλικος α'. Κανονικῶς δὲ εἰς τούτους α') τὸ μὲν *ε* τοῦ θέματος ἔχει τραπῇ εἰς *ο*· (τρέφω) *τέτροφα*, *έτετρόφειν*—(λείπω) *λέλοιπα*, *έλελοίπειν*—(εἶκω) *έοικα*, *έώκειν*, β') τὸ δὲ *ἄ* ἔχει ἐκταθῇ εἰς *η* (ἢ κατόπιν *ρ* εἰς *ᾱ*)· (φαίνομαι θ. φᾶν-) *πέφηνα*, *έπεφήνειν*, (κράζω θ. κᾷγ-) *κέκῤῥαγα*, *έκεκῤῥάγειν*.

Κεφάλαιον κβ'

ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ
ΡΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΣΥΖΥΓΙΑΣ ΤΩΝ ΕΙΣ Ω

276. Τὸ θέμα τῶν διαφόρων χρόνων τῶν ῥημάτων τῆς συζυγίας τῶν εἰς ω κατὰ τὸ πλεῖστον προέρχεται α') ἐκ μεταβολῆς τῶν φθόγγων αὐτοῦ· (θ. πλεκ-) ἐνεστῶς *πλέκ-ομαι*, παθ. ὁρίστος β' *έ-πλόκ-ην* (θ. πλακ-)—(θ. φεуг-) ἐνεστῶς *φεύγ-ω*, ἐνεργ. ὁρίστος β' *έ-φυγ-ον* (θ. φυγ-)—(θ. λειπ-) ἐνεστῶς *λείπ-ω*, ἐνεργ. ὁρίστος β' *έ-λιπ-ον* (θ. λιπ-), παρακ. β' *λέ-λοιπ-α* (θ. λοιπ-) καὶ β') ἐκ προσθήκης διαφόρων προσφυσμάτων ἢ αὐτῶν τῶν χρονικῶν καταλήξεων.

Κεφάλαιον κγ'

ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ ΤΩΝ ΑΦΩΝΟΛΗΚΤΩΝ
ΡΗΜΑΤΩΝ

1. Ἑνεστῶς καὶ παρατατικὸς

277. Τὸ θέμα τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ τῶν ἀφω-νολήκτων ῥημάτων σχηματίζεται ὀλίγων μὲν ἐκ τοῦ ῥημα-

τικοῦ θέματος ἀπλοῦ (ὡς πλέκ-ω, λέγ-ω), πολλῶν δὲ ἐκ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος

α') διὰ προσλήψεως εἰς αὐτὸ τοῦ προσφύματος **τ**· τοῦτο προσλαμβάνουν τὰ ῥηματικὰ θέματα μὲ χαρακτηριστὴρα χειλικὸν (**π**, **β**, **φ**), τὸ δὲ **β** ἢ **φ** πρὸ τοῦ **τ** τρέπεται εἰς **π**· θ. ἀστραπ- (πβ. ἀστραπή) ἀστράπ-τ-ω, ἤστραπ-τ-ον-θ. βλαβ- (πβ. βλάβ-η) βλάτ-τ-ω, ἐβλαπ-τ-ον-θ. ῥαφ- (πβ. ῥαφ-ή) ῥάπ-τ-ω, ἔρραπ-τ-ον·

β') διὰ τῆς προσλήψεως εἰς αὐτὸ τοῦ προσφύματος **ι**· τοῦτο προσλαμβάνουν

1) ῥηματικὰ θέματα μὲ χαρακτηριστὴρα οὐρανικὸν (**κ**, **γ**, **χ**), ὁ ὁποῖος μὲ τὸ πρόσφυμα **ι** συνήθως ἐνοῦται εἰς **τι** ἢ **σι**· κηρύττω (κηρύσσω) ἐκ τοῦ κηρύκ-ι-ω, τάττω (τάσσω) ἐκ τοῦ τάγ-ι-ω, ταράττω (ταράσσω) ἐκ τοῦ ταράχ-ι-ω, ἀλλὰ ἀρπάζω ἐκ τοῦ ἀρπάγ-ι-ω, σαλπίζω ἐκ τοῦ σαλπίζγ-ι-ω·

2) ῥηματικὰ θέματα μὲ χαρακτηριστὴρα ὀδοντικὸν (**τ**, **δ**, **θ**)· ἐκ τούτων τὸ μὲν **τ** ἢ **θ** μὲ τὸ πρόσφυμα **ι** ἐνοῦται συνήθως εἰς **σι** ἢ **τι**, τὸ δὲ **δ** συνήθως εἰς **ξι**· πυρέσσω ἢ πυρέττω ἐκ τοῦ πυρέτ-ι-ω (πβ. πυρετ-ός)—πλάσσω ἢ πλάττω ἐκ τοῦ πλάθ-ι-ω (πβ. κοροπλάθ-ος)—παίζω ἐκ τοῦ παιδ-ι-ω—ἐρίζω ἐκ τοῦ ἐρίδ-ι-ω.

2. Μέλλων ἐνεργητικὸς καὶ μέσος καὶ ἀόριστος α'

ἐνεργητικὸς καὶ μέσος

278. Εἰς τὸν ἐνεργ. καὶ μέσον μέλλοντα καὶ εἰς τὸν ἐνεργ. καὶ μέσον ἀόριστον α' ὁ χαρακτήρ τοῦ θέματος τῶν ἀφωνο-λήκτων ῥημάτων

α') ὁ μὲν οὐρανικὸς (**κ**, **γ**, **χ**) ἐνοῦται μὲ τὸν χρονικὸν χαρακτήρα **σ** εἰς **ξι**· πλέξω (ἐκ τοῦ πλέκ-σω), ἐπλεξα τοῦ ῥ. πλέκω—τάξω (ἐκ τοῦ τάγ-σω), ἔταξα, ἐταξάμην τοῦ ῥ. τάττω—ταράξω, ἐτάραξα τοῦ ῥ. ταράττω·

β') ὁ δὲ χειλικὸς (**π**, **β**, **φ**) ἐνοῦται μὲ τὸν χρονικὸν χαρακτήρα **σ** εἰς **ψ**· κόψω (ἐκ τοῦ κόπ-σω), ἔκοψα τοῦ ῥ. κόπτω—βλάψω (ἐκ τοῦ βλάβ-σω), ἐβλαψα τοῦ ῥ. βλάπτω—γράφω (ἐκ τοῦ γράφ-σω), ἔγραψα τοῦ ῥ. γράφω·

γ') ὁ δὲ ὀδοντικὸς (**τ**, **δ**, **θ**) πρὸ τοῦ χρονικοῦ χαρακτήρος **σ** ἀποβάλλεται· ᾄσομαι (ἐκ τοῦ ᾄδ-σομαι), ᾄσα (ἐκ τοῦ

ἡδ-σα) τοῦ ῥ. ἄδω-πείσω (ἐκ τοῦ πείθ-σω), ἔπεισα τοῦ ῥ. πείθω-ἐκομισάμην (ἐκ τοῦ ἐκομιδ-σάμην) τοῦ ῥ. κομίζομαι-σπείσω (ἐκ τοῦ σπένδ-σω), ἔσπεισα τοῦ ῥ. σπένδω-πείσομαι (ἐκ τοῦ πείθ-σομαι) τοῦ ῥ. πείθομαι καὶ πείσομαι (ἐκ τοῦ πένθ-σομαι) τοῦ ῥ. πάσχω.

279. Τῶν εἰς -ίζω ῥημάτων, ὅσα εἶναι ὑπερδισύλλαβα καὶ ἔχουν εἰς τὸ ῥηματικὸν θέμα χαρακτῆρα δ, ὁ μὲν ἐνεργ. μέλλων σχηματίζεται εἰς -ιῶ, ὁ δὲ μέσος εἰς -ιοῦμαι, ἥτοι ὁ ἐνεργ. καὶ ὁ μέσος μέλλων αὐτῶν σχηματίζεται κατὰ τὰ συνηρημένα ῥήματα εἰς -έω· κομίζω (θ. κομιδ-), ἐνεργ. μέλλων κομιῶ, κομιεῖς, κομιεῖ κλπ., μέσος μέλλων κομιοῦμαι, κομιεῖ, κομιεῖται κλπ. Ὀμοίως δὲ σχηματίζεται κατὰ τὰ συνηρημένα ῥήματα εἰς -άω ὁ μέλλων τοῦ ἐξετάζω καὶ τοῦ (ἀνα-, κατα-, δια-) βιβάζω· ἐξετῶ, ἐξετᾶς, ἐξετᾷ κλπ. ἀναβιβῶ, ἀναβιβᾶς, ἀναβιβᾷ κλπ.

3. Ἐνεργ. παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος

280. Ἐκ τῶν ἀφωνολήκτων ῥημάτων,

α') ὅσων τὸ ῥηματικὸν θέμα ἔχει χαρακτῆρα ὀδοντικόν (τ, δ, θ), ὁ ἐνεργ. παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος σχηματίζεται μὲ χαρακτῆρα κ, πρὸ τοῦ ὁποίου τὸ ὀδοντικὸν ἀποβάλλεται· κεκόμικα (ἐκ τοῦ κεκόμιδ-κα), ἐκεκομίσκειν τοῦ ῥ. κομίζω-πέπεικα (ἐκ τοῦ πέπειθ-κα), ἐπεπεΐκειν τοῦ ῥ. πείθω.

β') ὅσων τὸ ῥηματικὸν θέμα ἔχει χαρακτῆρα οὐρανικόν (κ, γ, χ) ἢ χειλικόν (π, β, φ), ὁ ἐνεργ. παρακείμενος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος α' σχηματίζεται μὲ τροπὴν εἰς δασύ τοῦ χαρακτῆρος, ἐὰν οὗτος δὲν εἶναι δασύς· πεφυλάχ-α, ἐπεφυλάχ-ειν (θ. φυλακ-) τοῦ ῥ. φυλάττω-τέταχ-α, ἐτετάχ-ειν (θ. τάγ-) τοῦ ῥ. τάττω-κέκοφ-α, ἐκεκόφ-ειν (θ. κοπ-) τοῦ ῥ. κόπτω-τέτριφ-α, ἐτετρίφ-ειν (θ. τριβ-) τοῦ ῥ. τρίβω.

4. Μέλλων καὶ ἀόριστος παθητικὸς

281. Πρὸ τοῦ θ τοῦ προσφύματος θη τοῦ παθητ. μέλλοντος καὶ ἀόριστου ὁ χαρακτῆρ τοῦ θέματος τῶν ἀφωνολήκτων ῥημάτων,

ἂν εἶναι ψιλὸν ἢ μέσον οὐρανικόν ἢ χειλικόν (κ, γ, π, β),

τρέπεται εἰς τὸ ἀντίστοιχόν του δασύ (ἦτοι εἰς χ ἢ φ). (θ. κηρυκ-) *κηρυχ-θήσομαι*, ἐκηρύχ-θην τοῦ ῥ. κηρύττομαι, (θ. ἀγ-) *ἀγ-θήσομαι*, ἤχ-θην τοῦ ῥ. ἄγομαι, (θ. πεμπ-) *πεμφ-θήσομαι*, ἐπέμφ-θην τοῦ ῥ. πέμπωμαι, (θ. τριβ-) *τριψ-θήσομαι*, ἐτρίψ-θην τοῦ ῥ. τρίβωμαι.

β') ἐὰν εἶναι ὀδοντικόν (τ, δ, θ), τρέπεται εἰς σ'. (θ. κομιδ-) *κομισ-θήσομαι*, ἐκομίσ-θην τοῦ ῥ. κομίζωμαι, (πειθ-) *πεισ-θήσομαι*, ἐπείσ-θην τοῦ ῥ. πείθωμαι.

5. Παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος τῆς μέσης φωνῆς

282. Κατὰ τὸν σχηματισμὸν τῶν διαφόρων τύπων τοῦ παρακειμένου καὶ τοῦ ὑπερσυντελικοῦ τῆς μέσης φωνῆς τῶν ἀφωνολήκτων ῥημάτων συμβαίνουν τὰ ἐξῆς πάθη τῶν καταλήξεων καὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ θέματος, ἦτοι

α') τὸ σ τῶν καταλήξεων, αἱ ὁποῖαι ἀρχίζουν ἀπὸ σθ (ὡς σθε, σθω κλπ.), μεταξὺ δύο συμφώνων ἀποβάλλεται γέγραφε (ἐκ τοῦ γέγραφε), τετραράχ-θαι (ἐκ τοῦ τετραράχ-σθαι).

β') ὁ ἄφωνος χαρακτήρ, ὅταν ἀκολουθῇ μ, 1) ἐὰν μὲν εἶναι οὐρανικόν κ ἢ χ, τρέπεται πρὸ τοῦ μ εἰς γ' πέπλεγ-μαι (ἐκ τοῦ πέπλεκ-μαι) τοῦ ῥ. πλέκομαι, τετάραγ-μαι (ἐκ τοῦ τετάραχ-μαι) τοῦ ῥ. ταράττομαι. 2) ἐὰν δὲ εἶναι χειλικόν (π, β, φ), τρέπεται πρὸ τοῦ μ εἰς μ, ἦτοι ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτό· κέκομ-μαι (ἐκ τοῦ κέκοπ-μαι) τοῦ ῥ. κόπτωμαι, γέγραμ-μαι (ἐκ τοῦ γέγραφε) τοῦ ῥ. γράφομαι. 3) ἐὰν δὲ εἶναι ὀδοντικόν (τ, δ, θ), τρέπεται πρὸ τοῦ μ εἰς σ' κεκόμισ-μαι (ἐκ τοῦ κεκόμιδ-μαι) τοῦ ῥ. κομίζωμαι, πέπεισ-μαι (ἐκ τοῦ πέπειθ-μαι) τοῦ ῥ. πείθωμαι.

γ') ὁ ἄφωνος χαρακτήρ, ὅταν ἀκολουθῇ τ ἢ θ (ἐκ τοῦ σθ προελθόν), 1) ἐὰν εἶναι οὐρανικόν (κ, γ, χ) ἢ χειλικόν (π, β, φ), τρέπεται εἰς ὁμόπουν πρὸς τὸ τ ἢ θ. (θ. ταγ-) *τέτακ-ται* (ἐκ τοῦ τέταγε-ται), *τετάχ-θαι* (ἐκ τοῦ τετάγε-σθαι) τοῦ ῥ. τάττομαι, *τέτριψ-θε* (ἐκ τοῦ τέτριβε-θε) τοῦ ῥ. τρίβωμαι. 2) ἐὰν εἶναι ὀδοντικόν (τ, δ, θ), τρέπεται εἰς σ' κεκόμισ-ται (ἐκ τοῦ κεκόμιδ-ται), *κεκόμισ-θε* (ἐκ τοῦ κεκόμιδ-θε, κεκόμιδ-σθε), *πέπεισ-ται* (ἐκ τοῦ πέπειθ-ται), *πέπεισ-θε* (ἐκ τοῦ πέπειθ-θε, πέπειθ-σθε).

283. Τῶν ῥημάτων *τρέπω, τρέφω καὶ στρέφω* τὸ ε τοῦ θέματος εἰς τὸν παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον τῆς μέσης φωνῆς ἔχει τραπῇ εἰς α· *τέτραμμαι, τέθραμμαι, ἔστραμμαι.*

Παραδείγματα σχηματισμοῦ παρακειμένου καὶ ὑπερσυντε-
λίκου μέσης φωνῆς ἀφωνολήκτων ῥημάτων

Ὅριστική Προστακτική Ἀπαρέμφατον Μετοχή

Παρακείμενος Ὑπερσυντέλικος

τέταγμαι	ἐτετάγμην	—	τετάχθαι	τεταγμένος
τέταξαι	ἐτέταξο	τέταξο		τεταγμένη
τέτακται	ἐτέτακτο	τετάχθω		τεταγμένον
τετάγμεθα	ἐτετάγμεθα	—		
τέταχθε	ἐτέταχθε	τέταχθε		
τεταγμένοι	τεταγμένοι	τετάχθωσαν		
εἰσὶ	ἦσαν	ἢ τετάχθων		
τέτριμμαι	ἐτετρίμμην			
τέτριψοι	ἐτέτριψο	τέτριψο	τετρίφθαι	τετριμμένος
τέτριπται	ἐτέτριπτο	τετρίφθω		τετριμμένη
τετρίμμεθα	ἐτετρίμμεθα	—		τετριμμένον
τέτριφθε	ἐτέτριφθε	τέτριφθε		
τετριμμένοι	τετριμμένοι	τετρίφθωσαν		
εἰσὶ	ἦσαν	ἢ τετρίφθων		
πέπλασμαι	ἐπεπλάσμην			
πέπλασαι	ἐπέπλασο	πέπλασο	πεπλάσθαι	πεπλασμένος
πέπλασται	ἐπέπλαστο	πεπλάσθω		πεπλασμένη
πεπλάσμεθα	ἐπεπλάσμεθα	—		πεπλασμένον
πέπλασθε	ἐπέπλασθε	πέπλασθε		
πεπλασμένοι	πεπλασμένοι	πεπλάσθωσαν		
εἰσὶ	ἦσαν	ἢ πεπλάσθων.		

Σημ. Ἡ ὑποτακτική καὶ ἡ εὐκτική σχηματίζονται περιφραστικῶς, ἡ δὲ προστακτική καὶ μονολεκτικῶς καὶ περιφραστικῶς, ὅπως καὶ τῶν ἄλλων ῥημάτων.

ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ ΤΩΝ ΥΓΡΟΛΗΚΤΩΝ ΚΑΙ ΕΝΡΙΝΟΛΗΚΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

1. Ἐνεστῶς καὶ παρατατικὸς

284. Ὀλίγα ἐκ τῶν ὑγρολήκτων καὶ τῶν ἐνρινολήκτων ῥημάτων σχηματίζουν τὸν ἐνεστῶτα καὶ τὸν παρατατικὸν ἀπὸ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος ἀμεταβλήτου (φέρ-ω, ἐθέλ-ω, τρέμ-ω, μέν-ω, πέν-ομαι), τὰ πλεῖστα δὲ σχηματίζουν ἐνεστῶτα καὶ παρατατικὸν ἐκ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος, ἀφ' οὗ τοῦτο προσλάβῃ τὸ πρόσφυμα *j*. Μετὰ δὲ τὴν πρόσληψιν τοῦ προσφύματος τούτου,

α') ἂν ὁ χαρακτήρ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος εἶναι *λ*, τὸ *j* ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτό· ἀγγέλλω ἐκ τοῦ ἀγγέλ-*j*ω, σφάλλω ἐκ τοῦ σφάλ-*j*ω, βάλλω ἐκ τοῦ βάλ-*j*ω, ποικίλλω ἐκ τοῦ ποικίλ-*j*ω.

β') ἂν ὁ χαρακτήρ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος εἶναι *ν* ἢ *ρ* με *α* πρὸς αὐτοῦ, τότε τὸ *j* μετατίθεται πρὸ τοῦ *ν* ἢ τοῦ *ρ* καὶ ἐνούμενον με τὸ *α* ἀποτελεῖ δίφθογγον *αι*· φαίνω ἐκ τοῦ φάν-*j*ω (θ. φαν-), χαίρω ἐκ τοῦ χάρ-*j*ω (θ. χαρ-), καθσίρω ἐκ τοῦ καθάρ-*j*ω (θ. καθαρ-).

γ') ἂν ὁ χαρακτήρ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος εἶναι *ν* ἢ *ρ* με *ε* πρὸς αὐτοῦ ἢ *ι* ἢ *υ* (οὐχὶ δὲ *α*), τότε τὸ *j* ἀφομοιοῦται πρὸς τὸ *ν* ἢ τὸ *ρ*, μετὰ δὲ τὴν ἀφομοίωσιν τὸ διπλοῦν *ν* ἢ *ρ* ἀπλοποιεῖται καὶ τὸ προηγούμενον φωνὴν ἐκτείνεται (τὸ *ε* εἰς *ει*, τὸ *ι* εἰς *ι* καὶ τὸ *υ* εἰς *υ*)· (θ. κτεν-, κτέν-*j*ω, κτέν-*νω*), κτείνω—(θ. κρίν-, κρίν-*j*ω, κρίν-*νω*), κρῖνω—(θ. ἀμύν-, ἀμύν-*j*ω, ἀμύν-*νω*), ἀμύδνω—(θ. σπερ-, σπέρ-*j*ω, σπέρ-*ρω*), σπεῖρω—(θ. οἰκτίρ-, οἰκτίρ-*j*ω, οἰκτίρ-*ρω*), οἰκτίρω—(θ. σύρ-, σύρ-*j*ω, σύρ-*ρω*), σόρω.

2. Μέλλων ἐνεργητικὸς καὶ μέσος

285. Ὁ ἐνεργ. καὶ ὁ μέσος μέλλων τῶν ὑγρολήκτων καὶ ἐνρινολήκτων ῥημάτων σχηματίζεται εἰς -ῶ, -οῦμαι, ἥτοι κατὰ τὰ συνηρημένα ῥήματα εἰς -έω· βαλῶ, σπερῶ, φανῶ, φανεῖμαι (ἐξ ἀρχικῶν τύπων βαλ-έσω, σπερ-έσω κλπ.).

*Παράδειγμα κλίσεως ενεργητικοῦ καὶ μέσου μέλλοντος
ὕγρολῆκτων καὶ ἐνρινολῆκτων ῥημάτων*

	Ὅριστική	Εὐκτική	Ἀπαρέμ.	Μετοχή
Ἐν.	φαν-ῶ	φαν-οῖμι ἢ φαν-οίην	φαν-εῖν	φαν-ῶν
	φαν-εῖς	φαν-οῖς ἢ φαν-οίης		φαν-οῦσα
	φαν-εῖ	φαν-οῖ ἢ φαν-οίη		φαν-οῦν
Πλ.	φαν-οῦμεν	φαν-οῖμεν		
	φαν-εῖτε	φαν-οῖτε		
	φαν-οῦσι	φαν-οῖεν		
Ἐν.	φαν-οῦμαι	φαν-οίμην	φαν-εῖσθαι	φαν-οῦμενος
	φαν-ῆ(εῖ)	φαν-οῖο		φαν-ουμένη
	φαν-εῖται	φαν-οῖτο		
Πλ.	φαν-οῦμεθα	φαν-οίμεθα		
	φαν-εῖσθε	φαν-οῖσθε		
	φαν-οῦνται	φαν-οῖντο		

3. Ἀόριστος α' ἐνεργητικὸς καὶ μέσος

286. Ὁ ἐνεργητικὸς καὶ ὁ μέσος ἀόριστος α' τῶν ὑγρολήκτων ῥημάτων σχηματίζεται, ἀφ' οὗ προσληφθοῦν εἰς τὸ θέμα αἰ καταλήξεις -σα, -σας, -σε κλπ. -σάμην, -σω, -σατο κλπ.

Ἄλλ' ὁ χρονικὸς χαρακτήρ σ ἀφομοιοῦται μὲ τὸ πρὸ αὐτοῦ ὑγρὸν ἢ τὸ ἐνρινον καὶ μετὰ τὴν ἀφομοίωσιν τὸ διπλοῦν λ ἢ ρ ἢ μ ἢ ν ἀπλοποιεῖται καὶ τὸ προηγούμενον φωνῆεν ἐκτείνεται

α') τὸ μὲν ᾠ εἰς η (ἦ, ἄν τὸ ᾠ εὐρίσκεται κατόπιν ρ ἢ ε ἢ ι, εἰς ᾱ)· (θ. φᾶν-) ἔφηνα (ἐκ τοῦ ἔφᾶν-σα) τοῦ ρ. φαίνω, ἀπεφηνάμην (ἐκ τοῦ ἔφᾶν-σάμην)—(θ. λεᾶν-) ἐλέᾶνα (ἐκ τοῦ ἐλέᾶν-σα) τοῦ ρ. λεαίνω—(θ. μιᾶν-) ἐμίᾶνα (ἐκ τοῦ ἐμίᾶν-σα) τοῦ ρ. μιαίνω—(θ. μαρᾶν-) ἐμάρᾶνα (ἐκ τοῦ ἐμάρᾶν-σα) τοῦ ρ. μαραίνω·

β') τὸ δὲ ε εἰς ει καὶ τὸ ι καὶ υ εἰς ι καὶ υ· (θ. ἀγγελ-) ἡγγεῖλα (ἐκ τοῦ ἡγγελ-σα, ἡγγελλα) τοῦ ρ. ἀγγέλλω—(θ. νεμ-) ἐνειμάμην (ἐκ τοῦ ἐνεμ-σάμην) τοῦ ρ. νέμομαι—(θ. κρίν-) ἔκρινα (ἐκ τοῦ ἔκριν-σα) τοῦ ρ. κρίνω—(θ. ἄμυν-) ἤμυνα (ἐκ τοῦ ἤμυν-σα) τοῦ ρ. ἀμύνω.

287. Καὶ τῶν ῥημάτων αἶρω, ἄλλομαι, κερδαίνω (θ. κερδᾶν-), κοιλαίνω (θ. κοιλᾶν-) τὸ ᾧ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος ἐκτείνεται εἰς τὸν ἐνεργ. καὶ τὸν μέσον ἀόριστον α' εἰς ᾱ (ἂν καὶ δὲν προηγείται αὐτοῦ ε ἢ ι ἢ ρ)· ἦρα (προστ. ἄρον, ἀπαρ. ἄραι, μετοχ. ἄραν), ἡλάμην (ὑποτ. ἄλωμαι, εὐκτ. ἀλαίμην κλπ.), ἐκέρδανα (ἀπαρ. κερδᾶναι), ἐκοίλانا (κοιλᾶναι).

4. Παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος τῆς ἐνεργη- τικῆς καὶ τῆς μέσης φωνῆς. Παθ. μ. ἐλλων καὶ παθ. ἀόριστος

288. Ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος τῶν ὑγρολήκτων ῥημάτων συνήθως σχηματίζονται μὲ τὸν χρονικὸν χαρακτῆρα κ' ἡγγελ-κα, ἡγγέλ-κειν — πέφαγ-κα, ἐπε-φάγ-κειν.

289. Ὁ παρακείμενος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος τῆς μέσης φωνῆς τῶν ὑγρολήκτων καὶ ἐνρινολήκτων ῥημάτων κλίνεται ὅπως καὶ τῶν ἄλλων ῥημάτων μὲ τὰ ἐξῆς πάθη τῶν καταλήξεων καὶ τοῦ χαρακτῆρος, ἥτοι α') τὸ σ τῶν καταλήξεων, αἱ ὁποῖαι ἀρχίζουν ἀπὸ σθ, μεταξὺ δύο συμφώνων ἀποβάλλεται· ἡγγελ-θε (ἐκ τοῦ ἡγγελ-σθε) τοῦ ρ. ἀγγέλλομαι, πέφαν-θε (ἐκ τοῦ πέφαν-σθε) τοῦ ρ. φαίνομαι, κεκάθαρ-θε (ἐκ τοῦ κεκάθαρ-σθε) τοῦ ρ. καθαίρομαι· β') ὁ χαρακτήρ ν πρὸ τοῦ μ ἢ ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτὸ (κανονικῶς ἀλλὰ σπανιώτερον) ἢ τρέπεται εἰς σ (συν-ηθέστερον)· λυμαίνομαι (θ. λυμαν-), λυλύμασμαι, μιαίνομαι (θ. μιαν-), μεμιάσμαι, ὑφαίνομαι (θ. ὑφαν-), ὑφασμαι, (παρ)ο-ξύνομαι (θ. ὀξυν-), (παρ)ώξυμ-μαι, αἰσχύνομαι (θ. αἰσχυν-), ἡσχυμμαι.

Παραδείγματα κλίσεως παρὰκειμένου καὶ ὑπερσυντέλικου μέσης φωνῆς ἐνρινολήκτων ῥημάτων

Ὅριστικῇ

Προστακτ.

Ἀπαρ. Μετοχῇ

Ἐν. παρώξυμ-μαι	παρωξύμ-μην	παρώξυν-σο	παρωξύν-θαι
παρώξυν-σαι	παρώξυν-σο	παρωξύν-θω	παρωξυμ-μέ-
παρώξυν-ται	παρώξυν-το		νος, -η, -ον
Πλ. παρωξύμ-μεθα	παρωξύμ-μεθα		
παρώξυν-θε	παρώξυν-θε	παρωξύν-θε	
παρωξυμ-μένοι	παρωξυμ-μένοι	παρωξύν-θωσαν	
εἰσὶ	ἦσαν	ἢ παρωξύν-θων	
Ἐν. πέφασ-μαι	ἐπεφάσ-μην		πεφάν-θαι
πέφαν-σαι	ἐπέφαν-σο	πέφαν-σο	πεφασ-μένος
πέφαν-ται	ἐπέφαν-το	πεφάν-θω	-η, ον
Πλ. πεφάσ-μεθα	ἐπεφάσ-μεθα		
πέφαν-θε	ἐπέφαν-θε	πέφαν-θε	
πεφασ-μένοι	πεφασ-μένοι	πεφάν-θωσαν	
εἰσὶ	ἦσαν	ἢ πεφάν-θων	

290. Ὁ παθητ. μέλλων καὶ ὁ ἀόριστος τῶν ὑγρολήκτων καὶ τῶν ἐνρινολήκτων ῥημάτων σχηματίζεται ὡς α', ἤτοι μὲ τὸ χρονικὸν πρόσφυμα -θη· ἀγγελ-θήσομαι, ἡγγέλ-θην (ἀγγέλλομαι), ἀρ-θήσομαι, ἤρ-θην (αἶρομαι), μιαν-θήσομαι, ἐμιάν-θην (μιαίνομαι).

291. Ὅσα ὑγρόληκα καὶ ἐνρινόληκτα ῥήματα ἔχουν θέμα μονοσύλλαβον μὲ θεματικὸν φωνῆεν ε, ταῦτα εἰς τὸν ἐνεργ. α' καὶ εἰς τὸν μέσον παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον καὶ εἰς τὸν μέσον καὶ παθητ. μέλλοντα καὶ ἀόριστον α' τρέπουν τὸ ε εἰς α· στέλλω (θ. στελ-), ἔσταλ-κα, ἔσταλ-μαι, σταλήσομαι, ἐστάλην—σπείρω (θ. σπερ-), ἔσπαρ-κα, ἔσπαρ-μαι, σπαρήσομαι, ἐσπάρην—τείνω (τε(ν)-), τέτα-κα, τέτα-μαι, ταθήσομαι, ἐτάθην.

292. Τῶν ῥ. κρῖνω, πλύνω καὶ τείνω ὁ χαρακτήρ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος ν (κρῖν-, πλύν-, τειν-) ἀποβάλλεται εἰς τὸν παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον τῆς ἐνεργ. καὶ μέσης φωνῆς καὶ εἰς τὸν παθητ. μέλλοντα καὶ ἀόριστον α'—κέκρῖ-καί, κέκρῖ-μαι, κρῖθήσομαι, ἐκρῖθην—(πέπλυν-κα), πέπλυν-μαι, πλῦθήσομαι, ἐπλῦθην)—τέτᾱμαι, τᾱθήσομαι, ἐτᾱθην.

Σημ. Ὁμοίως σχηματίζεται ὁ παρακείμενος τοῦ ῥ. *κλίνω* (κέκλι-κα, κέκλι-μαι), ὁ δὲ παθητ. μέλλων καὶ ἀόριστος αὐτοῦ σχηματίζεται ὡς β' ἐκ τοῦ θέματος (κλιν-) ἀκεραίου· (κα-τα)κλινήσομαι, κατεκλίν-ην.

293. Τοῦ ῥ. *βάλλω* ὁ ἐνεργ. καὶ μέσος παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος καὶ ὁ παθητ. ἀόριστος α' ἐσχηματίσθησαν ἐκ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος βαλ-, ἀφ' οὗ πρῶτον ἔγινε μετάθεσις τοῦ α καὶ ἔκτασις αὐτοῦ εἰς *η*· *βάλλω*, *βέ-βλη-κα*, *βέ-βλη-μαι*, *βληθήσομαι*, *ἐβλήθην*.

Κεφάλαιον κδ'

ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ ΤΩΝ ΦΩΝΗΕΝΤΟΛΗΚΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

294. Τὰ φωνηεντόληκτα ῥήματα, καὶ τὰ ἀσυναίρετα καὶ τὰ συνηρημένα, τοὺς ἄλλους χρόνους των πλὴν τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ σχηματίζουν ὁμοίως· *κωλύω*, *ἐκώ-λυον*—*τιμῶ* (ἐκ τοῦ τιμάω), *ἐτίμων* (ἐκ τοῦ ἐτίμαον), ἄλλα *κωλύ-σω*, *τιμῆ-σω* — *ἐκώλυ-σα*, *ἐτίμη-σα*—*κεκώλυ-κα*, *τετίμη-κα* κλπ.

295. Ἐκ τῶν φωνηεντολήκτων ῥημάτων πολλὰ εἶχον ἀρχῇθεν εἰς τὸ ῥηματικὸν θέμα χαρακτῆρα σ ἢ F, τὰ ὅποια κατόπιν ἀπεβλήθησαν εἰς τὸν ἐνεστώτα καὶ τὸν παρατατικὸν ὡς εὐρισκόμενα μεταξὺ δύο φωνέντων· *ἀκού-ω* (θ. ἀκουσ-, πβ. ἀκουσμα), *ξέ-ω* (θ. ξεσ-, πβ. ξεστός), *γεύω* (θ. γευσ-, πβ. ἄγευστος), *γελῶ*, *γελά-ω* (θ. γελασ-, πβ. ἀγέλαστος), *ῥέω* (θ. ῥεF-, ῥευ-, πβ. ῥεῦ-μα), *κλαίω* (θ.κ λαF-, κλαυ-, πβ. κλαῦ-μα).

296. Τὰ φωνηεντόληκτα ῥήματα, ὅπως τὰ πλεῖστα ἐκ τῶν συμφωνολήκτων, πρὸς σχηματισμὸν τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ ἀρχῇθεν προσελάμβανον εἰς τὸ ῥηματικὸν θέμα τὸ πρόσφυμα j, τὸ ὅποιον κανονικῶς ἀπεβλήθη μεταξὺ δύο φωνέντων εὐρισκόμενον· *λύ-ω* (ἐκ τοῦ λύ-jω), *δακρύ-ω* (ἐκ τοῦ δακρύ-jω), *τιμῶ*, *τιμά-ω* (ἐκ τοῦ τιμά-jω)· εἰς τινὰ δὲ ῥήματα ὑπερεπηθήθη τὸ j τὸν χαρακτῆρα τοῦ ῥηματικοῦ θέματος καὶ μὲ τὸ πρὸ αὐτοῦ φωνῆεν

α ἠνώθη καὶ ἀπετέλεσε δίφθογγον τὴν **αι·** καί-ω (ἐκ τοῦ κái-ιω, κái-ω), κλαίω (ἐκ τοῦ κλάί-ιω, κλάί-ω).

Σημ. Ἐκ τῶν τύπων κλαίω καὶ καίω προῆλθον κατόπιν οἱ ἀσυναίρετοι τύποι κάω, κλάω, ἀφ' οὗ ἀπεβλήθη καὶ τὸ **ι** (=j) μεταξὺ φωνηέντων.

297. Ἐκ τῶν φωνηεντολήκτων ῥημάτων **ἀσυναίρετα** μὲν εἶναι ὅσων τὸ θέμα τοῦ ἐνεστώτος λήγει εἰς **ι** ἢ **υ·** χρί-ω, παί-ω, σεί-ω, κωλύ-ω, παύ-ω, βασιλεύ-ω, ἀκού-ω, **συννηρημένα** δὲ εἶναι ὅσων τὸ θέμα τοῦ ἐνεστώτος λήγει εἰς **α** ἢ **ε** ἢ **ο·** τιμῶ (τιμά-ω), ποιῶ (ποιέ-ω), δηλῶ (δηλό-ω).

ΡΗΜΑΤΑ ΣΥΝΗΡΗΜΕΝΑ

298. Τὰ συνηρημένα ῥήματα διαιροῦνται κατὰ τὸν χαρακτῆρα τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστώτος εἰς τρεῖς τάξεις, ἥτοι

α') τὴν τάξιν τῶν εἰς **-ά-ω·** τιμάω—τιμῶ

β') τὴν τάξιν τῶν εἰς **-έ-ω·** καλέω—καλῶ

γ') τὴν τάξιν τῶν εἰς **-ό-ω·** δηλόω—δηλῶ.

Ταῦτα εἰς τὸν ἐνεστώτα καὶ τὸν παρατατικὸν τῆς ἐνεργητικῆς καὶ τῆς μέσης φωνῆς κλίνονται κατὰ τὰ ἐξῆς παραδείγματα.

299. Συζυγία τῶν εἰς -ω ῥημάτων. α') Παράδειγμα συνηρημένου ῥήματος εἰς -άω (τιμῶ θ. τιμα-).

Α'. Ἑνεργητικὴ φωνή

ΟΡΙΣΤΙΚΗ	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ	ΕΥΚΤΙΚΗ
ΕΝΕΣΤΩΣ τιμῶ (τιμά-ω) τιμῶς (τιμά-εις) τιμᾶ (τιμά-ει) τιμῶμεν (τιμά-ομεν) τιμᾶτε (τιμά-ετε) τιμῶσι (τιμά-ουσι) (τιμᾶτον τιμά-ετον) (τιμᾶτον τιμά-ετον)	ΕΝΕΣΤΩΣ τιμῶ (τιμά-ω) τιμῶς (τιμά-ης) τιμᾶ (τιμά-η) τιμῶμεν (τιμά-ωμεν) τιμᾶτε (τιμά-ητε) τιμῶσι (τιμάω-σι) (τιμᾶτον τιμά-ητον) (τιμᾶτον τιμά-ητον)	ΕΝΕΣΤΩΣ τιμῶμι (τιμά-οιμι) τιμῶς (τιμά-οις) τιμῶ (τιμά-οι) τιμῶμεν (τιμά-οιμεν) τιμῶτε (τιμά-οιτε) τιμῶεν (τιμά-οιεν) (τιμῶτον τιμά-οίτον) (τιμῶτην τιμά-οίτην) ἢ τιμῶην (τιμα-οίην) τιμῶης (τιμα-οίης) τιμῶη (τιμα-οίη)
ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ ἐτίμων (ἐτίμα-ον) ἐτίμας (ἐτίμα-ες) ἐτίμα (ἐτίμα-ε) ἐτιμῶμεν (ἐτιμά-ομεν) ἐτιμᾶτε (ἐτιμά-ετε) ἐτίμων (ἐτίμα-ον) (ἐτιμᾶτον ἐτιμά-ετον) (ἐτιμάτην ἐτιμα-έτην)		
ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ ΕΝΕΣΤΩΣ τίμα (τίμα-ε) τιμάτω (τιμα-έτω) τιμᾶτε (τιμά-ετε) τιμάτωσαν (τιμα-έτω- [σαν]) ἢ τιμώντων (τιμα-όντων) (τιμᾶτον τιμά-ετον) (τιμάτων τιμα-έτων)	ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΝ ΕΝΕΣΤΩΣ τιμᾶν (τιμά-ειν) (ἐκ τοῦ τιμά-εεν)	ΜΕΤΟΧΗ τιμῶν (τιμά-ων) τιμῶσα (τιμά-ουσα) τιμῶν (τιμά-ον)

Β'. Μέση φωνή

ΟΡΙΣΤΙΚΗ

ΕΝΕΣΤΩΣ		ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ			
τιμῶμαι (τιμά-ομαι) τιμᾷ (τιμά-η ἢ -ει) τιμᾶται (τιμά-εται) τιμώμεθα (τιμα-όμεθα) τιμᾶσθε (τιμά-εσθε) τιμῶνται (τιμά-ονται) (τιμᾶσθον τιμά-εσθον) (τιμᾶσθον τιμά-εσθον)		ἐτιμώμην (ἐτιμα-όμην) ἐτιμῶ (ἐτιμά-ου) ἐτιμᾶτο (ἐτιμά-ετο) ἐτιμώμεθα (ἐτιμα-όμεθα) ἐτιμᾶσθε (ἐτιμά-εσθε) ἐτιμῶντο (ἐτιμά-οντο) ἐτιμᾶσθον (ἐτιμά-εσθον) ἐτιμᾶσθην (ἐτιμα-έσθην)			
ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ		ΕΥΚΤΙΚΗ			
ΕΝΕΣΤΩΣ		ΕΝΕΣΤΩΣ			
τιμῶμαι (τιμά-ωμαι) τιμᾷ (τιμά-η) τιμᾶται (τιμά-ηται) τιμώμεθα (τιμα-ώμεθα) τιμᾶσθε (τιμά-ησθε) τιμῶνται (τιμά-ωνται) (τιμᾶσθον τιμά-ησθον) (τιμᾶσθον τιμά-ησθον)		τιμώμην (τιμα-οίμην) τιμῶο (τιμά-οιο) τιμῶτο (τιμά-οιτο) τιμώμεθα (τιμα-οίμεθα) τιμῶσθε (τιμά-οισθε) τιμῶντο (τιμά-οιντο) (τιμῶσθον τιμά-οισθον) (τιμῶσθην τιμα-οίσθην)			
ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ		ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΝ		ΜΕΤΟΧΗ	
ΕΝΕΣΤΩΣ		ΕΝΕΣΤΩΣ		ΕΝΕΣΤΩΣ	
τιμῶ (τιμά-ου) τιμάσθω (τιμα-έσθω) τιμᾶσθε (τιμά-εσθε) τιμάσθωσαν (τιμα-έ- σθωσαν) ἢ τιμάσθων (τιμᾶσθον τιμά-εσθον) (τιμάσθων τιμα-έσθων)		τιμᾶσθαι (τιμά-εσθαι)		τιμώμενος τιμωμένη τιμώμενον (τιμα-όμενος) (τιμα-ομένη) (τιμα-όμενον)	

300. Συζυγία τῶν εἰς -ω ῥημάτων. β') Παράδειγμα συνηρημένου ῥήματος εἰς -εω (καλῶ, θ. καλε-).

Α'. Ἑνεργητικὴ φωνή

ΟΡΙΣΤΙΚΗ	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ	ΕΥΚΤΙΚΗ
ΕΝΕΣΤΩΣ καλῶ (καλέ-ω) καλεῖς (καλέ-εις) καλεῖ (καλέ-ει) καλοῦμεν (καλέ-ομεν) καλεῖτε (καλέ-ετε) καλοῦσι (καλέ-ουσι) (καλεῖτον καλέ-ετον) (καλεῖτον καλέ-ετον)	ΕΝΕΣΤΩΣ καλῶ (καλέ-ω) καλῆς (καλέ-ης) καλῇ (καλέ-ῃ) καλῶμεν (καλέ-ωμεν) καλῆτε (καλέ-ῃτε) καλῶσι (καλέ-ωσι) (καλῆτον καλέ-ῃτον) (καλῆτον καλέ-ῃτον)	ΕΝΕΣΤΩΣ καλοῖμι (καλέ-οιμι) καλοῖς (καλέ-οις) καλοῖ (καλέ-οι) καλοῖμεν (καλέ-οιμεν) καλοῖτε (καλέ-οιτε) καλοῖεν (καλέ-οιεν) (καλοῖτον καλέ-οιτον) (καλοῖτην καλε-οίτην) ἢ καλοῖην (καλε-οίην) καλοῖης (καλε-οίης) καλοῖη (καλε-οίη)
ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ ἐκάλουν (ἐκάλε-ον) ἐκάλεις (ἐκάλε-ες) ἐκάλει (ἐκάλε-ε) ἐκαλοῦμεν ἐκαλέ-ομεν) ἐκαλεῖτε (ἐκαλέ-ετε) ἐκάλουν (ἐκάλε-ον) (ἐκαλεῖτον ἐκαλέ-ετον) (ἐκαλεῖτην ἐκαλε-έτην)		
ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ ΕΝΕΣΤΩΣ κάλει (κάλε-ε) καλείτω (καλε-έτω) καλεῖτε (καλέ-ετε) καλείτωσαν (καλε-έ- [τωσαν] ἢ καλούντων [καλε-όντων]) (καλεῖτον καλέ-ετον) (καλείτων καλε-έτων)	ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΝ ΕΝΕΣΤΩΣ καλεῖν (καλέ-ειν)	ΜΕΤΟΧΗ ΕΝΕΣΤΩΣ καλῶν (καλέ-ων) καλοῦσα (καλέ-ουσα) καλοῦν (καλέ-ον)

Β'. Μέση φωνή

ΟΡΙΣΤΙΚΗ

ΕΝΕΣΤΩΣ

καλοῦμαι (καλέ-ομαι)
 καλῇ (-εῖ) (καλέ-η ἢ -ει)
 καλεῖται (καλέ-εται)
 καλούμεθα (καλε-όμεθα)
 καλεῖσθε (καλέ-εσθε)
 καλοῦνται (καλέ-ονται)
 (καλεῖσθον καλέ-εσθον)
 (καλεῖσθον καλέ-εσθον)

ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ

ἐκαλούμην (ἐκαλε-όμην)
 ἐκαλοῦ (ἐκαλέ-ου)
 ἐκαλεῖτο (ἐκαλέ-ετο)
 ἐκαλούμεθα (ἐκαλε-όμεθα)
 ἐκαλεῖσθε (ἐκαλέ-εσθε)
 ἐκαλοῦντο (ἐκαλέ-οντο)
 (ἐκαλεῖσθον ἐκαλέ-εσθον)
 (ἐκαλεῖσθον ἐκαλε-έσθον)

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ

ΕΝΕΣΤΩΣ

καλῶμαι (καλέ-ωμαι)
 καλῇ (καλέ-η)
 καλῇται (καλέ-ηται)
 καλῶμεθα (καλε-ώμεθα)
 καλῆσθε (καλέ-ησθε)
 καλῶνται (καλέ-ωνται)
 (καλῆσθον καλέ-ησθον)
 (καλῆσθον καλέ-ησθον)

ΕΥΚΤΙΚΗ

ΕΝΕΣΤΩΣ

καλοίμην (καλε-οίμην)
 καλοῖο (καλέ-οιο)
 καλοῖτο (καλέ-οιτο)
 καλοίμεθα (καλε-οίμεθα)
 καλοῖσθε (καλέ-οισθε)
 καλοῖντο (καλέ-οιντο)
 (καλοῖσθον καλέ-οισθον)
 (καλοῖσθον καλε-οίσθον)

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΝ

ΜΕΤΟΧΗ

ΕΝΕΣΤΩΣ

καλοῦ (καλέ-ου)
 καλεῖσθω (καλε-έσθω)
 καλεῖσθε (καλέ-εσθε)
 καλεῖσθωσαν (-έσθω-
 [σαν])
 ἢ καλεῖσθων (καλε-
 [-έσθων])
 (καλεῖσθον καλέ-εσθον)
 (καλεῖσθων καλε-έσθων)

ΕΝΕΣΤΩΣ

καλεῖσθαι (καλέ-εσθαι)

ΕΝΕΣΤΩΣ

καλούμενος
 καλουμένη
 καλούμενον
 (καλε-όμενος)
 (καλε-ομένη)
 (καλε-όμενον)

301. Συζυγία τῶν εἰς -ω ῥημάτων. γ') Παράδειγμα συνηρημέ-
νου ῥήματος εἰς -όω (δηλῶ=φανερώνω, θ. δηλο-).

Α'. Ἑνεργητικὴ φωνή

ΟΡΙΣΤΙΚΗ	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ	ΕΥΚΤΙΚΗ
ΕΝΕΣΤΩΣ	ΕΝΕΣΤΩΣ	ΕΝΕΣΤΩΣ
δηλῶ (δηλό-ω) δηλοῖς (δηλό-εις) δηλοῖ (δηλό-ει) δηλοῦμεν (δηλό-ομεν) δηλοῦτε (δηλό-ετε) δηλοῦσι (δηλό-ουσι) (δηλοῦτον δηλό-ετον) (δηλοῦτον δηλό-ετον)	δηλῶ (δηλό-ω) δηλοῖς (δηλό-ης) δηλοῖ (δηλό-η) δηλῶμεν (δηλό-ωμεν) δηλῶτε (δηλώ-ητε) δηλῶσι (δηλό-ωσι) (δηλῶτον δηλό-ητον) (δηλῶτον δηλό-ητον)	δηλοῖμι (δηλό-οιμι) δηλοῖς (δηλό-οις) δηλοῖ (δηλό-οι) δηλοῖμεν (δηλό-οιμεν) δηλοῖτε (δηλό-οιτε) δηλοῖεν (δηλό-οιεν) (δηλοῖτον δηλό-οιτον) (δηλοῖτην δηλο-οίτην) δηλοῖην (δηλο-οίην) δηλοῖς (δηλο-οίης) δηλοῖη (δηλο-οίη)
ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ		
δηλῶ (ἐδήλο-ον) δηλοῖς (ἐδήλο-ες) δηλοῖ (ἐδήλο-ε) δηλοῦμεν (ἐδηλό-ομεν) δηλοῦτε (ἐδηλό-ετε) δηλῶ (ἐδήλο-ον) (ἐδηλοῦτον ἐδηλό-ετον) (ἐδηλοῦτην ἐδηλο-έτην)		
ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ	ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΝ	ΜΕΤΟΧΗ
ΕΝΕΣΤΩΣ	ΕΝΕΣΤΩΣ	ΕΝΕΣΤΩΣ
δηλῶ (δηλό-ε) δηλοῦτω (δηλό-έτω) δηλοῦτε (δηλό-ετε) δηλοῦτωσαν (-έτωσαν) δηλούντων (δηλο- [όντων]) (δηλοῦτον δηλό-ετον) (δηλοῦτων δηλο-έτων)	δηλοῦν (δηλό-ειν, δηλό-εεν)	δηλῶν (δηλό-ων) δηλοῦσα (δηλό-ουσα) δηλοῦν (δηλό-ον)

Β'. Μέση φωνή

ΟΡΙΣΤΙΚΗ

ΕΝΕΣΤΩΣ		ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	
δηλοῦμαι (δηλό-ομαι) δηλοῖ (δηλό-η ἢ δηλό-ει) δηλοῦται (δηλό-εται) δηλούμεθα (δηλο-όμεθα) δηλοῦσθε (δηλό-εσθε) δηλοῦνται (δηλό-ονται) (δηλοῦσθον δηλό-εσθον) (δηλοῦσθον δηλό-εσθον)		ἐδηλούμην (ἐδηλο-όμην) ἐδηλοῦ (ἐδηλό-ου) ἐδηλοῦτο (ἐδηλό-ετο) ἐδηλούμεθα (ἐδηλο-όμεθα) ἐδηλοῦσθε (ἐδηλό-εσθε) ἐδηλοῦντο (ἐδηλό-οντο) (ἐδηλοῦσθον ἐδηλό-εσθον) (ἐδηλοῦσθην ἐδηλο-έσθην)	
ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ		ΕΥΚΤΙΚΗ	
ΕΝΕΣΤΩΣ		ΕΝΕΣΤΩΣ	
δηλῶμαι (δηλό-ωμαι) δηλοῖ (δηλό-η) δηλῶται (δηλό-ηται) δηλώμεθα (δηλο-ώμεθα) δηλώσθε (δηλό-ησθε) δηλῶνται (δηλό-ωνται) (δηλῶσθον δηλό-ησθον) (δηλῶσθον δηλό-ησθον)		δηλοίμην (δηλο-οίμην) δηλοῖο (δηλό-οιο) δηλοῖτο (δηλό-οιτο) δηλοίμεθα (δηλο-οίμεθα) δηλοῖσθε (δηλό-οισθε) δηλοῖντο (δηλό-οιντο) (δηλοῖσθον δηλό-οισθον) (δηλοῖσθην δηλο-οίσθην)	
ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ		ΑΠΑΡΕΜΦ.	ΜΕΤΟΧΗ
ΕΝΕΣΤΩΣ		ΕΝΕΣΤΩΣ	ΕΝΕΣΤΩΣ
δηλοῦ (δηλό-ου) δηλούσθω (δηλο-έσθω) δηλοῦσθε (δηλό-εσθε) δηλούσθωσαν (δηλο-έσθωσαν) ἢ δηλούσθων (δηλο-έσθων) (δηλοῦσθον δηλό-εσθον) (δηλούσθων δηλο-έσθων)		δηλοῦσθαι (δηλό-εσθαι)	δηλούμενος δηλουμένη δηλούμενος (δηλο-όμενος) (δηλο-ομένη) (δηλο-όμενος)

ΣΥΝΑΙΡΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΟΣ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ
ΤΟΥ ΕΝΕΣΤΩΤΟΣ ΜΕ ΤΑΣ ΚΑΤΑΛΗΞΕΙΣ

302. Εἰς τὰ συνηρημένα ῥήματα τῆς α' τάξεως, ἦτοι τὰ εἰς

αω, συναιροῦνται

α') τὸ α+ε ἢ α+η εἰς $\bar{\alpha}$ · τίμαε—τίμᾱ, τιμάητε—τιμᾱτε

β') τὸ α+ει ἢ α+η εἰς α · τιμάει—τιμᾱ, τιμάη—τιμᾱ

γ') τὸ α+ο ἢ α+ω ἢ α+ου εἰς ω · τιμάομεν—τιμῶμεν, τιμάω—τιμῶ, τιμάουσα—τιμῶσα

δ') τὸ α+αι εἰς ω · τιμάοιμεν—τιμῶμεν.

Σημ. Εἰς τὸ ἀπαρέμφατον τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστῶτος τὸ α+ει συναιρεῖται εἰς α καὶ ὅχι εἰς α , διότι τὸ εἰ τῆς καταλήξεως εἰν προῆλθεν ἐκ τοῦ εεν καὶ δὲν ὑπῆρχεν εἰς αὐτὴν ἐξ ἀρχῆς ι.

303. Τὰ ρ. ζῶ, πεινῶ, διψῶ καὶ χρῶμαι, ἅτινα ἔχουσι χαρακτηριστῆρα η (ζή-ω, πεινή-ω, διψή-ω, χρῆ-ομαι), κλίνονται ὡς ἑξῆς·

Ὅριστ. ἐνεστ. ζῶ, ζῆς, ζῆ, ζῶμεν, ζῆτε, ζῶσι

Ὅριστ. παρ. εἰς, εἰς, εἰς, εἰς, εἰς, εἰς

Ὑποτ. ζῶ, ζῆς, ζῆ, ζῶμεν, ζῆτε, ζῶσι

Εὐκτ. ζῶην (=εἶθε νὰ ζῶ), ζῶης, ζῶη, ζῶμεν, ζῶτε, ζῶεν

Προστ. ζῆ, ζήτω (=νὰ ζήσῃ). Ἀπ. ζῆν. Μετ. ζῶν, ζῶσα, ζῶν.

Ὅριστ. ἐνεστ. πεινῶ, πεινῆς, πεινῆ, πεινῶμεν, πεινῆτε, πεινῶσι

Ὅριστ. παρ. ἐπείνων, ἐπείνης, ἐπείνη, ἐπείνωμεν, ἐπείνητε κλπ.

Ὑποτ. πεινῶ, πεινῆς κλπ. Εὐκτ. πεινῶην, πεινῶης κλπ.

Προστ. πείνη, πεινήτω, πεινήτε, πεινήτωσαν ἢ πεινῶντων

Ἀπαρ. πεινῆν. Μετ. πεινῶν, πεινῶσα, πεινῶν.

Ὅριστ. ἐνεστ. χρῶμαι, χρῆ, χρῆται, χρώμεθα, χρῆσθε, χρῶνται

Ὅριστ. παρ. ἐχρώμην, ἐχρῶ, ἐχρῆτο, ἐχρώμεθα, ἐχρῆσθε, ἐχρῶντο

Ὑποτ. χρῶμαι, χρῆ, χρῆται, χρώμεθα, χρῆσθε, χρῶνται

Εὐκτ. χρώμην, χρῶ, χρῶτο, χρώμεθα, χρῶσθε, χρῶντο

Προστ. χρῶ, χρήσθω, χρῆσθε, χρήσθωσαν ἢ χρήσθων

Ἀπαρ. χρῆσθαι. Μετ. χρώμενος, χρωμένη, χρώμενον.

304. Εἰς τὰ συνηρημένα ῥήματα τῆς β' τάξεως, ἦτοι τὰ εἰς

εω, συναιροῦνται

α') τὸ ε+ε εἰς εἰ· κάλεε—κάλει

β') τὸ ε+ο εἰς ου· καλέον—καλοῦν

γ') τὸ ε με πᾶν φωνῆεν ἢ δίφθογγον (η, ω, ει, η, οι, ου) εἰς τὸ αὐτὸ μακρόν φωνῆεν ἢ τὴν αὐτὴν δίφθογγον καλέητε—καλήτε, καλέει—καλεῖ, καλέουσι—καλοῦσι κλπ.

305. Ὅσα συνηρημένα ῥήματα εἰς -εω χουν θέμα μονοσύλλαβον, ὡς πλέ-ω, δέ-ομαι, δέν συναιροῦνται εἰς ὅλους τοὺς τύπους, ἀλλὰ μόνον ὅπου μετὰ τὸν χαρακτήρα ε ἀκολουθεῖ ε ἢ ει·

Ὅριστ. ἐνεστ. πλέω, πλεῖς, πλεῖ, πλέομεν, πλεῖτε, πλέουσι

Ὅριστ. παρ. ἐπλεον, ἐπλεις, ἐπλεῖ, ἐπλέομεν, ἐπλεῖτε, ἐπλεον

Ὑποτ. πλέω, πλέης, πλέη, πλέωμεν, πλέητε, πλέωσι

Εὐκτ. πλέοιμι, πλέοις, πλέοι, πλέοιμεν, πλέοιτε, πλέοιεν

Προστ. πλεῖ, πλείτω, πλεῖτε, πλείωσαν ἢ πλεόντων

Ἀπαρ. πλεῖν. Μετ. πλέων, πλέονσα, πλέον.

Ὅρισ. ἐνεστ. δέομαι, δέη (ἢ δέει), δεῖται, δεόμεθα, δεῖσθε, δέονται

Ὅρισ. παρ. ἐδεόμην, ἐδέον, ἐδεῖτο, ἐδεόμεθα, ἐδεῖσθε, ἐδέοντο

Ὑποτ. δέωμαι, δέη, δέηται κλπ. Εὐκ.δεοίμην, δέοιο, δέοιτο κλπ.

Προστ. δέον, δεῖσθω, δεῖσθε, δεῖσθωσαν ἢ δεῖσθων. Ἀπαρ. δεῖσθαι. Μετοχὴ δεόμενος, δεομένη, δεόμενον.

Σημ. Ἐκ τῶν δύο ῥ. δέω (=ἔχω ἀνάγκην) καὶ δέω—δῶ (=δένω) τὸ δεύτερον συναιρεῖται συνήθως παντοῦ, ὅπως τὰ πολυσύλλαβα εἰς -εω·

Ὅριστ. ἐνεστ. δῶ, δεῖς, δεῖ, δοῦμεν, δεῖτε, δοῦσι

» παρ. ἔδων, ἔδεις, ἔδει, ἐδοῦμεν, ἐδεῖτε, ἔδων κλπ.

306. Εἰς τὰ συνηρημένα ῥήματα τῆς γ' τάξεως, ἤτοι τὰ εἰς -οω, συναιροῦνται

α') ο+ε ἢ ο+ο ἢ ο+ου εἰς ου· δηλόε—δήλον, δηλόον—δηλοῦν, δηλόουσι—δηλοῦσι

β') τὸ ο+η ἢ ο+ω εἰς ω· δηλόητε—δηλῶτε, δηλόων—δηλῶν

γ') τὸ ο+ει ἢ ο+η ἢ ο+οι εἰς οι· δηλόοις—δηλοῖς, δηλόη—δηλοῖ, δηλόοιμεν—δηλοῖμεν.

Σημ. Τὸ ῥ. (ρίγῳ) ῥιγῶ (=κρυώνω) κλίνεται μὲν ἐν γένει κατὰ τὰ εἰς -οω, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ ου καὶ οι ἔχει εἰς τὰς καταλήξεις μετὰ τὴν συναίρεσιν ω καὶ φ, (διότι θέμα αὐτοῦ εἶναι ῥιγω-).

Ὅριστ. ἐνεστ. ῥιγῶ, ῥιγῶς, ῥιγῶ, ῥιγῶμεν, ῥιγῶτε, ριγῶσι

Ὅριστ. παρατ. ἐρρίγων, ἐρρίγως, ἐρρίγω, ἐρριγῶμεν κλπ.

Ὑποτ. ῥιγῶ, ῥιγῶς, ριγῶ κλπ.

Εὐκτ. ῥιγῶν, ῥιγῶς κλπ.

Ἀπαρ. ῥιγῶν. Μετ. ῥιγῶν (ῥιγῶντος), ῥιγῶσα, ῥιγῶν (ῥιγῶντος).

307. Τὰ ἐνικὰ πρόσωπα τῆς εὐκτικῆς τοῦ ἐνεργ. ἐνεστῶτος τῶν συνηρημένων ῥημάτων ἐκτὸς τῶν καταλήξεων -οιμι, -οις, -οι ἔχουν καὶ τὰς καταλήξεις -οίην, -οίης, -οίη, αἱ ὁποῖαι καλοῦνται **ἀττικαὶ** καὶ εἶναι συνηθέστεραι τῶν ἄλλων.

ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ ΠΛΗΝ ΤΟΥ ΕΝΕΣΤΩΤΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΥ ΧΡΟΝΩΝ ΤΩΝ ΦΩΝΗΗΝΤΟ- ΛΗΚΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

308. Εἰς τοὺς ἄλλους, πλὴν τοῦ ἐνεστῶτος καὶ παρατατι-
κοῦ, χρόνους τὰ φωνηεντόληκτα ῥήματα, ἀσυναίρετα καὶ
συνηρημένα ἐν γένει, σχηματίζονται ὅπως τὰ ἄλλα βαρύ-
τονα, ἀφ' οὗ ὁ χαρακτήρ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος, ἐὰν εἶναι
βραχὺ φωνῇεν, ἐκταθῇ εἰς μακρόν, ἦτοι

α') τὸ ἄ ἐκτείνεται εἰς *η* (ἦ εἰς *ᾱ*, ἐὰν προηγῇται αὐτοῦ *ε*
ἦ ι ἦ ρ): *τιμῶ* (θ. *τιμᾶ-*), *τιμήσω*, *ἐτίμησα*, *τετίμηκα* κλπ. *ἔω*
(=ἀφήνω, θ. *ἔᾱ-*), *ἔᾶσω*, *εἰᾶσα* κλπ. *ἰῶμαι* (=θεραπεύω, θ. *ἰᾶ-*),
ἰᾶσομαι, *ἰᾶθην* κλπ. *θηρῶ* (θ. *θηρᾶ-*), *θηρέσω*, *ἐθήρευσα* κλπ.*

β') τὸ *ε* ἐκτείνεται εἰς *η*· *ποιῶ* (θ. *ποιε-*), *ποιήσω*, *ἐποίησα*,
πεποίηκα κλπ.*

γ') τὸ *ο* ἐκτείνεται εἰς *ω*· *δηλῶ* (θ. *δηλο-*), *δηλώσω*, *ἐδή-*
λωσα, *ἐδηλώθην* κλπ.*

δ') τὸ *ι* ἐκτείνεται εἰς *ι* καὶ τὸ *υ* εἰς *υ*· (*τίω*=*τιμῶ*, θ. *τῖ-*),
τίσω, *ἐτίσα* κλπ., (θ. *κωλύ-*), *κωλύσω*, *ἐκώλυσα* κλπ.*

309. Μερικὰ φωνηεντόληκτα ῥήματα σχηματίζονται εἰς τοὺς
ἄλλους, πλὴν τοῦ ἐνεστῶτος καὶ παρατατικοῦ, χρόνους δια-
φοροτρόπως, παρὰ τὸν ἀνωτέρω κανόνα. Οὕτω

α') τὰ *ρ*. *καλῶ*, *τελῶ* καὶ *ἀκοῦμαι* (=θεραπεύω) ἔχουν
ἐνεργητικὸν καὶ μέσον μέλλοντα συνηρημένον εἰς -ω, -οῦμαι
Χωρὶς τὸν χρονικὸν χαρακτήρα *σ*· ἐνεστῶς *καλῶ*, ἐνεργ. μέλ-
λων *καλῶ* (=θά καλέσω), μέσος μέλλον *καλοῦμαι*—ἐνεστῶς

τελῶ, μέλλω τελῶ (=θά τελέσω)—ένεστῶς ἀκοῦμαι, μέλλω ἀκοῦμαι (=θά θεραπεύσω).

β') τῶν ῥ. γελῶ (γελάω), χαλῶ (χαλάω), σπῶ (σπάω), ἀρκῶ (ἀρκέω), ἐμῶ (ἐμέω), καλῶ (καλέω), τελῶ (τελέω), ξέω, αἰδοῦμαι (αἰδέομαι), ἀρῶ (ἀρώ), πτύω καὶ ἀνύω ὁ βραχὺς χαρακτήρ (ᾱ, ε, ο, ὕ) δὲν ἐκτείνεται εἰς μακρὸν πρὸ τοῦ χρονικοῦ χαρακτήρος σ τοῦ ἐνεργ. καὶ τοῦ μέσου μέλλοντος καὶ ἀορίστου α'. ἐγέλασα, ἐχάλασα, ἐσπασαμένη, ἤρκεσα, ἤμεσα, ἐκάλεσα, ἔξεσα, ἤροσα, ἤνυσα (1).

γ') πολλῶν ἐκ τῶν φωνηεντολήκτων ῥημάτων ὁ ἀρχικὸς χαρακτήρ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος σ μὲ τὸ πρὸ αὐτοῦ βραχὺ φωνῆεν (ῆ δίφθογγον) διατηρεῖται πρὸ τοῦ θ τοῦ χρονικοῦ προσφύματος θη τοῦ παθ. μέλλοντος καὶ ἀορίστου α' καὶ πρὸ τῶν καταλήξεων τοῦ παρακ. τῆς μέσης φωνῆς, ὅσαι ἀρχίζουν ἀπὸ μ ἢ τ· γελῶ (θ. γελασ-), ἐγελάσθην, γελασθήσομαι—χαλῶ (θ. χαλασ-), ἐχαλάσθην—σπῶ (θ. σπασ-), ἐσπασθην, σπασθήσομαι—τελῶ (θ. τελεσ-), ἐτελέσθην, τετέλεσμαι—αἰδοῦμαι (θ. αἶδεσ-), ἤδεσμαι, ἠδέσθην—πρίω (θ. πρισ-), πέπρισμαι—χῶ (χόω, θ. χο-, χωσ-), ἐχώσθην, κέχωσται.

δ') μερικῶν φωνηεντολήκτων ῥημάτων τὸ ῥηματικὸν θέμα προσλαμβάνει τὸ σ εἰς τὸν παθητ. ἀορίστον α' καὶ μέλλοντα ἢ καὶ εἰς τούτους τοὺς χρόνους καὶ τὸν παρακείμενον κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ ῥήματα, τὰ ὅποια εἶχον ἀρχῆθεν σ. Οὕτω σχηματίζονται τὰ ῥ. δρῶ (δράω, θ. δρᾶ-), ἐδράσθην, ἀλλὰ δέδορμαι· παύω (θ. παυ-), ἐπαύσθην· πανσθῆσομαι, ἀλλὰ πέπανμαι· κελεύω (θ. κελευ-), ἐκελεύσθην, κεκέλευσμαι, καταλεύω (=λιθοβολῶ, θ. λευ-), κατελεύσθην, καταλευσθήσομαι· κλήω ἢ κλείω (θ. κλη-, κλει-), κλησθήσομαι, ἐκλήσθην ἢ ἐκλείσθην, ἀλλὰ κέκλημαι ἢ κέκλειμαι.

ε') μερικῶν καθαρῶς φωνηεντολήκτων ῥημάτων εἰς ἄλλους μὲν χρόνους ἐκτείνεται τὸ βραχὺ φωνῆεν τοῦ χαρακτήρος, εἰς ἄλλους δὲ διατηρεῖται βραχὺ· οὕτω

(1) Πολλὰ τῶν ῥημάτων τούτων ἦσαν ἀρχῆθεν σιγμόληκτα (θ. γελασ-τελεσ-, αἶδεσ-), οἱ δὲ ἀνωτέρω τύποι αὐτῶν χωρὶς ἔκτασιν τοῦ βραχέος φωνήεντος εἶναι κανονικοί, διότι προῆλθον ἐκ παλαιότερων ἐγέλασ-σα, ἐχάλασ-σα, ἐτέλεσ-σα δι' ἀπλοποιήσεως τοῦ διπλοῦ σ.

1) τῶν ῥ. *δύω*, *θύω* καὶ *λύω* ὁ χαρακτήρ ὅ τοῦ ῥήματι-
κοῦ θέματος (δϋ-, θϋ-, λϋ-) ἐκτείνεται μὲν εἰς τὸν ἐνεργητικὸν
καὶ μέσον μέλλοντα καὶ ἀόριστον α', διατηρεῖται δὲ βραχὺς
εἰς ὅλους τοὺς ἄλλους χρόνους· *δύσω*, *ἐδύσα*, *δύσομαι*, —*δέδϋ-*
κα, *ἐδϋθην*, *δέδϋμαι*—*θύσω*, *ἔθϋσα*, *θύσομαι*, *ἐθϋσάμην*, —*λέλϋκα*,
λύθησομαι, *λέλϋμαι*.

2) τῶν ῥ *αἰρῶ* (=καταλαμβάνω, κυριεύω), *δῶ* (δέω=δένω)
καὶ *ἐπαινῶ* οἱ χρόνοι σχηματίζονται οὕτω· *αἰρῶ* (θ. αἶρε-),
αἰρήσω, *ῥῥηκα*, *ῥῥημαι*—*ῥῥέθην*, *αἰρεθήσομαι* *δῶ* (θ. δε-),
δήσω, *ἔδησα*—*δέδεκα*, *δεθήσομαι*, *δέδεμαι*· *ἐπαινῶ* (θ. ἐπαινε-),
ἐπαιρέσομαι, *ἐπῆνεσα*, *ἐπῆνεκα*, *ἐπῆνέθην*—*ἐπῆνῃμαι*.

3) τοῦ ῥ. *καλῶ* ὁ ἐνεργ. καὶ ὁ μέσος παρακείμενος καὶ ὁ
τετελ. μέλλων καὶ ὁ παθητ. μέλλων καὶ ἀόριστος σχηματί-
ζονται οὐχὶ ἐκ τοῦ θέματος καλε-, ἀλλ' ἐκ θέματος κλη-
καλῶ, *κέκληκα*, *κέκλημαι*, *κεκλήσομαι*, *ἐκλήθην*, *κληθήσεται*.

Σημ. 1. Συνηρημένον μέλλοντα μέσον εἰς *-οῦμαι*, ἀλλὰ καὶ
μὲ τὸν χρονικὸν χαρακτήρα *σ*, ἔχει ὡσαύτως τὸ ρῆμα *πλέω*
(καὶ πνέω)· *πλεύσομαι* καὶ *πλευσεῖμαι*, (πνεύσομαι καὶ πνευ-
σοῦμαι). Ὁ τοιοῦτος μέλλων λέγεται δωρικός.

Σημ. 2. Καὶ τὸ ῥ. *χέω* ἔχει μέλλοντα χωρὶς τὸν χρονικὸν
χαρακτήρα *σ*· *χέω*, ἐνεργ. μέλλων *χέω* (=θὰ χύνω), μέσος
μέλλων *χέομαι*.

Σημ. 3. Τῶν ῥ. *γεύω* (θ. γευσ-) καὶ *χρίω* (θ. χρίσ-) ὁ μέ-
σος παρακείμενος σχηματίζεται ἄνευ τοῦ *σ*· *γέγευμαι*, *κέχρι-*
μαι· τοῦ δὲ *κρούω* (θ. κρουσ-) ὁ παθητ. ἀόριστος εἶναι
ἐκρούσθην, ὁ παρακείμενος *κέκρουμαι* (κεκρουμένος), ἀλλὰ
κέκρουσ-ται, *ἐκέκρουσ-το*.

Κεφάλαιον κε'

ΡΗΜΑΤΑ ΕΙΣ ΜΙ

310. Τὰ εἰς *-μι* ῥήματα εἶναι ὀλίγα καὶ κλίνονται κατὰ
διάφορον τρόπον παρὰ τὰ ἄλλα ῥήματα μόνον εἰς τὸν ἐνε-
στῶτα, τὸν παρατατικὸν καὶ τὸν ἀόριστον β' τῆς ἐνεργ. καὶ
τῆς μέσης φωνῆς.

311. Ἐκ τὸν εἰς *-μι* ῥημάτων ἄλλα μὲν ἔχουν θέμα ῥημα-

τικὸν λῆγον εἰς σύμφωνον καὶ διὰ τοῦτο λέγονται **ῥήματα συμφωνόληκτα εἰς -μι**· δείκνυμι (θ. δεικ-), ἄλλα δὲ ἔχουν θέμα λῆγον εἰς φωνῆεν (α, ε, ο) καὶ διὰ τοῦτο λέγονται **ῥήματα φωνηεντόληκτα εἰς -μι**· ἴστημι (θ. στᾱ-), τίθημι (θ. θε-), δίδωμι (θ. δο-).

Α'—Ῥήματα εἰς -μι συμφωνόληκτα

312. Τῶν συμφωνολήκτων εἰς -μι ῥημάτων α') σχηματίζονται κατὰ τὰ εἰς -μι μόνον ὁ ἐνεστώς καὶ ὁ παρατατικός, β') τὸ θέμα τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ (τὸ ἐνεστωτικὸν θέμα) σχηματίζεται διὰ προσλήψεως εἰς τὸ ῥηματικὸν θέμα τοῦ προσφύματος **νν**· δείκ-νν-μι, ἐδείκ-νν-ν, μείγ-νν-μι, ἐμείγ-νν-ν· ἐὰν δὲ τὸ ῥηματικὸν θέμα λήγῃ εἰς σ, τὸ σ τοῦτο ἀφομοιοῦται μὲ τὸ ν τοῦ προσφύματος **νν**· σκεδάσ-νν-μι (ἐκ τοῦ σκεδάσ-νν-μι), σβένν-μι (ἐκ τοῦ σβέσ-νν-μι).

Σημ. Κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ σιγμόληκτα ταῦτα ῥήματα ἔχει **ννν** καὶ τὸ ῥῆμα στρών-νν-μι, ἃν καὶ τὸ θέμα αὐτοῦ εἶναι φωνηεντόληκτον (στρω-). εἰς δὲ τὸ (ἀπ)όλλυμι ἀφωμοιώθη τὸ ν τῆς συλλαβῆς **νν** μὲ τὸ λ, τὸν χαρακτῆρα τοῦ ῥηματικοῦ θέματος **ολ**· (ὄλ-νν-μι, ὄλλυμι).

313. Α'. Ἑνεργητικὴ φωνὴ συμφωνολήκτων ῥημάτων εἰς -μι

1) Ἑνεστώς

Ὅριστικὴ	Ὑποτακτ.	Εὐκτ.	Προστ.	Ἀπαρ.	Μετοχὴ
Ε. δείκνῦ-μι	δεικνύ-ω	δεικνύ-οιμι	δείκνῦ	δεικνύ-ναι	δεικνύ-ς
δείκνῦ-ς	δεικνύ-ης	δεικνύ-οις	δεικνύ-τω		δεικνῦ-σα
δείκνῦ-σι	δεικνύ-η	δεικνύ-οι	δείκνυ-τε		δεικνύ-ν.
Π. δείκνῦ-μεν	κλπ.	κλπ.	δεικνύ-τωσαν		
δείκνυ-τε			ῆ		
δεικνύ-ασθε			δεικνύ-ντων		
(Δ. δείκνυ-τον			(δείκνυ-τον		
δείκνυ-τον)			δεικνύ-των)		

2) Παρατατικά

Εν. ἐδείκνυ-ν, ἐδείκνυ-ς, ἐδείκνυ-Πλ. ἐδείκνυ-μεν, ἐδείκνυ-τε, ἐδείκνυ-σαν—(Δ. ἐδείκνυτον, ἐδείκνυτην).

Β'. Μέση φωνή συμφωνολήκτων ῥημάτων εἰς -μι

Εν. δείκνυ-μα	δεικνύ-ομα	δεικνυ-οίμη	—
δείκνυ-σαι	δεικνύ-η	δεικνύ-οι	δείκνυ-σο
δείκνυ-ται	δεικνύ-ηται	δεικνύ-οιτο	δεικνύ-σθω
Πλ. δεικνύ-μεθα	κλπ.	κλπ.	
δείκνυ-σθε			δείκνυ-σθε
δείκνυ-ντα			δεικνύ-σθωσαν
			ἢ δεικνύ-σθων
(Δ. δείκνυ-σθον			(δείκνυ-σθον)
δείκνυ-σθον)			δεικνύ-σθων)
Παρατ. ἐδείκνυ-μην, ἐδείκνυσο, ἐδείκνυ-το, ἐδείκνυ-μεθα, ἐδεί- κνυ-σθε, ἐδείκνυ-ντο. Ἀπ. δείκνυ-σθαι. Μετ. δεικνύ-μεντες, -η, -ον.			

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΝ ΤΟΥ ΕΝΕ-
ΣΤΩΤΟΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΥ ΤΩΝ ΣΥΜΦΩ-
ΝΟΛΗΚΤΩΝ ΕΙΣ -ΜΙ ΡΗΜΑΤΩΝ

314. Τὸ **ν** τοῦ προσφύματος **-νυ-** τοῦ ἐνεστωτικοῦ θέματος εἶναι μακρὸν μὲν εἰς τὰ τρία ἐνικά πρόσωπα τῆς ὀριστικῆς καὶ εἰς τὸ β' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς τῆς ἐνεργ. φωνῆς, βραχὺ δὲ εἰς ὅλους τοὺς ἄλλους τύπους τῆς ἐνεργ. φωνῆς, καθὼς καὶ εἰς πάντας τοὺς τύπους τῆς μέσης φωνῆς (δείκνυς, ἐδείκνυν, δείκνυ—δείκνυτε δεικνύναι, δείκνύμαι κλπ.).

Σημ. Μακρὸν εἶναι τὸ **ν** τοῦ προσφύματος **νυ** καὶ εἰς τοὺς τύπους τῆς ἐνεργητ. μετοχῆς, οἳ οἱ δὲ δεικνύς, τοῖς δεικνύσι, ἢ δεικνύσα, ἀλλ' εἰς τούτους τὸ **ν** εἶναι μακρὸν ἕνεκα τῆς ἀντεκτάσεως (ἐκ τοῦ δεικνύντης, δεικνύνται δεικνύντια).

315. Καταλήξεις τοῦ ἐνεστώτος καὶ παρατατικοῦ τῶν συμφωνολήκτων εἰς **-μι** ῥημάτων εἶναι

1. Εἰς τὴν ὑποτακτικὴν καὶ τὴν εὐκτικὴν καὶ τῆς ἐνεργητικῆς καὶ τῆς μέσης φωνῆς αἱ αὐταὶ μὲ τὰς καταλήξεις τῶν βαρυτόνων ῥημάτων· δεικνύω, δεικνύης κλπ. δεικνύοιμι, δεικνύοις

κλπ. δεικνύωμαι, δεικνύη κλπ. δεικνυίμην, δεικνύοιο κλπ. (ὅπως λύω, λήγῃς—λύοιμι, λύοις—λύωμαι, λήῃ—λυοίμην, λύοιο κλπ.)

2. Εἰς τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις

Α') Τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς

α') εἰς τὴν ὀριστικὴν τοῦ ἐνεστῶτος -μι, -ς, -σι— -μεν, -τε, -ασι (-τον, -τον).

β') εἰς τὴν ὀριστικὴν τοῦ παρατατικοῦ -ν, -ς— -μεν, -τε, -σαν (-τον, -την).

γ') εἰς τὴν προστακτικὴν—, -τω, -τε, -τωσαν ἢ -ντων (-τον, -των).

δ') εἰς τὸ ἀπαρέμφατον -ναι.

ε') εἰς τὴν μετοχὴν -ς, -σα, -ν· δεικνύ-ς, δεικνῦ-σα, δεικνύ-ν (ἐκ τοῦ δεικνύ-ντις, δεικνύ-ντια, δεικνύ-ντι).

Β') Τῆς μέσης φωνῆς

α') εἰς τὴν ὀριστικὴν τοῦ ἐνεστῶτος -μαι, -σαι, -ται, — -μεθα, -σθε, -νται, (-σθον, -σθον).

β') εἰς τὴν ὀριστικὴν τοῦ παρατατικοῦ -μην, -σο, -το— -μεθα, -σθε, -ντο (-σθον, -σθην).

γ') εἰς τὴν προστακτικὴν -σο, -σθω— -σθε, -σθωσαν ἢ -σθων (-σθον, -σθων).

δ') εἰς τὸ ἀπαρέμφατον -σθαι.

ε') εἰς τὴν μετοχὴν -μενος, -μενη, -μενον.

Αἱ καταλήξεις αὗται προστίθενται ἀμέσως εἰς τὸ θέμα ἄνευ ἐγκλιτικοῦ φωνήεντος.

Β'—Ῥήματα εἰς -μι φωνηεντόληκτα

316. Ἐκ τῶν φωνηεντολήκτων εἰς -μι ῥημάτων τέσσαρα, τὸ ἴστημι, τὸ τίθημι, τὸ ἵημι καὶ τὸ δίδωμι, σχηματίζονται κατὰ τὰ εἰς -μι καὶ εἰς τὸν ἀόριστον τὸν ἐνεργητικὸν καὶ τὸν μέσον.

317. Τῶν φωνηεντολήκτων εἰς -μι ῥημάτων, τῶν πλείστων τὸ θέμα τοῦ ἐνεστῶτος καὶ παρατατικοῦ σχηματίζεται ἐκ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος, ἀφ' οὗ τοῦτο λάβῃ ἐνεστωτικὸν ἀναδιπλασιασμόν, ἥτοι ἀφ' οὗ προταχθῇ πρὸ αὐτοῦ τὸ ἀρκτικὸν σύμφωνόν του μέ ἐν ἑ. ἴστημι (ἐκ τοῦ σί-στη-μι), τίθημι (ἐκ τοῦ τί-θη-μι), ἵημι (ἐκ τοῦ σί-ση-μι), δίδωμι.

318. Οἱ κατὰ τὰ εἰς -μι κλινόμενοι χρόνοι τῶν φωνηεντολήκτων εἰς -μι ῥημάτων σχηματίζονται ὡς ἑξῆς.

Α'. Ἑνεργητικὴ φωνὴ φωνηενταλήκτων
εἰς -μι ῥημάτων

1) Ἑνεσιῶς ὁριστικῆς

Ἑνικός	ἴστη-μι	τίθη-μι	ἵη-μι	δίδω-μι
	ἴστη-ς	τίθη-ς ἢ τιθεῖς	ἵη-ς ἢ ἰεῖς	δίδω-ς
	ἴστη-σι	τίθη-σι	ἵη-σι	δίδω-σι
Πληθυν.	ἴσταμ-εν	τίθε-μεν	ἵε-μεν	δίδο-μεν
	ἴστα-τε	τίθε-τε	ἵε-τε	ἴδο-τε
	ἴστα-σι	τιθέ-ασι	ἰᾶ-σι	διδόα-σι
[Δυϊκός]	ἴστα-τον	τίθε-τον	ἵε-τον	δίδο-τον
	ἴστα-τον	τίθε-τον	ἵε-τον	δίδο-τον].

2) Παρατατικός ὁριστικῆς

Ἑνικός	ἴστη-ν	ἐτίθη-ν	ἵη-ν	ἐδίδουν
	ἴστη-ς	ἐτίθει-ς	ἵει-ς	ἐδίδους
	ἴστη	ἐτίθει	ἵει	ἐδίδον
Πληθυν.	ἴστα-μεν	ἐτίθε-μεν	ἵε-μεν	ἐδίδο-μεν
	ἴστα-τε	ἐτίθε-τε	ἵε-τε	ἐδίδο-τε
	ἴστα-σαν	ἐτίθε-σαν	ἵε-σαν	ἐδίδο-σαν
[Δυϊκός]	ἴστα-τον	ἐτίθε-τον	ἵε-τον	ἐδίδο-τον
	ἰστά-την	ἐτιθέ-την	ἰέ-την	ἐδιδό-την].

3) Ἀόριστος β' ὁριστικῆς

Ἑνικός	ἔστη-ν	ἔθη-κα	ἦ-κα	ἔδω-κα
	ἔστη-ς	ἔθη-κας	ἦ-κας	ἔδω-κας
	ἔστη	ἔθη-κε	ἦ-κε	ἔδω-κε
Πληθ.	ἔστη-μεν	ἔθε-μεν	εἶ-μεν	ἔδο-μεν
	ἔστη-τε	ἔθε-τε	εἶ-τε	ἔδο-τε
	ἔστη-σαν	ἔθε-σαν	εἶ-σαν	ἔδο-σαν
[Δυϊκός]	ἔστη-τον	ἔθε-τον	εἶ-τον	ἔδο-τον
	ἔστή-την	ἔθέ-την	εἶ-την	ἔδό-την].

4) Ἑνεσιῶς ὑποτακτικῆς

Ἑνικός	ἰστώ	τιθῶ	ἰῶ	διδῶ
	ἰστῇς	τιθῇς	ἰῇς	διδῶς
	ἰστῇ	τιθῇ	ἰῇ	διδῶ

Πληθ.	ἰστώμεν	τιθώμεν	ἰῶμεν	διδώμεν
	ἰστῆτε	τιθῆτε	ἰῆτε	διδώτε
	ἰστώσι	τιθώσι	ἰῶσι	διδῶσι
[Δυϊκός	ἰστῆτον	τιθῆτον	ἰῆτον	διδῶτον
	ἰστῆτον	τιθῆτον	ἰῆτον	διδῶτον].

5) Ἀόριστος β' ὑποτακτικῆς

Ενικός	στώ	θῶ	ῶ	δῶ
	στῆς	θῆς	ῆς	δῶς
	στῇ	θῇ	ῇ	δῶ
Πληθ.	στώμεν	θῶμεν	ῶμεν	δῶμεν
	στῆτε	θῆτε	ῆτε	δῶτε
	στώσι	θῶσι	ῶσι	δῶσι
[Δυϊκός	στῆτον	θῆτον	ῆτον	δῶτοι
	στῆτον	θῆτον	ῆτον	δῶτον].

6) Ἐνεστώς εὐκτικῆς

Ἐνικός	ἵσταί-ν	τιθεί-ν	ἰεῖ-ν	διδοί-ν
	ἵσταί-ς	τιθεί-ς	ἰεῖ-ς	διδοί-ς
	ἵσταί	τιθεί	ἰεῖ	διδοί
Πληθ.	ἵσταῖ-μεν	τιθεῖ-μεν	ἰεῖ-μεν	διδοῖ-μεν
	(ἵσταί-ημεν)	(τιθεί-μεν)	(ἰεῖ-μεν)	(διδοί-μεν)
	ἵσταῖ-τε	τιθεῖ-τε	ἰεῖ-τε	διδοῖ-τε
	(ἵσταῖ-ητε)	(τιθεί-τε)	(ἰεῖ-τε)	(διδοί-τε)
	ἵσταῖ-εν	τιθεῖ-εν	ἰεῖ-εν	διδοῖ-εν
	(ἵσταί-σαν)	(τιθεί-σαν)	(ἰεῖ-σαν)	(διδοί-σαν)
[Δυϊκός	ἵσταῖ-τον	τιθεῖ-τον	ἰεῖ-τον	διδοῖ-τον
	ἵσταῖ-την	τιθεί-την	ἰεῖ-την	διδοῖ-την].

7) Ἀόριστος β' εὐκτικῆς

Ἐνικός	σταί-ν	θεί-ν	εἶ-ν	δοί-ν
	σταί-ς	θεί-ς	εἶ-ς	δοί-ς
	σταί	θεί	εἶ	δοί

Πληθ.	σταῖ-μεν	θεῖ-μεν	εἶ-μεν	δοῖ-μεν
	(σταίη-μεν)	(θείη-μεν)	(εἷη-μεν)	(δοίη-μεν)
	σταῖ-τε	θεῖ-τε	εἶ-τε	δοῖ-τε
	(σταίη-τε)	(θείη-τε)	(εἷη-τε)	(δοίη-τε)
	σταῖ-εν	θεῖ-εν	εἶ-εν	δοῖ-εν
	(σταίη-σαν)	(θείη-σαν)	(εἷη-σαν)	(δοίη-σαν)
[Δυϊκὸς	σταῖ-τον	θεῖ-τον	εἶ-τον	δοῖ-τον
	σταί-την	θεί-την	εἷ-την	δοί-την].

8) Ἑνεσιῶς προστακτικῆς

Ἑνικὸς	ἴσθη	τίθει	ἴει	δίδου
	ἰστά-τω	τιθέ-τω	ἰέ-τω	διδό-τω
Πληθ.	ἴστα-τε	τίθε-τε	ἴε-τε	δίδο-τε
	ἰστά-τωσαν	τιθέ-τωσαν	ἰέ-τωσαν	διδό-τωσαν
	ἢ ἰστά-ντων	ἢ τιθέ-ντων	ἢ ἰέ-ντων	ἢ διδό-ντων
[Δυϊκὸς	ἴστα-τον	τίθε-τον	ἴε-τον	δίδο-τον
	ἰστά-των	τιθέ-των	ἰέ-των	διδό-των].

9) Ἀόριστος β' προστακτικῆς

Ἑνικὸς	στίη-θι	θέ-ς	εἶ-ς	δό-ς
	στή-τω	θέ-τω	εἶ-τω	δό-τω
Πληθ.	στίη-τε	θέ-τε	εἶ-τε	δό-τε
	στή-τωσαν	θέ-τωσαν	εἶ-τωσαν	δό-τωσαν
	ἢ στά-ντων	ἢ θέ-ντων	ἢ εἶ-ντων	δό-ντων
[Δυϊκὸς	στίη-τον	θέ-τον	εἶ-τον	δό-τον
	στή-των	θέ-των	εἶ-των	δό-των].

10) Ἑνεσιῶς ἀπαρεμφάτου

ἰστά-ναι	τιθέ-ναι	ἰέ-ναι	διδό-ναι
----------	----------	--------	----------

11) Ἀόριστος β' ἀπαρεμφάτου

στίη-ναι	θεῖ-ναι	εἶ-ναι	δοῦ-ναι
----------	---------	--------	---------

12) Ἑνεσιῶς μετοχῆς

ἰστάς, ἰστάσα, ἰστὰν—τιθείς, τιθειῖσα, τιθέν—ίείς, ἰείσα, ἰέν—
διδούς, διδοῦσα, διδόν.

13) Ἀόριστος β' μετοχῆς

στάς, σταῖσα, στάν-θείς, θεῖσα, θέν-εῖς, εἶσα, ἐν-
δούς, δοῦσα, δόν.

Β') Μέση φωνή φωνηεντολήκτων ῥημάτων εἰς -με

1) Ἐνεστώς ὁριστικῆς

Ἐνικός	ἵστα-μαι	τίθε-μαι	ἴε-μαι	δίδο-μαι
	ἵστα-σαι	τίθε-σαι	ἴε-σαι	δίδο-σαι
	ἵστα-ται	τίθε-ται	ἴε-ται	δίδο-ται
Πληθ.	ἱστά-μεθα	τιθέ-μεθα	ίε-μεθα	διδό-μεθα
	ἵστα-σθε	τίθε-σθε	ἴε-σθε	δίδο-σθε
	ἵστα-νται	τίθε-νται	ἴε-νται	δίδο-νται
[Δυνικός	ἵστα-σθον	τίθε-σθον	ἴε-σθον	δίδο-σθον
	ἵστα-σθον	τίθε-σθον	ἴε-σθον	δίδο-σθον].

2) Παρατατικός ὁριστικῆς

Ἐνικός	ἱστά-μην	ἐτιθέ-μην	ίε-μην	ἐδιδό-μην
	ἵστα-σο	ἐτίθε-σο	ἴε-σο	ἐδίδο-σο
	ἵστα-το	ἐτίθε-το	ἴε-το	ἐδίδο-το
Πληθ.	ἱστά-μεθα	ἐτιθέ-μεθα	ίε-μεθα	ἐδιδό-μεθα
	ἵστα-σθε	ἐτίθε-σθε	ἴε-σθε	ἐδίδο-σθε
	ἵστα-ντο	ἐτίθε-ντο	ἴε-ντο	ἐδίδο-ντο
[Δυνικός	ἵστα-σθον	ἐτίθε-σθον	ἴε-σθον	ἐδίδο-σθον
	ἱστά-σθην	ἐτιθέ-σθην	ίε-σθην	ἐδιδό-σθην].

3) Ἀόριστος β' ὁριστικῆς

Ἐνικός	—	ἐθέ-μην	εἴ-μην	ἐδό-μην
		ἔθον	εἴ-σο	ἔδον
		ἔθε-το	εἴ-το	ἔδο-το
Πληθ.	—	ἐθέ-μεθα	εἴ-μεθα	ἐδό-μεθα
		ἔθε-σθε	εἴ-σθε	ἔδο-σθε
		ἔθε-ντο	εἴ-ντο	ἔδο-ντο
[Δυνικός	—	ἔθε-σθον	εἴ-σθον	ἔδο-σθον
		ἐθέ-σθην	εἴ-σθην	ἐδό-σθην]

4) Ἑνεσιῶς ὑποτακτικῆς

Ἑνικὸς	ἰσθῶμαι	τιθῶμαι	ἰῶμαι	διδῶμαι
	ἰσιῇ	τιθῇ	ἰῇ	διδῶ
	ἰστιῇται	τιθῇται	ἰῇται	διδῶται
Πληθ.	ἰστώμεθα	τιθώμεθα	ἰώμεθα	διδώμεθα
	ἰστιῇσθε	τιθῇσθε	ἰῇσθε	διδῶσθε
	ἰστώνται	τιθώνται	ἰώνται	διδώνται
Ἄντικὸς	ἰστιῇσθον	τιθῇσθον	ἰῇσθον	διδῶσθον
	ἰστιῇσθον	τιθῇσθον	ἰῇσθον	διδῶσθον].

5) Ἀόριστος β' ὑποτακτικῆς

Ἑνικὸς	—	θῶμαι	ῶμαι	δῶμαι
		θῇ	ῇ	δῶ
		θῇται	ῇται	δῶται
Πληθ.	—	θώμεθα	ῶμεθα	δώμεθα
		θῇσθε	ῇσθε	δῶσθε
		θώνται	ῶνται	δώνται
Ἄντικὸς	—	θῇσθον	ῇσθον	δῶσθον
		»	»	»].

6) Ἑνεσιῶς εὐκτικῆς

Ἑνικὸς	ἰσταί-μην	τιθεί-μην	εἰεί-μην	διδοί-μην
	ἰσταῖ-ο	τιθεῖ-ο	εἰεῖ-ο	διδοῖ-ο
	ἰσταῖ-το	τιθεῖ-το	εἰεῖ-το	διδοῖ-το
Πληθ.	ἰσταί-μεθα	τιθεί-μεθα	εἰεί-μεθα	διδοί-μεθα
	ἰσταῖ-σθε	τιθεῖ-σθε	εἰεῖ-σθε	διδοῖ-σθε
	ἰσταῖ-ντο	τιθεῖ-ντο	εἰεῖ-ντο	διδοῖ-ντο
Ἄντικὸς	ἰσταῖ-σθον	τιθεῖ-σθον	εἰεῖ-σθον	διδοῖ-σθον
	ἰσταῖ-σθην	τιθεί-σθην	εἰεί-σθην	διδοῖ-σθην].

7) Ἀόριστος β' εὐκτικῆς

Ἑνικὸς	—	θεί-μην	εἶ-μην	δοί-μην
		θεῖ-ο	εἶ-ο	δοῖ-ο
		θεῖ-το	εἶ-το	δοῖ-το
Πληθ.	—	θεί-μεθα	εἶ-μεθα	δοί-μεθα
		θεῖ-σθε	εἶ-σθε	δοῖ-σθε
		θεῖ-ντο	εἶ-ντο	δοῖ-ντο

[Δυνάδς	—	θεῖ-σθον	εῖ-σθον	δοῖ-σθον
		θεῖ-σθηγν	εῖ-σθηγν	δοῖ-σθηγν].

8) Ἑνεσιῶς προστακτικῆς

Ἑνικὸς	ἴστα-σο	τίθε-σο	ἴε-σο	δίδο-σο
	ἰστά-σθω	τιθέ-σθω	ἰέ-σθω	διδό-σθω
Πληθ.	ἴστα-σθε	τίθε-σθε	ἴε-σθε	δίδο-σθε
	ἰστά-σθωσαν	τιθέ-σθωσαν	ἰέ-σθωσαν	διδό-σθωσαν
	ἢ ἰστά-σθων	ἢ τιθέ-σθων	ἢ ἰέ-σθων	ἢ διδό-σθων
[Δυνά.	ἴστα-σθον	τίθε-σθον	ἴε-σθον	δίδο-σθον
	ἰστά-σθων	τιθέ-σθων	ἰέ-σθων	διδό-σθων].

9) Ἀόριστος β' προστακτικῆς

Ἑνικὸς	—	θοῦ	οῦ	δοῦ
		θέ-σθω	ἔ-σθω	δό-σθω
Πληθ.	—	θέ-σθε	ἔ-σθε	δό-σθε
		θέ-σθωσαν	ἔ-σθωσαν	δό-σθωσαν
		ἢ θέ-σθων	ἢ ἔ-σθων	ἢ δό-σθων
[Δυνάδς	—	θέ-σθον	ἔ-σθον	δό-σθον
		θέ-σθων	ἔ-σθων	δό-σθων].

10) Ἑνεσιῶς ἀπαρεμφάτου

ἴστα-σθαι	τίθε-σθαι	ἴε-σθαι	δί-δοσθαι
-----------	-----------	---------	-----------

11) Ἀόριστος β' ἀπαρεμφάτου

—	θέ-σθαι	ἔ-σθαι	δό-σθαι
---	---------	--------	---------

12) Ἑνεσιῶς μετοχῆς

ἰστά-μενος, -η, -ον — τιθέ-μενος, -η, -ον — ἰέ-μενος, -η, -ον
 διδό-μενος, -η, -ον

13) Ἀόριστος β' μετοχῆς

— θέ-μενος, -η, -ον ἔ-μενος, -η, -ον δό-μενος, -η, -ον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΝ ΤΩΝ ΦΩΝΗΕΝΤΟΛΗΚΤΩΝ ΕΙΣ -ΜΙ ΡΗΜΑΤΩΝ

Ι. ΕΝΕΣΤΩΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ

319. Ὅπως τῶν συμφωνολήκτων, οὕτω καὶ τῶν φωνηεντολήκτων εἰς -μι ῥημάτων ἄλλοι μὲν τύποι τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατ. σχηματίζονται ἀπὸ τὸ θέμα, τὸ ὁποῖον ἔχει μακρὸν τὸν χαρακτῆρα (ἴστη-, τιθη-, ἴη-, δίδω-, ἰσχυρὸν θέμα), ἄλλοι δὲ ἀπὸ τὸ θέμα, τὸ ὁποῖον ἔχει βραχὺν τὸν χαρακτῆρα (ἴστᾱ-, τιθε-, ἰε-, διδο-, ἀσθενὲς θέμα).

320. Ἀπὸ τὸ ἰσχυρὸν θέμα εἰς τοὺς χρόνους τούτους σχηματίζονται ὅχι μόνον τὰ τρία ἱνικά πρόσωπα τῆς ὀριστικῆς καὶ τὸ δεύτερον ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τῆς ἐνεργ. φωνῆς, ἀλλὰ καὶ ἡ ὑποτακτικὴ τῆς τε ἐνεργητικῆς καὶ τῆς μέσης φωνῆς· ἀπὸ δὲ τὸ ἀσθενὲς θέμα σχηματίζονται ὅλοι οἱ ἄλλοι τύποι τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς καθὼς καὶ ὅλοι οἱ τύποι τῆς μέσης φωνῆς, πλὴν τῶν τῆς ὑποτακτικῆς.

321. *Καταλήξεις τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικού τῶν φωνηεντολήκτων εἰς -μι ἐημάτων εἶναι*

1) εἰς τὴν ὑποτακτικὴν τῆς ἐνεργ. καὶ τῆς μέσης φωνῆς αἱ αὐταὶ μὲ τὰς καταλήξεις τῶν βαρυτῶνων ῥημάτων, συναίρουνται δὲ αὗται μετὰ τοῦ μακροῦ χαρακτῆρος τοῦ θέματος *η ἢ ω*, ἥτοι συναίρειται

α') τὸ *η+ω*, *ω+η*, *ω+ω* εἰς *ω* καὶ τὸ *ω+η* εἰς *φ*·

β') τὸ *η+η* εἰς *η* καὶ τὸ *η+η* εἰς *η'* ἴστω (ἐκ τοῦ ἰστήω), *τιθῆς* (ἐκ τοῦ τιθήης), *διδῶς* (ἐκ τοῦ διδώης) κλπ·

2) εἰς τὴν ὀριστικὴν, τὴν προστακτικὴν, τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχὴν καὶ τῆς ἐνεργ. καὶ τῆς μέσης φωνῆς αἱ αὐταὶ μὲ τὰς καταλήξεις τῶν συμφωνολήκτων εἰς -μι ῥημάτων·

3) εἰς τὴν εὐκτικὴν

α') τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς -ν, -ς, -μεν, -τε, -σαν (-εν) (-τον, -την) μὲ ἐγκλιτικὸν φωνῆεν εἰς μὲν τὸν ἐνικὸν -ιη, εἰς δὲ τὸν πληθυντικὸν (καὶ δυϊκὸν) ι (σπανίως ιη)·

β') τῆς μέσης φωνῆς -μην, -σο, -το, -μεθα, -σθε, -ντο, (-σθον, -σθην) μὲ ἐγκλιτικὸν φωνῆεν ι.

Τὸ ἐγκλιτικὸν φωνῆεν ι μὲ τὸν χαρακτῆρα *α, ε, ο* συνα-

ρεΐται εἰς **αι, ει, οι**· *ἴσταίνην* (ἐκ τοῦ ἴστα-ίη-ν), *τιθείμην* (ἐκ τοῦ τιθε-ίμ-ην), *διδοῖμεν* (ἐκ τοῦ διδο-ῖ-μεν) κλπ.

Τῆς καταλήξεως **-σο** τὸ **σ** εἰς τὴν εὐκτικήν ἀποβάλλεται ὡς εὐρισκόμενον μεταξὺ δύο φωνηέντων· *ἴστοιο* (ἐκ τοῦ ἴστα-ῖ-σο) κλπ.

322. Τῶν ῥημάτων *τίθημι* καὶ *ἵημι* τὸ δεύτερον ἐνικὸν πρόσωπον τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεργ. ἐνεστῶτος σχηματίζεται ὅχι μόνον κατὰ τὰ εἰς **-μι**, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰ συνηρημένα ῥήματα· *τίθης, ἵης* καὶ *τιθεῖς, ἰεῖς* (ὅπως ποιεῖς).

Τῶν αὐτῶν δὲ ῥημάτων τὸ β' καὶ τὸ γ' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεργ. παρατατικοῦ καὶ τὸ β' ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ ἐνεργ. ἐνεστῶτος σχηματίζονται κανονικῶς μόνον κατὰ τὰ συνηρημένα ῥήματα· *ἐτίθεις, ἐτίθει, ἴεις, ἴει—τίθει, ἴει* (ὅπως ἐποίεις, ἐποίει—ποίει).

Τοῦ δὲ ῥήματος *δίδωμι* σχηματίζονται κατὰ τὰ συνηρημένα ῥήματα ἐκτὸς τῶν τύπων τούτων καὶ τὸ α' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεργ. παρατατικοῦ· *ἐδίδουν, ἐδίδους, ἐδίδεν—δίδουν* (ὅπως ἐδήλουν, ἐδήλους, ἐδήλου—δήλου).

II. ΑΟΡΙΣΤΟΣ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΜΕΣΟΣ

323. Τὸ ῥῆμα *ἵστημι* ἔχει ἀόριστον κατὰ τὰ εἰς **-μι** κλινόμενον μόνον ἐνεργ. φωνῆς (ἔστην), τὰ δὲ ῥήματα *τίθημι, ἵημι* καὶ *δίδωμι* καὶ ἐνεργητικῆς καὶ μέσης φωνῆς (ἔθηκα καὶ ἐθέμην κλπ.).

324. Καταλήξεις τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ τοῦ μέσου ἀορίστου τῶν ῥημάτων *ἵστημι, τίθημι, ἵημι* καὶ *δίδωμι* ἐν γένει εἶναι εἰς μὲν τὴν ὀριστικὴν αἱ καταλήξεις τοῦ ἀντιστοίχου παρατατικοῦ, εἰς δὲ τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις αἱ καταλήξεις τοῦ ἀντιστοίχου ἐνεστῶτος· *ἔστη-ν* (ἴστη-ν), *ἔθε-μεν* (ἐτίθε-μεν), *θῆ* (τιθῆ), *δοίην* (διδοίην) κλπ.

Εἰδικῶς δὲ περὶ τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ μέσου ἀορίστου τῶν ῥημάτων *ἵστημι, τίθημι, ἵημι* καὶ *δίδωμι* παρατηροῦμεν τὰ ἑξῆς·

1) Τοῦ ῥήματος *ἵστημι* ὁ ἀόριστος *ἔστην*

α') σχηματίζεται εἰς μὲν τὴν ὀριστικὴν, τὴν ὑποτακτικὴν, τὴν προστακτικὴν ἐν γένει καὶ τὸ ἀπαρέμφατον ἐκ τοῦ ἰσχυροῦ

θέματος (στη-), εἰς δὲ τὴν εὐκτικὴν καὶ τὴν μετοχὴν ἐκ τοῦ ἀσθενοῦ (στα-).

β') εἰς τὸ β' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς ἔχει κατάληξιν -θι (στῆθι).

2) Τῶν ῥημάτων τίθηναι, ἵηναι καὶ δίδωμι

α') ὁ ἐνεργ. ἀόριστος εἰς τὰ τρία ἐνικά πρόσωπα τῆς ὀριστικῆς εἶναι εὐχρηστος ὡς ἀόριστος α' μὲ χρονικὸν χαρακτῆρα κ' ἔθηναι, ἔθηναι, ἔθηναι—ἦται, ἦται, ἦται—ἔδωκα, ἔδωκα, ἔδωκα.

β') ὁ ἀόριστος ἐνεργ. καὶ μέσος σχηματίζεται ἐκ τοῦ ἰσχυροῦ θέματος (θη-, ῆ-, δω-) μόνον εἰς τὴν ὑποτακτικὴν, εἰς δὲ τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις ἐν γένει ἐκ τοῦ ἀσθενοῦς (θε-, ἐ-, δο-). θῶ (ἐκ τοῦ θή-ω), θῶμαι (ἐκ τοῦ θήωμαι), θείην (ἐκ τοῦ θε-ῆν-ν) κλπ.

γ') ὁ ἐνεργ. ἀόριστος εἰς τὸ β' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς ἔχει κατάληξιν -ς· θέ-ς, ἔ-ς, δό-ς.

Τῶν ῥημάτων ἵστημι, τίθηναι, ἵηναι καὶ δίδωμι ὁ ἐνεργ. ἀόριστος εἰς τὸ ἀπαρέμφατον ἔχει κατάληξιν -εναι, τῆς ὁποίας τὸ ε συναιρεῖται μὲ τὸν προηγούμενον χαρακτῆρα τοῦ θέματος· στήναι (ἐκ τοῦ στη-έναι), θεῖναι (ἐκ τοῦ θε-έναι), δοῦναι (ἐκ τοῦ δο-έναι).

Σημ. Τῆς καταλήξεως τοῦ β' ἐνικοῦ προσώπου -σο τὸ σ εἰς τὸν μέσον ἀόριστον τῶν ῥημάτων τούτων ἀποβάλλεται ὅχι μόνον εἰς τὴν εὐκτικὴν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ὀριστικὴν καὶ τὴν προστακτικὴν· (ἔθεσο) ἔθου (ἔδοσο) ἔδου, (ἀλλὰ: εἴμην, εἴσο), (θέσο) θοῦ, (ἔσο) οὔ, (δόσο) δοῦ.

ΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ Εἰς -ΜΙ ΡΗΜΑΤΩΝ

325. Τῶν εἰς -μι ῥημάτων 1) Τὸ ἀπαρέμφατον

α') τῆς ἐνεργ. φωνῆς, εἴτε ἀπλοῦν, εἴτε σύνθετον, τονίζεται πάντοτε εἰς τὴν παραλήγουσαν· δεικνύναι—ἀποδεικνύναι, τιθέναι—προστιθέναι, δοῦναι—παραδοῦναι.

β) τῆς μέσης φωνῆς τοῦ μὲν ἐνεστώτος τονίζεται πάντοτε εἰς τὴν προπαραλήγουσαν, τοῦ δὲ ἀορίστου β' εἰς τὴν παραλήγουσαν· ἵστασθαι, δίδοσθαι—δόσθαι, ἐκδόσθαι, ἀποδόσθαι.

2) Ἡ προστακτικὴ τοῦ ἀορίστου, ἐνεργ. καὶ μέσου, ὅταν

τὸ ῥῆμα εἶναι σύνθετον μὲ πρόθεσιν, ἀναβιβάζει τὸν τόνον, ἐφ' ὅσον ἐπιτρέπει τοῦτο ἡ λήγουσα, ἀλλ' ὄχι πέραν τῆς τελευταίας συλλαβῆς τῆς προθέσεως· ἀπό-στηθι, ἀπό-δοτε (ἀλλὰ ἀπό-δος, ἐπί-θες καὶ ὄχι ἄποδος, ἐπιθες)—ἀπό-θου, ἀπό-θεσθε.

Ἀλλὰ εἰς τὸ β' ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ μέσου ᾠρίστου, ὅταν τοῦτο εἶναι σύνθετον μὲ μονοσύλλαβον πρόθεσιν ἢ μὲ δισύλλαβον, ἡ ὁποία ὁμως ἔχει πάθει ἔκθλιψιν, ὁ τόνος δὲν ἀναβιβάζεται· θοῦ—ἐκθοῦ, δοῦ—ἐκδοῦ, οὔ—ἄφοῦ (ἀπό+οῦ).

3) Ἡ μετοχή (εἰς τὸ ἄρσενικὸν καὶ τὸ οὐδέτερον γένος) τῆς μὲν ἐνεργ. φωνῆς, εἴτε ἀπλῇ εἴτε σύνθετος, τονίζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης· δεικνύς—ἀποδεικνύς, ἰστάς—παριστάς, τιθεῖς—συντιθεῖς, δοὺς—παραδοὺς, τῆς δὲ μέσης εἰς τὴν προπαραλήγουσαν· δεικνύμενος, θέμενος.

ΟΙ ἈΛΛΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΤΩΝ Εἰς -ΜΙ ΡΗΜΑΤΩΝ

326. Οἱ ἄλλοι, πλὴν τοῦ ἐνεστώτος, τοῦ παρατατικοῦ καὶ τοῦ ᾠρίστου β', χρόνοι τῶν εἰς -μι φωνηεντολήκτων ῥημάτων εἰς τὴν ἐνεργ. καὶ μέσσην φωνὴν σχηματίζονται ὁμολῶς, ἥτοι ὅπως τῶν φωνηεντολήκτων εἰς -ω ἐκ τοῦ ἰσχυροῦ θέματος (στήσω, θήσω, δώσω—ἔστησα, ἔθηκα, ἔδωκα—ἔστησάμην—στήσομαι, θήσομαι, ἔσομαι, δώσομαι κλπ.) πλὴν τοῦ παθητικοῦ μέλλοντος, ᾠρίστου καὶ παρακειμένου τοῦ δίδομαι (δοθῆσομαι, ἐδόθην, δέδομαι), τοῦ παθητικοῦ μέλλοντος καὶ ᾠρίστου τοῦ ἵσταμαι, τίθεμαι καὶ ἵεμαι (σταθήσομαι—ἐστήθην, τεθήσομαι—ἐτέθην, ἐθήσομαι—εἴθην ἐκ τοῦ ἐέθην) καὶ τοῦ παρακειμένου τῆς ἐνεργ. καὶ μέσης φωνῆς τοῦ ἵημι, εἴκα (ἐκ τοῦ ἔ-ε-κα), εἵμαι (ἐκ τοῦ ἔ-ε-μει), οἱ ὁποῖοι σχηματίζονται ἐκ τοῦ ἀσθενοῦς θέματος.

327. Ὁ παρακειμένος ἔστηκα καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰστήκειν (ἢ ἐστήκειν) κλίνονται ὡς ἐξῆς·

Ὅριστ. ἔστηκα, -ας, -ε—ἐστήκαμεν, -ατε, -ασι ἢ ἔσταμεν, ἔστατε, ἐστάσι. Ὑποτ. ἐστήκω, -ης -η—ἐστήκωμεν ἢ ἐστῶμεν, ἐστήκητε, ἐστήκωσι ἢ ἐστῶσι. Εὐκτ. ἐστήκοιμι, -οις, -οι κλπ. Προστ. ἐστηκώς ἢ ἐστῶς ἴσθι, ἔστω κλπ. Ἀπαρέμφ. ἐστηκέναι ἢ ἐστάναι. Μετοχή ἐστηκώς, -κυῖα, -ὸς ἢ ἐστῶς, ἐστῶσα, ἐστῶς.

Υπερσ. εἰστήκειν, -εις, -ει-εἰστήκεμεν ἢ ἔσταμεν, εἰστήκετε
εἰστήκεσαν ἢ ἔστασαν.

328. Τὰ συμφωνόληκτα ῥήματα εἰς -μι τοὺς ἄλλους πλὴν τοῦ ἐνεστώτος καὶ παρατατικοῦ χρόνους σχηματίζουν κατὰ τὰ συμφωνόληκτα βαρύτονα· δείξω, ἔδειξα, δέδειχα, δειχθήσομαι, ἐδείχθην, δέδειγμαι κλπ.

Κεφάλαιον κστ'

ΑΟΡΙΣΤΟΙ Β' ΒΑΡΥΤΟΝΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ ΚΛΙΝΟΜΕΝΟΙ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΕΣΤΗΝ

329. Μερικὰ βαρύτονα ῥήματα μὲ χαρακτῆρα α, ε, ο, υ καὶ τὸ ἀποσβέννυμι ἔχουν ἀόριστον β' κατὰ τὰ εἰς -μι κλινόμενον ὡς ὁ ἔστην, ἤτοι καὶ οἱ ἀόριστοι οὗτοι 1) ἔχουν μακρὸν τὸν χαρακτῆρα εἰς τὴν ὀριστικήν, ὑποτακτικήν καὶ τὸ ἀπαρέμφατον καὶ 2) εἰς τὸ β' ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς λήγουν εἰς -θι. Τοιοῦτοι ἀόριστοι εἶναι οἱ ἑξῆς·

α') μὲ θέμα εἰς α· ἔβην (θ. βᾱ-, βη-) τοῦ βαίνω, ἔφθην (θ. φθα-, φθη-) τοῦ φθάνω, ἀπέδραν (θ. δρᾱ-, δρᾱ-) τοῦ ἀποδιδράσκω, ἐγήρην (θ. γηρα-) τοῦ γηράσκω·

β') μὲ θέμα εἰς ε· ἀπέσβην (θ. σβε-, σβη-) τοῦ ἀποσβέννυμι, ἐχάρην (θ. χαρε-, χαρη-) τοῦ χαίρω·

γ') μὲ θέμα εἰς ο· ἔαλὼν (θ. ἄλο-, ἄλω-) τοῦ ἀλίσκομαι, ἐβίων (θ. βιο-, βιω-) τοῦ ζῶ καὶ ἔγνων (θ. γνο-, γνω-) τοῦ γινώσκω·

δ') μὲ θέμα εἰς υ· ἔδυν (θ. δϋ-, δϋ-) τοῦ δύομαι καὶ ἔφυν (θ. φϋ-, φϋ-) τοῦ φύομαι.

Παραδείγματα κλίσεως αὐτῶν

*Οριστική			*Υποτακτική		
ἔβην	ἔγνων	ἔδυν	βῶ	γνῶ	δύω
ἔβης	ἔγνως	ἔδεις	βῆς	γνῶς	δέης
ἔβη	ἔγνω	ἔδυν	βῆ	γνῶ	δύη
ἔβημεν	ἔγνωμεν	ἔδυμεν	βῶμεν	γνῶμεν	δύωμεν
ἔβητε	ἔγνωτε	ἔδυτε	βῆτε	γνῶτε	δέητε
ἔβησαν	ἔγνωσαν	ἔδυσαν	βῶσι	γνῶσι	δύωσι

Εὐκτική

Προστακτική

βαίην	γνοίην	βῆθι	γνώθι	δύθι
βαίης	γνοίης	βήτω	γνώτω	δύτω
βαίη	γνοίη	βῆτε	γνώτε	δύτε
βαίμεν (βαίημεν)	γνοίμεν (γνοίημεν)	βήτωσαν	γνώτωσαν	δύτωσαν
βαίτε (βαίητε)	γνοίτε (γνοίητε)	(βάντων)	(γρόντων)	(δύντων)
βαίεν (βαίησαν)	γνοίεν (γνοίησαν)			

Ἀπαρέμφατον

Μετοχή

βῆναι γνώναι δοῦναι—βάς, βάσα, βάν—γνούς, γνούσα, γρόν—δύς, [δύσα, δύν.

Σημ. I. Οἱ ἀόριστοι (ἀπ)έδραν καὶ ἐγήσαν κλίνονται ὅπως ὁ ἔβην, ἐάν τεθῇ α ὅπου ὁ ἔβην ἔχει η.

Κεφάλαιον κζ'

ΚΛΙΣΙΣ ΤΩΝ ΜΕΤΟΧΩΝ

330. Πᾶσαι αἱ μετοχαὶ ἔχουν τρία γένη καὶ τρεῖς καταλήξεις, ἥτοι αἱ μετοχαὶ εἶναι τρόπον τινὰ ῥηματικὰ ἐπίθετα τριγενῇ καὶ τρικατάληκτα.

331. Ἐκ τῶν μετοχῶν κλίνονται ὡς ἐπίθετα δευτερόκλιτα ὅσαι λήγουν εἰς -μενος, -μένη, -μένον· λυόμενος, λυομένη, λυόμενον—λυσάμενος, λυσαμένη, λυσάμενον—λελυμένος, λελυμένη, λελυμένον—τιμώμενος, τιμωμένη, τιμώμενον—καλούμενος, καλουμένη, καλούμενον—δηλούμενος, δηλουμένη, δηλούμενον.

332. Ἐκ τῶν μετοχῶν κλίνονται ὡς ἐπίθετα τριτόκλιτα ὅσαι λήγουν

1) εἰς -ās, -āσα, -ᾶν· λύσās, λύσāσα, λῡσᾶν—ίστάς, ιστᾶσα, ιστάν· ὁ λύσās, τοῦ λύσαντος κλπ. τὸ λῡσᾶν, τοῦ λύσαντος κλπ. πληθ. δοτ. τοῖς λύσᾶσι (ἐκ τοῦ λύσαντ-σι)·

2) εἰς -εῖς, -εῖσα, -έν· λυθεῖς, λυθεῖσα, λυθέν—τιθεῖς, τιθεῖσα, τιθέν· ὁ λυθεῖς, τοῦ λυθέντος κλπ. τὸ λυθέν, τοῦ λυθέντος κλπ. πληθ. δοτ. τοῖς λυθεῖσι (ἐκ τοῦ λυθέντ-σι)·

3) εἰς -οὓς, -οῦσα, -όν, διδοῖς, διδοῦσα, διδόν· ὁ διδοῖς, τοῦ διδόντος κλπ. τὸ διδόν, τοῦ διδόντος κλπ. πληθ. δοτ. τοῖς διδοῦσι (ἐκ τοῦ διδόντ-σι)·

4) εἰς -ύς, -ῦσα, -ύν· δεικνύς, δεικνῦσα, δεικνύν· ὁ δεικνύς, τοῦ δεικνύντος κλπ. τὸ δεικνύν, τοῦ δεικνύντος κλπ. πληθυντ. δοτ. τοῖς δεικνῦσι (ἐκ τοῦ δεικνύντ-σι)·

5) εἰς -ων, -ουσα, -ον· (-ῶν, -ῶσα, -ῶν—ῶν, -οῦσα, -οῦν)· λύων, λύουσα, λῦον—λαβών, λαβοῦσα, λαβόν—τιμῶν, τιμῶσα, τιμῶν—καλῶν, καλοῦσα, καλοῦν—δηλῶν, δηλοῦσα, δηλοῦν· ὁ λύων, τοῦ λύοντος κλπ. τὸ λῦον, τοῦ λύοντος κλπ. πληθ. δοτ. τοῖς λύουσι (ἐκ τοῦ λύοντ-σι), τοῖς τιμῶσι (ἐκ τοῦ τιμῶντ-σι), τοῖς καλοῦσι (ἐκ τοῦ καλοῦντ-σι) κλπ·

6) εἰς -ώς, -ῶσα, -ώς· ἐστώς, ἐστῶσα, ἐστώς· ὁ ἐστώς, τοῦ ἐστῶτος κλπ. τὸ ἐστώς, τοῦ ἐστῶτος κλπ. δοτ. πληθ. τοῖς ἐστῶσι (ἐκ τοῦ ἐστῶτ-σι)·

7) εἰς -ώς, -υῖα, -ός· λελυκώς, λελυκυῖα, λελυκός· αὐται κλίνονται κατὰ τὸ ἐξῆς παράδειγμα·

Ἐν. ὁ	λελυκώς	ἡ	λελυκυῖα	τὸ	λελυλός
τοῦ	λελυκότος	τῆς	λελυκυίας	τοῦ	λελυκότος
τῷ	λελυκότι	τῇ	λελυκυῖα	τῷ	λελυκότι
τόν	λελυκότα	τήν	λελυκυῖαν	τὸ	λελυκός
ῶ	λελυκώς	ῶ	λελυκυῖα	ῶ	λελυκός
Πλ. οἱ	λελυκότες	αἱ	λελυκυῖαι	τά	λελυκότα
τῶν	λελυκότων	τῶν	λελυκυῖων	τῶν	λελυκότων
τοῖς	λελυκόσι	ταῖς	λελυκυῖαις	τοῖς	λελυκόσι.

Κεφάλαιον κη'

ΑΝΩΜΑΛΑ ΡΗΜΑΤΑ

Α') Ἀνώμαλα ῥήματα κατὰ τὴν κλίσιν καὶ ἐλλειπτικά.

333. Τοιαῦτα ῥήματα συνήθη εἶναι τὰ ἐξῆς·

α') Φημί (=λέγω. θ. φη-, φα-). Ἐνεστ. Ὀριστ. φημί, φής, φησί—φαμέν, φατέ, φασί. Ὑποτ. φῶ, φῆς, φῇ—φῶμεν, φῆτε, φῶσι. Εὐκτ. φαίην, φαίης, φαίη—φαῖμεν, φαῖτε, φαῖεν. Προστ. φάθι, φάτω—φάτε, φάντων. Ἀπαρ. φάναι. Μετοχ. φάσκων, -ουσα, -ον Παρατ. ἔφην (=ἔλεγα ἢ εἶπα), ἔφησθα ἢ ἔφης, ἔφη—ἔφαμεν κλπ. μέλλων φήσω, ἄοριστος ἔφησα.

Τὰ σύνθετα τοῦ *φημι* ἀναβιβάζουν τὸν τόνον εἰς τὴν ὀριστικὴν καὶ προστακτικὴν τοῦ ἐνεστώτος· *σύμφημι, σύμφαμεν*—*σύμφαθι*, ἀλλὰ *συμφῶ, συμφῆς* κλπ. *συμφάναι*.

β') *Εἶμι* (=θὰ ἔρχωμαι ἢ θὰ ἔλθω, θ. *εἶ-*, *-ι*). Ἐνεστῶς Ὀριστ. εἶμι, εἶ, εἶσι—ἴμεν, ἴτε, ἴασι. Ὑποτ. ἴω, ἴης, ἴη—ἴωμεν, ἴητε, ἴωσι. Εὐκτ. ἴοιμι (ἰοῖην), ἴοις, ἴοι—ἴοιμεν, ἴοιτε, ἴοιεν. Προστ. ἴθι, ἴτω—ἴτε, ἰόντων. Ἀπαρ. ἰέναι. Μετοχ. ἰών, ἰοῦσα, ἰόν. Παρατ. ἦα (ἦειν), ἦεις (ἦεισθα) ἦει—ἦμεν, ἦτε, ἦσαν (ἦεσαν).

Τὰ σύνθετα τοῦ *εἶμι*, ὅπως καὶ τοῦ *φημι*, ἀναβιβάζουν τὸν τόνον εἰς τὴν ὀριστικὴν καὶ τὴν προστακτικὴν τοῦ ἐνεστώτος (ἄπειμι, ἄπει, ἄπιμεν—ἄπιθι κλπ. ἀλλὰ ἀπῆα, ἀπιὼν κλπ.). Τὸ *εἶμι* εἰς τὴν ὀριστικὴν τοῦ ἐνεστώτος ἔχει πάντοτε σημασίαν μέλλοντος, εἰς δὲ τὴν εὐκτικὴν, τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχὴν ἄλλοτε ἐνεστώτος καὶ ἄλλοτε μέλλοντος (πβ. *ἔρχομαι*).

γ') *Κεῖμαι* (θ. *κει-*). Ἐνεστ. ὀριστ. κεῖμαι, κεῖσαι, κεῖται—κεῖμεθα κλπ. Ὑποτ. ἐν. γ' κέηται, πληθ. β' κέησθε, γ' κέωνται. Εὐκτ. κέοιτο, πληθ. γ' κέοιντο. Προστ. κεῖσο, κείσθω, κείσθε, κείσθων. Ἀπαρ. κείσθαι. Μετοχ. κείμενος, -η, -ον. Παρατ. ἐκέιμην, ἐκείσο κλπ. Μέλλων κείσομαι.

Τὸ κεῖμαι χρησιμεύει καὶ ὡς παθητ. παρακεείμενος τοῦ *τίθημι*. Ἐν συνθέσει ἀναβιβάζει καὶ αὐτὸ τὸν τόνον πλὴν εἰς τὸ ἀπαρέμφατον (κατάκειμαι, κατάκεισθε, ἀλλὰ κατακεῖσθαι).

δ') *Κάθημαι* (θ. *καθησ-*). Ἐνεστ. ὀριστ. κάθημαι, κάθησαι, κάθηται—καθήμεθα, κάθησθε, κάθηνται. Ὑποτ. ἐν. γ' καθῆται, πληθ. καθώμεθα, καθῆσθε, καθῶνται. Εὐκτ. ἐν. α' καθήμην, πληθ. β' καθῆσθε. (Προστ. κάθησο, καθήσθω). Ἀπαρ. καθῆσθαι. Μετ. καθήμενος, -η, -ον. Παρατ. ἐκαθήμην, ἐκάθησο, κάθητο κλπ. κανονικῶς ἡ καθήμην, καθῆσο, καθῆ(σ)το, καθήμεθα, καθῆσθε, καθῆντο.

Τὸ κάθημαι εἶναι σύνθετον ἐκ τῆς προθέσεως κατὰ καὶ (τοῦ ἀχρήστου) ἤμαι, χρησιμεύει δὲ ὡς παρακεείμενος τοῦ *καθέζομαι*.

ε') *Οἶδα* (=ἤξεύρω, γνωρίζω, θ. *οἶδ-*). Ὀριστ. οἶδα, οἶσθα, οἶδε—ἴσμεν, ἴστε, ἴσασι. Ὑποτ. εἶδῶ, εἶδῆς, εἶδῃ—εἶδῶμεν, εἶδε, εἶδεῖς, εἶδῶσι. Εὐκτ. εἶδείη, εἶδείης, εἶδείη—εἶδείμεν, εἶδείετ

εἶδεῖν. Προστ. ἴσθι, ἴστω—ἴστε, ἴστωσαν. Ἀπαρ. εἰδέναι. Μετ. εἰδώς, εἰδυῖα, εἰδός. Παρατ. ἤδειν, (ἤδη), ἤδεις (ἤδειςθα), ἤδει (ἤδειν)—ἤσμεν, ἤστε, ἤσαν (ἢ ἤδεμεν, ἤδετε, ἤδεσαν). Μέλλων εἶσομαι (σπανίως εἰδήσω).

Τὸ οἶδα κατ' ἀρχὰς ἦτο παρακείμενος (=ἔχω ἰδεῖ) τοῦ ἀρχικοῦ θέματος εἰδ- (πβ. ἀόρ. εἶδον). τὸ ε τοῦ θέματος τρέπεται εἰς ο μόνον εἰς τὰ τρία ἐνικὰ τῆς ὀριστικῆς. Καὶ τὸ οἶδα ἐν συνθέσει ἀναβιβάζει τὸν τόνον εἰς τὴν ὀριστικὴν καὶ προστακτικὴν τοῦ ἐνεστώτος (σύνοιδα, σύνισμεν, σύνισθι).

ζ') **Δέδοικα** (=φοβοῦμαι, θ. δει-, δι-). Παρακ. ὀριστ. δέδοικα, δέδοικας κλπ. καὶ δέδια, δέδιε—δέδιμεν, δέδιτε, δεδιάσι. Ὑποτ. δεδίω, δεδίης κλπ. Εὐκτ. δεδοίκοιμι, δεδοίκοις κλπ. Προστ. ἄχρηστος. Ἀπαρ. δεδοικέναι ἢ δεδιέναι. Μετ. δεδοικώς, δεδοικυῖα, δεδοικὸς ἢ δεδιώς, δεδιυῖα, δεδιός. Ὑπερ. ἐδεδοίkein, ἐδεδοίκεις κλπ. γ' πληθ. ἐδεδοίκεσαν ἢ ἐδέδισαν, μέλλ. δεῖσω (σπάνιος), ἀόρ. ἔδεισα.

Σημ. Καὶ τοῦ παρακειμένου τοῦ **θνήσκω**, ἦτοι τοῦ **τέθνηκα** (θ. θνη-, θνα-), μερικοὶ τύποι σχηματίζονται ὄχι μόνον κατὰ τὰ βαρύτονα, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰ εἰς -μι, ὅπως τοῦ **δέδοικα**, ἦτοι. Ὅριστ. πληθ. τέθναμεν, τέθνατε, τεθναῖσι. Εὐκτ. τεθναίην, τεθναίης, τεθναίῃ κλπ. Προστ. τεθνάτω. Ἀπαρ. τεθνάναι. Μετ. τεθνεώς (-ῶτος), τεθνεῶσα, τεθνεώς (-ῶτος). Ὑπερ. πληθ. γ' ἐτέθνασαν.

ζ') ***Εοικα** (=εἶμαι ὁμοιος, θ. εἰκ-, πρβ. **εἰκών**). Παρακ. ἀπαρ. εἰκέναι. Μετ. εἰκώς, εἰκυῖα, εἰκός. Ὑπερ. ἐῶkein, ἐῶκεις κλπ. Ἄλλους χρόνους τὸ ῥῆμα τοῦτο δὲν ἔχει, ὅπως καὶ τὸ ῥ. **εἴωθα** (=εἶμαι συνηθισμένος, θ. **ἔηθ-**, **ἔωθ-**), τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται μόνον εἰς τὸν παρακείμενον εἴωθα καὶ τὸν ὑπερσ. εἴωθειν.

η') **Χρῆ** (=εἶναι ἀνάγκη, πρέπει). Ἐνεστ. ὀριστ. χρή, ὑποτ. χρῆ, εὐκτ. χρεῖη, ἀπαρ. χρῆναι, μετ. τὸ χρεών, παρ. χρῆν ἢ ἐχρῆν. Τὸ χρή κυρίως εἶναι ὄνομα οὐσιαστικόν (=χρεῖα, ἀνάγκη), οἱ δὲ τύποι τῶν ἄλλων ἐγκλίσεων τοῦ ἐνεστώτος καὶ ὁ τῆς ὀριστικῆς τοῦ παρατατικοῦ προῆλθον ἐκ συγχωνεύσεως τοῦ χρή μὲ τοὺς ἀντιστοίχους τύπους τοῦ **εἶμι**. χρή+ῆ=χρῆ, χρή+εῖη=χρεῖη, χρή+ῆν=(ἐ)χρῆν.

Μόνον εἰς τὸ γ' ἐνικὸν πρόσωπον εὐρίσκεται καὶ τὸ ῥῆμα

εἵμαρται καὶ τὸ *πέπρωται* (=εἶναι πεπρωμένον). "Ἄλλοι τύποι αὐτῶν εὐρίσκονται οἱ ἐξῆς· εἵμαρτο—ἐπέπρωτο, ἡ εἵμαρμένη—ἡ πεπρωμένη, τὸ πεπρωμένον.

Ἀνώνυμα ῥήματα

κατὰ τὸν σχηματισμὸν τῶν χρόνων

334. I. Πολλῶν ῥημάτων τὸ ἀρχικὸν θέμα προσλαμβάνει *ε* πρὸς σχηματισμὸν τοῦ χρονικοῦ θέματος α') τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ, β') μερικῶν ἐκ τῶν ἄλλων χρόνων καὶ γ') πάντων τῶν ἄλλων χρόνων πλὴν τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ. Οὕτω π. χ. σχηματίζονται τὰ ῥήματα

α') *δοκῶ* (δοκέω), παρατ. ἐδόκουν, μέλλ. δόξω, ἀόρ. ἔδοξα, παθητ. παρακ. δέδοκται, ὑπερσ. ἐδέδοκτο (ῥ. θ. δοκ-, ἐξ οὗ δοκε-).

ὠθέω (ὠθέω), παρατ. ἐώθουν, μέλλ. ὦσω, ἀόρ. ἔωσα. Μέσον καὶ παθ. ὠθοῦμαι (ὠθέομαι), παρατ. ἐωθούμην, μέσ. μελ. ὦσομαι, μέσ. ἀόρ. ἐωσάμην, παθ. ἀόρ. ἐώσθην, παρακ. ἔωσμαι (ῥ. θ. ὠθ-, ἐξ οὗ ὠθε-).

β') *ἔχω*, παρτ. εἶχον, μλ. ἔξω καὶ σχήσω, ἀόρ. ἔσχον (ὑποτ. σχῶ, σχῆς κλπ, εὐκτ. σχοίην, σχοίης κλπ, σύνθ. παράσχοιμι, παράσχοις κλπ, προστ. σχές, σχέτω κλπ, σύνθ. κατάσχες, ἀπαρέμφ. σχεῖν, μτχ. σχών), πρκμ. ἔσχηκα. Μέσ. καὶ παθ. ἔχομαι παρατ. εἰχόμην, μέσ. μέλ. καὶ ὡς παθ. ἔξομαι ἢ σχήσομαι, μέσ. ἀόρ. καὶ ὡς παθ. ἐσχόμην, παρκ. ἔσχημαι (ῥ. θ. σεχ-, ἐξ οὗ ἐχ-, σχ-, σχε-).

νέμω, παρατ. ἔνεμον, μέλ. νεμῶ, ἀόριστ. ἔνειμα, παρακμ. νενέμηκα. Μ. καὶ παθ. νέμομαι, παρτ. ἐνεμόμην, μέσ. μέλ. νεμοῦμαι, ἀόρ. ἐνειμάμην, παθ. ἀόρ. ἐνεμήθην, παρακμ. νενέμημαι, ὑπερσ. ἐνενεμήμην (ῥ. θ. νεμ-, ἐξ οὗ νεμε-).

γ') *βούλομαι*, παρτ. ἐβουλόμην, μέσ. μέλ. βουλήσομαι, παθ. ἀόρ. ἐβουλήθην, παρακ. βεβούλημαι (ῥ. θ. βουλ-, ἐξ οὗ βουλε-).

μελεῖ, παρατ. ἔμελε, μελ. μελήσει, ἀόρ. ἐμέλησε, παρακμ. μεμέληκε, ὑπερσ. ἐμεμελήκει (ῥ. θ. μελ-, ἐξ οὗ μελε-).

II. Πολλῶν ῥημάτων τὸ ἀρχικὸν θέμα πρὸς σχηματισμὸν τοῦ χρονικοῦ θέματος τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ

προσλαμβάνει -σκ- ἢ -ισκ-, μετὰ τοῦ ἐνεστωτικοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ πολλάκις. Οὕτω π. χ. σχηματίζονται τὰ ἐξῆς ῥήματα·

α') **γῆράσκω**, μέλ. γηράσω (καὶ μέσ. μέλ. ὡς ἐνεργ. γηράσομαι), ἀόρ. ἐγήρασα καὶ β' ἐγήραν, παρκ. γεγήρακα (ῥ. θ. γηρα-, ἐξ οὗ γηρασκ-).

γινώσκω, παρτ. ἐγίνωσκον, μέσ. μέλ. ὡς ἐνεργ. γνῶσομαι, ἀόρ. β' ἔγνων, παρακ. ἔγνωκα, ὑπερσ. ἐγνώκειν. Παθ. γιγνώσκομαι, πρτ. ἐγινωσκόμην, μέλ. γνωσθήσομαι, ἀόρ. ἐγνώσθην, παρακ. ἔγνωσμαι, ὑπερσ. ἐγνώσμην (ῥ. θ. γνω-, ἐξ οὗ γι-γνω-, γιγνώσκ-).

β') **εὐρίσκω**, πρτ. ἠύρισκον ἢ εὕρισκον, μέλ. εὐρήσω, ἀόρ. β' ἠύρον, πρκ. εὔρηκα. Μ. καὶ παθ. εὐρίσκομαι, παρτ. εὐρισκόμην (ἠύρισκόμην), μέσ. μέλ. εὐρήσομαι, ἀόρ. β' εὐρόμην (ἠύρόμην), παθ. μέλ. εὐρεθήσομαι, ἀόρ. εὐρέθην (ἠύρεθην), πρκ. εὔρημαι (ἠύρημαι), ὑπερσ. ἠύρήμην (ῥ. θ. εὐρ-, ἐξ οὗ εὐρισκ-, εὐρε-).

μιμνήσκω (συνήθως σύνθ. ἀναμιμνήσκω), παρατ. ἀνεμίμνησκον, μέλ. ἀναμνήσω, ἀόρ. ἀνέμνησα. Μεσ. ἀναμιμνήσκομαι, παρτ. ἀνεμιμνησκόμην, μέλ. ἀναμνήσομαι, παθ. ἀόρ. ὡς μέσ. ἐμνήσθην, παρκ. μέμνημαι, ὑπερσ. ἐμεμνήμην, τετ. μελ. μεμνήσομαι (ῥ. θ. μνη-, ἐξ οὗ μι-μνη-, μιμνησκ-, μιμνησκ-).

III. Πολλῶν ῥημάτων τὸ ἀρχικὸν θέμα προσλαμβάνει πρὸς σχηματισμὸν τοῦ χρονικοῦ θέματος τοῦ ἐνεστώτος καὶ παρατατικοῦ α') **ν**, β') **αν**, γ') **αν** καὶ συγχρόνως **ν** πρὸ τοῦ χαρακτῆρος, δ') **νε**, ε') **νι**, ἢ **νν**, τῶν ὁποίων ὁμως τὸ **ι** ἢ τὸ **υ** μετατίθεται κατόπιν πρὸ τοῦ **ν**. Οὕτω π. χ. σχηματίζονται τὰ ἐξῆς ῥήματα·

α') **δάκνω**, παρτ. ἔδακνον, μέσ. μέλ. ὡς ἐνεργ. δήξομαι, ἀόρ. β' ἔδακον. Παθ. δάκνομαι, παθ. ἀόρ. (καὶ ὡς μέσ.) ἐδήχθην, παρακ. δέδηγμαι (ῥ. θ. δηκ-, δακ-, ἐξ οὗ δακν-).

τέμνω, παρτ. ἔτεμνον, μέλ. τεμῶ, ἀόρ. β' ἔτεμον, παρακ. τέτμηκα. Παθ. καὶ μέσ. τέμνομαι, παρ. ἐτεμόμην, μέσ. μέλ. τεμοῦμαι, ἀόρ. β' ἐτεμόμην, παθ. μέλ. τμηθήσομαι, ἀόρ. ἐτμήθην, παρκ. τέτμημαι, ὑπερσ. ἐτετμήμην, τετελ. μελ. τετμήσομαι (ῥ. θ. τεμ-, ἐξ οὗ τεμν-, τμε-).

β') **βλαστέω**, παρτ. ἐβλάστανον, ἀόρ. β' ἐβλαστον, ὑπερσ. βλαστήκει (ῥ. θ. βλαστ-, ἐξ οὗ βλασταν-, βλαστε-).

αὐξάνω καὶ **αὔξω**, παρτ. ηὔξον, μέλ. αὐξήσω, ᾠδ. ηὔξησο παρτ. ηὔξηκα. Μέσ. καὶ παθ. αὐξάνομαι καὶ αὔξομαι, παρ. ηὔξανόμην (ηὔξόμην), μέσ. μέλ. καὶ ὡς παθ. αὐξήσομαι, παθ. μέλ. αὐξηθήσομαι, ᾠδ. ηὔξηθην, παρκμ. ηὔξημαι, ὑπερσ. ηὔξήμην (ρ. θ. αὐξ-, ἐξ οὗ αὐξαν-, αὐξε-).

γ') **μανθάνω**, παρτ. ἐμάνθανον, μέσ. μέλλ. ὡς ἐνεργ. μαθήσομαι, ᾠδ. β' ἔμαθον, παρακ. μεμάθηκα, ὑπερσ. ἐμεμαθήκειν. Παθ. μανθάνομαι (ρ. θ. μαθ-, ἐξ οὗ μανθαν-, μαθε-).

πυνθάνομαι, παρτ. ἐπυνθανόμην, μέσ. μέλ. πεύσομαι, ᾠδ. β' ἐπυθόμην, παρατ. πέπυσμαι, ὑπερσ. ἐπεπύσμην (ρ. θ.). πευθ- καὶ πυθ-, ἐξ οὗ πυνθαν-).

δ') **ἀφικνοῦμαι** (ἀφικνέομαι), παρτ. ἀφικνούμην, μέσ. μέλ. ἀφίξομαι, ᾠδ. ἀφικόμην, παρκ. ἀφίγμαι, ἀφίγμην (ρ. θ. ἰκ-, ἐξ οὗ ἰκνε-).

ε') **βαίνω**, παρτ. ἔβαινον, μέσ. μέλ. ὡς ἐνεργ. βήσομαι, ᾠδ. β' ἔβην, παρακ. βέβηκα, ὑπερσ. ἐβεβήκειν. Παθ. βαίνομαι, παθ. ᾠδ. ἐβάθην, παρακ. βέβᾶμαι (ρ. θ. βη-, βα-, ἐξ οὗ βανι-, βαιν-).

ἐλαύνω, παρτ. ἤλανον, μέλ. ἐλῶ, (ἐλᾶς ἐλᾶ κλπ.), ᾠδ. ἤλασσα, παρκ. ἐλήλακα. Παθ. ἐλαύνομαι, παρτ. ἤλανόμην, μέσ. ᾠδ. ἤλασάμην, παθ. ᾠδ. ἤλάθην, παρκ. ἐλήλᾶμαι, ὑπερσ. ἐληλάμην (ρ. θ. ἐλα-, ἐξ οὗ ἐλανυ-, ἐλανυ-).

IV. Πολλῶν ῥημάτων οἱ χρόνοι σχηματίζονται οὐχὶ ἐξ ἑνὸς ῥηματικοῦ θέματος, ἀλλ' ἀπὸ διαφόρων θεμάτων συνωνύμων. Οὕτω π.χ. σχηματίζουν τοὺς χρόνους τῶν τὰ ἐξῆς ῥήματα·

ἀγορεύω, παρτ. ἡγόρευον, μέλ. ἀγορεύσω καὶ συνήθως ἐν συνθέσει ἀπερῶ (συνερῶ, προσερῶ κλπ.), ᾠδ. ἡγόρευσα καὶ εἶπον (κατεῖπον, ἀνεῖπον, προεῖπον κλπ.), παρκ. (ἀπ-, συν-, προ-) εἶρηκα, ὑπερσ. εἰρήκειν. Παρ. ἀγορεύομαι, παρτ. ἡγορευόμην, παθ. μέλ. (ἀνα-, προσ-) ῥηθήσομαι, παθ. ᾠδ. (ἀν-, ἀπ-) ἐρρήθην (θ. ἀγορευ-, εἶπ-, ἐρε-, ῥε-).

λέγω, παρατ. ἔλεγον, μέλ. λέξω ἢ ἐρῶ (ἐρεῖς, ἐρεῖ κλπ.), ᾠδ. α' ἔλεξα καὶ β' εἶπον (ὑποτ. εἶπω), παρακ. εἶρηκα, ὑπερσ. εἰρήκειν. Παθ. λέγομαι, παρατ. ἐλεγόμην, μέλ. ῥηθήσομαι ἢ λεχθήσομαι, ᾠδ. ἐρρήθην ἢ ἐλέχθην, παρακ. εἶρη-

μαι ἢ λέλεγμαι, ὑπερσ. εἰρήμην, τετελ. μέλ. εἰρήσομαι (θ.λεγ-, ἔρε-, ῥε-, εἰπ-).

ὄρω (ὀράω), παρατ. ἑώρων, μέσ. μέλ. ὡς ἐνεργ. ὄψομαι, ἀόρ. β' εἶδόν (ὑποτ. ἴδω), παρακ. ἐόρακα (ἐώρακα), ὑπερσ. ἐωράκειν. Παθ. ὀρῶμαι, παρατ. ἑωρώμην, παθ. μέλ. ὀφθήσομαι, ἀόρ. ὤφθην, μέσ. ἀόρ. β' εἰδόμην (θ. ὄρα-, ὀπ-, Γιδ³, εἶδ-).

Γ'—'Ανώμαλα ῥήματα κατὰ τὴν σημασίαν τῶν χρόνων

335. Πολλῶν ῥημάτων τῆς ἀρχαίας γλώσσης ἡ σημασία χρόνων τινῶν δὲν εἶναι κανονική, ἥτοι ἐκείνη, τὴν ὁποίαν δηλοῖ ἡ κατάληξις. Οὕτως ὑπάρχουν ῥήματα, τὰ ὁποῖα ἔχουν

α') μέσον μέλλοντα μὲ ἐνεργ. σημασίαν· ὄζω—ὄψομαι, ἀκούω—ἀκούσομαι, ἄδω—ἄσομαι, ἁμαρτάνω—ἁμαρτήσομαι κλπ.

β') μέσον μέλλοντα μὲ παθητικὴν σημασίαν· ἀλίσκομαι—ἀλώσομαι, πολεμοῦμαι—πολεμήσομαι, ἐῶμαι—ἐάσομαι κλπ.

γ') παθητ. ἀόριστον μὲ μέσσην σημασίαν· ἀνιῶμαι—ἠνιάθην, κινεῖμαι—ἐκινήθην, πορεύομαι—ἐπορεύθην κλπ.

δ') παθ. μέλλοντα καὶ ἀόριστον μὲ μέσσην σημασίαν· ἀπαλλάττομαι—ἀπαλλαγῆσομαι, ἀπηλλάγην κλπ.

ε') ἐνεργ. παρακείμενον καὶ ἀόριστον β' μὲ μέσσην ἢ παθητικὴν σημασίαν· ἴστημι—ἔστηκα, ἔστην, φύομαι—πέφυκα, ἔφυν κλπ.

Σημ. Τοιαῦτα ἀνώμαλα εἶναι καὶ πολλὰ ῥήματα τῶν δύο προηγουμένων τάξεων.

Δ'—'Αποθετικά

336. Ὅπως εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἀρκετὰ ῥήματα δὲν ἔχουν ἐνεργ. φωνήν (π.χ. ἔρχομαι, κοιμῶμαι, δέχομαι), οὕτω καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν πολλὰ ῥήματα εἶναι μόνον τῆς μέσης φωνῆς· ἄχθομαι, ἀγωνίζομαι, αἰδοῦμαι, αἰσθάνομαι, ἀκροῶμαι, ἀλίσκομαι, βούλομαι, κτῶμαι, πέτομαι, δέομαι κλπ. Τὰ ῥήματα ταῦτα ὠνομάσθησαν ἀποθετικά, διότι ἐνομήσθη ὅτι ἐξ ἀρχῆς εἶχον ἐνεργητικὴν φωνήν καὶ ὅτι κατόπιν (ἀπέθεσαν, ἦτοι) ἀπέβαλον αὐτήν.

337. Τὰ ἀποθετικά ῥήματα λέγονται

α') **μέσα ἀποθετικά**, ὅταν ἔχουν μέσον ἀόριστον μὲ ἐνεργ. σημασίαν· ἀσπάζομαι—*ἡσπασάμην*, ἐντέλλομαι—*ἐνετειλάμην*, αἰσθάνομαι—*ἡσθόμην*, ἰσχυρίζομαι—*ἰσχυρισάμην* (ἀλλὰ ἀπεχθάνομαι—*ἀπηχθόμην*=*ἐμισήθην*).

β') **παθητικά ἀποθετικά**, ὅταν ἔχουν παθητ. ἀόριστον μὲ ἐνεργ. σημασίαν· αἰδοῦμαι—*ἡδέσθην*, ἄρνούμαι—*ἡρνήθην* (καὶ *ἡρνησάμην*), βούλομαι—*ἐβουλήθην*, διανοοῦμαι—*διενοήθην*, εὐλαβοῦμαι—*εὐλαβήθην*, δέομαι—*ἐδεήθην*, οἶομαι—*ὤήθην*.

γ') **μεικτά ἀποθετικά**, ὅταν ἔχουν μέσον ἀόριστον μὲ ἐνεργ. σημασίαν καὶ παθητ. ἀόριστον μὲ παθητ. σημασίαν· αἰτιῶμαι—*ἡτiasάμην* καὶ *ἡτιάθην*, βιάζομαι—*ἐβιασάμην* καὶ *ἐβιάσθην*, δέχομαι—*ἐδεξάμην* καὶ *ἐδέχθην* (= *ἔγινε δεκτός*), ἰῶμαι—*ἱασάμην* καὶ *ἰάθην*, ἐργάζομαι—*εἰργασάμην* καὶ *εἰργάσθην*, χειροῦμαι—*ἐχειρωσάμην* καὶ *ἐχειρώθην*, δωροῦμαι—*ἐδωρησάμην* καὶ *ἐδωρήθην*, κτῶμαι—*ἐκτησάμην* καὶ *ἐκτήθην*.

Κεφάλαιον κθ'

ΑΚΛΙΤΟΙ ΛΕΞΕΙΣ

Α'—Ἐπιρρήματα

338. **Ἐπιρρήματα** λέγονται αἱ ἄκλιτοι λέξεις, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν ἐν γένει τόπον, χρόνον, τρόπον ἢ ποσόν, προσδιορίζουν δὲ συνήθως μὲν ῥήματα, (ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα αὐτῶν), σπανιώτερον δὲ οὐσιαστικά, ἐπίθετα ἢ ἄλλα ἐπιρρήματα.

339. Τὰ ἐπιρρήματα κατὰ τὴν σημασίαν τῶν εἶναι

α') **τοπικά**, τὰ ὁποῖα φανερώουν τὸν τόπον, ὅπου γίνεται τι· *ἐνταῦθα*, *ἐκεῖ*, *ἄνω*, *ἐντεῦθεν*, *πέραν*.

β') **χρονικά**, τὰ ὁποῖα φανερώουν τὸν χρόνον, κατὰ τὸν ὁποῖον γίνεται τι· *σήμερον*, *αὔριον*, *χθές*, *ἄρτι*, *πάλαι*.

γ') **τροπικά**, τὰ ὁποῖα φανερώουν τὸν τρόπον, κατὰ τὸν ὁποῖον γίνεται τι· *εὖ*, *καλῶς*, *ὧδε*.

δ') **ποσοτικά**, τὰ ὁποῖα φανερώουν πόσας φορές ἢ εἰς ποῖον βαθμὸν γίνεται τι· *ἅπαξ*, *δίζ*, *λίαν*, *ἄγαν*.

Σημ. Καὶ πτώσεις μερικῶν ὀνομάτων καὶ τύποι τινὲς ῥημάτων.

των κατήντησαν ἐπιρρήματα, ὡς δημοσία, ἰδία, προῖκα—ἄγε, ἴθι, φέρε (πρβ. τῆς νέας γλώσσης εὐρεᾶν—ἔλα).

Β'—Προθέσεις

340. Προθέσεις ὀνομάζονται αἱ ἄκλιτοι ἐκείναι λέξεις, αἱ ὁποῖαι τίθενται πρὸ τῶν κλιτῶν λέξεων (π.χ. *σὺν* αὐτῷ, *σύνδου*, *συνέρομαι*) καὶ σπανίως πρὸ τῶν ἐπιρρημάτων (π.χ. *εἰς* αὔριον), διὰ νὰ δηλώσουν μετ' αὐτῶν διαφόρους σχέσεις, ὅπως ἐν γένει καὶ τὰ ἐπιρρήματα.

341. Ἐκ τῶν προθέσεων ἄλλαι μὲν τίθενται πρὸ τῶν πτωτικῶν (ὡς *ἐπὶ* γῆς, *περὶ* αὐτοῦ) καὶ συντίθενται εἰς λέξιν με πτωτικά ἢ ῥήματα (ὡς *ἐλπίεις*, *ἐπιβαίρω*), ἄλλαι δὲ τίθενται μόνον πρὸ τῶν πτωτικῶν (*ἄνευ* ἐμοῦ, *μέχρι* πέρατος). Αἱ πρῶται ὀνομάζονται προθέσεις κύριαι, αἱ δὲ δευτέραι προθέσεις καταχρηστικάι.

342. Αἱ κύριαι προθέσεις εἶναι 18, αἱ ἑξῆς·

α') ἀντί, ἀπό, ἐκ (ἐξ), πρό, (αἱ ὁποῖαι τίθενται μόνον μετὰ γενικῆς)·

β') ἐν, σὺν, (μόνον μετὰ δοτικῆς)·

γ') ἀνά, εἰς, (μόνον μετ' αἰτιατικῆς)·

δ') διά, κατὰ, μετὰ, ὑπέρ, (μετὰ γενικῆς ἢ αἰτιατικῆς)·

ε') ἀμφί, ἐπί, παρὰ, περί, πρὸς, (μετὰ γενικῆς, δοτικῆς ἢ αἰτιατικῆς).

343. Αἱ καταχρηστικάι προθέσεις εἶναι 9, αἱ ἑξῆς·

α') ἄχρι, μέχρι, χωρὶς, πλήρ, ἄνευ, ἔνεκα ἢ ἔνεκεν, (μόνον μετὰ γενικῆς)·

β') ὥς, νή, μά, (μόνον μετ' αἰτιατικῆς).

344. Αἱ κύριαι προθέσεις πλὴν τῆς εἰς, ὑπέρ, περὶ καὶ πρὸς πᾶσχουν διάφορα πάθη ἀναλόγως τῶν ἀρκτικῶν φθόγγων τῶν λέξεων, αἱ ὁποῖαι ἀκολουθοῦν εἴτε ἐν συντάξει εἴτε ἐν συνθέσει μετ' αὐτῶν, ἥτοι

α') ἔκθλιψιν, ὡς κατὰ αὐτοῦ—κατ' αὐτοῦ, κατὰ ἡμῶν—καθ' ἡμῶν, κατὰ ἔρομαι—κατέρομαι·

β') κρᾶσιν ἢ συναίρεσιν, μόνῃ ἢ πρό, ὡς προσέλεγον—προύλεγον·

γ') ἀφομοίωσιν, ἀποβολὴν ἢ τροπὴν τοῦ τελικοῦ ν ἢ ἐν καὶ ἢν. ἐν μένῳ—ἐμμένῳ, σὺν ζῷ—συζῷ, σὺν καλῷ—συγκαλῷ κλπ.

345. Ἡ ἐκ πρὸ φωνήεντος λέγεται ἐξ· ἐκ πόλεως, ἐξ οἰκίας, ἐκφεύγω, ἐξέρχομαι.

Γ'—Σύνδεσμοι

346. Σύνδεσμοι λέγονται αἱ ἄκλιτοι λέξεις, αἱ ὁποῖαι συνδέουν λέξεις πρὸς ἀλλήλας ἢ προτάσεις πρὸς ἀλλήλας· ἐγώ τε καὶ ὁ Ἀχιλλεύς—οὐ καταισχυνῶ ὄπλα τὰ ἱερά· Ἕλλην γάρ εἰμι.

347. Οἱ σύνδεσμοι κατὰ τὴν ἔννοιαν καὶ χρῆσιν αὐτῶν εἶναι 9 εἰδῶν·

α') Ἀντιθετικοί· μέν, δέ, μέντοι, ἀλλά, μὴν—ἀλλὰ μὴν, εἰ καί, καίτοι, καίπερ, καὶ μὴν·

β') Συμπερασματικοί· ἄρα, δὴ, οὖν, τοίνυν, ὥς—οὕκουν, οὐκοῦν, τοιγαροῦν, ὥστε·

γ') Συμπλεκτικοί· καί, τέ, οὔτε, μήτε, οὐδέ, μηδέ·

δ') Διαξευκτικοί· ἢ, ἥτοι—ἢ, εἴτε—εἴτε, ἐάν τε—ἐάν τε, ἂν τε—ἂν τε, ἦν τε—ἦν τε·

ε') Αἰτιολογικοί· γάρ, ὅτι, ὥς, διότι, ἐπεί, ἐπειδή·

στ') Εἰδικοί· ὥς, ὅτι·

ζ') Ὑποθετικοί· εἰ, ἐάν, ἂν, ἦν·

η') Χρονικοί· ὥς, ὅτε, ὁπότε, ἐπεί, ἐπειδή, ἕως, ἄχρι, μέχρι, ἡνίκα, πρίν·

θ') Τελικοί· ἵνα, ὅπως, ὥς.

Δ'—Ἐπιφωνήματα

348. Ἐπιφωνήματα λέγονται αἱ ἄκλιτοι ἐκεῖναι λέξεις, αἱ ὁποῖαι ἐκφράζουν διάφορα παθήματα τῆς ψυχῆς μας, ὥς χαράν, λύπην, ἀγανάκτησιν, θαυμασμόν, ἐνθουσιασμόν καὶ τὰ τοιαῦτα (πβ. νέας γλώσσης ἄ! ἄχ! οὐφ! κλπ.).

349. Ἐπιφωνήματα τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι

α') Γελαστικά· ᾄ—ᾄ—ᾄ, ἰού·

β') Σχετλιαστικά· παπαῖ, φρεῦ, ἰώ, ἰού, οἶμοι, οὐαί, τὰ ὁποῖα ἐκφράζουν λύπην καὶ ἀγανάκτησιν·

γ') Θαυμαστικά· ᾄ, ὦ, βαβαῖ, παπαῖ, τὰ ὁποῖα ἐκφράζουν ἐκπληξιν καὶ θαυμασμόν·

δ') Θειαστικά· εὐδοί, εὐάν, εὔγε, τὰ ὁποῖα ἐκφράζουν ἐνθουσιασμόν·

ε') Κλητικόν· ὦ·

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ

Κεφάλαιον λ'

350. Ὅπως τῆς νέας γλώσσης πᾶσα λέξις ὡς πρὸς τὴν σύστασιν καὶ τὴν γένεσιν αὐτῆς εἶναι α') ἀπλῇ ἢ σύνθετος, ὡς νερόν—ἀνθόνερον, κλαδί—χαμόκλαδον καὶ β') πρωτότυπος ἢ παράγωγος, ὡς μύτη—μυτερός, ἤλεκτρον—ἤλεκτροίζω—ἤλεκτρικός, οὕτω καὶ τῆς ἀρχαίας γλώσσης αἱ λέξεις εἶναι ἀπλαῖ ἢ σύνθετοι (πόλις—φιλόπολις) καὶ πρωτότυποι ἢ παράγωγοι (πόλις—πολίτης—πολιτικός).

351. **Πρωτότυποι** ἢ ἀπλαῖ λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι σχηματίζονται ἐξ ἀρχικοῦ τινος θέματος διὰ τῆς προσθήκης κλιτικῶν καταλήξεων μόνον, ὡς λέγ-ω, ὄφει-ς.

352. **Παράγωγοι** λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι σχηματίζονται ἐκ τινος θέματος διὰ τῆς προσθήκης τῶν παραγωγικῶν καταλήξεων, ὡς παιδ-άρι-ον, ἰα-τρό-ς.

353. **Σύνθετοι** λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι σχηματίζονται ἐκ τῆς ἐνώσεως δύο πρωτοτύπων ἢ παραγῶγων λέξεων, ὡς φιλό-πολις, μικρο-πολίτης.

354. Τὸ μέρος τῆς γραμματικῆς, τὸ ὁποῖον διδάσκει α') πῶς ἐκ μιᾶς πρωτοτύπου λέξεως γίνεται ἄλλη λέξις παράγωγος καὶ β') πῶς δύο πρωτότυποι ἢ παράγωγοι λέξεις ἐνούμεναι ἀποτελοῦν ἄλλην, νέαν λέξιν, σύνθετον, καλεῖται **ἐτυμολογικός**. Κατὰ ταῦτα τὸ ἐτυμολογικὸν διαιρεῖται εἰς τὴν **παραγωγήν** καὶ τὴν **σύνθεσιν**.

Κεφάλαιον λα'

Ι. ΠΑΡΑΓΩΓΗ

Α'—ΡΗΜΑΤΑ ΠΑΡΑΓΩΓΑ

355. Τὰ παράγωγα ῥήματα σχηματίζονται ἐξ ὀνομάτων, ἐκ ῥημάτων πρωτοτύπων, ἐξ ἐπιρρημάτων καὶ ἐξ ἐπιφωνημάτων.

α') Ῥήματα ἐξ ὀνομάτων

356. Αἱ συνηθέστεραι καταλήξεις τῶν ῥημάτων, τὰ ὅποια παράγονται ἐξ ὀνομάτων, εἶναι ἡ -άω, -έω, -εύω, -άζω, -ίζω, -αίνω, -ύνω, -αίρω, -λλω, -σσω. Ἐκ τῶν καταλήξεων τούτων α') ἡ -έω, -εύω, -αίνω καὶ -σσω σημαίνουν συνήθως κατάστασιν, εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται τὸ ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος· *εὐτυχέω*=εἶμαι εὐτυχής, *δουλεύω*=εἶμαι δοῦλος, *ἀφραίνω* εἶμαι ἄφρων, *φυλάσσω*=εἶμαι φύλαξ·

β') ἡ -όω, -ύνω καὶ -αίρω σημαίνουν συνήθως κάμνω τοῦτο, τὸ ὁποῖον σημαίνει τὸ ὄνομα, ἐκ τοῦ ὁποῖου τὸ ῥήμα παράγεται· *δουλόω*=κάμνω τινὰ δοῦλον, *ἡδύνω*=κάμνω τι ἡδύ, *καθαίρω*=κάμνω τι καθαρόν·

γ') ἡ -άζω καὶ -ίζω, προστιθέμεναι εἰς ὀνόματα ἔθνικα ἢ κύρια ἢ ζώων, σημαίνουν μίμησιν τοῦ ἔθνους, τοῦ προσώπου ἢ τοῦ ζώου· *βοιωτιάζω*=μιμοῦμαι τοὺς Βοιωτοὺς εἰς τὴν γλῶσσαν ἢ τὰ φρονήματα, *φιλιππίζω*=ἀκολουθῶ τὰ φρονήματα τοῦ Φιλίππου, *πιθηκίζω*=μιμοῦμαι τὸν πίθηκον εἰς τοὺς τρόπους ἢ μιμοῦμαι τοὺς ἄλλους ὡς πίθηκος (πρβ. *παπαγάλος*—*παπαγαλίζω*)·

δ') ἡ -άω (καὶ -ιάω) σημαίνουν πολλάκις σφοδρὰν ἐπιθυμίαν (ἔφεσιν) τοῦ πράγματος, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ ὄνομα, ἐκ τοῦ ὁποῖου τὸ ῥήμα παράγεται, ὅθεν καὶ τὰ μὲ τὰς καταλήξεις ταύτας παράγωγα ῥήματα λέγονται *ἐφετικά*· *θανατάω*=ἐπιθυμῶ σφοδρῶς τὸν θάνατον, *στρατηγιάω*=ἐπιθυμῶ σφοδρῶς τὴν στρατηγίαν.

Σημ. Τινὰ τῶν εἰς -ιάω καὶ -άω σημαίνουν νοσηρὰν κατάστασιν· *ὀφθαλμιάω*=ἔχω (τὴν νόσον) ὀφθαλμίαν, *σπληνιάω*=πάσχω τὸν σπλῆνα, *λιθάω*.

β') Ῥήματα ἐκ ῥημάτων

357. Τὰ ἐκ ῥημάτων παραγόμενα ῥήματα σημαίνουν

α') *πρᾶξι*ν συχνὰ (*θαμὰ*) γινομένην ἢ ἐπίτασιν τῆς πράξεως καὶ διὰ τοῦτο τὰ τοιαῦτα ῥήματα λέγονται *θαμιστικά*, λήγουν δὲ εἰς -άζω, -ίζω καὶ -ύζω· *στενάζω*=στένω συχνά, *αἰτίζω*=αἰτῶ ἰσχυρῶς, *ἐρπύζω*=ἐρπω συχνά·

β') ἐπιθυμίαν (ἔφρουν) καὶ διὰ τοῦτο τὰ τοιαῦτα ῥήματα λέγονται *ἐφρευτικά*, παράγονται δὲ ἐκ τοῦ χρονικοῦ θέματος τοῦ μέλλοντος καὶ λήγουν εἰς -σεῖω καὶ -σιάω· *γελασεῖω*=ἐπιθυμῶ νὰ γελῶ, *κλανσιάω*=ἐπιθυμῶ νὰ κλαίω.

γ') ἔναρξιν τοῦ δηλουμένου ὑπὸ τοῦ ῥήματος καὶ διὰ τοῦτο λέγονται *ἐναρξτικά*, λήγουν δὲ εἰς -σκω· *ἡβάσκω*=ἀρχίζω νὰ ἡβῶ, *γηράσκω*=ἀρχίζω νὰ γίνωμαι γέρον (γηράω).

γ') Ῥήματα ἐξ ἐπιρρημάτων καὶ ἐπιφωνημάτων

358. Τὰ ἐξ ἐπιρρημάτων καὶ ἐπιφωνημάτων παραγόμενα ῥήματα σημαίνουν τὸ εἶναι ἢ λέγειν τὸ ὑπὸ τοῦ ἐπιρρήματος ἢ ἐπιφωνήματος σημαινόμενον, λήγουν δὲ εἰς -ζω· *ἐγγίζω*=εἶμαι ἐγγύς, *πελάζω*=εἶμαι πέλας (πλησιάζω), *διχάζω*=κάμνω τι δίχα (χωρίζω), *ἐλελίζω*=λέγω ἐλελεῦ, *γοῦζω*=λέγω γρυῖ, *οἰμώζω*=λέγω οἶμοι (πρβ. γαῦ-γαυγίζω).

Β' ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ ΠΑΡΑΓΩΓΑ

359. Τὰ παράγωγα οὐσιαστικά σχηματίζονται ἐκ ῥημάτων, ἐξ ἐπιθέτων ἢ ἐξ ἄλλων οὐσιαστικῶν.

α') Οὐσιαστικά ἐκ ῥημάτων

360. Τὰ οὐσιαστικά τὰ παραγόμενα ἐκ ῥημάτων σημαίνουν α') τὸ *πρόσωπον* τὸ ἐνεργοῦν ὅ,τι σημαίνει τὸ ῥῆμα, ἐξ οὗ παράγονται, λήγουν δὲ εἰς -εύς, -της, -τηρ, -τωρ, -ός, -ας, -μων, -ων, -τις· *γραφ-εύς* (γράφω), *αὐλη-τής* (αὐλῶ), *κλη-τήρ* (καλῶ), *συλλήπ-τωρ* (συλλαμβάνω), *τροφ-ός* (τρέφω), *ταμί-ας* (τέμνω), *ἡγε-μών* (ἡγοῦμαι), *θεράπ-ων* (θεραπεύω), *μάν-τις* (μαίνομαι).

Σημ. 1. Τὰ πλεῖστα τῶν εἰς -τηρ εἰς τοὺς πεζοὺς Ἀττικοὺς συγγραφεῖς δηλοῦσιν ὄργανον, ὡς *ζωστήρ*, *λαμπτήρ*, *λουτήρ*, *νιπτήρ*, *ξυστήρ* κλπ.

Σημ. 2. Τὸ θηλυκὸν τῶν εἰς -εύς, -τωρ, -ος, -μων καὶ -τις εἶναι ὁμοιον μὲ τὸ ἀρσενικόν· *ἡ τοκεύς*, *ἡ δῆτωρ*, *ἡ τροφός*, *ἡ ἡγεμών*, *ἡ μάντις*, τῶν δὲ εἰς -τηρ καὶ (ἐνίοτε) -τωρ λήγει εἰς -τειρα· *σωτήρ-σώτειρα*, *παιδολέτωρ-παιδολέτειρα*, τῶν δὲ

εἰς -της λήγει εἰς -τρια ἢ -τρεις ἢ -τις· ποιητής - ποιήτρια, αὐλητής-αὐλητρίς, προφήτης-προφῆτις·

β') τὴν **ἐνέργειαν** τὴν δηλουμένην ὑπὸ τῶν ῥημάτων καὶ λήγουν εἰς -σις, -σία, -ία, -τις, -α, -η, -μος -μη, -τος, -ος· κρι-σις (κρίνω), ἐργα-σία (ἐργάζομαι), μαρ-ία (μαίνομαι, θ. μαν-), παιδ-εία (παιδεύω), πίσ-τις (πείθω, θ. πιθ-), χαρ-ὰ (χαίρω), ῥο-ή (ῥέω), δεσ-μός (δέω), τι-μὴ (τίω), πό-τος (πίνω), λόγ-ος (λέγω)·

γ') τὸ **ὄργανον**, μὲ τὸ ὁποῖον γίνεται ἡ ἐνέργεια τοῦ ῥήματος, λήγουν δὲ εἰς -τρον (-θρον), -τρα (-θρα), -τήριον, -τηρία, -τήρ, -εύς, -ανον, -άνη, -ίς· ἄρο-τρον (ἄρόω), βά-θρον (βαίνω, θ. βα-), ξύσ-τρα (ξύω), ἀποβά-θρα (ἀποβαίνω), πο-τήριον (πίνω, θ. πο-), βακ-τηρία (βαίνω), ζωσ-τήρ, (ζώννυμι, θ. ζωσ-), τομ-εύς (τέμνω), δρέπ-ανον (δρέπω), σκαπ-άνη (σκάπτω), κοπ-ίς (κόπτω)·

δ') τὸν **τόπον**, ὅπου γίνεται ἡ ἐνέργεια τοῦ ῥήματος, λήγουν δὲ εἰς -τήριον ἢ -τρον (θρον)· δικασ-τήριον (δικάζω), θέα-τρον (θεῶμαι), βά-θρον (βαίνω)·

Σημ. Τινὰ τῶν εἰς -τρον ἐν τῷ πληθυντικῷ σημαίνουν ἀμοιβήν· δίδασ-τρα (διδάσκω), θρέπ-τρα (τρέφω), λύ-τρα (λύω)·

ε') τὸ **ἀποτέλεσμα** τῆς ἐνεργείας τοῦ ῥήματος καὶ λήγουν εἰς -μα ἢ -ος· γραμ-μα (γράφω), ψευδ-ος (ψεύδομαι)·

β') Οὐσιαστικὰ ἐξ ἐπιθέτων.

361. Τὰ ἐξ ἐπιθέτων παραγόμενα οὐσιαστικὰ εἶναι ἐν γένει (θηλυκὰ ἢ οὐδέτερα) ἀφηρημένα καὶ δηλοῦν ιδιότητα, λήγουν δὲ εἰς -ια ἢ -ιά, -της, -σύνη καὶ -ος (γεν. -ους)· σοφ-ία (σοφός), εὖνο-ια (εὖνους), ἰσό-της (ἴσος), δικαιο-σύνη (δίκαιος), βάρ-ος, (βαρὺς), εὐρ-ος (εὐρύς)·

Σημ. 1. Ὁ πρὸ τοῦ -σύνη φθόγγος ο ἐκτείνεται εἰς ω, ἂν πρὸ αὐτοῦ εἶναι βραχεῖα συλλαβή· ἱερωσύνη, ἀλλὰ δικαιοσύνη·

Σημ. 2. Τὰ μὲν εἰς -ιά παροξύτονα οὐσιαστικὰ παράγονται ἐκ τῶν εἰς -ος (ἀσυναιρέτων) δευτεροκλίτων ἐπιθέτων· σοφός-σοφία, κακός-κακία, τὰ δὲ εἰς -ιά παροξύτονα ἐκ τῶν εἰς -οος (-ους) δευτεροκλίτων καὶ τῶν εἰς -ης τριτοκλίτων· εὖνοος (-ους)-εὖνοια, ἀληθής-ἀλήθεια· κατὰ ταῦτα δὲ ἐσχῆν·

ματίσθη καὶ τὸ βοήθεια καὶ ἐνέργεια ἐκ τῶν ἐπιθέτων βοηθός
καὶ ἐνεργός.

Σημ. 3. Τὸ ἀφηρημένον οὐσιαστικὸν ἐπιθέτων τινῶν εἶναι
αὐτὸ τὸ θηλυκὸν τῶν ἐπιθέτων τούτων ὅπως ἔχει ἢ μὲ ἀνα-
βιβασμὸν τοῦ τόνου εἰς τὴν παραλήγουσαν· ἡ αἰτία (αἷτιος),
ἡ ἀξία (ἄξιος), ἡ ἔχθρα (ἐχθρός), ἡ θερμὴ (θερμός). Ὁμοίως
ἀναβιβασμὸς τόνου παρατηρεῖται καὶ εἰς κύρια ὀνόματα γε-
νόμενα ἐξ ἐπιθέτων, ὡς περικλῆς—Περικλῆς, διογενής—Διο-
γένης, ἐπαινετός—Ἐπαίνετος, σμικρὸς—Σμικρός. Κύρια δὲ
ὀνόματα, οἷα ὁ Λάμπρος, ὁ Φαῖδρος, δὲν παράγονται ἐκ τῶν
ἐπιθέτων (λαμπρός, φαῖδρος) δι' ἀναβιβασμοῦ τοῦ τόνου,
ἀλλὰ προέρχονται ἐκ κυρίων ὀνομάτων διὰ συντμήσεως
(Λαμπροκλῆς, Φαιδρίας· πβ. νῦν Νικόλαος—Νίκος, Πανα-
γιώτης—Πάνος). *Ἐνία δὲ πάλιν κύρια ὀνόματα ἐγένοντο ἐκ
μετοχῶν διὰ καταβιβασμοῦ τοῦ τόνου ἐπὶ τῆς ληγούσης, ὡς
Ἀκουμένος, Τεισαμένος ἐκ τῶν μετοχῶν ἀκούμενος, τεισάμενος.

γ') Οὐσιαστικὰ ἐξ οὐσιαστικῶν

362. Τὰ ἐξ οὐσιαστικῶν παραγόμενα οὐσιαστικά

1. Παριστῶσι τὸ σημαινόμενον ὑπὸ τοῦ οὐσιαστικοῦ, ἐξ οὗ
παράγονται, ὡς μικρὸν ἀπλῶς ἢ χάριν θωπείας ἢ σκώμμα-
τος· τὰ τοιαῦτα δὲ οὐσιαστικὰ ὀνομάζονται ὑποκοριστικά
καὶ λήγουν α') εἰς -ιον· -άριον, -ίδιον, -ύδριον, -ύλλιον· παι-
δ-ιον=παιδάκι, ἀνθρῶπ-άριον, οἰκ-ίδιον, νησ-ύδριον, ναῦ-δριον,
εἰδ-ύλλιον, δασ-ύλλιον·

β') εἰς -ίσκος, -ίσκη, -ίς, -ίχνη· νεαν-ίσκος, παιδ-ίσκη, πολ-ίς,
πολ-ίχνη·

γ') εἰς -άσιον καὶ -ύφιον· κορ-άσιον, ξω-ύφιον.

Σημ. Τινὰ τῶν εἰς -ιον ἀπώλεσαν τὴν ἔννοιαν τῆς σμικρύν-
σεως, ὡς θηρίον, βιβλίον, ἀκόντιον (ὡς ἐν τῇ ὁμιλουμένη π.χ.
κεφάλι, χέρι, ποδάρι, ἐξ ὧν ἐσχηματίσθησαν ἄλλα ὑποκορι-
στικά κεφαλάκι, χερράκι, ποδαράκι).

2. Δηλοῦσι τὸν ἔχοντά τι μέγα καὶ διὰ τοῦτο ὀνομάζον-
ται μεγεθυντικά, λήγουν δὲ εἰς -ων ἢ -ίας· χεῖλ-ων=χεῖλα-
ρᾶς, γάστρ-ων=κοιλάρᾶς, μετωπ-ίας=κοντελᾶς.

3. Σημαίνουν τὸν τόπον, ὅπου εὐρίσκεται τὸ σημαινόμε-

Γ. Ἀναγνωστοπούλου—Ἐμμ. Παντελάκη—Γραμματικῇ

νον ὑπὸ τοῦ οὐσιαστικοῦ, ἐξ οὗ παράγονται· τὰ τοιαῦτα οὐσιαστικὰ καλοῦνται **τοπικά** καὶ λήγουν εἰς **-ιον** ἢ **-ειον**· *στρατήγ-ιον, διδασκαλ-ειον*.

4. Σημαίνουν τὸν τόπον, ὅπου περιέχονται πολλὰ ἐκ τῶν ἀντικειμένων, τὰ ὅποια δηλοῦν τὰ οὐσιαστικά, ἐξ ὧν παράγονται· τὰ τοιαῦτα οὐσιαστικὰ λέγονται **περιεκτικά** καὶ λήγουν εἰς **-ών, -ιά, -ωνιά**· *ἐλαι-ών, ὄρνιθ-ών, νεοσσ-ιά, μυρμηκ-ιά, ῥοδ-ωνιά*.

5. Σημαίνουν τὸν υἱὸν ἢ τὴν θυγατέρα ἢ τὸν ἀπόγονόν τινος· τὰ τοιαῦτα οὐσιαστικὰ λέγονται **πατρωνυμικά** καὶ λήγουν εἰς **-δης, -άδης, -ίδης, (-είδης, -οίδης), -ιάδης καὶ -ίων** τὰ δὲ θηλυκὰ εἰς **-ις ἢ -άς**· *Βορεάδης, Πελοπ-ίδης, Ἡρακλε-ίδης, Αἰγιο-ίδης, Κρον-ίων—Ταρταλ-ίς, Θεστι-άς*.

6. Σημαίνουν τὸν τόπον, ἐκ τοῦ ὁποίου κατάγεται τις, τὰ τοιαῦτα δὲ οὐσιαστικὰ λέγονται **ἐθνικά** καὶ λήγουν

α') εἰς **-ιος** (θηλ. **-ία**)· *Ζακύνθ-ιος* (Ζακυνθ-ία), *Λαρισα-ίος, Ἀργε-ίος, Χίος* (Χί-ιος), *Κῶος* (Κώ-ιος).

β') εἰς **-εὺς** (θηλ. **-ίς**)· *Μεγαρ-εὺς* (Μεγαρ-ίς).

γ') εἰς **-της** (θ. **-τις**), **-άτης** (θ. **-ᾱτις**), **-ιάτης** (θ. **-ιατίς**)· *Τεγεά-της, Γυθε-άτης, Σπαρτ-ιάτης* (θ. *Τεγεᾶ-τις, Γυθς-ᾱτις, Σπαρτ-ιατίς*).

δ') εἰς **-ήτης** (θ. **-ῆτις**), **-ιτης** (θ. **-ιτίς**), **-ιώτης** (θ. **-ιωτίς**)· *Αἰγιν-ήτης, Ἀβδηρ-ίτης, Σικελ-ιώτης* (θ. *Αἰγιν-ῆτις, Ἀβδηρ-ιτίς, Σικελ-ιωτίς*).

ε') εἰς **-ανός, -ηνός, -ῖνος** (θ. **-ανή, -ηνή, -ίνη**)· *Ἀσι-ανός, Λαμψακ-ηνός, Ταραντ-ῖνος* (θ. *Ἀσι-ανή, Λαμψακ-ηνή, Ταραντ-ίνη*).

7. Σημαίνουν τὰ νεογνὰ ζώων καὶ λήγουν εἰς **-ιδεύς**· *ἄετ-ιδεύς, λαγ-ιδεύς*.

8. Σημαίνουν τὸν ἀνήκοντα ἢ ἔχοντα σχέσιν τινὰ πρὸς τὸ σημαινόμενον ὑπὸ τοῦ οὐσιαστικοῦ, ἐξ οὗ παράγονται, λήγουν δὲ εἰς **-εὺ, ἢ -της** (**-έτης, -ίτης, -ώτης, -ιώτης**) *ἱππ-εὺς, τοξό-της, κωμῆ-της, φυλ-έτης, ὀπλ-ίτης, δεσμ-ώτης, νησ-ιώτης*.

Σημ. 1. Τὸ **ι** τῆς καταλήξεως **-ίδιον**, ἐὰν μὲν προηγῇται αὐτοῦ βραχὺ φωνῆεν, συναيرهῖται μὲ αὐτό· *οἰκίδιον, ὀφίδιον, λεξιείδιον, ἀμφορείδιον, βοίδιον*· ἐὰν δὲ προηγῇται μακρὸν φωνῆεν, ὑπογράφεται· *γράδιον, γήδιον, λαγώδιον*.

Σημ. 2. Τὰ τοπικά, ὅταν παράγονται ἐξ ὀνόματος θεοῦ ἢ ἥρωος ἢ ἐπισήμου ἀνδρός, σημαίνουν τόπον καθιερωμένον εἰς αὐτόν· *Διωνύσιον*, *Ἡφαίστιον*, *Θησείον*, *Μανσώλλιον*.

Σημ. 3. Εἰς τὰ πατρωνυμικά ἀνήκουν καὶ τὰ δηλοῦντα συγγένειαν καὶ κλίνονται εἰς *-ιδούς* (*-ιδῆ*) ἢ *-αδοῦς* (*-αδῆ*)· *ἀδελφ-ιδούς*=υἱὸς ἀδελφοῦ ἢ ἀδελφῆς, *ἀδελφ-ιδῆ*=κόρη ἀδελφοῦ ἢ ἀδελφῆς, *ἀνεψι-αδοῦς*=υἱὸς ἐξαδέλφου ἢ ἐξαδέλφης, *ἀνεψι-αδῆ*.

Σημ. 4. Μερικῶν ζώων τὸ νεογνὸν ἔχει ἴδιον ὄνομα, ὡς *ἀμνός* (προβάτου), *δέλφας* (συός), *ἔριφος* (αἰγός), *μόσχος* (βοός), *νεβρός* (ἐλάφου), *νεοσσός* (πτηνοῦ), *πῶλος* (ἵππου ἢ ὄνου), *σκύλαξ* (κυνός), *σκύννος* (λίοντος).

Γ'. ΕΠΙΘΕΤΑ ΠΑΡΑΓΩΓΑ

363. Τὰ παράγωγα ἐπίθετα σχηματίζονται ἐκ ῥημάτων, ἐξ ὀνομάτων καὶ ἐξ ἐπιρρημάτων.

α') Ἐπίθετα ἐκ ῥημάτων

364. Τὰ ἐπίθετα, τὰ ὁποῖα παράγονται ἐκ ῥημάτων, σημαίνουν

α') τὸν ἱκανὸν ἢ ἐπιτήδειον εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος δηλούμενον, λήγουν δὲ εἰς *-ικός*, *-ιμός*, *-μων*, *-τήριος*· *ἀρχ-ικός*=ἱκανὸς εἰς τὸ ἀρχειν, *ὠφέλ-ιμος*=ἱκανὸς εἰς τὸ ὠφελεῖν, *νο-ήμων*=ἐπιτήδειος εἰς τὸ νοεῖν, *σω-τήριος*=ἱκανὸς εἰς τὸ σῶζειν.

β') τὸν ἔχοντα κλίσιν ἢ ἐπιδεξιότητα εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος δηλούμενον, λήγουν δὲ εἰς *-μων*· *ἐλεή-μων*=ὁ ἔχων κλίσιν εἰς τὸ ἐλεεῖν, *εὐκτίσ-μων*, *μνή-μων*, *ἐπιλήσ-μων*.

γ') ὅ,τι καὶ ἡ μετοχὴ χρόνου τινὸς τοῦ ῥήματος, ἐξ οὗ παράγονται, καὶ λήγουν εἰς *-άς*, *-ης*, *-ος*, *-νος*, *-ρος*· *φυγὰς*=ὁ φεύγων, *ἀμιγῆς*=ὁ μὴ μεμειγμένος, *λοιπός*=λειπόμενος, *τερπνός*=ὁ τέρπων, *λαμπρός*=ὁ λάμπων.

δ') τὸν δυνάμενον ἢ ἄξιον νὰ πάθῃ τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος δηλούμενον, λήγουν δὲ εἰς *-τός*· *ἄλω-τός*=ὁ δυνάμενος νὰ κυριευθῇ, *βα-τός*, *λυ-τός*, *ἐπαινε-τός*=ὁ ἄξιος νὰ ἐπαινῆται.

ε') τὸν ὀφείλοντα νὰ πάθῃ τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαίνον, λήγουν δὲ εἰς *-τέος*· *ἄλω-τέος*=ὁστις ὀφείλει νὰ κυριευθῇ, *λυ-τέος*, *γραπ-τέος*.

Σημ. Τὰ εἰς -τός ἀρχῆθεν ἐσήμεαινον ὅ,τι καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ παθητ. παρακμ. *γραπτός*=γεγραμμένος, *κρυπτός*=κεκρυμμένος.

β') Ἐπίθετα ἐξ ὀνομάτων

365. Τὰ ἐπίθετα, τὰ ὅποια παράγονται ἐξ ὀνομάτων, σημαίνουν

α') τὸν ἀνήκοντα ἢ σχέσιν τινὰ ἔχοντα πρὸς τὸ ὄνομα, ἐξ οὗ παράγονται, λήγουν δὲ εἰς -ιος, -κος, -ικός· *θαλάσσιος*, *θηλυκός*, *φυσικός*, *ἀνδρικός*.

β') τὴν ὕλην, ἐξ ἧς εἶναι κατεσκευασμένον τι, ἢ τὸ χρῶμα καὶ λήγουν εἰς -ινος καὶ -εος (-ους). *ξύλινος*, *ἀργυροῦς*, *κυανοῦς*.

γ') τὸν ἔχοντα ἀφθονίαν (πλησμονήν) τοῦ δηλουμένου ὑπὸ τοῦ ὀνόματος, ἐξ οὗ παράγονται, λήγουν δὲ εἰς -εις (γεν. -εντος), -λος, -λέος, -νος, -ρος, -ώδης· *χαλαίεις*=ὁ πλήρης χάριτος, *δειλός*=ὁ πλήρης δέους, *διψαλέος*=ὁ πλήρης δίψης, *ὄρεινός*=ὁ ἔχων ὄρη πολλά, *ισχυρός*, *αἵματωδης*.

δ') τὸν χρόνον, λήγουν δὲ εἰς -ινός, -αῖος (-ιαῖος) καὶ -ήσιος· *θερινός* (=ὁ κατὰ τὸ θέρος), *τριτῆς* (=ὁ κατὰ τὴν τρίτην ἡμέραν), *μηνιαῖος*, *ετησίος*.

Σημ. 1. Τὸ ι τῆς καταλήξεως -ιος, ἐὰν προηγῇται αὐτοῦ α, ε, ο, ω, ἐνοῦται μὲ αὐτὸ καὶ γίνεται αι, ει, οι, ω· *ἀγοραῖος*, *τέλειος*, *αἰδοῖος*, *ἡρώς*. Κατ' ἀναλογίαν δὲ τούτων ἐσχηματίσθησαν κατόπιν καὶ ἄλλα ἐπίθετα· π.χ. κατὰ τὸ *ἀγοραῖος* τὸ *χερσαῖος*, *κηπαῖος*, κατὰ τὸ *τέλειος* τὸ *αὐλῆιος* καὶ τὰ ἐξ ὀνομάτων προσώπων ἢ ζώων παραγόμενα, ὡς *Σολῶνιος*, *Κιμῶνιος*, *αἰγῆιος*, *βόειος*, *ὄνειος*, κατὰ δὲ τὸ *ἡρώς* τὸ *πατριῶς*, *παπῳός*.

Σημ. 2. Τὰ εἰς -λός καὶ -ρός σημαίνουν καὶ τὸν ἔχοντα κλίσιν πρὸς τὸ δηλούμενον ὑπὸ τοῦ οὐσιαστικοῦ· *ἀπατηλός* (=ὁ ἔχων κλίσιν εἰς τὸ ἀπατᾶν), *σιγηλός*, *φθονερός*, *μελετηρός*. Τὰ δὲ εἰς -ώδης σημαίνουν καὶ ὁμοιότητα· *γυναικώδης* (=ὁμοῖος πρὸς γυναῖκα), *γαλακτώδης*, *σφηκιώδης*.

γ') Ἐπίθετα ἐξ ἐπιρρημάτων

366. Τὰ ἐξ ἐπιρρημάτων παραγόμενα ἐπίθετα σημαίνουν τὸν χρόνον καὶ λήγουν εἰς -ινός· *σημερινός* (σήμερον), *χθεςινός*

Δ'. ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ ΠΑΡΑΓΩΓΑ

367. Ἐπιρρήματα παράγονται ἐξ οὐσιαστικῶν, ἐπιθέτων, ἀντωνυμιῶν, ῥημάτων, μετοχῶν καὶ ἐξ ἄλλων ἐπιρρημάτων, σημαίνουν δέ, ὡς τὰ πρωτότυπα ἐπιρρήματα, τόπον ἢ τρόπον ἢ ποσὸν ἢ χρόνον.

α') Ἐπιρρήματα τοπικά

368. Τοπικά ἐπιρρήματα παράγονται ἐξ οὐσιαστικῶν, ἀντωνυμιῶν καὶ πρωτοτύπων ἐπιρρημάτων, σημαίνουν δέ

α') στάσιν ἐν τόπῳ καὶ λήγουν εἰς -θι, -οι, -ησι καὶ -ασι· αὐτό-θι (=ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ), Μεγαρο-οἱ (=ἐν Μεγάροις),

Ἀθήν-ησι, Πλαται-ᾶσι

β') κίνησιν ἀπὸ τόπου καὶ λήγουν εἰς -θεν· αὐτό-θεν (=ἀπ' αὐτοῦ τὸ μέρος), ἐγγύ-θεν (=ἀπὸ κοντά), πάντο-θεν, Ἀθήνη-θεν·

γ') κίνησιν εἰς τόπον καὶ λήγουν εἰς -σε ἢ -δε (-ζε)· αὐτό σε (=εἰς αὐτὸ τὸ μέρος), ἄλλο-σε, Μέγαρο-δε (=εἰς τὰ Μέγαρα), Ἐλευσῖνά -δε, Ἀθήνα -ζε (=Ἀθήνας -δε).

β') Ἐπιρρήματα τροπικά

369. Τροπικά ἐπιρρήματα παράγονται ἐξ οὐσιαστικῶν, ἐπιθέτων, ἀντωνυμιῶν, ῥημάτων καὶ μετοχῶν καὶ λήγουν

α') εἰς -ως· σπουδαί-ως, ταχέ-ως, οὗτ-ως, ἄλλ-ως, δεόντ-ως, ὑπερβαλλόντ-ως, εἰκότ-ως, ἐσκεμμέν-ως, ἐπισοταμέν-ως·

β') εἰς -δόν ἢ -ηδόν· ἀγγελ-δόν, βοτρυν-δόν, ἀραφαν-δόν, κυν-ηδόν, ταυρ-ηδόν·

γ') εἰς -δην (-άδην), -ίνδην, -ίνδα· βιά-δην, ἄρ-δην, τροχ-άδην, σπυρ-άδην, ἀριστ-ίνδην, πλουτ-ίνδην, διελκυστ-ίνδα, κρυπτ-ίνδα

δ') εἰς -ί, -εί, -τί· ἀμισθ-ί, παμπηφ-εί, νηποιν-εί, ἑλληνισ-τί·

ε') εἰς -ς· πύξ (πύγ-ς), λάξ, ἀναμίξ, ὁδάξ, ἐναλλάξ.

γ') Ἐπιρρήματα ποσοτικά

370. Ποσοτικά ἐπιρρήματα παράγονται ἐξ ἐπιθέτων καὶ ἀντωνυμιῶν καὶ λήγουν εἰς -άκις· πολλ-άκις, ποσ-άκις (=πόσας φορές).

δ') Ἐπιρρήματα χρονικά

371. Χρονικά ἐπιρρήματα παράγονται ἐξ ἀντωνυμιῶν καὶ λήγουν εἰς **-τε**: ἄλλο-τε (=εἰς ἄλλον χρόνον), ἐκάστο-τε (=κάθε φοράν).

Κεφάλαιον λβ'

II. ΣΥΝΘΕΣΙΣ

372. Ἡ πρώτη ἐκ τῶν λέξεων, αἱ ὁποῖαι ἐνωθεῖσαι ἔχουν σχηματίσει μίαν ἄλλην λέξιν σύνθετον, ὀνομάζεται **πρῶτον συνθετικὸν** (μέρος), ἡ δὲ δευτέρα **δεύτερον συνθετικόν**. Οὕτω π.χ. τῆς συνθέτου λέξεως φιλόπολις πρῶτον συνθετικὸν εἶναι ἡ λέξις φίλος καὶ δεύτερον συνθετικὸν ἡ λέξις πόλις.

373. Τὸ πρῶτον συνθετικὸν δύναται νὰ εἶναι κλιτὸν (ὄνομα ἢ ῥῆμα) ἢ ἄκλιτον (ἐπίρρημα, ἀχώριστον μόριον, πρόθεσις).

Α'. ΠΡΩΤΟΝ ΣΥΝΘΕΤΙΚΟΝ

Πρῶτον συνθετικὸν κλιτὸν

1. Ὀνομα

374. Ὅταν τὸ α' συνθετικὸν εἶναι οὐσιαστικόν, κανονικῶς παραλαμβάνεται εἰς τὴν σύνθεσιν τὸ καθαρὸν αὐτοῦ θέμα· **λιθοβόλος** (θ. λιθο-), **ἀγορανόμος** (θ. ἀγορα-), **ναυμάχης** (θ. ναυ-), **τελεσφόρος** (θ. τελεσ-).

Σημ. 1. Τὸ καθαρὸν θέμα τῶν μὲν πρωτοκλιτῶν λήγει εἰς **α** ἢ **η** τῶν δὲ δευτεροκλιτῶν εἰς **ο**. Ἀλλὰ τὸ πρῶτον συνθετικὸν ὀνομάτων τινῶν τῆς α' κλίσεως ἀντὶ **α** ἢ **η** ἔχει τελικὸν φωνῆεν τοῦ θέματος **ο** κατ' ἀναλογίαν τῶν **δευτεροκλιτῶν**: **ὕλοτόμος** (θ. ὕλη-), **ἡμεροδόμος** (θ. ἡμερα-· πρβλ. τὰ σημερινὰ **φωνογράφος**, **λιμνο-θάλασσα**, **χωρο-φύλαξ**). Ἀντιθέτως δὲ ὀνόματά τινα τῆς β' κλίσεως ἔχουν ἀντὶ **ο** τελικὸν φωνῆεν τοῦ θέματος **α** ἢ **η** κατὰ τὰ πρωτόκλιτα· **θανατηφόρος** (θ. θανατο-), **ἐλαφηβόλος** (θ. ἐλαφο-), **βιβλιαγράφος** (θ. βιβλιο-).

Σημ. 2. Ὀνόματά τινα τῆς γ' κλίσεως σχηματίζουν τὸ θέμα των κατὰ τὰ δευτερόκλιτα ἢ πρωτόκλιτα· **παιδονόμος**

(θ. παιδ-), *τειχοποιός* (θ. τειχ. ἐκ τοῦ τειχες-), *λαμπαδηφόρος* (θ. λαμπαδ.-).

Σημ. 3. Ὡς πρῶτον συνθετικὸν ἡ λέξις γῆ μένει ἀμετάβλητος ἢ γίνεται *γεω- γήλοφος*, *γεωμέτρης*, ἢ λ. *καλὸς* ὡς *α'* συνθετικὸν γίνεται *καλλι- καλλιγράφος*, *καλλιτέχνης*, ἢ λ. *πᾶς* γίνεται *παν- ἢ παντο- πάνσοφος*, *παντοπόρος*, ἢ λ. *ἔδωρ ἔδρος- ἢ ὕδατ- ὕδροφόρος*, *ὕδατοτεφής*, ἢ δὲ λ. *πῦρ* μένει ἢ προσλαμβάνει *ι* ἢ *ο*· *πυρφόρος*, *πυρίκανστος*, *πυριφλεγής*, *πυροειδής*.

375. Ὅταν τὸ πρῶτον συνθετικὸν εἶναι ἐπίθετον, παραλαμβάνεται τὸ θέμα τοῦ ἄρσενικοῦ καὶ ἐὰν τὸ β' συνθετικὸν εἶναι θηλυκόν· *ἀκρόπολις* (ἄκρα πόλις), *θερμοπύλαι* (θερμαὶ πύλαι).

376. Τὸ τελικὸν φωνῆεν τοῦ *α'* συνθετικοῦ συνήθως ἀποβάλλεται, ὅταν τὸ β' συνθετικὸν ἀρχίζῃ ἀπὸ φωνῆεν· *κιθαρωδός* (θ. *κιθαρα-*), *ἵππαρχος* (θ. *ἵππο-*). Ἄν ὅμως τὸ β' συνθετικὸν ἤρχιζε πάλαι ποτὲ ἀπὸ *Γ'* ἢ *σ*, τότε συναιρεῖται μὲ τὸ ἄρτικόν φωνῆεν τοῦ β' συνθετικοῦ· *ξύλονργός* (ξύλο+Γέργον), *ῥαβδοῦχος* (ῥαβδο+(σ)εχ-, τοῦ ἔχω).

377. Ἐκ τῶν κλιτῶν ἀριθμητικῶν τὸ μὲν *εἷς*, *δύο*, *τρεῖς*, *τέσσαρες* ὡς πρῶτα συνθετικά γίνονται *μονο-*, *δι-*, *τρι-*, *τετρα-*, τὰ δὲ ἄλλα φυλάττουν τὸ θέμα των· *μονόχειρ*, *δίπηχυς*, *τρίπους*, *τετραετής*—*διακοσιομέδιμνος*, *χιλιοτάλαντος*.

378. Τὰ ἄκλιτα ἀριθμητικά ὡς πρῶτα συνθετικά μένουν ἀμετάβλητα ἢ μετασχηματιζόμενα λήγουν εἰς *α* (κατὰ τὸ ἐπτά, ἐννέα, δέκα)· *πεντέπους*, *ἐξέτης*, *εἰκοσάπηχυς*, *ἐκατόγχειρ*—ἄλλὰ καὶ *πεντάδραχμον*, *ἐξάμηρος*, *εἰκοσάπηχυς*, *ἐκατονταετής*.

379. Πολλάκις ὡς πρῶτον συνθετικὸν δὲν παραλαμβάνεται τὸ θέμα τοῦ ὀνόματος, ἀλλὰ πτώσις τις αὐτοῦ· *Ἰεράπολις*, *Νεάπολις*, *Πελοπόννησος* (Πέλοπος νῆσος), *νεώσοικος* (νεὼς οἶκος), *δορίκτητος* (δορί, ἦτοι δόρατι κτητός), *πασίγνωστος*, *νονεχής*, *ποδάμπιτρον*. Ἡ σύνθεσις αὕτη ὀνομάζεται *νόθος* σύνθεσις.

2. Ῥῆμα.

380. Ὅταν τὸ *α'* συνθετικὸν εἶναι ῥῆμα, πάσχει τὰς ἐξῆς μεταβολάς·

α') ἐὰν τὸ β' συνθετικὸν ἀρχίζῃ ἀπὸ φωνῆεν (ἢ *Γ'*), παραλαμβάνεται τὸ θέμα τοῦ ῥήματος ἢ μόνον ἢ μὲ *ἐν ε* ἢ *σ*· *ἐχ-*

έγγνος, φερ-έ-οικος (φερέ-Γοικος), Λύ-σ-ανδρος, ῥίψασπις (=ρίπ-σ-ασπις), σει-σ-άχθεια·

β') ἐὰν τὸ β' συνθετικὸν ἀρχίζῃ ἀπὸ σύμφωνον, τὸ θέμα τοῦ ῥήματος προσλαμβάνει τὸ φωνῆεν ε ἢ ι ἢ ο ἢ τὴν συλλαβὴν σε ἢ σι ἢ σο· ἐχ-έ-μυθος, ἀρχ-ι-τέκτων, φνγ-ό-πονος, κρυπ-σί-νους, μειξοβάρβαρος (μειγ-σο-βάρβαρος), Ἀναβη-σί-νεως, εὖρη-σι-επής.

381. Ἐὰν τὸ α' συνθετικὸν εἶναι ῥῆμα συνηρημένον, ὁ χαρακτήρ τοῦ θέματος αὐτοῦ ἀποβάλλεται, ὅταν τὸ β' συνθετικὸν ἀρχίζῃ ἀπὸ φωνῆεν· φιλ-έ-λλην, μισ-άνθρωπος, προσλαμβάνει δὲ ο ἀντὶ τοῦ χαρακτήρος τοῦ θέματος, ὅταν τὸ β' συνθετικὸν ἀρχίζῃ ἀπὸ σύμφωνον· φιλ-ό-τιμος, μισ-ο-πόνηρος.

β') Πρῶτον συνθετικὸν ἄκλιτον

382. Ὡς α' συνθετικὸν τίθενται καὶ ἄκλιτοι λέξεις, ἥτοι

α') ἐπιρρηματα· ἀρι-μελής, πάλαι-γενής, χαμισι-εὐνης, ἀγχι-στροφος, ὑπί-κομος, εὖ-στροφος, πάλιν-δρομος·

β') προθέσεις· προ λέγω, ἐξ-άρχω, ἀπό-πλους, ἀντ-άξιος, ἔμ-παλιν, πρό-παλαι·

γ') ἀχώριστα μόρια, ἥτοι λέξεις εἰς σύνθεσιν μόνον εὐρισκόμεναι.

Τοιαῦτα δὲ μόρια εἶναι τὰ ἑξῆς·

1) τὸ ἡμι- (ἡμι-σους)· ἡμί-θεος, ἡμί-βρωτος·

2) τὸ δυσ-, τὸ ὅποιον σημαίνει δυσκολίαν ἢ κακότητα· δύσ-βατος, δυσ-άλωτος, δυσ-ειδής·

3) τὸ νη-, τὸ ὅποιον σημαίνει στέρησιν· νη-ποινεῖ, νη-νεμία (νη+ἄνεμος), νωδός (νη+ὁδός)·

4) τὸ στερητικὸν ἀ-, τὸ ὅποιον σημαίνει στέρησιν ἢ κακότητα· ἄ-δηλος, ἀ-τυχής·

5) τὸ ἀθροιστικὸν ἀ- καὶ (κατόπιν) ἀ- (=ὁμοῦ)· ἀδελφός (ἀ+δελφός), ἀκόλουθος (ἀ+κέλευθος=ὁδός), ἅπας, ἀθρόος·

6) τὸ ἐπιτατικὸν ἀ-· ἀχανής (ἀ+χαν- τοῦ χάσκω), ἀτεινής (ἀ+τεν- τοῦ τείνω), ἄσκιος (=ὁ πολλὴν σκιὰν ἔχων)·

7) τὸ ἀρι-, ἐρι- καὶ ζα-, τὰ ὅποια σημαίνουν ἐπίτασιν· ἀρι-ζήλωτος, ἀρι-πρεπής, ἐρι-βῶλαξ, ἐρί-τιμος, ζά-πλουτος, ζά-χρυσος.

Σημ. Τὸ στερητικὸν ἀ-, ὅταν τὸ β' συνθετικὸν ἀρχίζῃ ἀπὸ

φωνήεν, γίνεται *ἀν-* (*ἀνίκανος, ἀνάξιος*), ἢ συναιρείται ἐνίοτε μετὰ τοῦ ἀρκτικοῦ φωνήεντος τοῦ β' συνθετικοῦ *ἄκων* (ἄ-έ-κων), *ἀργός* (ἄ-εργός), μένει δὲ *ἄ-*, ἂν τὸ β' συνθετικὸν εἶχε πάλαι ποτὲ εἰς τὴν ἀρχὴν *Ἔ* ἢ *σ'* *ἄοινος* (Ἔοῖνος), *ἄνπνος* (οὔπνος).

Β'. ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΣΥΝΘΕΤΙΚΟΝ

383. Ὡς δεῦτερον συνθετικὸν παραλαμβάνεται οὐσιαστικὸν ἢ ἐπίθετον ἢ ῥῆμα ἢ ἄκλιτον.

1. Οὐσιαστικὸν ὡς β' συνθετικὸν

384. Ὅταν τὸ β' συνθετικὸν εἶναι οὐσιαστικὸν καὶ τὸ ὅλον σύνθετον μένη οὐσιαστικόν, δὲν ἀλλάσσει κατὰ ληξιν *ξίφο-μά-χαιρα, νεά-πολις, ἱππό-δρομος*.

Σημ. Τὰ οὐσιαστικά τὰ λήγοντα εἰς *-α*, *-η* καὶ *-σις* μεταβάλλονται ὡς β' συνθετικά εἰς *-ία* ἢ *-σία*, ὅταν τὸ α' συνθετικὸν εἶναι οἷον δῆποτε μέρος τοῦ λόγου ἐκτὸς προθέσεως (φθορά) *οἰκοφθορ-ία*, (τομή) *δενδροτομ-ία*, (κρίσις) *ἀκρι-σία*—ἀλλὰ *δια-φθορά, ἐπι-τομή, ἀνά-κρισις*.

385. Ὅταν τὸ β' συνθετικὸν εἶναι οὐσιαστικόν, τὸ δὲ ὅλον σύνθετον λαμβάνη σημασίαν ἐπιθέτου, τότε τὸ οὐσιαστικὸν α') οὐδεμίαν πάσχει μεταβολήν· *ἄ-παις, ἄ-χίτων, εὐ-δαίμων, εὐ-χαρις, αὐτό-χθων, ῥήψ-ασπις*.

β') μεταβάλλεται ἀπὸ πρωτοκλίτου ἢ τριτοκλίτου εἰς δευτερόκλιτον λήγον εἰς *-ος* ἢ *-ιος*· *ἀνέφελος* (νεφέλη), *ἄναυδος* (αὐδή), *ἐφήμερος* (ἡμέρα), *διάπυρος* (πῦρ), *ἀλύθμενος* (πυθμήν), *φίλανδρος* (ἄνθρωπος), *ἐποχείριος* (χείρ), *παράλιος* (ἄλς).

Σημ. 1. Τὰ οὐδέτερα εἰς *-ος* (γεν. *-ους*) ὡς β' συνθετικά μεταβάλλονται εἰς τριτόκλιτα λήγοντα εἰς *-ης* (γεν. *-ους*)· *ἀτελής* (τέλος), *εὐειδής* (εἶδος), *εὐανθής* (ἄνθος).

Σημ. 2. Τὰ οὐδέτερα εἰς *-μα* ὡς β' συνθετικά μεταβάλλονται εἰς *-μων* ἢ *-μος* ἢ *-ματος*· *ἀπράγμων* (πρᾶγμα), *ῥμαιμος* (αἷμα), *ἀσώματος* (σῶμα), ἢ δὲ λέξις *ὄνομα* μεταβάλλεται εἰς *-ώνυμος*· *εὐ-ώνυμος, πολυ-ώνυμος*.

Σημ. 3. Τὰ ὀνόματα *πατήρ, μήτηρ, γαστήρ* μὲ α' συνθετικὸν τὸ ὁμῶς (=εἰς καὶ ὁ αὐτός) ἀποτελοῦν τὰ σύνθετα ὁμοπά-
 Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ το Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

τριος, ὁμομήτριος, ὁμογάστριος, ἄλλως λήγουν εἰς -ωρ· ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, προγάστωρ. Τὸ δὲ **φρῆν** ὡς β' συνθετικὸν τρέπει τὸ η εἰς ω· ἄφρων, πρόφρων. Καὶ ἡ λέξις **γῆ** γίνεται -γεως ἢ -γειος· εὐ-γεως, μεσό-γειος.

2. Ἐπίθετον ὡς β' συνθετικὸν

386. Ὄταν τὸ β' συνθετικὸν εἶναι ἐπίθετον καὶ τὸ ὅλον δὲ σύνθετον παραμένῃ ἐπίθετον, τότε τὸ β' συνθετικὸν μένει ἀμετάβλητον· ἄ-βατος, εὖ-δηλός, γιλ-αλήθης.

3. Ῥῆμα ὡς β' συνθετικὸν

387. Τὸ ῥῆμα ὡς β' συνθετικὸν μένει ἀμετάβλητον, μόνον ὅταν τὸ α' συνθετικὸν εἶναι πρόθεσις· *συν-γράφω*, *παρ-φυλάττω*· ἄλλως μετασχηματίζεται εἰς συνηρημένον εἰς -εω· *καλλιγραφῶ*, *νυκτοφυλακῶ*.

Σημ. Εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν σύνθετα ῥήματα ὅποια τῆς νέας ὁμιλουμένης π.χ. *κακογράφω*, *καλοτρώγω* κλπ, δὲν ὑπάρχουν, ἀλλ' εἰς αὐτὴν κανονικῶς, ὅταν τὸ α' συνθετικὸν ῥήματος συνθέτου εἶναι ἄλλη λέξις ἐκτὸς προθέσεως, τὸ ῥῆμα τοῦτο σχηματίζεται εἰς -εω· (τέμνω) *συντέμνω*, ἀλλ' ἄ *δενδροτομῶ*.

388. Ὄταν τὸ μὲν β' συνθετικὸν εἶναι ῥῆμα, τὸ δὲ ὅλον σύνθετον ἀποβαίνει ὄνομα, λαμβάνει τὰς ἐξῆς καταλήξεις·

α') -ος δευτερόκλιτον· *καλλιγράφος*, *μητροκτόνος*, *πυγμάχος*·

β') -ας καὶ -ης πρωτόκλιτον· *ὀρθοθῆρας*, *σχολάρχης*, *τελώνης*·

γ') -ης τριτόκλιτον· *ἀμαθής*, *ἐπιμελής*, *εὐσεβής*.

δ') -της καὶ -τωρ· *διαβάτης*, *θαλασσοκράτωρ*.

4. Ἀκλιτον ὡς β' συνθετικὸν

389. Τὸ ἀκλιτον ὡς β' συνθετικὸν μένει ἀμετάβλητον· *παρ-ανίκα*, *πρό-παλαι*, *ἐν-δεκα*, *σύν-αμα*.

Γ'. ΠΑΡΑΣΥΝΘΕΤΑ

390. **Παρασύνθετα** λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὅποια παράγονται ἐξ ἄλλων λέξεων συνθέτων, ὡς (ἐκ τοῦ φιλόσοφος) *φιλοσοφῶ*, *φιλοσοφία*, (ἐκ τοῦ εὐεργέτης) *εὐεργετῶ*, *εὐεργεσία*.

391. Τὰ παρασύνθετα γίνονται συνήθως ἐκ συνθέτων, τὰ ὅποια ἔχουν ῥηματικὸν τὸ β' συνθετικόν (κρεοφάγος) *κρεο-φαγῶ*, *κρεο-φαγία*, (ἄπρακτος) *ἀπρακτῶ*, *ἀπραξία*.

392. Παρασύνθετα παράγονται καὶ ἐκ λέξεων, αἱ ὅποιαὶ δὲν συντίθενται μὲν εἰς μίαν λέξιν, ἀλλὰ λέγονται συνήθως μαζί καὶ ἀποτελοῦν μίαν ἔννοιαν. Ἄρειος πάγος—*Ἀρεοπαγίτης*, ἀνὴρ ἀγαθός=*ἀνδραγαθία*, κατὰ χώραν τίθημι τι—*καταχωρίζω*, μετὰ χειρας ἔχω=*μεταχειρίζω*, ἀπὸ στόματος λέγω—*ἀποστυματίζω*, νοῦν τίθημι=*νοθεύω* (πρβ. τῆς νέας γλώσσης : Ἅγιον ὄρος—*Ἀγιορείτης*, Μαύρη θάλασσα—*Μαυροθαλασσίτης*, ἔξω φρενῶν—*ἐξωφρενικός*).

Δ'. ΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΣΥΝΘΕΤΩΝ

393. Τὰ σύνθετα ἐν γένει ἀναβιβάζουν τὸν τόνον μέχρι τῆς τελευταίας συλλαβῆς τοῦ α' συνθετικοῦ, ἂν ἐπιτρέπη ἡ λήγουσα· *φιλό-τιμος* *μισό-ξενος*, *φιλό-φρων*.

394. Ὅσα σύνθετα λήγουν εἰς *-ος* καὶ ἔχουν δεύτερον συνθετικὸν ῥηματικὸν θέμα, τονίζονται ὡς ἐξῆς·

α') ὅσα ἔχουν παθητικὴν ἢ ἀμετάβατον σημασίαν, προπαροξύνονται· *λιθόβολος*=ὁ διὰ λίθου βαλλόμενος, *πρωτότοκος*=ὁ πρῶτος τεχθεὶς, *αὐτόμολος*=ὁ μολῶν (ἦτοι ὁ μόνος του ἔλθων), *χειμάρορος*=ὁ ἐν χείματι (ἦτοι ἐν χειμῶνι) ῥέων.

β') ὅσα ἔχουν ἐνεργητικὴν μεταβατικὴν σημασίαν τονίζονται ἐπὶ τῆς παραληγούσης, ἂν αὕτη εἶναι βραχεῖα· *πρωτοτόκος*=ἡ τὸ πρῶτον τεκοῦσα, *λιθοβόλος*=ὁ βάλλων λίθους, *σιτοφάγος*, *εἰνοχόος*· τονίζονται δὲ ἐπὶ τῆς ληγούσης, ἂν ἡ παραλήγουσα εἶναι μακρὰ φύσει ἢ θέσει· *ναυπηγός*, *ψυχοπομπός*, *ἀργυραμοιβός*, *κνηηγός*.

Σημ. Τονίζονται παρὰ τὸν β' κανόνα α') τὰ εἰς *-οχος*, τὰ ὅποια εἶναι προπαροξύτονα, ὡς *ἡνίοχος*· β') τὰ ἐκ προθέσεων σύνθετα, ἐπίσης προπαροξύτονα· *πρόμαχος*, *διάδοχος*, *ἔξοχος*· γ') τὰ σύνθετα μετὰ ἀχώριστα μόρια *-α*, *δυσ-* ἢ μετὰ τὸ ἐπίρρημμα *εὖ*· *ἄγονος*, *δύστοκος*, *εὐφορος*· δ') τὰ εἰς *-εχος* καὶ *-συλος*· *ναύαρχος*, *ιερόσυλος* καὶ ε') τὸ *κακοῦργος*, *πανοῦργος* καὶ *ἐπίβουλος*.

395. Τὰ εἰς *-ης* (οὐδ. *-εs*), ὅσα ἔχουν ὡς β' συνθετικὸν ῥηματικὸν θέμα ἢ θέμα οὐδετέρου εἰς *-ος*, εἶναι συνηθέστατα

ὀξύτονα· εὐπρεπής, λυσιτελής, εὐγενής, εὐειδής· παροξύτονα δὲ εἶναι ὅσα λήγουν εἰς -άντης, -άρκης, -ίθης, -ήρης, -μήκης, -ώδης καὶ -μεγέθης, ὡς ἀνάντης, αὐτάρκης, συνήθης, ξιφήρης, εὐμήκης, εὐώδης, εὐμεγέθης.

Σημ. Τὰ εἰς -πετης εἶναι ὀξύτονα μὲν καὶ τριτόκλιτα, ὅταν β' συνθετικὸν εἶναι τὸ θέμα *πετ-* τοῦ ῥ. *πίπτω*, παροξύτονα δὲ καὶ πρωτόκλιτα, ὅταν β' συνθετικὸν εἶναι τὸ θέμα *πετ-* τοῦ ῥ. *πέτομαι*· *προπετής*, *γονυπετής*, *οὐρανοπετής*—*ὕψιπέτης*, *οὐρανοπέτης*, *ὠκυπέτης*.

396. Τὰ ῥηματικά εἰς -α, -η, -εως, -μος, -της καὶ -τηρ, ὅταν συντίθενται μετὰ προθέσεων, τονίζονται ὡς καὶ τὰ ἀπλᾶ· *διαφορά*, *διακοπή*, *συμβασιλεύς*, *καταλογισμός*, *συμμάθητής*, *συμπλωτήρ*, ἀλλὰ *σύνδεσμος*, *ἐπίδεσμος*.

Ε'. ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΣΥΝΘΕΤΩΝ

397. Τὰ σύνθετα κατὰ τὴν σχέσιν τῶν δύο συνθετικῶν μερῶν πρὸς ἀλλήλα καὶ τὴν σημασίαν αὐτῶν διαιροῦνται εἰς 4 τάξεις.

1. Τὴν α' τάξιν ἀποτελοῦν ἐκεῖνα, κατὰ τὴν ἀνάλυσιν τῶν ὁποίων τὸ α' συνθετικὸν γίνεται προσδιορισμὸς τοῦ β' συνθετικοῦ ἐπιθετικὸς ἢ ἐπιρρηματικὸς (καθαρὸς ἐπιρρηματικὸς ἢ ἐμπρόθετος) ἢ προσδιορισμὸς κατὰ γενικὴν (σύνθετα *ὀριστικά*)· *ἀκρόπολις* (=ἄκρα πόλις), *πλαγίανλος* (=πλάγιος αὐλός), *εὐγενής* (=εὖ γεγονώς), *ὀψιμαθής* (=ὀψέ μαθών), *ὄρεσίτροφος* (=ἐν ὄρεσι τραφεῖς), *ἀλίπλος* (=ἐν ἀλί πλέων), *χειροποίητος* (=χειρὶ ποιητός), *πυρρίκαυστος* (=πυρὶ κεκαυμένος), *διοτρεφής* (=ὑπὸ Διὸς τραφεῖς), *αὐτοδίδακτος* (=ὑφ' ἑαυτοῦ διδασκείας), *δημογέρων* (=τοῦ δήμου γέρων), *ὀλιγαρχία* (=τῶν ὀλίγων ἀρχή).

2. Τὴν β' τάξιν ἀποτελοῦν τὰ σύνθετα ἐκεῖνα, κατὰ τὴν ἀνάλυσιν τῶν ὁποίων τὸ ἓν συνθετικὸν μέρος (κανονικῶς τὸ α') λαμβάνει θέσιν ἀντικειμένου τοῦ ἑτέρου (σύνθετα *ἀντικειμενικά*)· *λογογράφος* (=ὁ λόγους γράφων), *δευτόμος* (=ὁ δρῦς τέμνων), *σιτοφάγος*, *μυροπώλης*, *ρομοφύλαξ*, *ἀσχεκάκος* (=ὁ κόμνων τὴν ἀρχὴν τοῦ κακοῦ), *ἀστυγείτων* (=ὁ τῷ ἄστει γειτονεύων).

3. Τὴν γ' τάξιν ἀποτελοῦν τὰ ἀναλυόμενα διὰ τῆς μετοχῆς ἔχων (ἢ ἄλλης καταλλήλου), εἰς τὴν ὁποίαν τὰ μέρη τοῦ ὅλου συνθέτου λαμβάνουν θέσιν ἀντικειμένου (σύνθετα *κτητικά*): *πολύχειρ* (=ὁ ἔχων πολλὰς χεῖρας), *εὐκλείης* (=ὁ ἔχων καλὸν κλέος), *δίκερος* (=ὁ ἔχων δύο κέρατα), *ἄφρων* (=ὁ μὴ ἔχων φρένας).

4. Τὴν δ' τάξιν ἀποτελοῦν ἐκεῖνα, εἰς τὰ ὁποῖα τὰ συνθετικά μέρη ἔχουν ἴσην πρὸς ἀλλήλα ἀξίαν (σύνθετα *συνδεδετικά*), κατὰ δὲ τὴν ἀνάλυσιν τοῦ συνθέτου ταῦτα συνδέονται διὰ τοῦ *καί*: *ιατρομαντις* (=ἱατρὸς καὶ μάντις), *πλουθυγία* (=πλοῦτος καὶ ὑγία), *γλυκέπικρος* (=γλυκὺς καὶ πικρὸς).

Σημ. Συνδεδετικά σύνθετα οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες εἶχον πολὺ ὀλίγα, συνηθέστερα δὲ εἶναι ταῦτα εἰς τοὺς μεταγενεστέρους καὶ συνηθέστατα εἰς ἡμᾶς σήμερον, ὡς *θεάνθρωπος* (=θεὸς καὶ ἄνθρωπος), *ζωόφυτον*, *ιατροφιλόσοφος*, *ήμερονέκτιον*, *μαυροκίτρινος*, *γυναικόπαιδα*, *γιδοπρόβατα*, *ἀμπελοχώραφα*.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΑΝΩΜΑΛΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

Ἀγαμαι (=θαυμάζω), πρτ. ἡγάμην, ἀόρ. ἡγάσθην (θ. ἀγα-).

Ἀγνυμι (συνήθως κατάγνυμι=συντρίβω), ἀόρ. κατέαξα, πρκ. β' ὡς παθ. κατέαγα. Κατάγνυμαι, ἀόρ. κατεάγην (θ. Γαγ-).

Ἀγορεύω· ἰδὲ σελ. 152.

ἄγω (=ὀδηγῶ), πρτ. ἤγον, μ. ἄξω, ἀόρ. β' ἤγαγον, πρκ. ἤχα. ἄγομαι, πρτ. ἡγόμην, μ. ἀόρ. β' ἡγαγόμην, πθ. ἀόρ. ἤχθην, μ. παθ. ἀχθήσομαι, πρκ. ἤγμαι (θ. ἀγ-, ἀγαγ-).

ἄιδω (=ψάλλω, τραγουδῶ), παρτ. ἤδον, μ. μλ. ὡς ἐνεργητικὸς ἄσομαι, ἀόρ. ἤσα. ἄιδομαι, π. ἀόρ. ἤσθην (θ. ἄδ-).

Αἰδοῦμαι (=σέβομαι), μέλ. αἰδέσομαι, μέσ. ἀόρ. α' ἤδεσάμην καὶ παθ. ὡς μέσος ἤδέσθην (θ. αἰδес-).

Αἰρέω (=κυριεύω ἢ συλλαμβάνω), πρτ. ἤρουν, μέλ. αἰρήσω, ἀόρ. β' εἶλον, παρκ. ἤρηκα (=ἐκλέγω, προτιμῶ), πρτ. ἡρούμην, μ. αἰρήσομαι, ἀόρ. β' εἰλόμην, πρκ. ἤρημαι. Παθ. αἰροῦμαι (=ἐκλέγομαι), παρτ. ἡρούμην, μελ. αἰρεθήσομαι, ἀόρ. ἤρέθην, πρκ. ἤρημαι, τετ. μελ. ἤρήσομαι (θ. αἶρε-, Γελ-).

Αἶρω (=σηκώνω), πρτ. ἤρων, μ. ἄρῶ, ἀόρ. ἤρα, πρκ. ἤρκα. Αἶρομαι, πρτ. ἡρόμην, μ. μελ. ἀροῦμαι, ἀόρ. ἡράμην, πθ. ἀόρ. καὶ ὡς μέσ. ἤρθην, πρκ. ἤρμαι (θ. ἄρ-, ἐξ οὗ αἶρ-).

Αἰσθάνομαι, πρτ. ἤσθανόμην, μ. αἰσθήσομαι, ἀόρ. β' ἤσθόμην, παρκ. ἤσθημαι (θ. αἰσθ-, ἐξ οὗ αἰσθαν-, αἰσθε-).

Ἀκούω, πρτ. ἤκουον, μέσ. μέλ. ὡς ἐνεργ. ἀκούσομαι, ἀόρ. ἤκουσα, παρκ. ἀκήκοα, ὑπερσ. ἤκηκόειν. Ἀκούομαι, ἀόρ. ἤκούσθην, μέλ. ἀκουσθήσομαι (θ. ἀκου-, ἀκο-).

Ἀλίσκομαι (=κυριεύομαι ἢ συλλαμβάνομαι), πρτ. ἤλισκόμην, μέσ. μ. ὡς παθ. ἀλώσομαι, ἐνεργ. ἀόρ. β' ὡς παθ. ἐάλων, ἐνεργ. παρκ. ὡς πθ. ἐάλωκα, ὑπρ. ἤλῳκειν (θ. Γαλ-, ἄλ-, ἐξ οὗ ἀλίσκ-, ἄλω-).

Ἀμαρτάνω, πρτ. ἡμάρτανον, μέσ. μ. ὡς ἐνεργ. ἀμαρτήσομαι, ἄορ. β' ἡμαρτον, πρκ. ἡμάρτηκα. Ἀμαρτάνεται, πρτ. ἡμαρτάνετο, ἄορ. ἡμαρτήθη, πρκ. ἡμάρτηται (θ. ἀμαρτ-, ἐξ οὗ ἀμαρταν-, ἀμαρτε-).

Ἀμφιέννυμι (=ἐνδύω), πρτ. ἡμφιέννυν, μ. ἀμφιῶ, ἄορ. ἡμφίεσα. Ἀμφιέννυμαι, μ. μέλ. ἀμφιέσομαι, πρκ. ἡμφίεσμαι (θ. Γεσ-).

Ἀναλίσκω ἢ ἀναλόω (=δαπανῶ), πρτ. ἀνήλισκον ἢ ἀνήλουν, μ. ἀναλώσω, ἄορ. ἀνήλωσα, πρκ. ἀνήλωκα. Ἀναλίσκομαι, πρτ. ἀνηλίσκόμενην ἢ ἀνηλούμην, μέλ. ἀναλωθήσομαι, ἄορ. ἀνηλώθην, πρκ. ἀνήλωμαι (θ. ἀναλ-, ἐξ οὗ ἀναλίσκ-, ἀναλο-).

Ἀνοίγω ἢ ἀνοίγνυμι, πρτ. ἀνέωγον, μ. ἀνοίξω, ἄορ. ἀνέωξα, πρκ. ἀνέωχα. Ἀνοίγομαι, πρτ. ἀνεωγόμενην, τ. μ. ἀνεώξομαι, ἄορ. ἀνεώχθην, πρκ. ἀνέωγμαι (θ. Γοιγ-).

Ἀπεχθάνομαι (=μισοῦμαι), πρτ. ἀπηχθανόμενην, μ. ἀπεχθήσομαι, ἄορ. ἀπηχθόμην, πρκ. ἀπήχθημαι (θ. ἀπεχθ-, ἀπεχθαν-, ἀπεχθε-).

Ἀποδιδράσκω (=δραπετεύω), πρτ. ἀπεδίδρασκον, μέσ. μέλ. ὡς ἐνεργ. ἀποδράσομαι, ἄορ. ἀπέδραν, πρκ. ἀποδέδρακα (θ. δρα-, ἐξ οὗ διδρασκ-).

Ἀποθνήσκω, πρτ. ἀπέθνησκον, μ. ἀποθανοῦμαι, ἄορ. ἀπέθανον, πρκ. τέθνηκα, τ. μ. τεθνήξω (θ. θαν-, θνα-, θνη-, θνησκ-).

Ἀπόλλυμι (=καταστρέφω), πρτ. ἀπώλλυν, μ. ἀπολῶ, ἄορ. ἀπώλεσα, πρκ. ἀπολώλεκα. Ἀπόλλυμαι, πρτ. ἀπωλλύμην, μ. ἀπολοῦμαι, ἄορ. ἀπωλόμην, πρκ. ἀπόλωλα (θ. ὀλ-, ὀλλυ-, ἐκ τοῦ ὀλ-νυ, ὀλε-).

Ἀρέσκω (=εἶμαι ἀρεστός), πρτ. ἤρεσκον, μ. ἀρέσω, ἄορ. ἤρεσα. Ἀρέσκομαι, πρτ. ἤρεσκόμην, μ. ἄορ. ἤρεσάμην (θ. ἄρ-, ἄρε-, ἀρεσκ-).

Βαίνω· ἰδὲ σ. 152. **Βλαστάνω**· ἰδὲ σ. 151. **Βούλομαι**· ἰδὲ σ. 150.

Γηράσκω· ἰδὲ σ. 151.

Γίγνομαι, πρτ. ἐγινόνμην, μέλ. γενήσομαι, ἄορ. β' ἐγενόμην, πρκ. γέγονα ἢ γεγένημαι (θ. γεν-, γν-, ἐξ οὗ γιγν-, γενε-).

Γιγνώσκω· ἰδὲ σ. 151.

Δάκνω· ἰδὲ σ. 151. **Δέω-ῶ**· ἰδὲ σ. 128.

Δέω, συνήθως ὡς ἀπρόσωπον δεῖ (=εἶναι ἀνάγκη), πρτ. ἔδει, μ. δεήσει, ἄορ. ἐδέησε, πρκ. δεδέηκε. Δέομαι (δέει, δεῖται κλπ.), πρτ. ἐδεόμην, μ. δεήσομαι, ἄορ. ἐδεήθην, πρκ. δεδέημα (θ. δε-, ἐξ οὗ δεε-).—**Δοκέω-ῶ** ἰδὲ σ. 150.

Δύναμαι, πρτ. ἐδυνάμην ἢ ἡδυνάμην (ἐδύνω, ἐδύνατο), μέλ. δυνήσομαι, ἄορ. ἐδυνήθην (ἡδυνήθην), πρκ. δεδύνημαι. (Ἐνεστ. ὑποτ. δύνωμαι, εὐκτ. δυναίμην, δύναιο, δύναιτο, προστ. δύνω, δυνάσθω· θ. δυνα-).—**Δύω** ἰδὲ σ. 131.

Ἐγείρω (=σηκώνω), πρτ. ἤγειρον, μ. ἐγερῶ, ἄορ. ἤγειρα, πρκ. β' ἐγρήγορα (=ἀγρυπνῶ). Ἐγείρομαι, πρτ. ἡγειρόμην, παθ. ἄορ. καὶ ὡς μέσ. ἡγέρθην, μέσ. ἄορ. β' ἡγρόμην (θ. ἐγερ-, ἐγρ-).

Ἐθέλω ἢ θέλω, πρτ. ἤθελον, μ. ἐθελήσω, ἄορ. ἠθέλησα, πρκ. ἠθέληκα (θ. ἐθελ-, ἐθελε-).—**Ἐλαύνω** ἰδὲ σ. 152.

Ἐλκω (=τραυῶ), πρτ. εἴλκον, μ. ἔλξω, ἄορ. εἴλκυσα, πρκ. εἴλκυκα. Ἐλκομαι, πρτ. εἰλκόμην, μ. ἄορ. εἴλκυσάμην, π. ἄορ. εἰσκύσθην, πρκ. εἴλκυμαι (θ. ἔλκ. ἔλκυ-).

Ἐπαινῶ ἰδὲ σ. 131.

Ἐπιμέλομαι ἢ ἐπιμελέομαι—οὔμαι, πρτ. ἐπεμελούμην, μ. ἐπιμελήσομαι, ἄορ. ἐπεμελήθην, πρκ. ἐπιμετέλμαι (θ. μελ-, μελε-).

Ἐπίσταμαι (=γνωρίζω), παρτ. ἡπιστάμην, (ἡπίστω, ἡπίστατο), μ. ἐπιστήσομαι, ἄορ. ἡπιστήθην. Ἐνεστ. ὑποτ. ἐπίστωμαι, εὐκτ. ἐπισταίμην, ἐπίσταιο, ἐπίσταιτο, προστ. ἐπίστω, -άσθω (θ. ἐπιστα-).

Ἐπομαι (=ἀκολουθῶ), πρτ. εἰπόμην, μ. ἔφομαι, ἄορ. β' ἰσπόμην (θ. σεπ-, ἐπ-, σπ-).

Ἐρχομαι, παρτ. ἦα, μ. εἶμι, ἄορ. ἦλθον, πρκ. ἐλήλυθα (θ. ἐρχ-, εἰ-, ἔλυθ-, ἔλθ-).

Ἐρωτῶ, πρτ. ἠρώτων, μ. ἐρωτήσω καὶ ἐρήσομαι, ἄορ. ἠρώτησα καὶ ἠρόμην, πρκ. ἠρώτηκα. Ἐρωτῶμαι, πρτ. ἠρωτώμην, ἄορ. ἠρωτήθην, πρκ. ἠρώτημαι (θ. ἐρωτα-, ἐρ-, ἐρε-).

Ἐσθίω (=τρώγω), πτ. ἥσθιον, μ. ἔδομαι, ἄορ. β' ἔφαγον, πρκ. ἐδήδοκα, μετοχή πθ. πρκ. ἐδηδεσμένος (θ. ἐσθι-, ἐδ-, ἐδε-, αχ-).

Ἐύρισκω ἰδὲ σ. 151.—**Ἐχω** ἰδὲ σ. 150.

Ψω (=βράζω), πρτ. ἤψον, μ. ἐψήσομαι, ἀόρ. ἤψησα.
Πθ. ἔψομαι (θ. ἐψ-, ἐψε-).

Ζεύγνυμι, πρτ. ἐζεύγνυν, ἀόρ. ἐζευξα. Ζεύγνυμαι, μ. ἀόρ.
ἀ' ἐζευξάμην, παθ. ἀόρ. ἀ' ἐζεύχθην καὶ β' ἐζύγην (θ. ζευγ-
ζυγ-).

Ζῶ (ιδε' σελ. 127), μελ. βιώσομαι (καὶ ζήσω), ἀόρ. ἐβίων
(πβ. σελ. 145), πρκ. βεβίωκα (θ. ζη-, βιο-).

Ζώννυμι, ἀόρ. ἔζωσα, παθ. παρκ. ἔζω(σ)μαι (θ. ζωσ-).

Ἡδομαι (=εὐχαριστοῦμαι), ἀόρ. ἦσθην, μ. ἡσθήσομαι
(θ. ἦδ-).

Θέω (=τρέχω), πρτ. ἔθεον, μ. θεύσομαι. Θέομαι (θ. θευ-,
θε-).

Ἰλάσκομαι (=ἐξιλεώνω), πρτ. ἱλασκόμην, μ. ἱλάσομαι, μ.
ἀόρ. ἱλασάμην, πθ. ἀόρ. ἱλάσθην (θ. ἱλα-, ἐξ οὗ ἱλασκ-).

Καθέζομαι, ἀόρ. ἐκαθεζόμην, μ. καθεδοῦμαι (θ. σεδ-, ἐξ οὗ
ἐδ-).

Καθεύδω (=κοιμῶμαι), πρτ. ἐκάθευδον ἢ κατηῦδον, μ. κα-
θευδήσω (θ. εὐδ.- εὐδε-).

Καθίζω, πρτ. ἐκάθιζον, μ. καθιῶ, ἀόρ. ἐκάθισα καὶ καθῖσα.
Καθίζομαι, πρτ. ἐκαθιζόμην, μ. καθιζήσομαι, ἀόρ. ἐκαθισάμην
(θ. σιδ-, ἐξ οὗ ἰδ-, ἰζ-, ἰζε-).—**Καλέω-ῶ**· ιδε' σελ. 129.

Κάμνω (=ἀποκάμνω, κουράζομαι), παρ. ἔκαμνον, μέλ. κα-
μοῦμαι, ἀόρ. ἔκαμον, πρκ. κέκμηκα (θ. καμ-, καμν-, κμη-).

Κεράννυμι (=ἀνακατεύω ὑγρά), ἀόρ. ἐκέρασα. Κεράννυμαι,
π.μ. κραθήσομαι, μ. ἀόρ. ἐκερασάμην, πρκ. κέκραμαι (θ. κε-
ρα-, κρα-).

Κρεμάννυμι, ἀόρ. ἐκρέμασα. Κρεμάννυμαι. π. ἀόρ. ἐκρεμά-
σθην, ὡς παρακ. ὁ ἐνεστῶς κρέμαμαι (κατὰ τὸ ἴσταμαι) (θ.
κρεμασ-).

Κλαίω ἢ κλάω, πρτ. ἐκλαιον ἢ ἐκλαον, μ. κλαύσομαι ἢ κλα-
ήσω, ἀόρ. ἐκλαυσα. Κλαίομαι, μέσ. ἀόρ. ἐκλαυσάμην (θ. κλαῖ-,
κλαι-, κλαιε-).

Κράζω, ἀόρ. β' ἔκραγον, πρκ. κέκραγα, ὑπερσ. ἐκεκράγειν
(θ. κραγ-).

Λαγχάνω (=λαμβάνω διὰ κλήρου), πρτ. ἐλάγχανον, μ.
λήξομαι, ἀόρ. β' ἔλαχον, πρκ. εἴληχα. Λαγχάνομαι, π. ἀόρ
ἐλήχθην, παρκ. εἴληγμαι (θ. ληχ-, λαχ-, λαγχαν-).

Λαμβάνω, μέλλ. λήψομαι άόρ. έλαβον, πρκ. είληφα. Λαμβάνομαι, πρτ. έλαμβανόμεν, μ. π. ληφθήσομαι, π. άόρ. έλήφθην, μ. άόρ. β' έλαβόμεν, πρκ. είλημμαι (θ. ληβ-, λαβ-, λαμβαν-).

Δανθίνω (=μένω άγνωστος), πρτ. έλάνθανον, μ. λήσω, άόρ. β' έλαθον, πρκ. λέληθα. Έπιλανθάνομαι (=λησμονώ), πρτ. έπελανθανόμεν, μέλ. έπιλήσομαι, άόρ. β' έπελαθόμεν, πρκ. έπιλέλησμαι (θ. ληθ-, λαθ-, έξ οϋ λανθ-).—**Λέγω** ιδέ σελ. 142.

Δείπω, πρτ. έλειπον, μ. λείψω, άόρ. β' έλιπον, πρκ. β' λείλοιπα, ύπερσ. έλελοίπην. Λείπομαι, πρτ. έλειπόμεν, μ. μελ. λείψομαι, άόρ. β' έλιπόμεν, παθ. μ. λειφθήσομαι, άόρ. έλείφθην, τετ. μέλ. λελείψομαι, πρκ. λέλειμμαι, ύπερσ. έλελείμην (ρ. θ. λειπ-, λοιπ-, λιπ-).

Μανθάνω ιδέ σελ. 142.

Μάχομαι, πρτ. έμαχόμεν, μέλ. μαχοϋμαι, άόρ. έμαχεσάμην, πρκ. μεμάχημαι (θ. μαχ-, έξ οϋ μαχε-).

Μείγνυμι (=σμίγω), πρτ. έμείγνυν, μέλ. μείζω, άόρ. έμειξα. Μείγνομαι, πρτ. έμειγνύμην, μ. άόρ. έμειξάμην, π. μέλ. μειχθήσομαι, π. άόρ. έμείχθην καί έμίγην, πρκ. μέμειγμαι (θ. μειγ-μιγ-).—**Μέλει** ιδέ σελ. 150.

Μέλλω (=σκοπεύω ή βραδύνω), πρτ. έμελλον ή ήμελλον, μ. μελλήσω, άόρ. έμέλλησα. Μέλλεται (θ. μελ-, μελλ-, έξ οϋ μελλε-).

Μένω, πρτ. έμενον, μέλ. μενῶ, άόρ. έμεινα, πρκ. μεμένηκα (θ. μεν-, έξ οϋ μενε-).—**Μιμνήσκω** ιδέ σελ. 151.

Νέμω ιδέ σελ. 150.

Νέω (=πλέω), πρτ. ένεον, μέλ. νεύσομαι, άόρ. ένευσα, πρκ. νένευκα (θ. νεF-).

Οῶμαι ή οἶμαι (=ρομίζω), πρτ. ώόμην ή ώμην, μελ. οίήσομαι, άόρ. ώήθην (θ. οί-, οίε-).

Οἶχομαι (=έχω απέλθει), πρτ. ώχόμην, μελ. οίχήσομαι (θ. οίχ-, έξ οϋ οίχε-).

Ομνυμι (=όρκίζομαι), πρτ. ώμνυν, μ. όμοϋμαι, άόρ. ώμοσα, πρκ. όμώμοκα. Όμνυμαι, πρτ. ώμνύμην, μ. άόρ. ώμοσάμην, π. μ. όμοσθήσομαι, π. άόρ. ώμόσθην, πρκ. όμώμοται, ύπερ. ώμώμοτο (θ. όμ-, όμο-).

Όνίνημι (=ώφελῶ), πρτ. ώφέλουν, μελ. όνήσω, άόρ. ὤ-

νησα. Ὀνίναμαι, πρτ. ὠνινάμην, μ. ὀνήσομαι, ἄορ. ὠνήμην (εὐκ. ὀναίμην, ὄναιο, ὄναιτο, ὄναισθαι), (θ. ὄνα-, ἐξ οὗ ὀ-νι-να-).

Ὀρεῶ ἰδὲ σελ. 153.

Ὀφείλω (=χρεωστώ), πρτ. ὤφειλον, μέλ. ὀφειλήσω, ἄορ. ἀ' ὠφείλησα καὶ β' ὠφελον. Ὀφείλομαι, πρτ. ὠφειλόμην, μετ. παθητ. ἄορ. ὀφειληθεῖσα (θ. ὀφελ-, ἐξ οὗ ὀφειλε-).

Ὀφλισκάνω (=καταδικάζομαι), πρτ. ὠφλίσκανον, μέλλων ὀφλήσω, ἄορ. β' ὠφλον (θ. ὀφλ-, ἐξ οὗ ὀφλισκαν-, ὀφλε-).

Πάσχω, πρτ. ἔπασχον, μέλ. πείσομαι, ἄορ. ἔπαθον, παρακ. β' πέπονθα (θ. πενθ-, παθ-, ἐξ οὗ πασχ-, ἐκ τοῦ παθσκ-).

Πατάσσω (=κτυπῶ), ἄορ. ἐπάταξα (θ. παταγ-).

Πέτομαι (=πετώ), μέλλων πτήσομαι, ἄορ. β' ἐπτόμην (θέμ. πετ-, πτ-, πτε-).

Πήγνυμι (=ἐμπήγω ἢ κατασκευάζω ἢ πῆζω), ἄορ. ἔπηξα. ἤγνυμαι, πρτ. ἐπηγνύμην, παθ. μέλ. β' παγήσομαι, ἄορ. ἐπάγην, μ. ἄορ. ἐπηξάμην, πρκ. πέπηγα (θ. πηγ-, παγ-).

Πίμπλημι (καὶ συνήθως σύνθετον ἐμπίμπλημι=γεμίζω), πρτ. ἐπίμπλην, μ. πλήσω, ἄορ. ἔπλησα, πρκ. πέπληκα. Πίμπλαμαι, πρτ. ἐπιμπλάμην, π. μ. πλησθήσομαι, π. ἄορ. ἐπλήσθην, μ. ἄορ. ἐπλησάμην, πρκ. πέπλησμαι (θ. πλη-, ἐξ οὗ πι-μ-πλη- καὶ πληθ-).

Πίμπρημι (καὶ συνήθως ἐμπίμπρημι=καίω), πρτ. ἐπίμπρην, μ. πρήσω, ἄορ. ἔπρησα. Πίμπραμαι, ἄορ. ἐπρήσθην (θ. πρσ-, πρη-, ἐξ οὗ πι-μ-πρη- καὶ πρηθ-).

Πίνω, πρτ. ἐπίνον, μ. πίομαι, ἄορ. β' ἐπίον, πρκ. πέπωκα. Πίνομαι, πρτ. ἐπινόμην, π. ἄορ. ἐπόθην, πρκ. πέποται (θ. πι-, πι-, πο-, πω-).

Πιπράσκω (=πωλῶ), πρκ. πέπρακα, ὑπερσ. ἐπεπράκειν. Πιπράσκομαι, τετ. μελ. πεπράσομαι, παθ. ἄορ. ἐπράθην, παρακ. πέπραμαι, ὑπερσ. ἐπεπράμην (θ. πρσ-, πιπρασκ-).

Πίπτω, πρτ. ἐπιπτον, μ. πεσοῦμαι, ἄορ. ἔπεσον, πρκ. πέπτωκα (θ. πετ-, ἐξ οὗ πι-, πτε-, πιπτ-, πτω-).—Πλέω ἰδὲ σ. 128.

Πλήττω (καὶ παίω ἢ τύπτω), πρτ. ἔπληττον (καὶ ἔπαιον ἢ ἔτυπτον), μ. πλήξω (καὶ παίσω ἢ τυπτήσω), ἄορ. ἔπληξα (καὶ ἔπαισα ἢ ἐπάταξα), πρκ. β' πέπληγα. Πλήττομαι (καὶ τύπτομαι ἢ παίομαι), πρτ. ἐπληττόμην (ἐπαιόμην), μ. πληγῆσομαι (ἀλλ' ἐκπλαγήσομαι), ἄορ. ἐπλήγην (ἀλλ' ἐξεπλό-

γην), πρκ. πέπληγμαι, τ. μελ. πεπλήξομαι (πληγ-, πλαγ-).

Πτάρνυμαι (=φτερνίζομαι), άόρ. έπταρον (θ. πταρ-).

Πυνθάνομαι· ίδε σελ. 152.

Πωλέω-ω, πρτ. έπώλουν ή άπεδιδόμην, άόρ. άπεδόμην, πρκ. πέπρακα. Πωλοῦμαι ή πιπράσκομαι, πρτ. έπωλούμην, τετ. μέλ. πεπράσομαι, π. άόρ. έπράθην, πρκ. πέπραμαι (θ. πωλ-, δο-, πρα-, πιπρασκ-).

Ψέω, πρτ. έρρεον, μέλ. ρύήσομαι, άόρ. έρρύην, πρκ. έρρύηκα (θ. ρε-, ρυε-).

Ψήγνυμι (σχίζω), πρτ. έρρήγνυν, μελ. ρήξω, άόρ. έρρηξα.

Ψήγνυμαι, πρτ. έρρηγνύμην, μ. άόρ. έρρηξάμην, π. άόρ. β' έρράγην, πρκ. έρρωγα (θ. ρηγ-, ραγ-, ρωγ-).

Ψώννυμι (=ένδυναμώνω), άόρ. έρρωσα, π. άόρ. έρρώσθην, πρκ. έρρωμαι (θ. ρωσ-).

Σβέννυμι (=σβήνω), άόρ. έσβεσα. Σβέννυμαι, πρτ. έσβεννύμην, π. άόρ. έσβέσθην καί β' έσβην, πρκ. έσβηκα (θ. σβεσ-, σβη-).

Σκοπέε-ω ή σκοποῦμαι, πρτ. έσκόπουν ή έσκοπούμην, μ. σκέφομαι, άόρ. έσκεψάμην, πρκ. έσκεμμαι, τετελ. μέλ. έσκέφομαι (θ. σκοπε-, σκεπ-).

Στρώννυμι, παρτ. έστρώννυν, άόρ. έστόρεσα. Στόρνυμαι, πρκ. έστρωμαι (θ. στρω-, στορ-, στορε-).—**Τέμνω**· ίδε σελ. 151.

Τίκτω (=γεννώ), πρκ. έτικτον, μέσ. μέλ.,ώς ένεργ. τέξομαι, άόρ. έτεκον, πρκ. τέτοκα (θ. τεκ-, τι τεκ, τι-τκ, τικτ-, τοκ-).

Τίνω (=πληρώνω), πρτ. έτίνον, μ. τίσω, άόρ. έτίσα, πρκ. τέτίκα. Τίνομαι, άόρ. έτισάμην, π. άόρ. έτίσθην, πρκ. τέτισμαι (θ. τί-, τί-).

Τιτρώσκω (=πληγώνω), παρτ. έτίτρωσκον, μ. τρώσω, άόρ. έτρωσα. Τιτρώσκομαι, πρτ. έτιτρωσκόμην, μ. τρωθήσομαι, άόρ. έτρώθην, πρκ. τέτρωμαι (θ. τρω-, τιτρω-, τιτρωσκ-).

Τρέχω πρτ: έτ, εχον, μ. δραμοῦμαι, άόρ. β' έδραμον, πρκ. δεδράμηκα (θ. τρεχ-, δραμ-, δραμε-).

Τυγχάνω, πρτ. έτύγχανον, μ. τεύξομαι, άόρ. β' έτυχον, πρκ. τετύχηκα (θ. τευχ-, τυχ-, έξ οὔ τυγχαν-, τυχε-).

Τύπτω, πρτ. έτυπτον, μ. τυπτήσω, άόρ. έπάταξα ή έπαισα ή πληγάς έδωκα, πρκ. πέπληγα ή πληγάς δέδωκα. Τύπτομα ή πληγάς λαμβάνω, πρτ. πληγάς έλάμβανον, μ. πληγήσομα

ἡ πληγὰς λήψομαι, π. ἄορ. ἐπλήγην ἡ πληγὰς ἔλαβον, πρκ. πέπληγμαι ἡ πληγὰς εἴληφα (θ. τυπ-, τυπτ-, τυπτε-).

Ὑπισχνοῦμαι (=δίδω ὑπόσχεσιν), πρτ. ὑπισχνούμην, μ. ὑποσχέσομαι, ἄορ. β' ὑπεσχόμην, πρκ. ὑπέσχημαι (θ. σεχ-, σχε-, σχ-, ἰσχ-, ἰσχνε-).

Φέρω, πρτ. ἔφερον, μ. οἶσω, ἄορ. ἤνεγκα καὶ ἤνεγκον, πρκ. ἐνήνοχα. Φέρομαι, πρτ. ἐφερόμην, μ. οἶσομαι, μέσ. ἄορ. ἤνεγκάμην, π. μέλ. οἰσθήσομαι ἡ ἐνεχθήσομαι, παθ. ἄορ. ἤνέχθην, πρκ. ἐνήνεγμαι (θ. φερ-, οἶ-, ἐνεκ-, ἐνκ-, ἐγκ-).

Φθάνω, πρτ. ἔφθανον, μ. φθήσομαι ἡ φθάσω, ἄορ. ἔφθασα καὶ β' ἔφθην (θ. φθη-, φθα-, φθαν-).—**Φημί**· ἰδὲ σελ. 147.

Χαίρω, πρτ. ἔχαιρον, μ. χαιρήσω, ἄορ. ἐχάρην, πρκ. γέγηθα (θ. χαρ-, χαιρε-, γηθ-).

Χέω (=χύνω), πρτ. ἔχεον, μ. χεῶ, ἄορ. ἔχεα, πρκ. κέχυκα. Χέομαι, ἄορ. ἐχύθην, πρκ. κέχυμαι (θ. χευ-, χε-, χυ-).

ὦθέω-ῶ· ἰδὲ σελ. 150.

Ὦνοῦμαι (=ἀγοράζω), πρτ. ἔωνούμην, μ. ὠνήσομαι, παρκ. ἐώνημαι, π. ἄορ. ἐωνήθην, μ. ἄορ. ἐπριάμην (*ἐπρίω, ἐπρίατο*, ὑποτ. *πρίωμαι*, εὐκτ. *πριαίμην*, προστ. *πρίω*, ἀπαρ. *πρίασθαι*, μετοχή *πριάμενος*) (θ. ὠνε-, πρια-).

ΤΕΛΟΣ

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

	σελ.
Φθογγολογικόν	1— 18
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.	
Γράμματα	1— 5
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.	
Συλλαβαί. Συλλαβισμός	5— 6
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.	
Πνεύματα	6— 7
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.	
Τόνοι. Ἄτονα. Ἐγκλιτικά	7— 10
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.	
Σημεῖα ἐν τῷ γραπτῷ λόγῳ	10— 11
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.	
Φθογγικά πάθη. Πάθη φωνηέντων. Πάθη συμφώνων.	11— 18

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Τυπικόν	19—156
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.	
Μέρη τοῦ λόγου. Πτωτικά καὶ παρεπόμενα αὐτῶν ..	19— 20
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.	
Τὸ ἄρθρον	20— 21
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.	
Οὐσιαστικά. Κλίσεις αὐτῶν	21— 22
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'.	
Πρώτη κλίσις. Ἀσυναίρετα. Συνηρημένα	22— 26
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.	
Δευτέρα κλίσις. Ἀσυναίρετα. Συνηρημένα. Ἀττική β' κλίσις	26 — 29

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

σελ.

ἡ κλίσις. Συμφωνόληκτα. Ἡμιφωνόληκτα. Φω- νηεντόληκτα	29— 44
--	--------

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'

*Ανώμαλα οὐσιαστικά	44— 48
---------------------------	--------

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

*Ἐπίθετα. Δευτερόκλιτα ἐπίθετα. Τριτόκλιτα ἐπίθετα	48— 58
--	--------

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

*Ανώμαλα ἐπίθετα	58— 59
------------------------	--------

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤ'.

Παραθετικά. Μονολεκτικά παραθετικά. Περιφραστικά παραθετικά	59— 64
--	--------

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'.

Αντωνυμιαί	65— 73
οὐκ τικά	74— 79

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'.

α. Παρεπόμενα καὶ συστατικά μέρη αὐτῶν. Χρόνοι. Ἐγκλίσεις. Θέμα ῥηματικὸν καὶ χρο- νικόν. Χαρακτήρ ῥηματικὸς καὶ χρονικὸς	79— 84
---	--------

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ'.

Αὔξεις καὶ ἀναδιπλασιασμός.....	84— 90
---------------------------------	--------

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ'.

Κλίσις τῶν ῥημάτων	91—110
--------------------------	--------

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΒ'.

Σχηματισμός τῶν χρόνων τῶν διαφόρων ῥημάτων τῆς συζυγίας τῶν εἰς ὦ	110
---	-----

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΓ'.

Σχηματισμός τῶν χρόνων τῶν ἀφωνολήκτων ῥημά- των	110—119
---	---------

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΔ'

σελ.

Σχηματισμός τῶν χρόνων τῶν φωνηεντολήκτων ῥημάτων	119—131
---	---------

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΕ'.

Ῥήματα εἰς μι. Ῥήματα εἰς μι συμφωνόληκτα.	
Ῥήματα εἰς μι φωνηεντόληκτα	131—145

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΣΤ'.

Ἀόριστοι β' βαρυτόνων ῥημάτων κλινόμενοι κατὰ τὸν ἀόριστον ἔστην	145—146
--	---------

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΖ'.

Κλίσις τῶν μετοχῶν	146—147
--------------------------	---------

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΗ'.

Ἀνώμαλα ῥήματα. Ἀνώμαλα ῥήματα κατὰ τὴν κλίσιν καὶ ἑλλειπτικά. Ἀνώμαλα ῥήματα κατὰ τὸν σχηματισμὸν τῶν χρόνων. Ἀνώμαλα ῥήματα κατὰ τὴν σημασίαν τῶν χρόνων. Ἀποθετικά.	147—154
--	---------

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΘ'.

Ἀκλιτοὶ λέξεις. Ἐπιρρήματα, προθέσεις, σύνδεσμοι, ἐπιφωνήματα	154—156
---	---------

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

Ἑτυμολογικόν	157—173
--------------------	---------

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Λ'

Παραγωγή. Σύνθεσις	157
--------------------------	-----

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΑ'.

Ῥήματα παράγωγα. Οὐσιαστικά παράγωγα. Ἐπίθετα παράγωγα. Ἐπιρρήματα παράγωγα ..	157—166
--	---------

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΒ'.

Σύνθεσις. Πρῶτον συνθετικόν. Δεύτερον συνθετικόν. Παρασύνθετα. Τονισμός τῶν συνθέτων. Σημασία τῶν συνθέτων	166—173
--	---------

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Κατάλογος ἀνωμάτων ῥημάτων	174—181
----------------------------------	---------

